

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs
Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus
Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum
Apostolicorum, Libri Quinq[ue]**

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Liber Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

FRANCISCI TVR-
RIANI SOCIETATIS IESV,
ADVERSVS MAGDEBVRGENSES CEN-
turiatores pro Canonibus Apostolorum,
LIBER PRIMVS.

*Responsio ad ea, quæ Magdeburgenses Centuriatores in proœmio accu-
sationis Canonum Apostolorum, in eos obijciunt: & defensio Canonis xvij.
de secundis nuptijs ordinando Clerico prohibitis: & explanatio loci Pauli
ad Titum de continentia Sacerdotum, Collatis locis scripturæ, & examina-
ta proprietate & consuetudine verbi Continentiæ, in scripturis. Cap. I.*

T igitur ad omnia, quæ Magdeburgenses Centuriatores in Ecclesiasticos Canones Sanctorum Apostolorum obijciunt, respondere iam incipiamus, ordiamur ab eorum proœmio: sic enim illi orsi sunt:

Canones illos, qui à Clemente Romano versi dicuntur, & nomine Apostolorum circumferuntur, ab Apostolis nõ esse conscriptos, nec hoc sæculo tales extitisse, multis firmis argumētis probari potest.]

Hactentis proœmium, in quo illud primum non intelligo, quid sibi velit, quod aiunt, Canones illos, qui à Clemēte Rom.

versi dicuntur. Ex qua enim lingua versi? aut quis vnquam dixit à Clemente versos, præter Magdeburgenses? an versi è Græco in Latinum? ecquis ignorat, Clementem Romanum lib. 8. de constitutionibus Apostolorum Græcè scripsisse, esseq; Apostolorum Canones extremã partem libri octauitametis ignorasse quidem Magdeburgenses non mirum erat, si hi libri non essent iam pridem in lucem editi, & in publico versarentur. An fortassis existimãrunt Magdeburgenses, ex lingua Hebraica, aut Syra, aut Arabica, in Græcam à Clemēte trãslatos? ipsi ergò viderint, quid dicere voluerint, aut quomoddò à Clemente versos intellexerint. Libenter equidem dissimulãsem hoc, quia parùm aut nihil ad causam refert, nisi cum ijs agerem, qui se in omnibus acutos & perelegantes viros putant, & præ se ceteros homines nihili faciunt. Præterea, quod in eodem proœmio dicunt, non esse ab Apostolis conscriptos canones istos, Quis hoc negat? aut quis vnquam ex catho-

*Magd. inscis
rè Canones
Apostolorum
versos à Cle-
mente dicunt.*

A licis

2
 Canones
 Apostol. sine
 scripto tradi-
 ti sunt.

licis scriptos ab Apostolis dixit? aut esse eos scripturam sacram, & diuinitus inspiratam? vt quidem esset, si ab Apostolis scriptos esse sic probaretur, quomodo probatur, scriptum esse ab eis nouum testamentum. Quod autem adiunxerunt, Nec hoc seculo tales extitisse: hoc illud est, de quo cum eis contendimus. Et hoc nos multis grauissimis testimonijs loco suo probabimus, si prius istorum argumenta, quae ipsi firma vocant, & in sex locos distribuerunt, refellerimus. Primùm, nam reperiuntur (inquiunt) inter eos aliquot Canones, qui probatis authenticis, quos paulò ante recēsuimus, Apostolorum Canonibus & doctrinā aduersantur, quales sunt Canon 17. qui secundas nuptias dānat, quas tñ Paulus 1. Tim. 5. & 1. Cor. 12. mādāt, & pręcipit.]

1. To. con. pa.
 27.
 Defensio, &
 explicatio
 canonis Apo-
 stol. 17.

Tit. 1.

Vfus, & pro-
 prietas verbi
 ἡμεπαρῆς, id
 est, continens.

Continentia
 & continen-
 tis vocē pro-
 priē & vt spe-
 cialis est vir-
 tus, apud Pau-
 lum accipi.

Haftenus Magd. Recitemus nos Canonem: Si quis post baptismā secundis nuptijs fuerit copulatus, aut cōcubinam habuit, non potest esse Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut prorsus ex numero eorum, qui ministerio sacro deferuiunt. Haftenus Canon: qui si nuptias damnat, damnat etiā Paulus 1. Tim. 3. cūm pręcipit, vt sit Episcopus & presbyter, vnus vxoris vir, id est, nē sit secundis nuptijs copulatus. Itā enim esse intelligēdum, quia hoc isti sine vlla ratione, & auctoritate negabunt, no sex ipsius Pauli verbis, & verborum eius virtute, docemus & probamus: quia, quem hoc loco dixit Apostolus, debere esse vnus vxoris virum, sobrium, pudicum, filios habentem subditos, eundem dixit in Epistola ad Titū, debere esse item vnus vxoris virum, filios habentem non in accusatione luxurię, pudicū & continentem. Interrogate ergō Paulum Magdeburgenses, cur continentem addidit ad pudicum? cur, inquam, ad pudicitiam, quę laicis quoquē coniugibus necessaria est, continentiam non est, continentiam addidit in Sacerdotibus? Quid sibi voluit istius verbi adiunctio, si vxore vti Episcopo & presbytero licere volebat? Verbum enim ἡμεπαρῆς, quod continētem declarat, cūm solum ponitur, id est, sine additione eius rei, cuius aliquis continens est, vt irę, inanis glorię, (irę enim continens quis dicitur, & glorię, & auri, ac similibus) tūc ad voluptates gustūs & tactūs propriē refertur, vt Aristoteles in priore libro magnorum Moraliū notauit. Requirit ergō Paulus, qui vim & proprietatem horum verborum nō ignorabat, quibus in tam necessaria nobis doctrina utebatur, requirit, inquam, vt sacerdos, siue libidine tentetur, siue non, contineat se ab omni cōcubitu. Hoc enim significat, debere esse castum simul & continentem. ἡσέφρω enim, (ait idem Aristoteles) id est, castus, non patitur: ἡμεπαρῆς verò, id est continens, patitur. Si qui verò putabunt non accipi hic ἡμεπαρῆς id est, continentem, propriē, putent quoquē, vt errorem suum augeant, neque cetera, quae hoc eodem loco Paulus cum continente cōiunxit, ad proprias virtutes pertinere, sed ad communes & generales, quos statim ratio ipsa verborum & doctrinę, & scripturę sanctę consuetudo redarguet: & non itā esse, quod putant, conuincet. Quia enim ad Episcopum pertinet, & ad Sacerdotem, vt elemosynas tribuat, vt sciat non solum pau-

peribus ecclesie sue tribuendum esse, sed etiam peregrinis, quod sine scripto etiam traditum est canone Apostolorum 41. idcirco iubet ei Apostolus per epistolam, hospitalem esse. Itaque ad charitatem erga pauperes ecclesie sue, debet adiungere Sacerdos ecclesie charitatem erga peregrinos: sicut B. Petrus ad charitatem fraternitatis siue erga fratres, quam vocat philadelphiam, iubet adiungere charitatem generalem erga omnes, etiam inimicos: ne quis existimet satis esse, diligere fratres nostros, qui ex eodem utero mystico baptismali nobiscum renati sunt, nisi diligat etiam quoscumque alienigenas. Similiter iubet esse φιλάγαθον, id est, studiosum eorum, qui probi sunt, ut sic studio suo improbos alios ad probitatem prouocet: item castum, siue pudicum, ut alios exemplo suo hortari possit ad pudicitiam: nam oculis etiam & auditu & sermone pudicum siue castum esse oportet. Præcipit deinde iustum esse, ut sit ἀσποσώπιδης, sicut Apostolica constitutio in 2. lib. Clemētis Romani eidem præcipit, id est, ut non sit acceptor personarum, qui (inquit) neque diuites reueatur, neque pauperes contemnat & opprimat. Nihil enim magis sacerdoti, qui ecclesie præest, necessarium est, cum sit iudex in ecclesia sua. Sequitur deinde, ut sit ὁσίος, id est, sanctus: hæc quoque propria & specialis virtus est, sicut superiores. Differt autem, ut Photius Constantinop. in Lexico suo notauit, ὁσίος, id est, sanctus, à iusto: quod iustus (inquit) seruat equalitatem iustitie erga sui similes, id est, erga homines: ὁσίος verò ἐπεὶ τὰ θεῶν ἰσοποσάκως ἐκ τῶν καθ' ὁσίων δεικνύει, id est, sanctus, qui studio diuinorum tenetur, & se Deo consecrauit. Sequitur deinde, ut sit ἐγκρατὴς, id est, continens: quod verbum ἐγκρατὴς ἢ ἀσποσώπιδης secundum proprietatem suam declarat, id est, incrementum & amplificationem castitatis, siue pudicitie: significat enim, non tangere uxorem, sicut Paulus loquitur in Epistola ad Corinth. cum ait, De quibus scripsistis, bonum est homini, mulierem non tangere. de vxoribus enim interrogauerat Corinthij, & eis Paulus respondit, ut & ratio ipsa conuincit: & nos alio loco, auctore etiam & interprete S. Sixto secundo, copiose docuimus. Si igitur præceptum Christi est, ut sit sacerdos, qualis hic ab Apostolo describitur, sit etiam præceptum eius, ut continens sit: aut si hoc non est, nec illud, ut sit hospitalis, benignus, sobrius, iustus, sanctus. Ipse denique viderit, qui aliter locum hunc Pauli, & verba eius interpretanda esse putet. De huiusmodi continentia carnis, id est, de virtute speciali etiam uxorem propriam non tangendi, disputabat Paulus coram Felice præfide, & Drusilla vxore eius, sicut disputauit apud Corinth. quæ fuit causa, ut ad eum Corinthij de ea rescriberent, & Paulus eis responderet: De quibus scripsistis, bonum est homini, mulierem non tangere, id est, uxorem. Disputabat etiam Paulus coram Felice de iustitia, speciali virtute. Quid enim accommodatius & opportunius esse poterat, quam ut reus coram Iudice de iustitia inter homines differeret, & de iustitia Dei in iudicio futuro? aut quid rursus alienius à ratione, & proposito, & loco, ac tempore illo, quam si dicatur differuisse de iustitia, quæ vniuersam virtutem significet,

2. Pet. 1.

Quid iustus
differat ab
eo, qui dici-
tur ὁσίος, id
est, sanctus.

lib. 2. de do-
gmatibus cha-
racteribus.

Act. 24.

& de continentia, quæ vniuersam item virtutem significet? Quis enim ita Lucam locutum fuisse vnquam dixerit, vt bis virtutem vniuersam duplici vocabulo Iustitiæ & Continentiæ, in eodem loco ociose affecerit? Præterea cum Paulus de secularibus dicit, Si non continent, nubant: an nõ necesse est omnino, verbum continendi, vnde continentia deriuatur, sicut *ἐγκράτεια* ἀπὸ τοῦ ἐγκρατεῖος, referri ad continentiam carnis? Quare, si permittit Apostolus ijs, qui continentem esse nolunt, id est, qui nolunt continere se semper ab omni concubitu muliebri, vt vxores ducant, vt suis vtetes, fornicari definant, & ijs, qui vxores habent, vt, postquam ad tempus ex consensu se ab eis continuerunt, reuertantur in idipsum, nè propter incontinentiam tententur: ergò vxore sua vti, non est secundum Paulum continentis, licet possit esse casti, siue pudici. Ex quo rursus fit, vt si sacerdos debet esse continens, sicut Apostolus præcepit, necesse sit secundum scripturam Pauli diuinitus inspiratam, vt vxorem suam non tangat. Idcirco continentem esse, nulli in toto nouo testamento præcipitur, nisi ministris sacri altaris, Episcopo, presbytero, & diacono, & ijs, qui continentiam Deo promiserunt. Rursus cum ait idem Apostolus, Omnis autem, qui in agone cõtendit, ab omnibus se abstinet, quod Græcè est *ἐγκρατεῖας*, necesse est ad ea referre, quæ sunt propria continentiam specialis, id est, ad voluptates & concupiscentias ventris, & sub ventre, vt Græci loquuntur, quas hæc virtus specialis cohibet. Hæ enim sunt, quæ pugili, & ei, qui in stadio currit, & in agone certat, nocere possunt. vnde inquit Theodoretus, hunc locum interpretans, Nõ omnibus cibis vescuntur isti, quanquam expectant: sed eum solum, quem magister eorum eis adhibet. In illo autem loco Epistolæ Pet. 2. cap. 1. Ministrate

Continentia ministris altaris tantummodo præcipitur in scriptura inuenitur.

1. Cor. 9.

2. Pet. 1.

Eph. 5.

Iaco. 1.

Rom. 12.

in scientia continentiam, accipiendum quoque esse verbum Continentiam, pro virtute continentiam carnis, id est, continentiam voluptatum gustus & tactus, (ex vtroque horum enim constat hæc virtus. sciteq; dixit Tertullianus in libro de ieiunio contra psychicos, monstrum esse libidinem sine gula. vnde scriptum est, Nolite inebriari vino, in quo est luxuria) satis declarat quod sequitur, In continentia patientiam, scilicet ministrare: quia enim voluptates carnis, siue concupiscentiam, à quibus vnusquisq; tentatur abstractus & illectus, sicut ait beatus Iacobus, vehementissimæ omnium sunt, ac vehementiores etiam quam impetus iræ, vt philosophi quoque tradunt, idcirco in his cohibendis maximè opus est patientiam virtute. Hæc igitur est præcipua ratio, cur in cognitione siue scientia studiosius continentiam, quam aliam virtutem, ministremus: quòd, vt dixi, concupiscentiam, in quibus refranandis & coercendis virtus continentiam versatur, vehementissimæ omnium sint. Iubet ergò B. Petrus ministrare in fide virtutem, id est, adiungere ad fidem opus virtutis, quia fides sine virtutis opere mortua est: & ministrare in virtute scientiam, id est, operari virtutem cum cognitione, siue prudentiam spiritus, quæ est regula & norma veræ virtutis: *ἡ ἀρετὴ* enim vocat B. Petrus, quæ Philo-

Philosophi in operatione virtutum vocant *φρόνησιμ*, id est, prudentiam. Vnde Apostolus in epistola ad Rom. iubet, vt probemus, id est, vt per instructionem legis Dei examinemus, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Sic enim intelligendum esse, quod ait, Vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, intelligi potest ex c. 7. eiusdem epistolæ ad Rom. cum ait: Et probas quæ sint meliora, instructus per legem. Propter hanc ergo cognitionem, siue prudentiam spiritualem, quæ ministranda est in operatione virtutis, vt sit recta ac perfecta, dixit Esaias: Discite benè facere, vt eruditè magnus Basilius in eo loco obseruauit. Sine perceptione enim scientiæ siue prudentiæ ad benè operandum, non possumus benè operari: & rursus idem Esaias, Cum iudicia tua (inquit) feceris, iustitiam discant habitatores terræ. Ergo postquam beatus Petrus præcepit ministrare in fide virtutem generaliter, & in virtute cognitionem siue scientiam, quæ discenda est ex institutione legis Dei & sanctarum scripturarum: pergit iam ad speciales virtutes, quarum primam posuit continentiam, propter causam iam dictam. Non perfequor reliqua, quia non est locus. Per se intelliget, qui scripturas sanctas scrutari didicerit. Redeo ad locum Pauli in Epistola ad Titum, cui consonat præceptum beati Petri in epistola Clementis secunda: Ministri (inquit) altaris siue diaconi, ad Dominica tales eligantur officia, qui ante ordinationem suam coniuges suas reliquerunt. Sic enim scriptum est in vetusto exemplari bibliothecæ Vaticanæ: Non dixit, Coniuges suas eiecerunt, siue excluderunt. Hoc enim vetat canon v. Apostolorum, quia inhumanum sit hoc facere: sed dixit, Reliquerunt: id est, iam ante ordinationem deseruerunt cum eis misceri: nisi enim ante ordinationem vxor ordinationi mariti assentiatur, & ambo deinceps semper ex consensu continentes esse velint, non potest ordinari. Hoc ergo significat, ante ordinationem coniuges suas relinquere. In extrema autem parte epistolæ, hæc (inquit) præcepta à sancto Petro accepi. & nè quis aliquandò dicere posset, esse hoc præceptum humanum, & non diuinum, subiungit: Hæc tibi fili charissime insinuari curaui, vt seruari omnia præcipias sine macula. si quis verò audierit te, utilis erit minister Iesu Christi: qui autem non audierit te, immò loquentem Dominum per te, ipse sibi damnationem acquireret. Ergo hoc præceptum beati Petri de continentia sacerdotum, diuinum est, & non humanum. Cum enim quis loquitur, quæ aut priùs ipse Dominus immediatè & ore suo locutus est, vt ea quæ sunt in euangelio, aut postea locutus est per Apostolos suos siue scripto, siue sine scripto, diuina tunc & non humana loquitur. Vnde reddens rationem Dionysius c. 4. cælestis hierarchiæ, quare Deus cum legem dederit per Angelos, vt S. Stephanus in Actis Apostolorum, & Paulus in epistola ad Galatas testantur: scriptura tamen Exodi, ab ipso Deo datam esse dixit: Scilicet non ob aliam causam, inquit, nisi vt doceremur, diuinam esse legem. Vt igitur lex data per Ange-

Rom. c. 7.

Esa. c. 1.

Esa. 22.

De continen-
tia ministrorum
altaris
ex Clemente
similis locus
ei qui est in
epist. ad Titum.

De continen-
tia præceptum
diuinum est,
non humanum,
vt alia item
per Apostolos
tradita.

Act. 7.

Galat. 3.

Exod. 19.

los, non erat angelica, sed diuina: sic omnia, quæ Dominus per homines, quos Apostolos & ministros noui testamenti elegit & misit, tradidit, non sunt neque dicuntur humana, sed diuina: sicut non humana, sed diuina fuerunt, quæcunque Deus per Moysen populo suo tradidit. Vnde diuinus Dionysius vnum genus tantum traditionum Apostolicarum à sanctis Apostolis didicit, id est, diuinum: non duplex, alterum humanum, alterum diuinum: vt ex extrema parte capitis primi Ecclesiasticæ hierarchiæ perspici potest. Deinde si sunt Apostoli magistri Ecclesiæ Catholicæ, vt quidem sunt: siquidem Spiritus Sanctus per eos, & per eorum prædicationem, Ecclesiæ Catholicæ traditam, docet Ecclesiam omnem veritatem: Apostolos autem Dominus per se & immediatè erudiuit, & illuminauit in omnibus, quæ ecclesiæ tradiderunt: contra enim sentire, error est: sunt igitur non humana, sed diuina omnia, quæ Apostoli à Christo missi, in ecclesia Dei docuerunt & statuerunt. Nec enim, cum Apostolus dixit, Nam cæteris ego dico, non Dominus, diuina ab humanis distinguere voluit: sed ea, quæ Dominus ore proprio in Euangelio docuit, vt illud, Vxorem à viro non discedere, ab ijs distinxit, quæ non prius ore proprio, sed tunc primum ore Apostoli docuit: quale est, Si quis frater vxorem habet infidelem, & quæ sequuntur. Vt sapienter Theodoretus, in diuinis scripturis valdè exercitatus & eruditus, sua interpretatione admonuit. Immo ipse idem Paulus, nè quis malè interpretaretur, quod dixerat, Ego dico, non Dominus: & ad humanam auctoritatem, quod diuinæ erat, referret, de ijs omnibus, quæ paulò antè scripserat, subiunxit: Puto autem quòd & ego spiritum Dei habeam. Sic quoque beatus Chrysostomus sensit, sed, vt antè dixi, qui præceptum de continentia sacerdotum, in epistola Pauli ad Titum, humanum putat, putet etiam humanum esse præceptum de hospitalitate, & iustitia, ac sanctitate. Denique si Paulus in epistola ad Titum, à senibus laicis requirit, vt sint casti siue pudici, idem item à nuptis adolescentulis, & idem rursus item à coniugibus in epistola 1. ad Timoth. c. 2. an cum à sacris ministris requirit, vt sint simul *σὺν φρονεσὶ & ἐγκρατῆσι*, id est, casti & continentes, nihil ampliùs requirit? quòd si requirit, dicant nobis isti, qui cælibatum propriè iuris diuini esse negant, quid illud erit? ad communem enim & generalem virtutem continentiæ confugere non possunt: cum, vt antè ostensum est, nunquam in nouo testamento nisi propriè hoc verbū accipiatur. Postremò conscientias isti suas, qui contradicunt, interrogent, vtrum honestum existiment, quòd ad voluptates carnis pertinet, non plus castitatis à sacris ministris, quàm à laicis & seculi hominibus, hoc loco epistolæ à Paulo requiri? quòd si non existimant, quid istud plus castitatis esse potest, nisi vt illi, id est, sacri ministri, omninò ab vxoribus abstineant; hi, id est, laici, non abstineant, si nolint: sint tamen casti & pudici? Sed reuertamur tãdem ad locum Pauli, Vnius vxoris vir. Si enim sua vxore uti, licere sacerdoti,

1. Cor. 7.

ad Tit. c. 2.

Vnius vxoris
vir, quid apud
Paulum.

doti,

doti, noluit, quod ipsa nunc vis verborum, vt demonstraui, confiteri cogit: quis iā nō videt, absurdū esse, hoc solum hīc prohiberi, cum ait, Vnius vxoris vir, nē duas simul ducat, quod ne apud Gentiles quidē licuit, ex quo leges Imperatorū hoc prohibuerūt, vt Theodoretus quoque in eodē loco reitatur: aut nē duas simul habeat? quod Iudēis licebat, nos autē non sumus sub lege. vtrunq; verò horū omnibus laicis Synodus Nicena c. 26. interdixit: Nemo (inquit) duas simul vxores in matrimoniū accipiat: aut vxori prius ductæ alterā superinducat. Ab episcopis verò, & presbyteris, ac diaconis an non decebat, vt plus aliquid Apostolus requireret? nisi fortassē nihil inter populum & sacerdotes Domini distare volūt. Restat ergò, vt hoc velit hæc Pauli Apostoli lex, vt qui Episcopus aut presbyter fieri debet, si non est vxoris inexpertus, semel tantū duxerit vxorē, siue illa mortua sit, siue viuat, à qua deinceps abstinendū ei sit. Diximus quod est legis: dicamus etiā, quod est rationis. Quomodò enim Episcopus aut presbyter filios habebit subditos cū omni castitate, sicut Apostolus in eodē loco præcipit, si licet Episcopo aut presbytero non abstinere ab vxore sua? quomodò poterit filios ad continentiam hortari, si ipse nō est continens? aut quemadmodum cum autoritate eos reprehendere poterit, si noluerint subditi esse in omni castitate? aut quid, inquit beatus Ambrosius, inter esset inter populū & sacerdotē, si eis dē adstringerentur legibus? debet (inquit) præponderare vita sacerdotis, sicut præponderat gratia. Diximus, quod est legis & rationis: dicamus quoque, quod est testimonij. Beatus Ambrosius in epistola illa longa & eruditissima ad Ecclesiā Vercellensem Episcopo carentē, quæ est in x. libro epistolarū eius, hunc locū grauisimè explanans: Apostolus (inquit) est, qui vnus vxoris virū præcipit esse, non quo exortē excludat coniugij, nam hoc supra legem præcepti est, sed vt coniugali castimonia seruet ablationis suæ gratiam: nec vt iterū filios in sacerdotio creare Apostolica inuitetur autoritate: habentē enim dixit filios, non facientem, neque coniugium iterare. & paulò post, Sed prius cognoscamus, non solū hoc Apostolū de Episcopo & presbytero statuisse, sed etiā patres in concilio Niceni tractatū addidisse, neque clericum quenquā debere esse, qui secunda coniugia sortitus sit. Hactenū Ambrosius. Sanē quidem secuti sunt Niceni patres Canonem Apostolorum 17. loci Pauli interpretem. An dicturi sunt Magd. damnāsse etiā secundas nuptias Synodum Nicenam? sed negabunt fortassis & hunc Canonem Nicenum, & testem eius Ambrosium, qui nihil credunt, nisi quod ipsi fingunt: & seipsis testibus probant. Sed quid mirum, si negent, qui aliquos etiam libros scripturæ sanctæ Canonicos negare audent? Præterea beatus Basilius in commentarijs Esaia c. 3. Oportet, inquit, vt sit presbyter omnis cōcubitū inexpertus, aut, secundū legē Domini, vnus vxoris vir. Paulus ergò requirit, vt si expertus sit cōcubitum, vnus tantū vxoris concubitū expertus sit, à qua deinceps abstinendū ei sit, alio-

*Rationes mō
nistris altaris
à coniugibus
abstinendum
confirmantes.
I. Tim. c. 3.*

*Pro eadem
sententia tes
timonia.
I. Tim. c. 3.*

*Ambrosius
Niceni pa
tres.*

Basilius

Tertullianus.

qui non fuerit pudicus & continens, vt esse præcipit Apostolus. Item Tertullianus lib. 1. ad vxorem, (tametsi in eo non sequimur, quòd secundas nuptias contra Ecclesiasticum & Apostolicum dogma damnauit, quas Apostolus manifestè probat: sed in interpretatione loci Pauli, de Episcopo & presbytero vnius vxoris viro) quantum (inquit) fidei detrahant, quantum obstrepant sanctitati nuptiæ secundæ, disciplina ecclesiæ & præscriptio Apostoli declarat, cùm digamos non sinit præfidere: cùm viduam alibi in ordinationem, nisi vniuiram, non concedit. Aram enim Domini mundam proponi oportet. Tertulliano ergò authore, ara munda non ponitur, quæ à non continentibus tractatur. Siquidem oportet ità vnius vxoris virum pudicum esse, vt viduam vnius viri vxorem: quæ cùm vidua sit, non potest non continens esse. Ad hæc Innocentius primus in epistola 2. c. 9. hunc ipsum locum Apostoli explanans, Vnius (inquit) vxoris virum dixit non permanentem in concupiscentia generandi, sed propter futuram continentiam. Interrogemus hinc Magdeburgenses: Vndè vos probatis, quod dicitis? Quid legis, quid rationis, quid testium profertis? aut cur vobis credi vultis contra scripturam, contra rationem, contra testes? Quòd si adhuc nobis non creditis, à quibus discessistis: interrogate Græcos, qui de cælibatu quoquè à nobis dissentiunt, tametsi non tanto errore, quanto vos: apud illos enim presbyteri non ducunt vxores, etsi ab ijs, quas habent, quas antè duxerunt, non se deinceps continent, quod Apostolus præcipit. Consulite, inquam, omnes Græcos interpretes Canonum Apostolorum, an Canonem istum 17. negent, & eo nuptias secundas damnari dicant? tametsi illi Canonum sextæ Synodi in Trullo conditores, in canone 13. cælibatum Ecclesiæ Romanæ matris omnium ecclesiarum reprehendere audent. Cuius continentiam sacerdotalem accusare, quid aliud est, quàm libidini sacerdotum patrocinari? Et qui illos reprehendere, & patronos libidinis in hac parte appellare, procacis esse putet, an non applaudere illis videatur? & ecclesiæ Catholicæ nolens noceat? Sed de his si quis plura requirit, relegat, quæ postea Magdeburgensibus in tertio libro defensionis Epistolarum pontificum Apostolicorum respondebimus, & inde assumat, nè eadem sine necessitate hic repetamus.

*Innocentius I.
1. tim. con.
pag. 529.*

*Græci nec canonem hunc
Apost. negat.*

Defensio Canonis Apostolorum 27. & quomodo hic Canon interpret sit loci Pauli de Cælibatu sacerdotum & diaconorum. item interpretatio loci Pauli de potestate mulierem sororem circunducendi, ex proprietate verborum, & collatione alterius loci Pauli, & autoritate veterum. Cap. 2.

Pergamus respondere ad reliqua. Et Canon (inquiunt) 27. tantum clericis lectoribus, & cantoribus nuptias permittit: alijs verò non obscure vetat, quod est contra doctrinam Pauli 1. Tim. 3. & 1. Cor. 9. & 1. Timoth. 4.]

Cùm

Cùm aiunt Magdeburgenses, Alijs verò non obscure vetat: vtrum alijs clericis vetari intellexerint Magdeburgenses, præterquam clericis lectoribus & cantoribus, vt canon vult: an verò vetari alijs non clericis, quod falsum est: non satis intelligo, quia obscure dixerunt, vt solent, qui fallere volunt. Apertè dicit canon, Ex ijs, qui ad clerum accefferunt coniugio liberi ac soluti, lectoribus tantùm & cantoribus permitti vxorem ducere. si hoc isti dicunt esse contra 1. Timoth. 3. idè dicunt, quia quod ibi præcipit Apostolus Episcopis, presbyteris, & diaconis, vt sint vnius vxoris viri, hoc, tanquam indocti, qui non intelligunt, vt Ecclesia Catholica semper intellexit, quos Apostolus vnius vxoris viros vocet, & tanquam instabiles, qui noluerunt permanere in ijs, quæ eorum Maiores ac patres didicerunt, & tradita illis fuerunt, ad suam & suorum perditionem deprauant. Explicate ergò Magdeburgens. si potestis, discipulis vestris, vndè hoc probetis, quo argumento, quo teste? aut ex quibus didicistis, nisi ex patre & propheta vestro Lutero, sic locum Apostoli interpretari, quasi ibi permittat clericis omnibus vxorem ducere? Nos enim ex verbis Apostoli, & ratione atque auctoritate sanctorum patrum adhibita, probauimus illud ab Apostolo hoc loco præcipi, si quis Episcopus, aut presbyter, aut diaconus fiat, qui non sit matrimonij inexpertus, vt hic semel tantùm vxorem duxerit, siue illa mortua sit, siue viuat, à qua deinceps abstinendum sit: hic verò Canon planè vetat, cùm iam quis factus est Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, vt tunc vxorem ducat. Quomodò enim non hoc istis prohibeat, quibus nec ea, quam habent, vt permittit? immò iubet esse pudicos, & continentes? Nè verò intelligamus, hoc ipsum omnibus quoque clericis prohiberi, nè scilicet vxores ducant, postquam in Clerum assciti sunt, accedit Apostolica traditio, hoc canone 27. sancita & commendata, quæ, tanquam scripturæ Pauli interpres, lectoribus & cantoribus tantùm permittit, vt hi soli, postquam facti sunt Clerici, possint, si voluerint, vxorem ducere. istis, inquam, licet in clero non continentes esse, id est, vt vxoribus suis, quibus eas in clero ducere licet. Videamus iam de capite 9. prioris epistolæ ad Corinth. quod ijdem Magdeburg. citant etiam contra Canonem 27. Apostolorum, sola indicatione capitis: quasi locus facilis sit, & omnibus in promptu ad intelligendum, cùm ipsa nostra disceptatio testis sit, non ità facilem esse. Locus igitur, quem indicare voluerunt, est ille: Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & ceteri Apostoli fratres Domini, & Cephas? Quæso vos quædrumuii Magdeburg. vndè didicistis, mulierem sororem hoc loco vxorem interpretari? Quæ grammatica sermonis Græci, aut quis vetus author hoc docuit? quis literas Græcas degustauit, & de vsu articulorum aliquid percepit, qui ignoret, si de vxore Paulus dixisset, vsurum fuisse, vt necesse erat, articulo Græco, dicturumque ἡδὲ γυναῖκα? an verò quia Paulus sermone imperitus erat, idcirco existimabitis, nescisse spiritum sanctum significare

1. Tim. 3.

1. Tim. 3.
ad Tit. 1.Explicatio
Canonis Apo-
stol. 27.

1. Cor. 9.

Mulier soror
apud Paulum,
an vxor intel-
ligenda ve-
niat.

sine ambiguitate quod volebat? ἀπόστολος ergo dixit γυναῖκα, id est, infinite ac sine articulo, ut non de certa vxore, sed de quavis muliere intelligeretur. Sic Tertullianus, in scripturis sanctis exercitissimus, idemque linguæ Græcæ peritissimus, intellexit. Sic enim in libro de Monogamia, scripsit: Petrum solum inuenio maritum per forcrum. & paulo post interpretans hunc locum, Vbi ea (inquit) subiugit de victuaria exhibitione, abstinentiâ eius ostendunt, dicentis: Nunquid non habemus potestatem manducandi & bibendi? nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & ceteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas? Non vxores (inquit) demonstrat ab Apostolis ductas, quas & qui non habent, potestatem tamè manducandi & bibendi habent, sed simpliciter mulieres, quæ illis eodè instituto, quo & Dominum comitantes, ministrabant. Hæc Tertullianus. Idem atque eodè modo intellexerunt Ambrosius Græcè quoque peritissimus, & alij Latini patres: idè quoque Theodoretus, Oecumenius, & Theophylactus, ac plerique alij Græci, nè omnes enumerè. Sed dissimulemus interim proprietatem sermonis Græci, dum cum Matthia Illyrico & cõdiscipulis eius agimus, quos linguam Græcam ignorare scimus. fingamus dixisse Apostolum τὴν γυναῖκα, & vxorè significasse: an, quod sororè addidit, non satis apertè declarabat, non iam illam, ut vxorem, circumduci, sed ut sororem? ut quauis vxorem haberet, esset alioquã tanquam non habens, ut idè in Epistola ad Corin. priore dixit. Miror Magdeburgenses non notaſſe etiam hoc loco, quod idè Apostolus in Epistola ad Philippen. c. 4. scripsit, inquit: Rogo etiam & te germane cõpar, quod quidam veteres de vxore Pauli dictum esse existimauerunt, quos Theodoretus in cõmentarijs suis refellit. sic enim ait: Imprudenter quidam hoc loco suspicati sunt Paulum de vxore sua dicere, immemores epistolæ ad Corinth. cum illud de non nuptis & viduis scribit, Bonum est, si sic maneant, ut ego. Nunquam autem habuisse vxorè, verius est. adolescens enim vocatus est. Haec tènus Theodoret. Quomodo ergo Paulus potestatem habebat circumducendi vxorè, si vel erat ex non nuptis, vel ex viduis, sicut idè affirmat? an fortè habebat potestatem circumducendi vxorem, quam non habebat, sed habere poterat? Hoc enim super est, ut cum Apostoli dixerint, Ecce nos reliquistis omnia, & secuti sumus te, vos Magdeburgenses mendaces eos faciatis, si vel non reliquerunt, quæ habebant: vel potuerunt accipere, quæ non habebant: nihil enim inter est. Siue igitur nunquam vxorem habuit, quod Theodoretus verisimilius esse iudicat, & Hieronymus in Epistola ad Eustochium de virginitate, non audiendos esse ait, qui contradicunt: siue viduus fuit, ut Tertullianus, Methodius, Chrysostomus senserunt. Ignatius enim in vetere interpretatione Latina manu scripta epistolæ ad Philadelph. quæ in Vaticano est, non habet, quod in Græca Epistola nuper in publicum emissa, legitur de Paulo inter eos, qui vxorè habuerunt: siue, inquam, hoc, siue illud fit, certè quod ait idè Apostolus, Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic maneant, sicut ego: apertè conuincit, non posse de vxore

*Neg. si vxor
intelligatur
apud Paulum
mulier soror,
pugnabit ta-
men cum Ca-
none hoc 27.*

*Paulus an
vxoratus fue-
rit, diuersæ
Scriptorum
opiniones.*

de vxore intelligi. quod in eadem epist. c. 9. Magdeburgenses volunt. Citāt præterea contra hunc Canonem Apostolorū cap. quartum Epistolæ prioris ad Timoth. quasi hic canon omnibus prohibeat nubere: & nuptias cum Manichæis & Marcionistis damnet, quas tamen Apostolorum canones celebrant, & probant, & earum vituperatores condemnant. Sed Magdeburgenses, quia nihil interesse putant, vtrum damnentur nuptiæ, an aliquibus interdicanur, quia omnibus licere volunt, vt sit sacerdos sicut populus, non possunt aliter disciplinam Luteri defendere, nisi Apostolorum Canones, & pontificum Apostolicorum epistolas negent. In hunc quoque locum epistolæ ad Tim. c. 4. multa à me in tertio libro defensionis epistolarum scribuntur. illinc item assumat, qui plura hinc desiderat.

Defensio Canonis Apostolorum 48. de Quadragesimæ ieiunio, & quartæ ac sextæ feriæ. Et quomodo Dominus noster, & Apostoli eius, & Sancti Prophetæ ieiunia indixerunt: & ieiunia indicta seruat ecclesia per vniuersum mundum. Et quomodo conuincatur, non pertinere ad defectum ciborū, quo Catholici vtuntur, id quod Paulus scripsit, Nemo vos iudicet in cibo & potu. &c. & quid in historia Salisburgensium Archiepiscoporum pro religione indicendi ieiunia legatur.

TRanseamus ad secundum locum argumentorum contra Canones: Ad ieiunia (inquiunt) in quadragesima Paschæ, & feriæ quartæ, & parasceues alligant conscientias in Canone 67. contra illud Pauli: Nemo vos iudicet in cibo & potu, aut parte diei festi.]
Hactenus Magd. Hoc ipsum de ieiunio Quadragesimæ accusarūt quoq; in epistola Telesphori. Quare quæ de hac re, & quæ de toto loco Pauli ad Colos. c. 2. & 1. Tim. c. 4. pluribus locis & exemplis scripturæ sanctæ, & veterū patrū testimonijs, & omniū ecclesiarum per Orientem & Occidentē Apostolica constitutione inter se collatis, in v. libro defensionis epistolarū c. 6. copiosè respondemus, eadē hic istis responsa sint. Qui enim epistolā Telesphori, septimi post beatū Petrum pontificis, de ieiunio Quadragesimæ defendit, Canonē Apostolorū defendit. Sed quia Luterani & Calviniani tradunt, ieiunandū quidē esse spontē ad castigandū corpus, sed non secundū legē & præceptū, quodd hoc sit alligare conscientias: illud tantū hinc à Magdeburgensibus querā, qui indicere ieiuniū, iniicere laqueum conscientijs, & imponere onera Iudaica interpretantur, & ideo ieiuniū Quadragesimæ, & Canones Apostolorū, qui illud seruare iubēt, negant, cū indictū est ieiuniū in Pauli à Deo electi, & Barnabæ ordinatione, quæ Antiochiæ per impositionē manū cū oratione, vt Lucas narrat, facta est, est ne tūc laqueus iniectus, & Iudaicū onus impositū, an non? Sed negabunt fortassis indictū tunc fuisse ieiunium: at indictum fuisse, conuincit omnium ecclesiarū per Orientem & Occidentem prisca consuetudo, Apostolicæ traditionis locupletissimus testis. Sic enim vsque in hodiernum diem, sicut ab initio acce-

Indicta ieiunia contra Lut. & Cal. asseruntur.

Act. 13. Apostoli in ordinationibus ieiunia indixerunt.

B 2 perunt,

Afl. 14.

Tit. 1.

I. con. tom.
pag. 789.

Rex Niniuitarum, ieiunium indixit ex Iona prædicatione.

Ion. 3.

Ex Christi prædicatione ieiunium quartæ & sextæ feriæ, in ecclesiis introductum.

perunt, indicto ieiunio cum oratione, & per mantis impositionem ordinationes faciunt: ut idem quoque Paulus & Barnabas, indicto ieiunio presbyteros per singulas ecclesias ordinarent, quod idem Lucas narrat. Immo sic etiam Tito præcepit, ut per ciuitates presbyteros ordinaret, cum ad eum scripsit: Huius rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea, quæ desunt, corrigas, & constituas per ciuitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi. Quis enim credat, præter Magd. Paulū Tito, ut ordinationes presbyterorum aliter faceret, disposuisse, quam ut ipse idem Paulus eas faciebat? disposuit igitur Tito, ut cum oratione & indicto ieiunio faceret, sicut ipse fecit, & sicut hodie omnes ecclesiæ Catholicorum faciunt, & semper fecerunt. Vel docete vos Magd. in quibus ecclesijs catholicorum vel nunc ordinationes fiant, vel vnquam factæ sint extra ieiunia quatuor temporum & quadragesimæ: de ordinarijs ordinationibus loquor. Huius verò antiquitatis & Apostolicæ traditionis ieiunandi in ordinationibus, testis quoque est magnus Leo in epistola ad Dioscorum Alexandrinum: Nam præter auctoritatem (inquit) consuetudinibus, quam ex Apostolica nouimus venire doctrina, etiam sacra doctrina manifestat, quod cum Apostoli Paulum & Barnabam, ex præcepto Spiritus sancti ad Euangelium gentibus mitterent prædicandum, ieiunantes & orantes, imposuerunt eis manus: ut intelligamus quanta & dantium, & accipientium deuotione curandum sit, nè tantæ benedictionis sacramentum negligenter videatur impletum: & quæ sequuntur. Hæc Leo ante mille propè ducentos annos, cuius vos epistolas non negatis, etsi in Centuria quinta earum testimonio abuti soletis. Rursus quæso vos Magd. cum Rex Niniuitarum indixit ieiunium Niniuitis, inquit, Homines & iumenta, & boues & pecora non gustent quicquid, alligauit ne eorum conscientias, an non? Si alligauit, quomodo placauit iram Dei, & misericordiam eius nouo crimine conciliauit? Sicut scriptum est, Et misertus est Dominus super malitia, quam locutus est, ut faceret eis. Quid hæc vestris respondebitis, si quis eorum paulo acutior hoc à vobis quærat? Quæro deinde, vnde didicit Rex, indicere ieiunium Niniuitis? nonne ex prædicatione Ionæ prophetæ, penitentiam & fructum penitentiae ieiunium prædicantis? Ergo Ionas laqueos conscientiae prædicabat, si conscientiam alligat, qui ieiunium indicit. potestisne elabi aut subterfugere hinc? Quod si hæc vera sunt, & refelli nullo modo possunt, quemadmodum Canon Apostolorum, quia sanctionem ieiunij Quadragesimæ continet, conscientias alligat? Ad hæc, si indicere ieiunium, est laqueos conscientiae iniicere, ut isti noui Euangelistæ tradunt: Ergo laqueos conscientiae iniecit Dominus noster, cum respondens Phariseis, qui reprehendebat, quod discipuli Domini non ieiunarent, ut discipuli Ioannis: Venient (inquit) dies cum ablati fuerit ab illis sponsus, & tunc ieiunabunt in illis diebus. Quis enim est nunc præter Luteranos, aut olim fuit præter Aërium hæreticum, & Aërianos, qui non videat, aut olim non videret, impletum esse hoc in ecclesia Catholica, quod Dominus dixit, Cum ablati fuerit sponsus, tunc ieiunabunt

bunt in illis diebus? Qui enim dies isti sunt, quibus ablati sunt? nonne quarta & sexta feria? quarta enim die cœperunt Iudæi tollere eum de medio, siquidem eo die facta est à Iuda pactio cum Iudæis de prodendo Domino: sexta verò crucifixus est, & de medio sublatus. Quibus diebus per vniuersas ecclesias Orientis, sicut à sanctis Apostolis traditum illis est, ab initio usque in hodiernum diem ieiunant. In ecclesijs verò Occidentis, vt earum deuotioni magis conuenire visum est, ieiunium sextæ ferix, & sabbati, loco quartæ ferix, ijdem sancti Apostoli tradiderunt. His enim diebus, sexta, inquam, feria & sabbato, quo corpus Domini, postquam crucifixus est, in sepulcro iacuit, omnes secundum Ecclesiasticam legem à sanctis Apostolis iuxta verbum Domini indictam, quotquot ætas aut inualetudo non impedit, ieiunant, id est, à carne abstinere, quod est ieiunium quoddam, vt tradit Ioannes Damascenus in libello de ieiunijs ad Cometam, quod Tertullianus vocat in libro contra psychicos ieiunium portionale, id est, exceptio (vt ille ait) quorundam eduliorum. Itaque quòd Dominus ieiunium indixerit, cum dixit, Cum ablati fuerit sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus, res ipsa loquitur: & nos prisca traditionis Apostolorum testem producimus omnium ecclesiarum cõsuetudinem. Vos verò Magd. vnde istam vestram nouam consuetudinem, quam patres & Maiores vestri ignorarunt, accepistis, nisi à propheta vestro Martino Lutero? qua in re melius saltem quam vos, vestri illi psychici sentiebant, contra quos Tertullianus disputat, qui illos (inquit) in Euangelio dies ieiunijs determinatos putant, quibus ablati sunt sponsus: nisi quòd tradebant, hos esse solos legitimos dies ieiuniorum Christianorũ, abolitis legalibus & propheticis vetustatibus. Illi enim Iudaicas quoque dierum & ciborum obseruationes falsò nobis obijciebant, vt nunc Magdeb. qui hunc canonem Apostolorum, quia ieiunium Quadragesimæ, & quartæ, ac sextæ ferix iubet, & pœna sancit, ad Iudaica onera pertinere tradunt: ac contra illud Pauli esse dicunt, Nemo vos iudicet in cibo & potu, aut in parte diei festi. Quem locum Pauli quia postea diffusè tractamus lib. 5. principio repetito ab eo loco, Videte, nè quis vos decipiat, & quæ sequuntur, quò magis pateat, quorsum illa conclusio pertineret, Nemo ergò vos iudicet: & reliqua, nè eadem hinc repetam, illud tantum hinc addam, quod illic prætermitto: quodq; ad refellendos istos & reuincendos satis fuerit nunc. Quia enim Apostolus contra eos scribebat, qui Iudaicas ciborum obseruationes de mundis & immundis reuocabant, quod ipse idem Apostolus aperte docet, vt demum vno eos verbo refelleret, subiungit: Quæ sunt vmbra futurorum, corpus autem Christi. Etenim si illæ Iudaicæ obseruationes vmbra erant futurorum, vmbra enim habebat lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, vt idem ait, corpore autem adueniente, vmbra cedat necesse est: frustra igitur & vanè colitur vmbra, que iam euauit & cecidit. Videamus nunc, an hic locus Pauli ad nos pertineat, vt ipse idem locus vos coarguat, & calumniari conuincat.

Luc. 5.

Ieiuniat Græci 4. & 6. ferijs. Latini, 6. & 7.

Ieiunium portionale.

Omnium ecclesiarum consuetudo testis inducit ieiunium à domino.

Colos. 2.

Heb. 10.

*Locus ex epis-
stel. ad Colos.
nihil contra
Christianum
ciborum des-
lectum facit.*

*Saul ieiunium
indixit cum
Dei non du-
bia approba-
tione.*

1. Reg. 14.

*Ieiunio indi-
cto archiep.
Salisburg.
iram Dei
placat.*

cat. Quæro enim à vobis Magdeb. abstinebantne Iudæi ab omni genere pi-
scium? minimè, dicetis: quin potius ab alio abstinebant, ab alio non abstine-
bant: quia aliud genus erat immundum, aliud non, nõ natura, sed lege, quæ
ymbram habebat. Et in figura hoc genus vetabat, illud non vetabat. At nos
à nullo genere piscium, in ieiunijs nostris lege indictis, abstinemus. Rursus
quæro, abstinebantne Iudæi omni esu carnis? ne id quidem dicetis, Sed po-
tius secundum leges Leuitici ab alio abstinebant, ab alio non. At nos omni
genere carnis, in ieiunijs apostolica & Ecclesiastica lege indictis, abstinemus.
Quorsum igitur illud Pauli nobis obijcitis, Nemo vos iudicet in cibo &
potu, aut parte diei festi? Præterea si cum Saul, vt se de inimicis suis vlcisce-
retur, ieiunium indixit, & quidem pœna proposita maledictionis, laqueum
conscientijs iniicit, quemadmodum ieiunio indicto tantam Deus, vt ait
Tertullianus, auctoritatem præstitit, vt filius Ionathas, quanquam ignarus
edicti, sorte tamen sit diuinitus de delicto conuictus? Addit præterea idem
Tertullianus: Benè autem, quod & Episcopi vniuersæ plebi mandare ieiun-
ia assolent, non dico de industria stirpium conferendarum, sed interdum
ex aliqua sollicitudinis ecclesiasticæ causa. Deniquè, vt hunc locum semel
finiam, legite historiam Salisburgensium Archiepiscoporum, vnde, quantum
ad placandum Deum ieiunium indictum valeat, facile, si vultis, intelligen-
tis. Cum enim, ante annos propè octingentos post mortem Beretici Archi-
episcopi Salisburgensis, tam ingens frigus mense Maio præter naturam es-
set, vt aues ipsæ interirent, & imber guttarum ardētium, ac coloris sangui-
nei efflueret, quæ quibus inciderent, celeri eos morte perimerent, Episcopi
Bauariæ in ea plaga ac calamitate ieiunium per totam Bauariam indixerunt:
ijdemq; cū Principe Bauariæ Bessalio, nudis pedibus in cinere ac sacco tum
publicè, tum priuatè pœnitentiam egerunt, & peccata confessi sunt. ita fa-
ctum est, vt plaga illa inflicta curata, & ira Dei placata fuerit. An igitur tam
admirabilis beneficij tam ingrata memoria vestra erit, vt indicta ieiunia
condemnetis, & ad laqueos conscientiæ, & traditiones hominum, ac non
potius ad pietatem & pœnitentiam, ac veniam impetrandam pertinere di-
catis? idq; cum permulti nationis vestræ ex Bauariis oriundi, nunquam nati
essent, nec huius lucis vsuram cepissent, nisi ieiunium illud indictum esset.

*Defensio Canonum Apostolicorum de nuptijs, quos Magdeburgenses
dicunt repugnare inter se: & de interpretatione Canonis 5. ex vi verborum,
& collatione scripturæ Pauli: & quomodo conuincantur Magdeburgenses
ignorare, quæ sint & dicantur pugnantia, item defensio aliorum duorum Ca-
nonum de ieiunio, quos falso tradunt pugnare inter se. Cap. 4.*

“ **S**ed pergamus ad alia, quæ in accusatione Canonum sequuntur: Deindè
“ (inquiunt) inter eos reperiuntur Canones repugnantia præcipientes,
quales

quales sunt 5. 17. & 16. 40. & 41. quorum alij nuptias sacerdotum damnant, alij verò admittunt.]

Hactenus Magd. videamus deinceps, vtrum ita sit. Canon quintus iubet, vt Episcopus aut presbyter vel diaconus vxorem suam ne excludat prætectu religionis. Quia enim præcipit Apostolus, vt Episcopi, presbyteri, & diaconi sint pudici & continentes, vt antè docuimus, vetat hic Canon 5. Apostolorum, ne hoc prætectu continentia, vxores, quas, antequàm Episcopi, presbyteri, aut diaconi fierent, duxerunt, domo eijciant, & alere ac curare definant. non enim iubet Apostolus, inhumanos esse, sed continentes. Hic mihi respondeant Magd. si episcopi, presbyteri, & diaconi non tenentur lege continentia, quæ ista *ἡ ἀσκήσις ἐν λαβείας*, id est, quæ ista reuerentia, ac religiofi metus causa, quam prætexit Episcopus, aut presbyter, vel diaconus, vt vxorem eijciat, non enim dixit, qui eijcit propter *ἡ ἀσκήσις*, id est, abominationem, sicut dixit Canon 51. sed propter prætextum *ἐν λαβείας*, quod verbum semper in bonam partem accipitur. Neque dixit, Episcopus, presbyter, aut diaconus, qui abstinet *ἡ ἀσκήσις*, id est, propter exercitationem, quæ carnem menti subiiciat: quia, vt abstinere ab vxoribus necessarium est Episcopis, presbyteris, & diaconis, quibus Apostolus præcipit castos & continentes esse, propter iuge ministerium orandi & sacrificandi, vt ait sanctus Innocentius, sic reliquis etiam clericis omnibus infra subdiaconum licet, si velint, ex consensu ad tempus abstinere ab vxoribus suis, non propter abominationem coniunctionis maritalis, sed *ἡ ἀσκήσις*, iuxta canonem 51. id est, ad exercitationem corporis, vt vacent scilicet ieiunio & orationi, sicut laicis quoque permittit Apostolus. Restat igitur, vt hoc canon iste quintus Apostolorum prohibeat, ne Episcopus, presbyter, aut diaconus, quia eis non liceat vxoribus suis uti, sed potius necesse sit continentiam colere propter iuge ministerium ecclesie, quod summa religione & reuerentia tractandum est: ne, prætextu inquam huiusmodi reuerentia & continentie religiose, vxores domo eijciant, relicta earum cura. Hoc enim inhumanitatis, vt dixi est, & à pietate alienum. Quòd si aliquandò accidat, vt propter suspicionem & scandalum eijcere necesse sit, non iam eijcitur prætextu religionis, sed potius, quia ita ratio sacri & iugis ministerij postulat, ne aduersario detur occasio maledicti gratia: & vituperetur sacrum ministerium, quod diuina lex à continentibus tractari voluit. Hic igitur Canon, quem hactenus interpretati sumus, non solum non permittit Episcopis, presbyteris, & diaconis nuptias, id est, vt vxores ducant, vt Magdeburgenses noui Nicolaitæ falso interpretantur, sed suis verbis satis clarè significat, abstinendum esse istis ab ijs, quas ante ordinationem duxerunt: siquidè cauet, ne prætextu huiusmodi cōtinētie religiose, cuius lege tenentur, vxores eijciat suas. Videamus iam de canone 17. an huic quinto repugnet, vt Magdeburgensibus videtur, non intelligentibus neq; quæ loquuntur, neq; de quibus affirmant. Qui post baptismum (inquit) duobus cōiugijs copulatus est, aut cōcubinā habuit,

Explicatio
canonis Apo-
sto. 5. & quo-
modo ex eo
eliciatur cō-
tinentia sacri
ordinis.

epist. 2. cap.
9. tom. 1. con-
pag. 529.

Magd. noui
Nicolaitæ.

Canon V. cū
17. non pu-
gnat.

buit,

buit, non potest esse Episcopus, presbyter, diaconus, aut denique ex numero clericorum. Hic canon, vt antè dixi, non damnat secundas nuptias: quis enim hoc vnquam dixit, aut dicit modò, præter Magdeburg. subuersos, & suo iudicio condemnatos? sed eos, qui vnis nuptijs contenti non fuerunt, prohibet ordinari in ministris Ecclesiæ. Quare, qui dicunt hunc Canonem 17. & illum V. pugnancia præcipere, si legem pugnantium didicissent, nunquam hoc, ne per somnium quidem, dixissent. Nunc autem isti boni & pulchri dialectici idem putant esse, præcipere pugnancia, & præcipere diuersa. Immodò, vt respondeamus istis, vt Salomon præcipit, respondere stulto contra stultitiam eius, nè sapiens sibi videatur: Si isti duo Canones pugnancia præcipiunt, necessè est, vt tanquam affirmatio & negatio pugnent. Siquidè dicuntur secundum complexionem: necessè item est, vt pugnat affirmatio & negatio, sic etiam pugnent ea, quæ sunt sub affirmatione & negatione, id est, ea, de quibus affirmatur & negatur. Quæramus ergò à Magdeb. quid est sub negatione in V. Canone? necessè est, vt respondeant, non eijcere vxorem prætextu religionis. hoc enim præcipit. Quid rursus sub affirmatione, aut negatione in Canone 17? necessè enim est alterutrū dare: necessè item est, vt respondeant, aut præcipi, non esse Digamum, qui sit ordinandus in clero: & tunc, cum illud quod in V. Canone præcipitur, sit quoque sub negatione, ille Canon & hic non iam pugnancia præcipiunt, quia non sunt affirmatio & negatio, sed vtraque negatio. Si dicant, præcipi in 17. Canone, talem ordinare, qui non sit Digamus, hoc rursus, quod hîc est sub affirmatione, nõ est oppositum illi, quod est in V. Canone sub negatione, immodò aliud hîc affirmatur, aliud illic negatur: & vtrunque est verum, scilicet non debere eijci vxorem prætextu religionis, & ordinandum esse talem qui nõ sit digamus. non igitur pugnancia præcipiunt. Magdeburgenses verò, si videri volebant aliquid sapere, probare hoc debebant, & non præbere se ridiculos, more suo, ea quæ ignorant, temerè repræhendent. Videamus iam de alijs duobus canonibus præipientibus quoque, vt isti volunt, pugnancia. Canon 40. iubet, vt bona Episcopi propria, si quæ habet, discernantur à bonis Ecclesiæ. Et subiicit causam: Nè occasione (inquit) ecclesiasticarum rerum, intercidant res Episcopi, qui nonnunquam vxorem, & liberos, & cognatos, aut seruos habet. Et hoc quoque de vxore dicit Canon, quam ante ordinationem duxit Episcopus, & de filijs, quos ante ordinationem procreauit. Etenim si post ordinationem possunt dare operam liberis, quemadmodum, vt sæpius dicam, præcipit eis Apostolus castos simul & continentibus esse? Canon 51. Si quis (inquit) Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut denique alius ex numero Clericorum, à nuptijs aut carne aut vino abstineat, non *si associat*, id est, non vt carnem menti exercitatione corporis subijciat, sed propter abominationem, oblitus quod scriptum est, Et erant omnia valde bona, & quòd Deus masculinum & fœminam fecit eos, atque ita blasphemè creaturam Dei vituperet: aut corrigatur, aut deponatur, & ex Ecclesiâ eijciatur

*Conuincitur
Magdeburg.
ignorasse legem
pugnanciam.*

Prov. 26.

*Quòd nec Ca
non Apost.
40. & 51.
pugnant, vt
Magdeb. fin-
gunt.*

Genes. 1.

ciatur, item & laicus. Nulli permittit hic Canon, vt nuptias, tanquàm malas, damnet, & eas vituperet. qui enim vituperat, Deum accusat, qui marè & foeminam creauit: quin potius iuxta hunc Canonem, omnes, qui à nuptijs abstinent, abstinere debent. *ἡ ἀσκήσις*. Itaque causa abstinenti à nuptijs, omnium abstinentium debet esse communis, scilicet nè vllus eorum creaturam Dei vituperet: ipsa verò abstinentia non est omnium communis, nec omnibus necessaria, nisi Episcopis, presbyteris, & diaconis, quibus Apostolus continentes esse præcipit, quia sit eis iugiter vacandum sacris ministerijs verbi & orationis, & sacramentorum: alij verò siue clericis, siue laicis, libera est. Illud autem est obseruandum, quod hic Canon Apostolorum dixit vno verbo, *ἡ ἀσκήσις* abstinere à nuptijs, hoc Paulus, de laicis coniugibus loquens, dixit abstinere ex consensu ad tempus, vt vacet ieiunio & orationi, quod est abstinere ab vxore *ἡ ἀσκήσις*: vt iam *ἀσκήσις* nihil aliud sit, quàm exercitatio corporis ad subiiciendam carnem menti, quod fit inprimis ieiunio & oratione. Verùm Magd. & rerum, & verborum ignari, nihil distinguunt, neq; considerant, nec obseruant: sed potius omnia inconsideratè confundunt, & secundùm sua desideria interpretantur. Quid enim inconsideratius esse potest, quàm ità hunc Canonem interpretari, vt nuptias Episcopi, presbyteri, & diaconi Canon probet? Quasi ità isti argumententur, ex negatione còcludentes affirmationem: Nō possunt Episcopus, presbyter, & diaconus, abstinere nisi *ἡ ἀσκήσις*, ergò possunt ducere vxores. Immo, vt istos, sicut paulò antè fecimus, iterùm ignorantia redarguamus, si hi duo Canones pugnantia præcipiunt, necesse est, vt vnum sit sub affirmatione, alterum sub negatione. In Canone 40. sub affirmatione est, Episcopum vxorem suam debere alere: in Canone 51. sub negatione est, non debere Episcopum à nuptijs propter abominationem abstinere: Vtrunque verò horum cum verum sit, non possunt esse pugnantia. Canonem quoq; 64. de non ieiunando die Dominico & subbato, & Canonem 69. de ieiunio Quadragesimæ, & quartæ ac sextæ ferie, repugnantia item præcipere dicunt. Fateor, pudet me ad hæc respondere, quæ magis digna sunt, vt cum risu prætereantur, quàm vt refellatur. Sed quia vereor, nè, si præteream & dissimulem, sapientes sibi videantur Magdeburgenses, idcirco necesse est, vt iterùm dicam, iuxta prouerbium Salomonis, contra fatuitatem eorum respondere. Quæro igitur prius, ad quodnam genus oppositorum pugnantia ista, quæ vocant, pertinent? an ad Adaliquid? an ad priuationem & habitum? an ad còtraria? an ad affirmationem & negationem? Plura enim genera pugnantium non sunt, nisi hinc quoque nauum aliquem in Aristotelis arte, reperiunt. Credo, respondebunt, si vel ista degustarunt, pugnare ista, quæ pugnare volūt, vt affirmationem & negationem. Sed videamus nunc, an ità sit. Nos 40. diebus ieiunamus exceptis Dominicis, quibus non ieiunamus, ità vt debere ieiunare 40. diebus exceptis Dominicis, sub affirmatione sit: debere nō ieiunare Dominicis diebus, sub negatione: vtrunque autem verum est. Quare hoc istos probare oportebat,

*Explicatio
canonis 51. &
collatio eius
cū loco Pauli.*

*Magd. insci-
tia.*

*Canon Apost.
64. & 69. nō
pugnant.*

Prou. 26.

C tebat,

tebat, quod non probârunt: neq; probare conati sunt. Item Græci 40. diebus ieiunant, exceptis Dominicis: sabbatis enim ieiunant, quatenus à carne abstinent. Quod quidem pro ieiunio sabbati in quadragesima relictum & traditum est illis, quod Ioannes Damascenus, in epistola de ieiunijs ad Comeram, ieiunium inchoatum vocat, siue imperfectum. quatenus enim sapius prandent, non ieiunant. sic etiam ait Zonaras Græcorum canonum interpretes, licere Græcis, sabbatis ieiunare *ἡ ἑπομένη ἡμέρα*, id est, quando est sabbatum ex numero dierum, in quibus ieiunare præcipitur. Hanc consuetudinem habent illæ ecclesiæ, sicut eis à principio, vt illis conueniebat, traditum est. Apud illos igitur sub affirmatione canonis est, debere 40. diebus ieiunare, in quibus ponitur ieiunium inchoatum, siue imperfectum sabbati: sub negatione verò, non ieiunare Dominico die: neque sabbato integrè, quorum vtrunq; verum est. Ergò non præcipiunt Canones isti pugnantia. Cùm enim quod sub affirmatione est, & quod sub negatione, opposita sunt, necesse est tunc alterutrum eorum esse verum, & alterum falsum. Aut si hæc Magd. vera non putabant, debebant saltem probare falsa esse vtraq;, vel alterum: sed neutrum conati sunt, quia non potuerunt.

Defensio Canonum, qui eos excommunicant, quos Magdeburg. volunt non esse excommunicandos: & quomodo conuincantur errare in eo, & facere Apostolum sibi repugnantem: & quomodo non sint leuia, vt Magdeburg. falso putant, quæ in Canonibus Apostolorum pœna excommunicationis sancita sunt, vt illud, non abstinere à sanguine & suffocato. item ieiunare die Dominico, & die sabbati in ecclesia Orientalis, & non ieiunare quadragesima, & vasa sacra ad profanos vsus adhibere. Cap. 5.

Teriò (inquiunt) multum Canones apertum vsum clauium præcipiunt: nam eos, qui scientes susceperunt excommunicatos, excommunicare iubet Canon 13. Laicos suffocato vescentes excommunicare iubet Canon 62. Propter ieiunia die Dominico obseruata deponit clericos, & excommunicat laicos Canon 65. Non ieiunantem quadragesima paschæ excommunicat Canon 58. Vasa sacra in profanos vsus assumpta excommunicat Canon 72.]

Deindè subiiciunt causam, cur hos Canones à se notatos non approbent, quia ob huiusmodi, inquiunt, tam leues res excommunicatione vsi, siue abusi potiùs, Apostoli nunquam leguntur. Immo Paulus (aiunt) recitat Catalogum excommunicandorum 1. Cor. c. 5. Verum in eo huiusmodi peccatores non adnotantur.]

Hæc Magd. Respondete ergò mihi Magd. si putatis texuisse hîc Apostolû Catalogum excommunicandorum omnium, cur in his nõ numerauit blasphemus? aut, si blasphemus secundum vos nõ est excommunicandus, quia nõ est in hoc Catalogo, cur idè Apostolus (1. Ti. 1.) Hymenæû & Alexandrû, quia

Ratio Magd.
refellitur, sci
licet nõ texu
isse Paulum
catalogum

qui blasphemauerant, excommunicauit? an fortè dicetis, eum, qui fornicator est, aut avarus, aut malédicus, aut ebriosus, aut fur, simul esse blasphemum? non ità deliri eritis, vt hoc dicatis: cùm quotidie inter vestros, videre possitis libidini deditos, & vino & maledicentiæ, & aliena tollere, parcere tamen eos blasphemij in Deum. An verò Hymenæum & Philetum inter idolis seruientes referendos esse putabitis? ne id quidem necesse est. Non enim quicumque fidem amittit, necesse est, vt idololatra fiat: nisi existimatis omnes hæreticos, cultores esse idolorum. Quod verò genus blasphemie esset istorum, non explicauit Paulus, quia ad eum scribebat (inquit Theodoretus) qui non ignorabat. fortassis exijs fuisse videatur, qui conscientia morsum & accusationem non ferentes, nè metu futuri supplicij torqueantur, in blasphemiam negandi prouidentiam Dei, aut iudicium futurum, incidunt. Ità enim Theodoretus & Theophylactus intellexisse videntur id, quod Paulus hoc loco de conscientia bona dixit, Quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt. Deindè in 4. libro Clementis Romani de constitutionibus Apostolorum ca. 6. & 8. inter eos, à quibus Apostolica constitutio iubet non accipere oblatiões, nempe excommunicatis, punit eos, qui famulos suos durè tractat & inhumanè, id est, verberibus aut fame afficiunt, & crudeli seruitute premunt. Item eos, qui iniquas causas publicè defendunt, & iniuriæ patrocinium suscipiunt: item homicidas, insidiatores, & alios huiusmodi, nè omnes enumerem. at isti non sunt in Catalogo Pauli. An fortè leuia crimina sunt ista, & excommunicatione indigna? Præterea cùm Apostolus ait 1. Tim. 3. Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est: & delinquit, cùm sit proprio iudicio condemnatus? an non iubet hic hæreticos excommunicare? Quis hoc negare audeat? at non sunt hæretici in isto Catalogo. Ergò secundùm Magd. non sunt excommunicandi: & Apostolum faciunt secum discrepantem: & vt in eo sit, Est, & Non. Rursus in epistola ad Tit. c. 1. loquens in eos, qui adulterina & corrupta quædam dogmata tradebant: Sunt enim (inquit) multi inobedientes, vaniloqui, & seductores, maxime qui de circuncisione sunt, quos oportet redargui, qui vniuersas domos subuertunt, docentes quæ non oportet turpis lucri gratia. Deindè subiungit: Quam ob causam increpa illos durè, vt sani sint in fide: excommunicare iubet istos. hoc enim significare, ἐπιτιμᾶν ἀποκόμωσ, id est, increpare vel punire abscindendo ceu membrū tabefactum, intelligitur ex lib. 2. de constitutionibus Apostolorū, vbi excommunicare iubet Apostolica cōstitutio, cùm opus est, his verbis vtens, κρινε ἀποκόμωσ, καὶ τῆ μαχαίρα τοῦ κυρίου παραδῶσθαι, id est, iudica abscindendo, & trades gladio ignis. sic enim vocat excōmunicationem. Et paulò post, adhuc clariùs, ἔκοψον τὸ διασπινθίριον, id est, abscinde, siue amputa membrum putrescens. At isti, quos hoc loco Apostolus excommunicare iubet, non sunt in illo Catalogo. Non enim hos notat, q̄ essent fornicatores, aut malédici, aut ebriosi, aut idolis seruientes, aut rapaces, aut

omnium excommunicatorum.

I.

II.

Tom. I. con. 75.

Alij excōmunicati ex Clemente præter eos qui sunt in catalogo Pauli.

III.

III.

Increpare dure, apud Paulum excōmunicare interprespretandum.

V. ex simili
Pauli loco.

VI.

An leuia sint,
que ab Apo-
stolis pœna
excommuni-
cationis san-
cita sunt: &
primum, vesci
suffocato.

fures, aut auari. Etsi enim turpis lucri gratia docebant, non tamen excommunicare eos iubet propter turpe lucrum, sed propter falsam doctrinam, quam tradebant. At falsam doctrinam tradentes, non sunt in Catalogo. Non igitur debuit Apostolus, secundum Magdeb. iubere eos excommunicare, ne sibi ipse contradiceret. Adhæc cum Apostolus capite proximo sequenti, id est, in c. 6. epistolæ ad Corinth. dicit, An nescitis, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? & deinde nominans iniquos, subiugit: Nolite errare, neque fornicarij, nec idolis seruietes, nec adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, nec auari, nec ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. An dicturi sunt Magdeb. texuisse hinc Apostolum Catalogum eorum, qui damnandi sunt? ita vt vel non sint alij iniqui, vel cæteri iniqui ingressuri sint in regnum cælorum? quod si hinc non est positus totus Catalogus iniquorum, nec enim opus erat, cur non hoc ipsum dicendum sit in Catalogo excommunicandorum non esse scilicet positum totum Catalogum, nec enim opus fuisse. Immo, vt semel hunc locum finiam, satis hoc ipsum idem Apostolus significauit, cum in eodem loco post illum Catalogum subiungit, cum huiusmodi neque cibum sumere. non dixit, cum his, vt quidem dicendum esse videbatur, si totum Catalogum excommunicandorum, nullo prætermisso, descripsisset: sed dixit, cum eiusmodi, id est, cum his, & cum ijs, qui tales erunt, quales hi sunt. Itane tam heberes & tardi sunt Magdeb. vt hoc intelligere non potuerint? aut ipsi cæteros tam tardos esse existimauerunt, vt eos sic fallere posse confiderent? Iam quod leuia esse ista dicunt, quibus excommunicationis pœna canonibus Apostolorum decernitur, satis in eo demonstrant, non intelligere, quam vim habeant ista, id est, cur veter Canon Apostolicus vesci suffocato, ieiunare die Dominico: & reliqua. Etenim si leue est, vesci suffocato, de re ergo leui factum est decretum Apostolorum Act. 15. & rursus, Si de re leui factum est, quem ad modum Apostoli ipsi hoc inter necessaria posuerunt? Sic enim ad eos, qui ex gentibus conuersi erant ad fidem, scripserunt: Visum est, nihil vltra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria, vt abstinatis vos ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione. Cur, si leue erat, vesci suffocato, non distinxerunt à fornicatione, quæ graue crimen est, & necessarium ad vitandum? Immo fornicationem cum illis tribus coniunxerunt, non quidem vt leuibus, sed vt grauioribus, quatenus scilicet ad contaminationes idolorum, siue idololatriam pertinent. Hac enim ratione prohibuisse ista tunc Apostolos, auctores sunt, ne more Magdeburgensium sine testibus loquamur, Tertullianus in apologetico, Cyrillus Hierosolymitanus in Catechesi 4. Iustinus martyr in quest. 45. Gregorius Niziæzenus in sermone in sanctum Pascha, & Origenes lib. 8. contra Celsum. Quod si adhuc contendant Magdeb. leue esse, suffocato vesci, quod tamen sancti Apostoli excommunicationis pœna veterunt, & Synodus Gangrænsis sanctos Apostolos secuta, crimē dānatione dignū Canone secūdo iudicauit, interpretetur

tur nobis verbum, necessarij, in decreto Apostolorum. Scit enim scriptura sancta distinctionem facere eorum, quæ necessaria sunt, & quæ necessaria non sunt, tamen non sint prætermittenda. Vt cum apud Matth. c. 23. Dominus exprobrat Iudæis, quod decimarent mentham & anethum: Et reliquistis (inquit) quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem: illa enim erant necessaria. Sic Apostoli necessaria in Actis Apostolorum vocant, non quæ oporteret non omittere, quasi leuiora, vt Magdeb. volūt, sed quæ omnino oportebat facere, vt necessaria. Quod si necessarium erat, non vesci suffocato, quod propter sanguinem retentum immolatitium erat, & vt ait Origenes, cibus dæmonum esse asserbatur, vt erat quoque necessarium, non vesci idolo thyto & sanguine, quatenus hæc omnia ad idolorum item culturam pertinebant: hac enim ratione lex quoque Moysis eadem prohibebat: an non erat consequens & par, vt qui parere nollet, excommunicaretur? Quare, cum hunc Canonem Magdeb. repræhendunt, decretum Apostolorum in Actis simul nescientes repræhendunt. Idcirco enim vesci suffocato iuste decernebatur excommunicatio, quia necessarium erat non vesci eo, vt Apostolico decreto tunc sancitum est ijs, qui ex gentibus conuersi erant, quibus erat inter gentes habitandum, apud quas vbiq̄ erant omnia plena idololatria: vbiq̄ erant immolatitia sanguis & suffocatum propter sanguinem retentum: immo magna pars victus humani dæmonibus dedicata, vt ait Magnetes author antiquissimus lib. 3. apologetico contra Theosthenem: alia enim (inquit) macabantur spiritibus aërijs, alia terrenis, alia subterraneis. spiritibus aërijs immolabantur volucres: *ἰπιχθυσία*, id est, terrenis quadrupes nigri, quia fit terra natura nigra: *ὑπεχθυσία*, id est, subterraneis item quadrupes nigri in scrobibus, siue foueis. Hactenus Magnetes. Puto victimas istas, quæ in scrobibus defossæ immolabantur, ad suffocata pertinuisse. Canon igitur suffocatum immolatitium prohibebat, quod Canon vocat comedere carnem in sanguine animæ eius, id est, nè, qui comederent, socij dæmoniorum efficerentur, sicut Apostolus in Epistola ad Corinth. priore ait. Hac enim ratione excepta, licebit vesci & sanguine, & suffocato, & idolo thyto, si ad capiendum alimentum commoda sint, & non obstat scandalum: aut si consuetudo in naturam quandam, vt fieri solet, iam conuersa non abhorreat, vt quidem à multis suffocatis abhorret, licet non omnibus: vt si quis gallinam strangulet, quo tenerior fiat suffocando, vt ars coquorum docet. Captum quoque à bestijs, & morticinum, ad idolorum cultum, pertinebant: hoc propter sanguinem retentum, illud propter bestias, quas gentes pro dijs colebant. Vnde Hesychius Hierosolymitanus, eruditissimus, & verus author in Comment. Leuit. c. 22. per morticinum (inquit) & à bestijs captorum prohibitionem non oportere participes fieri mensæ dæmoniorum præcipit. Et subiungit: In his enim sunt verè morticina, & à bestijs capta. Sed de suffocato & sanguine si quis plura requirit hoc loco, legat, quæ in explanationibus

*Act. 15.
Apostolici decreti & canonis eadem ratio.*

*1. Cor. c. 10.
Quando sanguine, & suffocato, atque idolo thyto vesci liceat, & quando non.*

2. Ieiunare die
Dominico.

Ieiunare enim
quando &
quomodo li-
ceat.

3. Laicis qua-
dragesima pas-
chæ non iei-
unare.

4. Vasa sacra
in vsus pro-
phanos assu-
mere.
Dan. 5.

Matth. 12.
Agg. 1.

nibus apologeticis librorum Clementis Rom. de constitutionibus Apo-
stolorum copiosius de re hac scripsimus, nè eadem hîc repetamus. Perga-
mus respondere ad alia quæ sequuntur, quæ inter leuia quoquè & indigna
excommunicatione referunt Magdeb. vt obseruare ieiunium die Domini-
co. Nec hîc intellexerunt, quorsum spectet festiua agitatio Dominici diei:
spectat enim ad culturam sanctæ resurrectionis Domini. Quam quidem
qui ieiunando vituperare studet, & eis, qui Dominico die ob hanc causam
resurrectionis non ieiunant, hoc ipsum exprobrare vult ieiunando, hic
Christi interfector à beato Ignatio in Epistola ad Philippen. vocatur. Qui
enim resurrectionem Christi non honorare vult, quid aliud agit, quàm eū
iterum, quantum in se est, crucifigere? alioqui *ἡ ἀποκρίσις*, id est, vt quis ieiu-
nio & oratione carnem spiritui subijciat, licet omnibus diebus per vniuer-
sam vitam ieiunare: sicut sancti patres tradiderunt, vt S. Epiphanius in ex-
trema parte lib. 3. tomi 2. & S. Hieronymus in Epistola ad Liciniū testatur,
vt alios nunc taceam. Leue item putant, & excommunicatione indignum,
non ieiunare laicum Quadragesima paschæ. Nec hîc intelligunt Magdeb.
quid Quadragesima representet & efficiat, neque quorsum spectet, alioqui
non leue esse putarent. Est enim, vt ait Gregorius Theologus in sermone
de sancto baptismo, purgatio nostra, & ad communionem Corporis Do-
mini nostri præparatio: & vt Apostolica constitutio in lib. 5. Clementis
Romani ait, continet in se memoriam & imitationem vitæ Christi, & legis
Euangelicæ. An leue est, hæc omnia contemnere? quæ quidem is contemne-
re videtur, qui, cum possit, & debeat ieiunare, ieiunium 40. dierum, quod
Sancti Apostoli nobis tradiderunt, repudiat, vt ventri seruiat. Cur verò idē
Canon clericos, non tunc ieiunantes, deponat, sed non excommunicet, vt
quidem laicos excommunicat, dicam paulò post, quod isti quoquè boni
doctores Magdeburgenses ignorant.

Postremò, quòd vasa sacra in profanos vsus assumere, inter leuia quoquè
retulerunt, vt Canonem 80. qui istos excommunicat, Apostolorum esse
negarent: miror vehementer, non didicisse Magdeburgenses aut ex inter-
pretatione Danielis prophetæ, aut ex supplicio Baltasaris regis Babylonix,
vtrum leue, an graue sit, sacra vasa ad prophanos vsus transferre. Nisi for-
tè existimant, magis sacra & religiosa fuisse vasa templi Salomonis, quàm
sint templi eius, qui dixit, Plus quàm Salomon, hic: & Aggeum prophe-
tam, immò Dominum, fefellisse nos, cum dicit, Magna erit gloria domus
istius nouissimæ, quàm primæ, dicit Dominus exercituum. O miseros Ger-
manos, qui tales magistros habetis, quibus vlla in re credendum esse pute-
tis, cum eos videatis, passim tam absona & absurda atque impia dicere,
scripturam, & omnis rationis, omnisq; religionis oblitos.

*Defensio Canonis Apostolorum, tempus præscribentis agenti pœnitenti-
am, & de exemplis in scriptura sancta, eiusmodi præscriptionis temporum
ad*

ad agendum pœnitentiam. Et cur Episcopus, presbyter, & diaconus pro crimine deponantur tantum, & non excommunicentur: & de antiquis patribus, qui hunc Canonem de deponendis Clericis, & non excommunicandis, secuti sunt. *Cap. 6.*

Notant præterea Magdeb. Canonem 24. qui laicū, qui se castrauerit, tribus annis excommunicari iubet. Sed Apostoli (inquiunt) nusquā cuiquam pœnitentiā agendi tempus præscripserunt, quando oporteat eum ad communionem admitti, vt patet ex 2. Corinth. 2.]

Hactenus Magdeb. Si præscriptio temporis in pœnitentia, ab Apostolica & diuina disciplina aliena est, cur sancti Apostoli ieiunium, spatio dierum 40. præscriptum, omnibus ecclesijs, ad exemplum Domini, qui totidē diebus ac noctibus pro nobis ieiunauit, tradiderunt? An ieiunare 40. diebus, non est agere pœnitentiam? Cur, inquam, Dominus ad exemplum ieiunij 40. dierum pro nobis suscepti, tempus nobis pœnitentiæ præscripsit, quam nos, ieiunio 40. dierum à sanctis Apostolis tradito, agimus? Deindē, cum Dominus in parabola de arbore ficī, quam habebat quidam plantatam in vinea sua, introducit Agricolam deprecantem, nè illam propter sterilitatem succidat: ait enim: Domine, dimitte illam & hoc anno, vsq; dum fodiam circa illam, & mittam stercora: & si quidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam: an non præscripsit tempus vnus anni pœnitentiæ angelus, pædagogia & correctioni Synagogæ præpositus? hunc enim Angelum repræsentat ille cultor vineæ, vt beatus Cyrillus in commentarijs Zachariæ c. 1. interpretatur. Pœnitentiam verò significat illud, fodere circa illam, & mittere stercora, vt Gregorius Nazianzenus in Sermone de recto ordine in differendo, interpretatus est: & Petrus Alexandrinus patriarcha, qui Diocletiano imperatore martyr factus est, tertio canone statuit, accommodandam esse hanc parabolam, in qua præscriptio temporis agendæ pœnitentiæ continetur, ad eorum pœnitentiam, qui sponte lapsi essent, & eos postea præteriti lapsus pœnituisset. Præterea, cum Apostolus ait, Sufficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio, quæ fit à pluribus, vt è contrario magis donetis: satis profecto significat, præscripsisse Corinthio, vt tantisper excommunicatus esset, donèc fructus dignos pœnitentiæ ostenderet. Quod cum factum fuit, tunc dixit, sufficere pœnam, quæ à pluribus irrogata erat, qui illum vitabant. Si Magdeb. & cæteri Lutherani confiterentur, solui per pœnitentiam debitum satisfactionis pro peccatis, nunquàm hunc Canonem reprehenderent. Quid enim vtilius, aut æquius esse potest, quàm, quid ac quantum à debitore soluendum sit, definire? Sed cum isti huiusmodi debita, vt mali creditores, negent, non possunt approbare tales præscriptiones pœnitentiæ. Rursus, cum Dominus iussit prophetæ Ionæ, vt prædicaret in Ninive ciuitate magna, & diceret, Adhuc quadraginta dies, & Ninive subuertetur, an non præscripsit propheta, iussu Domini, tem-

Defensio Canonis Aposto-

24

1. Ratio.

Luca 13.

2. Ratio ex parabola apud Lucam de arbore ficī.

3. Ratio.

2. Cor. 1.

Ion. c. 3.

ni, tem-

4. ratio ex
tempore pœ-
nitentiæ Ni-
niuitis con-
stituto.

ni, tempus pœnitentiæ? Perindè enim est, ait Cyrillus, ac si diceret: Adhuc vos totidem diebus sustinebo, vt possitis agere pœnitentiam hoc tempore: & sic futurum supplicium effugiatis. Siue ergò quadraginta dies legendum sit, vt Aquila, Symmachus, & Theodotio interpretati sunt, & vt Syrus atque Hebræus habet: siue quadragintatribus, vt Iustinus martyr in Dialogo contra Tryphonem legit: siue tres dies, vt nunc est apud 70. interpretes, tempus præscriptum est agenda pœnitentiæ. qua peracta, alios mores induit Niniue, & alia facta est. Ità factum est, vt Dominus non fuerit mētitus, qui post dies illos præscriptos excidium minatus fuerat. Sic Photius Constantinopolitanus hunc locum explanauit in quæstionibus de locis obscuris scripturæ ad Amphilochium Archiepisc. Cyzici. Esto igitur, non legant Magdeb. in scriptura præscriptum à sanctis Apostolis numerum dierum, aut mensium, aut annorum pœnitentiæ, vt in hoc Canone legimus, an idè negare cum ratione possunt, potuisse eos agenti pœnitentiam tempus præscribere, eumq; morem ecclesiæ tradidisse & reliquisse? Quòd si hunc Canonem idè negant, negent etiam scripturam Ionæ: reprehendant etiam in parabola Euangelicam præscriptionem anni ad correctionem per pœnitentiam. Deniquè vt finiam, negent quoquè aut reprehendant Synodum Nicenam, & alias deinceps consecutas, quæ annos certos pœnitentiæ frequenter præscribunt.

- Præterea, nec illud (inquiunt) cum Apostolorum doctrina congruit, quod Canon 25. Apostolorum, Episcopum, presbyterum, aut diaconum in fornicatione, aut periurio, aut furto depræhensum, deponi ab officio præcipit: at communionem priuari vetat, cum Paul. 1. Cor. 5. fornicatores & fures inter excommunicandos numeret.]

Explicatur
defenditur
Can. Apost.
xxv.

1. Tim. c. 3.
ad Tit. c. 1.
Ratio Cano-
nis.

Altera ratio.

Naum c. 1.

Locus Naum,
explanatus à
Cyrillo.

Haftenus isti. Hic quoquè Magdeb. more suo, quod non intelligunt, reprehendunt. in Epistola enim 1. ad Cor. c. 5. de laicis locutus est Apostolus, qualis erat Corinthius ille incestus, qui uxorem patris sui habebat. Si enim oportet talem esse Episcopum & presbyterum, qualis in epistola ad Tim. & Tit. describitur, item & diaconum: vt qui non sit talis, nec ordinari possit, vt in ecclesia ministret, (ad hoc enim diaconi, presbyteri, & Episcopi, ordinantur) nec, iam ordinatus, si talis postea euadat, possit deinceps ministrare in ecclesia, vt consentaneum est: quomodò poterant, aut debebant ab Apostolis cum laicis excommunicari tantum, & relinqui in ministerio? aut cur priuatus ministerio, & pœnitentia emendatus, priuari insuper communionem debeat? cum dicat scriptura per Naum prophetam, Non vindicabit Dominus bis in idipsum? Quod in ipso eodem Canone citatum est. quem locum interpretans beatus Cyrillus in commentarijs huius prophetæ, Vastata (inquit) Samaria à Salmanasare cum alijs ciuitatibus Iuda, cum ij, qui fuerant reliqui, & ex illo belli incendio euaserant, in magno metu essent, & propter metum ad regiones gentium irent, existimabant enim se iterum esse in similem calamitatem adducendos, redeuntibus iterum Babylonijs:

bylonijs: commodè eos Deus per prophetam consolatur, duo promittens: & quòd captos bello aliquandò liberabit, & quòd tradet Niniuen vastitati. Nè ergò, si metuerent in idem malum incidere, & ex eo metu occasionem recedendi à Iudæa ad gentes caperent, interrogat eos propheta, quid de Deo cogitent? & quid de illo sentiant? an durum esse & Cap. I. AN. IV, id est, difficilem ad placandum, vt duplices pœnas de eodem exigat crimine? At erratis, inquit: etenim, si nihil à lege alienum faciatis, & quod ad iram Deum legislatorem prouocet, profectò non infliget secundam plagam. Satis enim vos propter præteritas impietates afflixit. Sistite peccatum: & ipse sistet iram. Satis castigauit: miserebitur in posterum, si resipiscatis.

Haftenùs Cyrillus. In hanc ergò scripturam prophetae intuentibus, visum est sanctis Apostolis satis pœnæ ad pœnitentiam Episcopi, presbyteri, aut diaconi, in fornicatione, aut periurio, vel furto deprehensi, si deponerentur. Cùm verò non satis pœnæ visum est in priuatione ministerij, vel portione peccati commissi, vel quia commissum peccatum pœnitentia imposita non emendatur, solent ijdem sancti Apostoli ad priuationem ministerij adiungere excommunicationem: vt in Canone 28. 29. 51. & 65. factum est. Ex hac Apostolica traditione profectum est, vt alienum sit à cõ-

suetudine Ecclesiastica, sicut magnus Leo in Epistola 92. ad Rusticum Narbonensem Episcopum scripsit, vt qui in presbyterali honore, aut diaconi gradu fuerint consecrati, ij pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendi, (quia scilicet non sunt excommunicati) quod sine dubio (inquit) ex Apostolica traditione descendit. Haftenùs Leo. Obseruauit hoc quoq; Igmarius Rhemenfis Archiepiscopus, in libro de varijs capitulis ecclesiasticis c. 18. & 24. neque solùm obseruauit, sed obseruationem quoq; interpretatus est, cùm ait: Vndè & laici absque ecclesiastica communione solent pœnitere, sicut & clerici absque administratione officij. Deindè subiungit: Non ergò mirum, si clerici per manus impositionem remedium pœnitendi pro criminibus, pro quibus laici excommunicari iubentur, non accipiant. Si autem Episcopi vsq; ad Anathematis sententiam inobedientes extiterint, consequens est, vt per manus impositionem sanctæ redintegrentur ecclesiæ, cùm redierint, sicut sanctum Concilium Nicenum de Nouatianis constituit. Haftenùs Igmarius. Meminit etiam beatus Basilius huius Canonis, & eum iam ante mille ducentos annos veterem Canonem vocauit, nè quis dubitare possit, Canonè Apostolicum esse. Sic igitur Basilius tertium ex suis Canonem sanxit, 25. Canonem Apostolorum secutus: Diaconus (inquit) qui, postquam in eum gradum asscenderit, scortatus fuerit, gradu suo moueatur: in ordinem tamen laicorum reiectus, ecclesia nè prohibeatur. Deindè subiungit: Est enim vetus Canon, vt qui de gradu suo deiectione fuerint, eo solo supplicio mulctentur. Cuius Canonis conditores illud (inquit) secutos credo, quod scriptum est, Non vindicabis bis in idipsum, Sed cur, dicit aliquis, si Cano-

Tom. I. conc. 805.

Laicis conuenit, vt excommunicati agant pœnitentiam. Clericis verò vt depositi, non excommunicati.

Canon Apost. 25. citatus, vt antiquus à beato Basilio.

Naum. c. 3.

D nem

*Alia causa,
cur depositi
clerici non
excommunic-
centur, ex Ba-
silio.*

*Niceni duo
Canones Apo-
stolico simi-
les.*

*Duo Canones
Niceni ex lib.
vetustiss. pa-
triarca
Alex.*

nem Apostolorum vidit beatus Basilius, in quo hoc ex propheta citatum est, non asseueranter affirmat, secutos esse hoc, quod citatum est, Apostolos; quia scilicet sciebat Basilius, non esse scripturam Apostolorum hos Canones, sed traditiones sine scripto, scriptos verò ab alio. Deindè subiungit: Tum etiam illam credo causam huius decreti fuisse, quòd qui in ordine laicorum sunt, postquam interdicta illis fuerit ecclesia, iterum in eundem locum restitui solent: at diaconus semèl, quod satis sit, supplicio priuationis multatus, nunquam in gradum diaconi restituitur: quare ea sola pœna afficitur. Hoc quoquè beatus Basilius ex Apostolica & Ecclesiastica traditione didicit, quæ in Canone Apostolorum 28. continetur, de quo postea dicemus. Ac rursus idem Basilius Canone 31. Clerici (inquit) qui peccatum ad mortem peccant, gradu quidem suo mouentur, ecclesia tamen non prohibentur. Nò enim bis in idipsum vindicandum est. Hactenus Canon. Quòd si adhuc Magdeb. contendere velint, clericos in fornicatione, aut periurio, aut furto depræhensos, excommunicandos esse, vt laicos, respondemus eis: Talem consuetudinem ecclesia Dei non habet. Hanc igitur consuetudinem antiquo & Apostolico Canone sancitam sequens Synodus Nicena, hunc Canonem sanxit: Si quis Episcopus in aliquo crimine scandaloso depræhensus fuerit, de gradu sacerdotali deiiciendus est: nec iterum restituendus. Quòd si pœnitentiam egerit, non est communionem fidelium, neque communionem sacra prohibendus. Non enim cõuenit, vt excommunicetur, sicut laicus excommunicari solet. Nisi fortasè dicant isti, nãuum hunc esse Synodi Nicenæ. Ac rursus eadem Synodus alio Canone statuit, vt si quis presbyter in fornicatione depræhensus esset, qui semper antea benè audisset, nec vxorem vnquam habuisset, agat (inquit) pœnitentiam vno anno in ieiunio, & oratione, & eleemosynis secundum vires: & nè ministret in Clero, quandiu pœnitentia durat. Transacto autem hoc tempore, restituendus est in gradum suum. quòd si ad vomitum redierit, deponatur: sed nè priuetur communionem fidelium, neque sacrae communionis participatione. Sunt hi duo Canones ex illis Nicenis 80. qui Alexandria in libro vetustissimo Patriarchæ reperti sunt, & ad nos iam pridem allati: de quibus plura proximo libro defensionis Epistolarum Pontificum Apostolicorum dicemus. Respondeamus deinceps ad aliud caput accusationis Canonum.

Defensio Canonis de celebratione paschæ ex Apostolica traditione profecti: & quid de hoc festo Synodus Nicena decreuerit: & quemadmodum non solum sine scripto traditus sit hic Canon à sanctis Apostolis, sed etiam per Epistolam Pauli ad Coloss. insinuatus. & de Audiamis, pascha cum Iudæis celebrantibus, & constitutionem Apostolorum de celebratione paschæ, malè interpretantibus.

Cap. 7.

Quarto

Quartò (inquiunt) multa in his dicuntur, quæ rebus huius seculi, & historijs refragantur. Nam quod Canon 8. de paschæ celebratione, nè fiat cum Iudæis, vetat, non consonat veritati. supra enim commemoratum est, Ioannem, Philippum, & alios pascha eodem die cum Iudæis celebrasse, nempe 14. luna primi mensis.]

Hactenus Magdeburg. Videamus nunc, an consonet veritati Apostolicus Canon, quod isti negant. Ac primùm, Polycrates in illa sua ad Victorem pontificem Epistola, Philippum tantùm & Ioannem ex Apostolis commemorauit, qui pascha 14. luna celebrarent. Ecquis ergò dubitat, quin reliquos commemorasset, si reliqui eodem die celebrassent? Quomodò enim reliquos Apostolos prætermisisset, qui tres Philippi filias non prætermisit? qui Polycarpum, Thraseam & Sagarem Episcopos, & Papyrium ac Melitonem, & cognatos suos retulit? Cùm igitur Magdeburgenses testimonio aliorum Apostolorum careant, vt Polycrates caruit: nos verò non solum Victoris, & ante eum Pij, quorum isti epistolas negant, testimonium habeamus, sic Sanctos Apostolos statuisse: sed habeamus etiam testimonium omnium Episcoporum Palæstinae auctore Eusebio, sic Apostolos pascha celebrasse, quo die ecclesia Catholica secundùm traditionem eorum nunc celebrat: qua fronte audent isti dicere, Canonem Apostolorum de celebratione paschæ, non consonare veritati? Sed recitemus quæ Eusebius lib. 5. historiæ suæ cap. 27. scripsit: Qui verò (inquit) in Palæstina erant Episcopi, quorum paulò antè meminimus, Narcissus & Theophilus, & cum eis Caisias Ecclesiæ Tyri, & Clarus Ptolemaidis Episcopi, & alij qui cum istis venerunt, postquam de traditione celebrandi Paschatis, quæ ad ipsos ex successione Apostolorum descenderat, multis tractassent, circa calcem scripti sui ista ad verbum subiecerunt: Satagite autem nostræ Epistolæ exemplar per totam parœciam mittere, nè rei simus erroris eorum, qui suas animas tam facile seducunt. Significamus autem vobis, quod & Alexandriæ eadem die, qua nos, paschatis festum agunt, &c. Alexandriam Africæ dicunt, non Alexandriam Asiæ, in qua 14. luna, sicut cæteri Asiani, celebrabant. Vndè paulò antè cap. 23. sic scribit idem Eusebius: Morta est eo tempore haud parua quæstio, ex eo, quòd cunctæ per Asiam parœciæ, velut ex antiquiore traditione, 14. luna salutaris paschatis festum celebrandum esse putabant: qua die Iudæis agnum immolare præceptum erat: quasi omninò eadem luna, in quamcunque illa septimanæ diem incidat, ieiunia sint soluenda: cùm reliquis ecclesijs per vniuersum orbem consuetudo non esset ad hunc modum celebrandi paschatis, quæ ex Apostolica traditione morem hactenus durantem feruant: quòd videlicet ieiunia nullo sint alio, quàm resurrectionis Saluatoris nostri die soluenda: & quæ sequuntur. Conferant ergò Magdeb. consuetudinem per vniuersum orbem celebrandi pascha in die resurrectionis, ex Apostolica traditione proscriptam, cum consuetudine per Asiam celebrandi 14. luna cum Iudæis: &

D 2 videant,

Defensio Canonis Apostolici de celebratione paschæ.

Qui veterum sint testes sic Apostolos pascha celebrasse, vt hodie ecclesia catholica celebrat.

videant, vtrius plus autoritatis & fidei tribuendum sit. An Afiani melius quam Palestini nouerant Apostolicæ traditionis consuetudinem? an melius Alexandrini in Asia, quam Cæsarenses in Palestina? Esto, sic Ioannes & Philippus celebrassent, id quod aliquandiu fortasse propter Iudæos facere coacti sunt, vt omnibus omnia fierent: An, quia Paulus Timotheum circumcidit, & se in templo cum ijs, qui votum super se habebant, sanctificauit, idcirco dicemus, fuisse Apostolicam traditionem, vt tunc cum Iudæis legalia seruarent? Quis hoc dicat, nisi qui iudaizare velit? Præterea si Syri, & qui erant in Mesopotamia, claudicabant in festo paschæ cum Iudæis celebrando, antequam Synodus Nicena haberetur, vt S. Athanasius in Epistola de Synodis Arimini & Seleuciæ testatur: igitur non rectè ambulabant ad Euangelij veritatem, sed errabant potius. Ad errorem enim pertinet claudicatio, sicut Apostolus ad Hebræos scribens, nè quis vestrum, inquit, claudicans erret. Quod si errabant, ergò sic festum paschæ cum Iudæis celebrare, præter doctrinam erat à sanctis Apostolis traditam. Ex quo factum est, vt necesse esset, tunc primum in Nicena Synodo decerni, vt omnes in die resurrectionis Domini pascha necessariò celebrarent, quia Canon Apostolicæ traditionis nondum erat omnibus vbique promulgatus tanquam necessarius: nec ab omnibus tanquam necessarius ad salutem, seruabatur. Non sic autem de fide Symboli, cuius professio toti ecclesiæ promulgata & cognita erat, & tanquam necessaria ad salutem, ab omnibus Catholicis vbique custodita. Itaque quia Syri & Mesopotamiani in ecclesia Catholica erant, licet in causa festi Paschæ ritè celebrandi claudicarent, cum Niceni patres decretum de pascha fecerunt, non potuerunt dicere, Ad hunc modum ecclesia Catholica celebrat pascha: sed sic, Visum est, vt omnes obtemperarent. &c. Hic enim non abhorruerunt, ait Athanasius, ab hac appendicula: immò placuit, inquit, vt adderetur, Visum est, vt omnes obtemperarent. De fide verò, inquit Athanasius, non scripserunt, Visum est: sed, Ad hunc modum credit ecclesia Catholica. Et statim confessio ipsa fidei adiuncta est, vt ostenderent (inquit) non nouam esse sententiam, sed Apostolicam: &, quæ ipsi scripserunt, non esse sua inuenta, sed Apostolorum documenta. Hæc Athanasius. Erat igitur, nè pascha cum Iudæis celebraretur, diuina quidem traditio, & Apostolicus Canon non solum per sermonem, quem Clemens Apostolorum discipulus literis mandauit, traditus, sed etiam per Epistolam insinuatus. Quia Apostolus ad Coloss. scripsit, inquiens: Nemo ergò vos iudicet in cibo, aut potu, aut parte diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorū, corpus autem Christi. In parte enim diei festi iudicatur, si quis pascha nostrū celebret, quo die pascha suum immolant Iudæi. Sic quoque Pius Pont. Apostolicus hunc locum Apostoli intellexisse videtur. Postquam enim dixit, Vndè & vos Apostolica autoritate instruimus, omnes eadem die, id est, Dominica, celebrare debere, subiungit: Cauete diligenter omnes, nè quis

Acf. 16.
Acf. 21.

Heb. 12.

Nicena Synodus de pasche obseruatione decretum qua formula ediderit.

Coloss. c. 2.
Insinuata etiã per Paulum traditio de pascha.

Tom. 1. con. pag. 285.

quis vos decipiat per aliquam Astrologiam, vel Philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum. His autem Apostoli verbis à Pio recitatis, subiungit idem Apostolus hanc conclusionem, ad illa scilicet antè gressa pertinentem: Nemo ergò vos iudicet in cibo, aut potu, aut parte diei festi. Sed, vt dixi, quia nondum ab omnibus, tanquam necessarius, hic Canon seruabatur, tunc primum hæc noua sententia decreti à Synodo Nicena edita & promulgata est, vt omnes vnã formam eodem die necessariò pascha celebrandi tenerent, ita vt, qui non tenerent, anathema fierent. Canon enim Apostolorum, & si Episcopum, presbyterum, & diaconum deponi iubet, si deinceps pascha nostrum cum Iudæis celebret, pro eo scilicet, quia non docet exemplo obseruationis suæ religiosæ populum, tamen laicum non excommunicat, vt quidem vescentem idolo thyro & sanguine ac suffocato, excommunicat. Non, inquam, laicum excommunicat, sicut Nicena Synodus, postea excommunicauit, vt Synodus Antiochena primo Canone testatur. Postmodò Audiani hæretici erant, qui cum Iudæis pascha celebrabant: qui, vt Apostolos sic celebrasse probarent, Apostolicam cõstitutionem ex libro 5. Clementis malè interpretabantur, vt S. Epiphanius, qui eos refellit, in tertio libro. tomi secundi scribit. Horum similes sunt Magd. quos simul cum Audianis, idem Epiphanius, & nos cum eo autoritate Apostolicæ cõstitutionis à S. Clemente scriptæ refellimus: quæ sic ait in persona Apostolorum: Oportet igitur vos, fratres, qui precioso Christi sanguine redempti estis, paschæ omni diligentia & studio cultus post æquinoctium agitare, nec amplius obseruare, vt cum Iudæis pascha agitetis. Eant ergò nunc Magd. & dicant, non consonare veritati Canonè Apostolorum de celebratione paschæ. Quãto melius, quàm vos Magd. sensit Acesius ille Nouatianorum Episcopus, què cum Cõstantinus Imperator, lecta definitione Synodi Nicenæ, in Synodo ipsa interrogasset, quid ei videretur? & vtrum assentire vellet definitioni fidei, & definitioni celebrationis paschæ, respondit: Nouum nihil Imperator Synodus constituit, οὕτω γὰρ ἀνωθεν ἅπαντες ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν βρονῶν παρελήφθαμεν, καὶ τὸν ἕρον τῆς πίστεως, καὶ τὸν χρόνον τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς, id est, sic enim omnes à principio à sedibus Apostolicis accepimus, & definitionem fidei, & tempus festi paschæ.

Defensio Canonis prohibentis fieri Clericos fidei iussores: & quid Beatus Cyprianus de Clericis tutoribus vel curatoribus scripserit. item Canon Synodi Nicenæ, nè Clerici sponsones pro vlllo faciant: & quid in scholijs Græcorum notatum sit in hoc Canone, de duplici significatione verbi ἐγγυῶσθαι, quod spondere significat.

Cap. 8.

Aliud caput accusationis Canonum est: Canon (inquiunt) 20. damnat, clericos, & fidei iussiones. Verum hoc seculo Apostoli & alij legibus, politi-

D 3

PRO CANONIB. APOSTOLOR.

30
c
c

politicis magistratibus vsi sunt, illud scientes, Euangelium non abolere politica iusta & honesta, & verbo Dei non repugnantia.]

Canon 20.

*Magdebur. in
aperto mēda-
cio deprehēsi
sententur.*

Haec tēns Magd. Recitemus nunc Canonem: Clericus (inquit) qui spon-
siones praestat, deponatur. Quis hic, praeter Magd. fideiussiones damnari di-
cat? Interrogent Luterani suos Magdeb. cur tam aperte mentiantur? an quia
Clericis prohibet, ne sint fideiussores, idem quoque laicis prohibet? Hoc
enim necesse erat, prohibere scilicet Canonem omnibus hominibus, fieri fi-
deiussores, ut fideiussiones quoque prohibere ac damnare idem Canon in-
telligeretur. At non omnibus hominibus prohibet, qui Clericis prohibet,
nisi fortasse volunt Magdeburgenses, omnes homines clericos esse: neque
ferre gradu a laicis clericos. Dicant ergo similiter omnes esse diaconos, oēs
Episcopos, omnes presbyteros, & omnes ministros ecclesiarum. Ut iam
aut nihil sint laici, quia omnes sint clerici: aut ijdem sint clerici, & laici: ec-
clesiastici, & seculares: & negent scripturam, quae gradus istos distinxit: &
Canonem Apostolorum de gradibus, quem ijdem Magdebur. sic inscripse-
runt, & primum inter eos Canones collocarunt, quos sic inscriptos, ut ipsi
aiunt, reppererunt, qui nihil aliud sunt, quam sententiae quaedam ex sanctis
scripturis sumptae. Sic enim aiunt: Canon de gradibus: Christus dedit alios
quidem Apostolos, alios vero prophetas, alios autem euangelistas; alios
autem pastores, & doctores ad instructionem sanctorum, in opus ministerij,
in aedificationem corporis Christi. Quod vero dicunt Magd. euangelium
non abolere politica iusta & honesta, & Verbo Dei non repugnantia: Ita est,

*Cur prohibet
at Cano Apo-
stol. clericis,
ne sint fide-
iussores, &
quid Cypria-
nus de clericis
tutoribus &
curatoribus
scripserit.*

nec enim scriptura prohibet, quin sint laici fideiussores, procuratores, &
tutores. Laici enim possunt, si opus sit, negocijs secularibus implicari, quia
seculares sunt. At de clericis, quos totos ac semper Deo militare oportet, ut
Paulus ad Tim. & per eum ad ceteros ordinis ecclesiastici scripsit, videant
Magdeburgenses, quid beatus Cyprianus, cuius testimonio & autoritate
aliquando aduersus nos abuti solent, ad diaconos & plebem Furnis habitantes,
lib. 1. Epistolarum Epist. 9. scribat: Grauius (inquit) commoti sumus,
ego & collegae mei, qui praesentes aderant, & compresbyteri nostri, qui no-
bis assidebant, fratres charissimi, cum cognouimus, quod Benignus Victor
frater noster de seculo excedens, Geminium Faustinum presbyterum tuto-
rem testamento suo nominauerit, cum iam pridem in Concilio Episcoporo-
rum statutum sit, ne quis de Clericis & Dei ministris, tutorem vel curatorem
testamento suo constituat, quando singuli diuino sacerdotio honorati, & in
Cleri ministerio constituti, non nisi altari & sacrificijs deseruire, & precibus
atque orationibus vacare debeant: scriptum est enim: Nemo militans Deo,
obligat se molestijs secularibus, ut possit placere ei, qui se probauit. Quod
cum de omnibus dictum sit, quanto magis molestijs & laqueis secularibus
obligari non debent, qui diuinis rebus & spiritualibus occupati, ab ecclesia
recedere, & ad terrenos & seculares actus vacare non possunt? Cuius ordina-
tionis & religionis formam Leuitae prius in lege tenuerunt. & quae sequuntur:

2. Tim. 2.

ne

nè omnia describam. Quantum verò molestiarum & laqueorum in sponsionibus infit, & ijs maximè, quæ pro publicanis & vsuris, & in litibus fiunt, nemo est qui ignoret, Nemo, inquã, ignorat, quàm multi fideiussores eiusmodi solum vertere coacti sunt: quàm multi per vniuersam vitã litigare, & patrimonia vendere. An ignoratis Magdeb. qui semper verbum Dei iactatis, quid scriptura dicat, & moneat? Fili, si sponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum animã tuam: illaqueatus es verbis oris tui, & captus proprijs sermonibus. Fac ergò, quod dico tibi, & temetipsum libera, quia incidisti in manus proximi tui. Discurre, festina, suscita amicũ tuum: nè dederis somnum oculis tuis: neq; dormitent palpebræ tuæ, eruere quasi dãmula de manu, & quasi auis de manu aucupis. Non damnat hïc scriptura fideiussiones, sed docet, quàm sint molestæ & difficiles, & quantum turbarum habeât. An igitur Clericus ministerium ecclesiæ deseret, vt discurrat, & festinet, & amicũ suscitet: id est, vt omni studio, omni via & ratione quærat, vnde, quod pro alio spondit, soluat? an nõ repugnat rationi & verbo Dei, vt qui se Deo & ministerijs eius obligarunt, se postea hominibus, & actibus ac nexibus seculi obligent, vnde priori obligatiõ satisfacere impediat? Idẽ quoquẽ Nicenẽ Syn. Canon 26. prohibuit, nè Clericus pro vlllo spondeat. Sic enim ait: Nullus Clericus pro aliquo spondeat: neq; testimonium contra vllum in causa criminis dicat: neq; de ea apud regem agat: nec ad ea se ingerat, quæ ad se non pertinent: neque dissidia inter fideles seminet: & qui hæc commiserit, ex ecclesia eijciatur, ac fidelium communione prohibeatur. Clemens quoquẽ Rom. lib. 2. de constit. Apost. c. 6. Nè se (inquit) negocijs vitæ implicet, neque pro alio spondeat: nè causas nummarias defendat. Idem etiam in Epistola ad Iacobum fratrem Domini prohibuit. Sed isti noui magistri omnia omnibus licere volunt. O miseros Germanos, qui tales magistros habere vultis, qui omnia misceant & confundant. Illud prætereã hïc addam, quod in hoc Canone Apostolorum, sponsiones Clericorum prohibente, in scholijs Græcorum notatum repperi, verbum *ἰσχυροῦς*, non solum significare, spondere pro aliquo, cui non satis creditur, quod datum restituet, quod quidem, nisi quid aliud obstat, officij sit & charitatis: quid enim, aiunt, honestius esse potest, quàm etiam animam pro amicis & diuibus suis, cum opus est, ponere? Sed significare etiam, pacisci de soluendo aut patiendo aliquid, si hoc aut illud euenerit: quod vulgò dicitur, facere scommissam, quod genus sponsionis, *ἄγαν ἠφαλιρὸν καὶ ἐπιβλητόν* esse dicunt, id est, valdè lubricum & improbabile, & ad nihil aliud spectare, quàm ad casum, & quod turpius est, ad quandam diuinationem. Quid enim, inquiunt, si opera & studio diaboli, quod sponsum est, eueniat, vt qui sic spondit, lædatur? Huiusmodi ergò sponsiones tradunt prohiberi hoc Canone Clericis, tanquàm fallaces & incertas, & diuinationi gentilium affines, cuiusmodi fuisse aiunt, quod Iephthe vnus ex Israëliticis iudicibus fecit: tamen si nullus eum ad id coëgisset, immò ipse spontè promisit, inquit: Si tra-

Sponsiones quibus molestijs exposita.

Prover. 6.

Nicen. Syn. idem statuit.

Sponsiones quales Græci interpretentur prohiberi hoc can. clericis.

Si tra-

Ind. 11. Si tradideris filios Ammō in manus meas, quicumq; primus fuerit egressus de foribus domūs meæ, mihiq; occurrerit reuerenti cum pace à filijs Ammō, eum holocaustum offeram Domino. euēnit autem, vt occurreret filia vnigenita, quam immolauit: vt hoc (inquiunt) exemplo discerent deinceps homines, cauere hoc genus sponsionis.

Defensio Canonis Apostolorum, qui iubet, vt Episcopus non faciat extra Diæcesim suam ordinationes Clericorum: & demonstratio ex scriptura, quòd essent tempore Apostolorum termini Diæcesum assignati Episcopis, qui tunc erant. & de qua ordinatione loquatur Canon Apostolorum, & de qua B. Cyprianus, quod quidem Magdeb. non distinxerunt. Cap. 9.

cc **P**ergamus ad aliud caput. Canon 36. prohibet (inquiunt) ordinationes *cc* **f**acere extra proprios terminos in ciuitatibus & villis, quæ illis nullo *cc* **i**ure subiectæ sunt. Sed hoc seculo nondū fuerunt termini singulo- *cc* **r**um episcoporum ita distributi: & solebant ex vicinia conuenire plures ad *cc* **o**rdinationem, vt patet ex Canone Apostolorum, quem suprā ex Cypriano *cc* **d**escripsimus.]

*Apostolorum
temporibus
paræciæ epi-
scoporum di-
stinctæ fue-
runt.
Tit. I.*

Hactenū Magd. Si illo tempore non fuit cuiq; Episcopo sua paræcia assignata, quas nunc diæceses vocant, qui sunt termini cuiq; Episcopo distributi, vt Magdeb. loquuntur, Quomodō Paulus Apostolus Tito præcipit, Episcopos per singulas ciuitates constituere? Etenim si singulis ciuitatibus singuli Episcopi præerant, erant igitur termini singulorum Episcoporum distributi, termini, inquam, singularum ciuitatum. Videte, quid B. Chrysoftomus dicat, hunc locum interpretans: Huius rei gratia reliqui te Cretæ. Veluti domum vnā (inquit) totū orbem distribuentes, ita omnia officia peragebant, vt omnium, qui essent vbique terrarum, curam gererēt. Hoc dixit de Apostolis. Subiungit deindē, explanans quemadmodū totius orbis curam gererent: Dum hic quidem, inquit, hanc partem, ille aliam susciperet disponendam. Erātne hæc distributio terminorum? Clariū adhuc Theophylactus, Vt constituas (inquit) presbyteros per ciuitates, vt ego tibi disposui. Episcopos (inquit) dicit hoc loco, vt in Epistola ad Timotheum. Per ciuitates verō ait, non enim volebat totam insulam vni commissam esse, sed vnāquāq; ciuitatem ἴδιον ποιμίνα ἔχειν, id est, habere proprium pastorem. Si igitur cuiusq; ciuitatis erat proprius pastor, & rursus cuiusq; pastoris propria ciuitas, hoc enim necessariō consequens est: Erant ergō termini singulorum Episcoporum distributi, quod isti, contra verbum Apostoli, id est, contra verbum Dei, negant. Subiungit deindē Theophylactus rationem huiusmodi distributionis, siue assignatiōis paræciarum, siue terminorū, Sic enim (inquit) & labor erat leuior, καὶ ἡ ἐπιμέλεια ἀκριβοτέρα, id est, & cura exactior. Quomodō igitur minus laboris, & plus diligentie, nisi quia quisq; Episcopus terminum ad se pertinentem, id est, sibi distributū, suam, inquam,

inquam, parœciam & dicecesim curabat? Quod ergò dicunt Magd. Nondum ita fuerunt termini singulorum Episcoporum distributi, vt scilicet non sic debuerint, aut potuerint S. Apostoli Canonem tradere, quo vetarent, ne quis Episcopus extra suam dicecesim, siue ciuitatem vel parœciam, (idem enim pluribus verbis dicimus) ordinationes faceret: hoc, inquam, & contra rationem rectæ gubernationis, & contra scripturam Pauli est, quod nemo est, præter cæcos istos, qui non videat. Deinde quod Magde. addiderunt ad improbandum hunc Canonem Apostolorum, Et solebant (inquiunt) ex vicinia cõuenire plures ad ordinationem, vt patet ex Canone Apostolorum, quem supra ex Cypriano adscripsimus: hoc, inquam, satis conuincit, nõ intelligere Magd. quod hic reprehendunt. Si enim eos interrogemus, de qua ordinatione loquatur hic noster Canon Apostolorum, negare non possunt, quin loquatur de Episcopo, qui ordinationes Clericorum dicecesis suæ facere iubetur, & non Clericorum alienæ: quod (inquit) si fecisse depræhendatur præter voluntatem eorum, ad quos illæ ciuitates aut villæ, quarum Clericos ordinauit, pertinebant, deponantur ordinator & ordinati. Quid æquius statui potuit? aut quid iniquius esse potest, aut quod maius dissensionis & inimicitiarum seminariũ, quàm vt Clericum ciuitatis, cui hic Episcopus præest, alius Episcopus, cui alia ciuitas assignata est, hoc inuito, ordinet? Hunc Canonem Apostolorum secuta est Nicena Synodus, cum Canone 43. ex numero eorum, quos supra diximus, sanxit, vt nullus Episcopus presbyterum aut diaconum, ex alterius Episcopi dicecesi ordinet absq; licentia proprii Episcopi. Idem quoque sanxit Synodus Antiochena ca. 22. Interrogemus ergò rursus Magd. de Canone illo Apostolorum, quem ipsi ex Cypriano adscripserunt: certè negare non possunt, quin loquatur de ordinatione non Clericorum, sed Episcopi, quæ ab Episcopis comprouincialibus, si conuenire possunt, facienda est. Sed recitemus Canonem Apostolicum ex Cypriano, quem isti adscripserunt: De ordinatione diuina (inquit) & Apostolica obseruatione seruandum est, &c. vt ob ordinationes ritè celebrandas ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, Episcopi eiusdem prouinciæ proximi quique conueniant: & Episcopus deligatur plebe præsentē, quæ singulorum vitam plenissimè nouit, & vniuscuiusq; actum de eius conuersatione perspexit. Idem statuit Synodus Nicena, sequens eandem auctoritatem Apostolicæ traditionis, quæ est in 8. libro Clementis cap. 4. quæ Anacletus Pontifex in Epistola secunda attestatur, & post eum beatus Cyprianus. Sic enim ait S. Anacletus: Ordinationes Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint prouincia, Episcopis sunt celebrandæ. Et paulopost: Quod si simul omnes conuenire minimè poterunt, assensum tamen suis precibus præbeant, vt ab ipsa ordinatione animo non desint. De ordinatione verò reliquorum sacerdotum & diaconorum, subiungit idem S. Anacletus: Reliqui verò sacerdotes à proprio ordinentur Episcopo, ita vt ciues & alij sacerdotes assensum præbeant. De hac ergò ordinatione

Synodus Nicena idem sanxit, et Antiochena.

Cyprianus contra Canones 36. producit, cum eo non pugnat.

Tom. I. Cons. p. 161.

E tione

tione loquitur Canō Apostolorum 36. quod quidem Magd. minimè intellexerunt, non quia obscurum esset, nihil enim magis perspicuum esse poterat: sed quia, more suo, ita legunt omnia, quæ notant & reprehendunt, ut nihil prorsus considerent, vtrum quod primo ad spectu eis videtur, ita sit, nè fortè excidat eis, quod postea cum eorum dedecore refelli & redargui possit, quod passim eis contingit. Nihil horum curant, modò suos vtcunq; fallant, quos nihil examinatos esse, nec alia præterquam eorum scripta lecturos confidunt. Rursus alium Canonem accusant, sic enim aiunt:

Defensio Canonis Apostolorum, iubentis bis singulis annis concilia celebrare: & quæ sint testimonia, esse hunc Apostolicum Canonem, & quæ item ratio: & de necessitate & utilitate habendi huiusmodi Synodos singulis annis secundum rationem, & scripturam, & priscam consuetudinem. Cap. 10.

Can. 38. **C**anon 38. bis in anno concilia celebrare iubet, sed in historijs non reperiuntur eius rei testimonia. Vna synodus ab Apostolis celebrata legitur Act. 15. de alijs, quæ quotannis bis essent factæ, non fit mentio.]
 Ante Antio-
 chena & Ni-
 cenam Syno-
 dos hunc Can-
 onem in usu
 fuisse, ex vers
 bis harū Syn-
 odorum pers-
 picuè cerni-
 tur.

Haftenus Magd. Cùm Synodus Antiochena Canone 20. dixit, rectè habere, quòd in singulis prouincijs bis quoq; anno concilia habeantur, satis apertè significauit, non tunc primùm hunc Canonem sancitum esse: nõ enim dixit, statuit: sed, Visum est benè habere. Idem quoq; significauit Synodus Nicena, cùm similiter dixit c. 5. Visum est benè habere, ut bis per vnamquanq; prouinciam singulis annis concilia habeantur. Non enim ignorabat Synodus Nicena, traditum esse hoc ecclesiæ tum Canone, tum consuetudine de concilijs bis habendis per singulos annos. Confirmat, quod dicimus, S. Anacletus in Epist. 1. cùm ait, Vbi fuerit summorum (Episcopos dicit) congregata congregatio, quæ per singulos annos fieri solet, & debet. Cùm dixit, Solet, consuetudinè ecclesiæ significauit, quæ aliundè quàm ab Apostolica traditione, proficisci non potuit. Cùm verò dixit, Debet: etiam Canonè significauit. Vtrunq; enim horū distingui solet, ut cùm Synodus Nicena Canone 18. dixit: Sicut neq; Canon, neq; consuetudo tradidit. Cùm ergò Synodus Antiochena hac formula verborum, Visum est benè habere, quod iam prius statutū erat, & in consuetudine positum ecclesiæ, confirmet: consequens est, ut Nicena Synodus eadè formula verborū idem quoquè faciat, id est, similiter confirmet, quod prius in Canone, & in ecclesiæ consuetudine erat: de Synodis dico, bis habendis per annū. Sed dicent fortassè Magd. Ante Nicenā Synodum non reperiuntur huius Canonis testimonia in historijs, non fuit igitur hic Canon ante Nicenam Synodū. An non est satis idoneus testis ipsa eadem Synodus, quæ dixit, sicut Antiochena post ipsam, Visum est benè habere? &c. Quæ igitur amentia est, negare Canonem Apostolorum de Synodis habendis singulis annis, quia eius rei testimonia in historijs non reperiuntur? Sed benè habet, q; de hac re, id est, de præcepto & lege bis habendi concilia

cilia per annū, testimoniū habemus in antiquissimo authore Tertulliano. Sic enim in libro de ieiunio cōtra psychicos scripsit: Aguntur præcepta per Græcias illas certis in locis concilia ex vniuersis ecclesijs, per quæ & altiora quæq; in cōmune tractantur. Et ipsa repræsentatio nominis Christiani, magna veneratione celebratur. Dicant nobis Magd. à quibus sunt præcepta cōcilia ista, q̄ Tertullianus dicit? an dicit præcepta à Nicena synodo, aut Antiochena? antiquiores enim synodos de hac re non habemus. Minimè. Tertullianus enim multò ante Nicenam synodū fuit. Restat igitur, vt ex Canone Apostolico, id est, ex Apostolica traditione ecclesiasticæ consuetudinis, quæ Canone ac præcepto Apostolico sancita est, hoc Tertullianus didicerit. Cū enim ait, Aguntur præcepta per Græcias illas concilia: satis apertè significat, loqui se de ordinarijs concilijs: hæc autem sunt, quæ à sanctis Apostolis bis per singulos annos præcepta sunt. Adde huc, q̄ dicendo, Per quæ & altiora quæq; in commune tractantur: illa planè significauit, quæ Canon ipse Apostolorum 37. de synodis bis per annum habendis expressit, scilicet dogmata religionis Christianæ, & controuersias ecclesiasticas: hæc enim sunt altiora quæque, quæ Canon Apostolorum 34. vocat τὰ πρῶτα, quæ quidem Canon vetat ab Episcopis sine autoritate Metropolitanī tractari, scilicet quæ huiusmodi sunt, ad cōcilium prouinciale, quod bis per annum agendū est, referenda sunt, vt ibi in cōmune, sicut ait Tertull. tractentur. Deindè si tam necessaria erant huiusmodi Synodi ad ecclesiasticas necessitates & controuersias dirimendas, vt Synodus Antiochena in Canone suo ait, cur non sibi sapientes isti persuadent, potuisse Sanctos Apostolos, immò debuisse hanc formā ecclesijs tradere? Quid enim interest, negare hunc Canonē, quia eius rei testimonia in historijs non reperiuntur, an dicere, non potuisse Apostolos, aut non debuisse hunc Canonem tradere? Si enim potuerūt, & sic oportuit, cur negant, quia in historijs non legunt, quod hic legunt? Etenim si negare liceat, quæcunq; sunt scripta, quorum testimonia in historijs non reperiuntur, ipsi sint iudices, quàm multa alia negaturi sint. Præcepit Apostolus in Epist. priore ad Corinth. vt omnia honestè & secundum ordinem fierent in eis, id est, in eorū rebus tum ecclesiasticis, tum non ecclesiasticis. Hoc autem potissimum in Synodis istis binis cuiusq; anni prouidebatur, vt oīa secundum ordinem fierent. Præterea, habenda erāt huiusmodi concilia, vt sicut Nicena Synodus Canone 45. explicauit, quæ acta essent in cuiusq; Episcopatu, & quæ deinceps agenda, ab omnibus Episcopis cum Archiepiscopo suo congregatis considerarētur, nè essent Episcopi in futuro iudicio accusandi. An verò ita fieret tunc, vt ab Apostolis sanctis traditum esset, non necesse est, reperire in historijs testimonium, vt, si non reperiatur, continuò sit falsum, sic Apostolos tradidisse: & sic eos, quibus tradiderunt, fecisse. Dicant enim Magd. an in historijs suis repperint, Vndè cœpit consuetudo habendi bis singulis annis cōcilia prouincialia Episcoporū? an verò, quia nusquam in historijs testimonium huius originis repperunt, idcirco Canonē

Tit. I.

Conformis
Canon hic
Apostolico
est præcepto.
Sap. 6.

Magd. ex ne-
gantibus im-
peritè argu-
mentantur.

Nicenum, & Antiochenum de huiusmodi Synodis habendis, negare aude-
bunt? quod si hos Canones negare non audent, cur Canonem Apostolicum
audent? præsertim cum, ut dixi, sicut Antiochena Synodus verbis suis signi-
ficauit, non se primum eum Canonem sanxisse, sic quoque, ut antea dixi, Ni-
cena Synodus eisdem verbis idem significauit. Præterea, cum Paulus scribit
ad Titum, Reliqui te Cretæ, ut ea, quæ defunt, corrigas: & cõstituas presby-
teros per ciuitates, sicut & ego tibi disposui: non dixit, Sicut ego tibi dispo-
no, si quis sine crimine est, vnus vxoris vir, & quæ sequuntur, nè ad hoc tã-
tum, quod ad qualitates ordinandorum pertinet, illud verbũ referendũ es-
se existimaremus: sed dixit, Disposui, ut intelligeremus, tradidisse Tito
ἑτάξας, id est, dispositiones, siue constitutiones, quæ etiam Canones vocari
solent, quemadmodum, quæ deessent, corrigere deberet, & quemadmodũ
constitui & ordinari Episcopi deberent. Ad vtrunq; enim referendũ est il-
lud verbũ, Disposui. Quomodo verò quæ deerant, corrigere meliùs pote-
rat, qui toti insulæ præerat, quàm cum cõcilio Episcoporum prouincialium,
id est, caput cum membris? cum scriptum sit in sapientia Salomonis, Multi-
tudo sapientũ sanitas est orbis terrarũ. Quo quidem nihil vtilius, neq; salu-
tarius prouisum esse potuit, quàm si huiusmodi correctio bis per annũ fie-
ret. Quare, ut hunc locum finiam, cum tanta vtilitas hoc Canone prouisa
sit, tanta in eo antiquitas & autoritas insit, & cum Apostolicis præceptis
tantoperè congruat: quæ imprudentia est, tam salutarẽ dispositionem Apo-
stolici Canonis, à Clemente Romano Apostolorum discipulo descriptam,
negare? quia, inquit, testimonia eius rei in historijs non reperiuntur. Quæ
ista tanta inuidia, quod istas diuinas regulas siue Canones, ad res ecclesiæ
diuinæ & Apostolicæ cõstituendas & moderandas, à sanctis Apostolis, omnium
ecclesiarum Catholicarum magistris, traditas habeamus, & seruemus? Nos
igitur rationem, scripturam, & priscam ecclesiæ Catholicæ consuetudinem
in hoc Canone defendendo sicut in reliquis, quos accusant, sequimur. Vos
verò Magd. quid sequimini in repudiando eum & calumniando, nisi odiũ
ecclesiæ nostræ & inuidiam, & illud vestrum argumentandi genus ex negã-
tibus, quod in schola Martini Luteri Germanici prophetæ didicistis? Non
reperiuntur testimonia huius rei in historijs, ergo non est hic Canon Apo-
stolorum. Iamne videtis Germani, iamne videtis istorum, qui vos decipi-
unt, ludos, nugas, & ludibria? Sed videamus reliqua, quæ sequuntur.

*Responsio ad ea, quæ à quibusdam obijci, vel potius quæri solent in ex-
tremo Canone Apostolorum de Euangelio Ioannis, vtrum ante mortem Cle-
mentis, immò Beati Petri scriptum sit: & quomodo intelligendum, quod est
in Canone Apost. 28. Penitus à communione abscindatur, ut Simon Magus
à me Petro. item de tertio lib. Maccab. & de lib. Actorum Apostol. vbi &
quomodo à Clem. Rom. inter lib. Canonicos relatus sit. Cap. 11.*

Quia

Quia hæretici, qui semel Canones Apostolorum oppugnare cœperunt, fortasse non contenti ijs, quæ iam obiecerunt, quæ sunt pertinacia, semper, quid obijciant, quæsituri sunt, nè quid eis reliquum fiat, respondebo etiam ad ea, quæ à quibusdam alijs quæri solent non studio oppugnandi Canones, sed, quæ obscura eis videntur, intelligendi. sic enim quidam ex istis scripsit: Illud etiam peculiarem in his Canonibus difficultatem facit, cum ultimo eorum recipitur Ioannis Euangelium. atqui (inquit) sub Nerone martirium passus est Petrus, hoc est, 14. anno Neronis, qui fuit vltimus imperij eius: Ioannes verò scripsit suum euangelium sub Domitiano, quo tempore iam Petrus erat mortuus: non potuit igitur Euangelium eius confirmare, & tamen 23. Canone habetur, Et à me Petro: immò nec ipse Clemens Romanus, qui Canones scripsit, superstes erat, quia secundum Damasum non peruénit, nisi vsque ad Consulatum Vespasiani 9. & post annos tres ab eo Consulatu Domitianus imperium suscepit, mortuo Tito Vespasiani filio. Quod verò Ioannes non prius, quam regnaret Domitianus, Euangelium scripserit, ex eo quoque significari potest, quia illud propter insurgentes hæreses Cerinthi, aliorumque Christum negantium esse Deum, scribere necessarium esse iudicauit. quod virus sub eiusdem (vt narrat Eusebius) Domitiani regno euomi cœpit. Ioannes cum esset in Asia, vt Hieronymus in proœmio super Matthæum scribit, & iam tunc hæreticorum semina pullularent, Cerinthi, Ebionis, & cæterorum, qui negant Christum in carne venisse, coactus est ab omnibus penè tunc Asiæ Episcopis, & multarum Ecclesiarum legationibus, de diuinitate Saluatoris alius scribere. Et Aimò Alberstatensis Episcopus libro tertio de rebus Christianarum memorabilibus narrat, Ioannem in vltimis vitæ temporibus scripsisse Euangelium, ab Asiæ Episcopis compulsus propter hæreticos, qui eo exulante irruerant in Ecclesias cum varijs & peruersis dogmatibus: Dorotheus verò Episcopus Tyri, qui sub Constantino Magno vixit, Ioannem scribit non à Domitiano, sed à Traiano Neruæ filio, in insulam Patmon exilio fuisse damnatum, vbi etiam sanctum Euangelium suum scripsit, quod postea Ephesi per Caium hospitem suum ac diaconum edidit. Ioannem vixisse vsq; ad tempora Traiani, author est Irenæus, & Clemens Alexandrinus pluribus in locis. Hactenus iste author. Dicamus nos rursus, quæ in nostris authoribus obseruauimus, vt conferat postea ac iudicet, qui vtraq; legerit. Ac primùm quidem hoc ipsum de Euangelio Ioannis tempore Clementis scripto, est etiam in secundo libro eiusdem Clementis de constitutionibus Apostolicis c. 57. Sic enim ait: Diaconus aut presbyter legat Euangelia, quæ ego Matthæus & Ioannes tradidimus vobis, & quæ adiutores Pauli Lucas & Marcus acceperunt, & tradiderunt vobis. Hactenus Clemens, qui Matthæum & Ioannem introduxit loquentes hoc. Ad extremum ergo imperij Domitiani, vt author est Irenæus in 5. contra hæreses libro, vidit Ioannes Apocalypsim, cum esset relegatus in insulam Pa-

*Euangelium
Ioannes ante
Apocalypsim
scripsit.* thmos vnam ex Cycladibus, cum iam ante Euangelium suum scripisset, & prædicasset. testis est Epistola Dionysij Areopagitæ, quæ ad Ioannem, cum esset in exilio, scripsit, in qua Ioannem appellat solè Euangelij: & Euangelium quod scripserat, appellat memoriâ & renouationem veræ theologiæ eius, cuius lectione fieri ait, nè radio illius solis priuari possent, qui legerent. Idè affirmat S. Maximus in scholijs Epistolæ huius, & Georgius Pachimerus eum secutus: idem quoquè affirmat Eusebius libro tertio historiæ Ecclesiasticæ, Cap. 24. post Euangelium scripsisse Apocalypsim & epistolas. Hieronymus quoquè narrat Ioannem rogatu Episcoporum Asiæ scripsisse Euangelium aduersus Cerinthum. meminit autem Clemens libro sexto de cõstitutionibus Apostolicis cap. 8. Cerinthi, Marci, Menandri, Basilidis, & Saturnini, quorum hæses Irenæus in primo libro commemorat. Quod ergò ait Dorotheus de Euangelio Ioannis scripto in exilio, solus Dionysius, vt cæteros omittam, satis conuincit, falsum esse. Et qui dicunt non potuisse Clementem videre Euangelium Ioannis, ipse idem Clemens conuincit eos falli. etenim si Clemens fuit tempore Cerinthi, vt idem scribit, potuit igitur videre Euangelium Ioannis scriptum contra hæses Cerinthi: nec enim diuturnitate temporis indiguit Ioannes ad scribendum, vt nos solemus. Accedit huc, quòd in Dorotheo Græco manu scripto non est hoc, sed sic scriptum est: Ioannes, qui Euangelium & Apocalypsim scripsit, prædicato Euangelio Ephesi, & in cuncta Asia, propter Euangelij prædicationem missus est in exilium in Patmum insulam. Deindè quid authoritatis habere id debet, si idem Dorotheus dicit, relegatum fuisse Ioannem à Traiano, cum cæteri omnes constanter affirmant, à Domitiano fuisse missum in exilium, id quod verum est: sub Nerua verò, qui acta Domitiani rescidit, reuocatum? Præterea scribit S. Epiphanius, libro primo contra hæses Tomo 2. c. 28. Cerinthum fuisse vnum ex illis, qui fratres Antiochiæ ad seruandam circuncisionem & legem Moysis commouerant, de quibus scripserunt Apostoli: Quoniam audiimus, quia quidam ex nobis exeuntes, turbauerunt vos verbis: & quæ sequuntur in Actis Apostolorum: & fuisse item vnum hunc ex illis, qui restiterunt S. Petro, cum iuit ad Cornelium: & huius doctrinam, ait ibidè idem Epiphanius, valdè in Asia viguisse. Eusebius autem nusquam dicit, sub Domitiano virus euomere cœpisse: immò libro tertio historiæ ecclesiasticæ c. 28. hæses eius exponit, & quæ Irenæus & Dionysius Alexandrinus de eo scripserint, recitat: & statim capite proximo, id est, 29. sic incipit: Eodem tempore & Nicolaitarum hæsis haud diu durauit: constat autem, Nicolaum vnum fuisse ex septem diaconis. Quod verò ait Aimò, Ioannem in vltimis vitæ temporibus scripsisse Euangelium, conuincit non ita esse eadem Epistola Dionysij Areopagitæ, quam paulo ante dixi: Ex ea enim constat, scripsisse Euangelium ante exilium: missus est autem in exilium anno 14. Domitiani, teste Eusebio, in Patmum, vbi Apocalypsim vidit & scripsit: post annos verò duos, Imperatore

*Euangelium
Ioannis Cle-
mens videre
potuit.*

*Cerinthus
tempore Apo-
stolorum.
Act. 15.*

ratore Nerua Domitiani successore, qui Acta eius rescidit, & exules reuocauit, & anno vno imperauit, liberatus fuit: & reuersus Ephesum, mortuus in principio Imperij Traiani, anno 68. post passionem Christi, vt Hieronymus est author. quare Apocalypsim scripsit in vltimis vitæ sue temporibus, non Euangelium, vt aiebat Aimo. hoc autem fefellit istos, quod cum legerent Ioannē scripsisse Ephesi Euangelium, & ab exilio Ephesum senio confectum secessisse, vt ait Eusebius in chronicis, atque ibi mortuum, exstimârunt, vltimis vitæ temporibus scripsisse Ephesi Euangeliū. sed aduertere debuerunt, fuisse eum bis Ephesi, vt Dorotheus testatur, & B. Hieronymus, qui ait, reuocatum ab exilio, Ephesum reuersum esse. Cum ergo fuit primū Ephesi, tunc Euangelium, quod ibi & in cuncta Asia prædicauit, scripsit: & non postea, cum postremō Ephesum redijt. Denique, si postquam Euangelium Matthæi & Marci, ac Lucæ vidit & approbauit: & ab illis prætermiffa, quæ scilicet antequam in carcerem Ioannes Baptista includeretur, gesta fuerant, supplere voluit, simulq; contra hæresim Cerinthi, Christi diuinitatem negantis, scribere: quomodō verisimile sit, tam multis annis post aliorum euangelistarū scriptionem, & post hæresim Cerinthi ante annos amplius 40. in Asia ortam, vsque ad extremum Imperij Domitiani, Euangelium suum differre voluisse? A sexto enim anno Claudij, quo Simon magus Romæ expugnatus fuit à Petro, & Iudæi ac Christiani ex vrbe pulsi, quandō Simonis successores, ex quibus fuit Cerinthus, Ireneo authore, suas hæreses disseminare cœperunt, vsque ad extremū Imperij Vespasiani, cum Clemens mortuus est, fluxerunt anni 31. teste Eusebio. Quomodō igitur tot annorum spatio non potuit aut Ioannes Euangeliū scribere, aut Clemens scriptum videre? Ex hac quoque ratione temporum constat, carere etiam omni probabilitate, falsumq; esse, non potuisse beatum Petrum Euangelium Ioannis videre, quia fuerit martyrium passus 14. anno Neronis, cum à Simone mago superato (cui Menander, Saturninus, Carpocrates, Cerinthus, & Nicolaitæ successerunt) vsq; ad 14. annum Neronis iam anni 22. fluxissent. Deinde, esto, ita esse, scriptū fuisse Euangeliū Ioannis post martyrium beati Petri & Pauli: Ponamus enim hoc. ne sic quidem contradicit canon 28. in quo est, Priuetur omnino cōmunionē, vt Simon magus à me Petro: scribit enim Clemens *μυμητικῶς*, id est, per imitationem siue repræsentationem personæ, quo genere vsus est Plato, & ante eum Alexamenus Teius, vt Aristotel. in Poëtica notauit. Hoc ergo genus scribendi ad morem dialogi pertinens, secutus est Clemens in libris de cōstitutionibus & canonibus Apostolorum, & in historia disputationum Petri cum Simone. introducitur enim interdū Apostolos loquentes, quæ eis conuenit loqui, vt hoc loco fecit. Petrus enim Simonem ecclesiæ cōmunionē priuauit, ac proinde cōmunionē sanctorum, quam in ecclesia cōfitemur, cum ei dixit: Pecunia tua tecum sit in perditionem: non est tibi pars, neq; fors in sermone isto, id est, propter hoc, quod commisisti, non es am-

*Vnde ortum
duxerit eorū
error, quæ Eua-
ngelium 10-
annis vltimis
vitæ suæ tem-
poribus scri-
ptum esse, tra-
diderunt.*

*Petrum vides
re Euangeliū
Ioannis potuis-
se.*

Act. 8.

es ampliùs particeps communionis fidelium & sanctorum, nisi pœnitentiam agas. partem enim & fortem sic dixit hîc, sicut Paulus in Epistola ad Coloffen. c. 1. cùm ait, Gratiâs agentes Deo & patri, qui dignos nos fecit in partem fortis Sanctorum in lumine, id est, in baptismo. sic enim vocat Dionysius Areopagita, qui interpretans hunc locum Pauli, Cap. de baptismo, communicari ait diuinum lumen cum homine per baptismum, & fieri ex forte atque ordine Sanctorum: Ex hac ergò forte eijcitur, qui excommunicatur, vt Simon à Petro. Itaque interpretatus est Canon locum in Actis Apostolorum, vt hoc obiter obseruatum sit. Hactenùs de Euangelio Iohannis. Illud prætereà de tertio libro Maccabæorum, in eodem Canone vltimo Apostolorum ab istis quæri solet, si inter libros Canonicos hic tertius liber à principio relatus est, idq; à sanctis Apostolis, teste Clemente, traditum, quemadmodum non est ab Ecclesia inter libros Canonicos hactenùs receptus? Respondeant isti, cur de Apocalypsi, vtrum Iohannis esset, ac proinde canonicus liber, aliquandò dubitatum fuit, cùm tamen Apocalypsis à principio canonicus liber, & sui authoris, id est, Apostoli Iohannis fuisset? simili ratione fieri potuit, vt hic liber tertius Maccabæorum, à principio quidem canonicus fuerit, dubitatum tamen aliquandò de eo sit, idq; in causa fuisse, & adhuc fortassis esse, cur inter libros canonicos non numeretur: ex quo tamen non continuò sequitur, vt Canon iste Apostolorum, à Clemente scriptus, negandus sit, qui eum à principio inter canonicos numerat: quin potiùs consequens est, vt temerarium sit, ante iudicium ecclesiæ illum rejicere. Plus enim autoritas Clementis valere debet, ad dicendum canonicum esse, quàm autoritas testis nihil dicentis, id est, neque canonicum esse, nec non canonicum: Ecclesia enim hactenùs neutrum decreuit: neque canonem Apostolorum à Clemente scriptum, improbauit. Quòd si testes quærimus, qui eum citent, tanquàm autoritate dignum, tametsi canonicum non appellent, vt in ore duorum vel trium stet omne verbum: Eusebius quidem Cesareensis in annalibus eum citat. sic enim ait: Quartus Aegypti Rex Ptolemæus Philopator annis 17. deinde subiungit, Ea, quæ in tertio Maccabæorum libro scripta sunt, sub hoc Ptolemæo gesta referuntur. Item Theodoretus Cyri Episcopus, in comment. Danielis prophetæ c. 11. cùm prædicit propheta bellum Ptolemæi Philopatoris cum Antiocho Magno, vt Hieronymus quoq; interpretatur: Et veniet (inquit Daniel) ad robur. Robur, inquit Theodoretus, vocat Hierusalem, vtpotè fruentem gratia diuina, & propter miracula varijs temporibus facta, quæ vim Dei declarabant. Deinde subiungit, Eusebium secutus: Atque hoc quidem docet tertius liber Maccabæorum. Postquam enim Ptolemæus, præter spem & opinionem omnium, Antiochum cognomento Magnum vicit, perrexit quidem Hierosolymam, vbi victimas plurimas immolauit. cumq; conaretur in interiora templi penetrare, inuitis & repugnantibus sacerdotibus, pœnas dedit occultè: minatusq; Iudæis, Alexandriam profectus est, & illa

Coloss. 1.

Act. 8.

De tertio lib.
Maccabæorū,
quem Can. vlt.
timu inter
Canonicos
numerat.

Qui authores
tertium librū
Maccabæorū
citant.

& illa tentauit efficere, quæ narrat historia, scilicet tertij libri Maccabæorū. Hoc ergò prædicit propheta, inquiens: Veniet ad robur, & ingreditur ad firmamenta regis: & quæ sequuntur. Hactenus Theodoretus. Accedit huc, quòd cum Dionysius Areopagita canonicos sanctarum scripturarum libros ex materia atque argumento cuiusq; eorū, in Ecclesiast. hierarch. c. de communione, denotat: libros Iob, Tobia, & Maccabæorum significat, cum ait, narrari etiam in scriptura antiquorum virorum, in varijs ac multis acerbitatibus dolentium, inuictam virtutem tolerantia: ista autem inuicta virtus, in tertio isto libro maximè illustris & admirabilis cernitur. Narrat enim, quanta animorum firmitate ac constantia, quanta religione & orationis perseuerantia, ac Dei fiducia, sacerdotes atque omnes Iudæi, Ptolemæum Philopatorem regem Aegypti potentissimum, Antiocho magno fugato, Hierosolymam ingressum, vt amicum & defensorem, aditu tamen templi, nè illud pollueret, prohibebant, parati omnes vitam pro lege patria profundere. Narrat deindè, quanta item constantia populus Iudæorum Alexandria in illo summo discrimine internecionis, eiusdem Ptolemæi iussu toti populo impendentis, pietatem & religionem inter assiduas illas preces & lachrymas seruauerit: & quam vindictam electorum suorum, clamantium ad se die ac nocte, in illa tunc incredibili regis plusquam Phalaridis fœuitia, admirabili sua prouidentia ac misericordia fecerit Dominus. Deindè cum historia huius tertij libri, historias primi & secundi libri Maccabæorum multis annis antecesserit: cur non fiat verisimile, hunc librum, quo historia tam utilis ecclesiæ, & tempore antiquior, contineatur, receptum fuisse tunc cum alijs duobus historiarum posteriorum? Est autè tertio loco collocatus, vt primus Maccabæorum primo, etsi historia eius posteriorum temporum est, quàm historia secundi: & secundus secundo, etsi historia eius priorum temporum est, quàm historia primi: sic, inquã, tertius tertio loco, etsi historia eius superiorum adhuc temporum est, quã historia vtriusq; vt ex chronicis siue annalibus Eusebij, & Iosephi historijs perspici potest. Non defendo librum hunc tertium, canonicum esse, donec mihi dicat ecclesia: sed illud dico, vt non repræhendimus, quòd sanctus Athanasius in Epist. 9. paschali, in enumeratione librorum canonicorum duos Maccabæorum, alioqui canonicos, prætermisit, neque Gregoriū Nazianzenum, nec Amphilochium Iconij Episcopum, neque Ioannem Damascenum, qui idem in suis librorum canonicorum descriptionibus fecerunt, nec Eusebium Cæs. qui in chronicis ait, libros Maccabæorum non recipi inter diuinas scripturas: loquitur enim de suo tempore, & regione sua. sic non est repræhendendus canon Apostolorū, à Clemente Romano scriptus, in quo tres libri Maccabæorum inter canonicos relati sunt. Causam, cur ita, dixi suprà: nè iterum repetam. Illud prætereà ab istis quæri solet, cur inter sacros libros, non sit in canone isto Apostolorum, numeratus liber Actuum Apostolorum. Immo verò numeratus est, tametsi non omnes

*Argumentum
3. libri Macca-
beorum à Diony-
sio Areop-
notatum.*

*Tertij libri
Maccabæoria
historia, prior
est tempore ea
qua in primo
& secundo, sic
ut secundi
libri ea qua
in primo ex-
ponitur.*

*Qui duos li-
bros Macca-
beorum in ca-
nonicis olim
non numerã-
runt, opinionẽ
sui temporis
& regionis
secuti sunt.*

*Actuum Apo-
stolorum li-
ber an in Ca-
no. vltimo in-
ter sacras sit
numeratus.*

F aduer-

aduertant: non enim, quia post Epistolas duas Clementis, & libros de constitutionibus ab eodem Clemente scriptos, liber Actorum collocatus est, idcirco non est inter sacros & canonicos relatus, vt non referuntur Epistolę Clementis, neque libri constitutionum, quod quidem non obscure idem Clemens significauit. vt enim auctoritatem libri Actorum, ab auctoritate Epistolarum Clementis, & librorum de constitutionibus distingueret, dixisse mihi videtur, Epistolę Clementis duę, & constitutiones vobis Episcopis per me Clementę scriptę: sciebat enim se nec Apostolum, nec Euangelistę esse. De libro autę Actorũ subiūgit in persona Apostolorũ: Et Acta nostra qui sumus Apostoli. hoc enim significat. καὶ πράξει ἡμῶν τῶν ἀποστόλων. Atque esse quidem hunc librum à Clemente inter canonicos relatum, magis adhuc ex secundo libro de constitutionib. c. 57. intelligi potest. sic enim ait in persona Apostolorum, de libris sacris & canonicis, qui in ecclesia legendi sunt: Stet autem in medio in loco celsiore Lector, & legat ex libris Moyſis, Iosua, Iudicum, Regum, Paralipomenon, Esdra, Iob, Salomonis, duodecim prophetarum, psalmorum David: postea legantur Acta nostra, & Epistolę Pauli adiutoris nostri, quas misit ad ecclesias secundum spiritũ sancti instructione. Deinde diaconus, aut presbyter legat Euangelia, quę ego Ioannes & Matthæus tradidimus vobis: & quę auditores Pauli acceperunt, & tradiderunt vobis Lucas & Marcus. Hactenus Clemens. Hęc sunt, quę Magdeburgenses non obiecerunt, qui si quando alia obijcere voluerint, ita ad ea responsum sit. Ad reliqua verò, quę quidam in quæſtionibus ponere solent, hæretici verò in criminibus obijcere, partim iam respondimus, partim deinceps respondebimus. Redeamus ergo ad Magdeb.

Responsio ad id, quod Magdeb. obijciunt, reperiri Canones Apostol. in Concilio Niceno, & Antiocheno, & Chalcedonensi: & quomodo hoc ipsum auctoritatem Canonum Apostolorum magis confirmet. & de 16. capitulis Epistolę Innocentij primi, collatis canonibus Apostolorum, vnde illa ducta sunt, idque Nicena Synodo in quibusdam ex his capitulis testante. Cap. 12.

Q Vintò etiam (inquiunt) intelligi potest, non ab apostolis, sed ab alijs & quidem seculis inferioribus, istos plerosque Canones, qui præsertim ab illis, quos supra recensuimus, discrepant, compositos esse, quòd plerique in concilijs, quę longè post habita sunt, nempe Antiocheno, Niceno, & Chalcedonensi tum conditi dicuntur, tum vt à patribus constituti, allegantur.

Hęc Magdeb. Quod hęc Magdeb. in Canones Apostolorum obijciūt, non solum eorum fidei & auctoritati non derogat, sed potius eam confirmat. Cũ enim Canones Apostolorum regulę sint *πρῆσι ἰνταξίας*, (sic enim in vetustissimo Codice inscriptos reperi, id est, de compositione rerum eccle-

się) vt

fixe) vt secundum hos Canones omnia, sicut Apostolus ad Corinthios scripsit, honestè & secundum ordinem in ecclesia fiant: eorum autem, quæ ad huiusmodi ordinem & honestatem pertinent, maxima pars non per Epistolam, sed per sermonem à sanctis Apostolis tradita sit, nè huiusmodi traditiones non scriptæ, obliuioni traderentur, sed potius in consuetudinem abirent, quæ traditione consistens, scripturæ vim haberet: necessè fuit, traditiones istas Canonicas non solum à Clemente Romano literis mandari, sed, quod plus est, in concilijs deinceps sanctione Canonum synodico- rum sæpius renouari, ac roborari. Admonuit nos etiam de hoc pontifex Innocentius primus in Epist. ad Viêtricium Episcopum Rhotomagensem, cum quasimul misit ad eum regulas quasdam siue Canones ecclesiæ Romanæ, de quibus sic scripsit: Digestas vitæ & morum probabilium disciplinas, annexas literis meis mihi, per quas aduertant regionis vestræ populi, quibus rebus & regulis Christianorum vita in sua cuiusque professione debeat contineri: qualisque seruetur in vrbe Romæ ecclesijs disciplina: & paulò post: Propter eos ergò, qui vel ignorantia, vel desidia non tenent ecclesiasticam disciplinam, rectè postulasti, vt in illis partibus, istiusmodi, quam tenet ecclesia Romana, forma seruetur & subiungit: Non quòd noua præcepta aliqua imperentur, sed, ea quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt, ab omnibus obseruari cupiamus: quæ tamen Apostolica & patrum traditione sunt constituta, Paulo monente: State, & tenete traditiones, quas didicistis siue per sermonem, siue per Epistolam nostram. Haec tunc Innocentius. Non dixit, Apostolica vel patrù traditione constituta: sed, Apostolica & patrum traditione. nihil enim prohibet, quin quæ ab Apostolis constituta sunt, eadem rursus à patribus sint & dicantur constituta. Clarè ergò confitetur Pontifex, quæ subiungit Capitula, per traditionem Apostolorum siue scripto, siue sine scripto constituta esse. Cùm autem partim in canonibus Apostolorum contineantur, qui sunt traditiones eorum per sermonem: consequens est, non ignorasse eum hos Apostolorum Canones, id est, has eorum traditiones: tamen in ipsis Capitulis istos ipsos Canones Apostolorum non semper citet, neque nominet: nec enim opus erat. Similiter in alijs concilijs factum est, in quibus aliqui Canones Apostolorum renouati ac confirmati sunt, quasi tunc primùm editi. Denique tum pontifices, tum Synodi in huiusmodi traditionibus, quæ in Canonibus Apostolorum continentur, sæpè facere solent, quod in decretis superiorum conciliorum, siue pontificum non rarò faciunt, vt dicant sæpè, Statuimus: quæ tamen iam antea, & fortassè non semel, aut iterùm, sed sæpius statuta erant. Vnde tot concordantiæ Canonum & decretorum fluxerunt. Subiungit ergò beatus Innocentius 16. Capitula: in quibus, et si non omnibus, nè longum sit, aggrediar tamen quàm maxima poterò breuitate, singulatim traditiones Canonù Apostolorum indicare, id est, quæ in his Canonibus Apostolorum, quos habemus, continentur. Ca-

*Traditiones
Apostolorum
canonice, sæpè
in concilijs
renouate &
confirmata.
Tom. 1. Con-
pag. 128.*

2. Theosal. 2.

*16. capitula
Epif. Innoc. I.
collata cum
canonibus
Apost. vnde
fluxerunt.*

Primum capitulum ex can. Apost. 1.

Can. Apost. 1.

Capitulum 2. ex can. Apost. 61.

Capitulum 3. apud Inno. ex can. 37. Apost. manauit.

put primum: Vt extra conscientiam Metropolitanus nullus audeat ordinare Episcopum: nec vnus Episcopus ordinare præsumat Episcopum. Deinde subiungit S. Innocentius: Hoc enim & Synodus Nicena constituit: atque definiuit. Non dixit, Hoc enim Synodus Nicena constituit: sed dixit, cum coniunctione &, Hoc enim & Synodus Nicena constituit. Vt significaret, præter traditionem Apostolicam, esse etiam hoc in Nicena Synodo constitutum, vt congruat cum eo, quod in ipsa Epistola paulò supra dixerat, non imperari in his Capitulis aliqua noua præcepta, sed quæ Apostolica & patrum traditione essent constituta. Ductum itaq; est hoc capitulum ex Apostolica traditione, quæ in Canone 1. Apostolorum continetur: Vt Episcopus à duobus aut tribus Episcopis ordinetur. Quæ traditio plenior adhuc est in lib. 8. Clementis, in cuius extrema parte canones Apostolorum descripti sunt. Capite enim 4. descripta est electio & ordinatio Episcopi: & postquam facta est electio & approbatio, vnus (inquit) primorum Episcoporum (primos Episcopos vocat Metropolitanos, sicut in Canone Apostolorum 34. vocantur) simul cum duobus alijs stans prope altare, reliquis Episcopis & presbyteris tacite orantibus, diaconis librum Euangeliorum super caput eius, qui ordinatur, tenentibus, dicat: & quæ sequuntur. Itaque quod est in hoc capitulo Niceno, vt extra conscientiam Metropolitanus nullus audeat ordinare Episcopum, ex Apostolica quoque, vt dixi, traditione fluxit. Secundum capitulum: Constituit etiam atque definiuit eadem scilicet Synodus Nicena: Si quis post remissionem peccatorum cingulum militiæ secularis habuerit, ad clericatum admitti omnino non debeat. Hoc quoque capitulum ex traditione Apostolica, quæ est in Canone 61. manauit. Si quis (inquit) fidelis accusetur de fornicatione, aut adulterio, aut alia quapiam actione prohibita conuictus sit, nè fiat clericus. Inter actiones autem ijs prohibitas, qui clerici fieri volunt, secularis militia est, vt intelligi potest vel Epistola Magni Gregorij, in qua ille Mauritij Imperatoris legem laudat, qua prohibebat, nè qui publicis administrationibus implicatus esset, ad ecclesiasticum officium accederet: ac proinde neque clericus fieret. Non enim ecclesiasticum officium nisi clericus gerit.

Tertium capitulum: Si quæ autem causæ vel contentiones inter clericos, vel inter laicos fuerint exorta, placuit, vt, secundum Synodum Nicenam, congregatis omnibus eiusdem prouinciæ Episcopis, iudicium terminetur. Hoc etiam capitulum ex Apostolica traditione, quæ est in Canone 27. ortum duxit. Iubet enim hic canon Apostolicæ traditionis, vt in Synodo prouinciali, quæ bis singulis annis habenda sit, causæ & controuersiæ Ecclesiasticæ quæ inciderint, dirimantur: ex quo rursus fit, vt conuenienter huic traditioni, nulli liceat, quod in eodem capitulo Niceno prohibetur, relictis Episcopis, qui in eadem prouincia ecclesias nutu Dei gubernant, ad alias conuolare prouincias: & aliarum prouinciarum Episcoporum prius iudicium

dicium experiri. Si enim liceret cuiq; relictis Episcopis prouinciæ suæ, ad Episcopos aliarum prouinciarum causas suas referre, frustrâ Synodus prouincialis habenda esset. Item, quod est in eodem capitulo, vt si maiores causæ in medium fuerint deuolutæ, ad sedem Apostolicam, sicut (inquit) Synodus statuit, & beata consuetudo exigit, post iudicium Episcopale referantur. Hoc quoque ex Apostolica traditione profectum est. in hac enim consistit consuetudo ista, quam hîc dicit Pont. Innocentius, quæ quidem traditio est in Canone 34. in quo præcipiunt Apostoli, vt omnes Episcopi cuiusque nationis agnoscant suum primum: & eum tanquam caput habeant: & nihil ex maioribus causis sine ipsius sententia agant. Quod si omnes Episcopi debent agnoscere suum primû, ergo multo magis eum agnoscere, & tanquam caput habere debent, & ad eius tandem iudicium maiora referre, qui est primus omniû & summus. Vt enim omnes Episcopi agnoscunt primum suû Metropolitanû, & eum habent tanquam caput, sic omnes primi, id est, Metropolitanî, agnoscunt primum, & ceu caput habent successorem B. Petri Principis Apostolorum, sicut beatum Petrum agnoscebât Apostoli, & eum habebât vt caput, cui Dominus dixit specialiter: Tibi dabo clauas regni cælorum: & illud, Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Talem consuetudinê habet ecclesia Dei, quæ & ratione, & scriptura, & traditione consistit. De quo copiosius, proximo volumine defensionis Epistolarum Pontificum Apostolicorum, differemus. Quartum capitulum: Vt mulierem viduam clericus non ducat vxorem. Deindè subiungit Pontifex rationem, nê, qui ad sacerdotium contendit, hoc præiudicio impeditus, peruenire nò possit: Quia scilicet debet esse sacerdos castus & continens, sicut Apostolus præcipit, qui autem viduam incontinentem, quæ alium maritum experta est, vxorem ducit, suspicio est, quod ipse quoque futurus sit incontinens. Quarè nec hoc caput beati Innocentij nouum præceptum continet, sed potius ductum est ex Apostolica traditione, tum scripta, tum nò scripta. Apostolus enim præcipit, vt sacerdos & diaconus propter continentiam, quam seruare debent, sint vnus vxoris viri: & Apostolica constitutio per sermonem tradita, quæ est in canone 17. præcipit, propter eandem rationem, vt, qui bis vxorem duxit, nê fiat Episcopus, aut presbyter, aut diaconus: & addidit, aut denique clericus. Idem dicendum est de 5. & 6. Capitulis Innocentij, in quibus cauetur, nê fiat clericus, de quo præiudicium futuræ incontinentiæ propter bigamiam, aut cõiugium cum vidua, suscipiendo sacerdotio obstet. Cap. 7. Vt de aliena ecclesia clericum ordinare, aut iudicare nullus vsurpet, nisi eius Episcopus precibus exoratus cõcedere voluerit, quod etiam (inquit) Nicena videtur Synodus continere. Hoc quoq; nò solum decreto patrum Synodi Nicenæ, sed etiam Apostolica traditione constitutum est, vt S. Innocentius de omnibus istis capitulis in epistola sua ad Victriciû affirmavit. Est autem constitutio huius Apostolicæ traditionis de non ordinando extra dioccesim, in canone 36. & de non iudicando item vllum ali-

*Pars altera
Cap. 3. apud
Innocentiû ex
Can. Apo. 34.*

Matt. 16.

*III. cap. ex
Apostolica
constitutione
& scripta
per Can. 17.
tradita.*

Can. Apost. 17.

*V. & VI.
VII. cap. ex
Apostolica
traditione.*

Can. Apost. 36.

Can. Apost. 34.

- enæ diœcesis, in canone 34. in quo cauetur, vt quisq; Episcopus de ijs tantum agat, quæ ad parœciam suam pertinent, & ad villas ei subiectas. Est præterea in eodem 7. cap. Innocen. ex cœcilio Niceno, vt abiectus ex ecclesia sua Episcopus, ab altero nẽ suscipiatur. Hoc quoque ex Apostolica traditione manauit, quæ est in Canone Apostolorum 12. Capitulum 8. Innocentij, Vt venientes à Nouatianis vel Montenfibus, per manus tantum impositionẽ suscipiantur, quia quanuis ab hæreticis, tamen in Christi nomine sunt baptizati. Hoc quoq; capitulum ex Apostolica etiam traditione descendit, scripta prius in euangelio, & postea in Apostolicum canonem redacta: Canonẽ dico 47. 49. & 50. qui sunt omnes de baptismo, quem Dominus sanxit: & quẽ non licet violare, neq; repetere. Cap. 9. vt sacerdotes & Leuitæ cum vxoribus suis non misceantur. Et hoc ex traditione quoq; Apostolica descendit non solum per scripturam, qua iubet Apostolus Episcopis, presbyteris & diaconis, esse castos & continentis, sed per Canonem sine scripto traditũ, & in consuetudine ecclesiæ Dei positum, qui est Canon 5. Apost. ex quo continentia horum necessariò elicitur, vt supra, cum de hoc Canone ageremus, demonstrauius. Capitulum 10. de monachis, qui diũ morantes in monasterijs, si postea ad clericatus ordinem peruenerint, sancit non debere eos à priore proposito deuiare. Hoc etiam diuinæ & Apostolicæ traditionis est, & quidem scriptæ, Vt mutatio gradus non soluat vinculum voti, cum scriptum sit in Ecclesiaste: Si quid uouisti DEO, nẽ moreris reddere: displicet enim Deo infidelis & stulta promissio. & in epist. ad Timotheum de illis uiduis nubere uolentibus, quas idem Apostolus habere dicit damnationem, quia primam fidem negauerunt: fidem enim uocauit τὴν ἐπαγγελίαν, id est, promissionem, vt ex lib. 3. Clementis Romani de uiduis cap. 1. perspicitur potest. Sequitur deinceps alia constitutio in eodem capitulo Innocentij, vt qui ante baptismum duxit vxorem, & post baptismũ uoluerit fieri clericus, spondeat, non amplius, mortua vxore, ducturum aliam: deinde subiungit, cum uetus hoc regula habeat, vt quisq; corruptus baptizatus, clericus esse uoluerit, spondeat se vxorem omninò non ducere. Veterem regulam uocauit canonẽ Apostolorũ 17. qui ait: Qui duobus matrimonijs copulatus est post baptismum, aut concubinam habuit, nõ potest esse Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut denique ex numero clericorũ. Ex quo sequitur, vt si quis post baptismum non sit uirgo, quia ante baptismum corruptus est habendo vxorem, & uelit fieri clericus, debeat promittere, non amplius ducere. Sequitur Capit. 11. quod prohibet, nẽ curiales, uel quibuslibet publicis functionibus occupati, clerici fiant. qd scilicet soleant facti clerici, & quandoq; etiam facti sacerdotes, reuocari ab Imperatore ad munera & ludos edendos. Hoc etiam capitulum ex Apostolica traditione natum est, quæ est in canone Apostolorum 82. qui uetat, nẽ seruus sine uoluntate Domini clericus fiat, nisi libertate donatus sit. Similes sunt munerarij, qui curiales dicuntur, qui Capitulum 15. ludos edunt populo, ueluti ministri quidam publici. Capitulum 15. Quæ Christo

Christo (inquit) spiritualiter nubunt, & à sacerdotibus velantur, si postea vel publicè nupserint, vel occultè corruptæ fuerint, non priùs admittèdas esse ad pœnitentiam, donec is, cui se coniunxerant, de hac vita decefferit. Et hoc capitulū ex canone Apostolorū 48. originem duxit, qui iubet, vt si laicus vxore sua eiecta aliam duxerit, aut ab alio eiectam in matrimonium acceperit, excōmunicetur. Traxisse autem hinc originem docuit idem S. Innocentius, cū subiunxit, inquit: Si enim omnibus hæc ratio custoditur, vt quæcunq; viuente viro alteri nupserit, habeatur adultera: nec ei agēdæ pœnitentiæ licentia concedatur, nisi vnus ex eis defunctus fuerit: (quia scilicet tam diū videtur fore, vt non peniteat eum, quandiū vixerit, cui se iunxit vir relicta sua: aut mulier, relicto suo) quanto magis (inquit) de illa tenendū est, quæ antè immortali se sponso iunxerat, & postea ad humanas nuptias transire elegit? Hactenus S. Innocentij capitula, Apostolica traditiōe priùs constituta, vt ostensum est, cū Canonibus Apostolorū singulatim contuli, non tam propter Magd. qui omnes Apostolorū traditiones & decreta Pontificum contemnunt, quàm propter Catholicos & eruditos multos, quos scimus venerari quidem has regulas, & vt pios decet, religiosè seruare: ad earumq; prescriptū, vitam & mores dirigere & formare. Si quis verò quærendum putet, si capitula ista, quæ Pont. ad Victriciū Rhotomagensem misit, Apostolicas regulas, quas canones vocant, continebant, cur non misit capitula, quæ reliquas regulas, siue reliquos canones Apostolorum continebant, vt omnes regulas Apostolorū haberet? presertim cū ille normam ecclesiæ Romanæ, quæ Apostolicis regulis & traditionibus utebatur, defenderet: facile est huic respondere, misisse Pœnitentem ea capitula, ex Apostolicis traditionibus ducta, quibus in provincia illius magis opus esse sciebat. Erat alioqui Victricius in regulis ecclesiæ Dei traditis eruditus, sicut idem Innocentius in proœmio epistolæ ad eum testatur. sic enim ait: Etsi tibi frater charissime, pro merito & honore sacerdotij, quo plurimum polles, viuendi & docendi secundum ecclesiasticas regulas, nota sint omnia, nec est aliquid, quod de sacris lectionibus tibi minus collectum esse videatur, tamen quia Romanæ Ecclesiæ normam postulasti, & quæ sequuntur.

Quo modo, & qua forma, quibus ve nominibus Canones Apostolorum in decretis sanctorum patrum & veterum Conciliorum citari soleant. Ac primum de Nicena Synodo, quos Canones Apostolorum citet, ita vt negari nō possit, quin eos citet.

Cap. 13.

Si igitur mirari solent, quod cū in Synodis sanctorum patrū singulos ferè canones Apostolorum reperiamus, nulla tamen in ijsipsis Synodis eorum citatio, aut mentio fieri eis videatur: ex quo fit, vt aliquando fortasse suspicentur ignorasse hos Canones Synodos istas: alioqui eos, idem sanciendo, citassent: desinant iam mirari, & intelligant, quo modo & qua forma nō raro citentur, quod ipsi hactenus non obseruabant: neq; tamē opus

opūs esse, vt semper citentur, quanuis quod Synodus aut Pontifex decernit, in Apostolico Canone sit. Testimonio enim sunt capitula ista, siue regulæ ecclesiasticæ, de quibus proximè disseruimus, quas S. Innocētius primus ad Victricium Rhotomagensem misit, quas vocat disciplinas vitæ & morū probabiliū. Dixit enim nō nouas esse eas, nec à se tunc primū, sed Apostolica & patrum traditione cōstitutas: quæ cū sint alioquī omnes ex Canonibus Apostolorum depromptæ quod iam ex parte suprā conferendo docuimus, tamen cū eas ipsas regulas siue decreta sancit & decernit, quæ in prouincia illa Rhotomagenſi secundū formam ecclesiæ Romanæ seruari iubet, canones ipsos Apostolorum, quorum traditiones suis illis capitulis sanxit, non citat præterquàm in duobus capitulis, tametsi non omnes

Citatio Canonum Apost. in epist. Innoc. à paucis animaduersa. citationem aduertant & agnoscant, vt in cap. 6. Nè is, qui secundam duxerit uxorem, clericus fiat. & paulò post in eodem capitulo, Ac nè ab aliquibus existimetur, ante baptismum si fortè quis acceperit uxorem, & ea de seculo recedente, alteram duxerit, in baptismo esse dimissum, satis (inquit) errat à regula: quia in baptismo peccata dimittuntur, non acceptarum vxorū numerus aboletur. Cū enim dixit, Satis errat à regula: regulam siue Canonem Apostolorum 17. dicit, & citat, ac interpretatur, qui sic ait: Duobus coniugijs copulatus, post baptismum, aut qui concubinam habuit, non potest esse Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel deniq; clericus. In quo Canone illud est aduertendum, non vocari hīc concubinam fornicariam, sed, sicut scriptura sancta vocat concubinas patriarcharum: & vt Synodus Tol.

Can. Apo. 17.

1. in c. 17. cū iubet, vt sit fidelis, vnius mulieris aut concubinæ coniunctione contentus. Est autem huiusmodi concubina, ea quæ secundū legē matrimonij, infra dignitatem tamen vxoris, ducitur. Hunc ergò Canonē malè quidam interpretabantur, quasi duo coniugia tunc prohiberent clericum fieri, cū essent post baptismum contracta, non autem ante baptismū. Hos tamen à regula, quæ Græcè dicitur Canon, aberrare dicit S. Innocentius, quia (inquit) in baptismo nō acceptarum vxorum numerus aboletur, licet peccata in eo dimittantur. Vt iam duobus coniugijs copulatus, post baptismū is intelligatur, qui vel bis duxit uxorem ante baptismum: vel semel ante baptismum, & iterū post baptismum: vel bis post baptismum. Ac rursus,

Canonē Apostol. Innocentium citasse.

quod Canonem Apostolorum 17. in hoc capitulo 6. S. Innocentius citaue- rit, nè quis neget, aut iam dubitet, clariùs adhuc ex capitulo 10. eiusdem Innocentij perspici potest. in eo enim eūdem Canonem his verbis citat: Cū vetus regula hoc habeat, id est, vetus Canon, vt quisquis corruptus baptizatus, clericus esse voluisset, spondeat se uxorem omninò non ducere. Corruptum baptizatum dicit eum, qui ante baptismum uxorem duxit, vel concubinam habuit. Qui, si post baptismum iterū ducat, priore mortua, nō possit fieri clericus secundū Canonem: quare si fieri velit, necessè sit conuenienter Canoni veteri Apostolico, vt promittat nō ampliùs ducere uxorem, nè scilicet præiudicio futuræ incontinentiæ impeditus, ad sacerdotiū perue-

peruenire non possit: vt idem Innocen. in epist. 2. c. 4. dixit, sanciens, nè Clericus viduam ducat vxorē. Sed videamus iam, an Synodus Nicena aliquandò in decretis suis Canones Apostolorum citet, & in quibus. Citat scilicet Canonem Apostolorum 20. in primo suo Canone, cum sanciens Synodus, vt qui à barbaris, & à dominis suis castrati sunt, ad Clerum admittantur: Si inueniatur (inquit) digni, tales ad Clerum admittit Canon, vetus scilicet, id est, Apostolorum, qui sic ait: Si quis violentia hominū factus est eunuchus, aut in persecutione execta sunt ei virilia, si dignus est, fiat Clericus. Citari autem hīc veterem Canonem, qui non potest esse nisi Apostolorum, declarat articulus, quo vsa est Synodus. nō enim dixit, tales admittit *ὄντος ὁ κανὼν*, id est, hic Canon: neq; dixit, *κανὼν*, infinite ac sine articulo: sed dixit, *ὁ κανὼν* cum articulo, significans, de noto & vetere Canone se loqui. Sed si qui adhuc negare vulerint, aut certē dubitare, citari hīc Canonem à sanctis Apostolis traditum ecclesiæ Dei, ostēdat eum in aliqua Synodo, quæ Synodum Nicenam antecesserit, vt in Ancyrana, aut Neocæsareensi. harum enim Synodorum Canones Nicena Synodus approbavit, excepto extremo Canone Synodi Neocæsarensis, vt testatum est in Synodo Florentina, actione 4. at in istis non est hic Canon. Rursus eadem Synodus Nicena Canonem Apost. 80. in 2. Canone suo citat, cum ait: Quia multā ppter necessitatem, vel aliter vrgentibus hominibus, fiebant propter Canonem ecclesiæ, itā vt homines, qui paulo ante ex vita gentili ad fidem venissent, & paruo tempore Catechumeni fuissent, statim ad lauacrum spirituale ducerentur: & simul vt baptizati essent, Episcopi aut presbyteri fierent, rectē visum est habere, vt deinceps nihil tale fiat. Siquidē & tempore opus est Catechumenis: & post baptismum opus maiore probatione. Manifesta est enim scriptura, quæ dicit, Non neophytum, nè superbia elatus, in iudicium incidat & laqueum diaboli, & quæ sequuntur. Canonem ecclesiæ, vocauit hīc Synodus Nicena canonem à Sanctis Apostolis ecclesiæ traditum, qui itā suis traditionibus ac regulis ecclesiam constituerunt, vt omnia in ea honestē & secundum ordinē fierent. Sic enim ait canon Apostolorum: Qui ex vita gētili accessit ad fidē, & baptizatus est, non est iustum vt statim eligatur Episcopus. Cū Episcopum dicit, presbyterum quoquē intelligi vult, sicut Paulus in Epistolis suis loqui solet, quod ex ratione subiecta magis adhuc intelligi potest, cū subiungit: Iniustum enim est, vt aliorum sit doctor, qui nondū experimentum suū ostendit. Docere autem, non solū ad Episcopum, sed ad presbyterum quoquē sub Episcopo pertinet. Zonaras etiam Græcorum canonum interpres, testatur citatum esse hīc à Synodo Nicena Canonē Apostolorum. interpretans enim hunc Canonem secundum synodi Nicenę: Sequitur (inquit) Synodus Nicena Canonem Apostolorum. Citat præterea Synodus Nicena in Canone suo 6. Canonem Apostolorum, cum ait: Antiquæ consuetudines vigeant, quæ sunt in Aegypto, & Libya & Pentapoli, vt Episcopus Alexandria horum omnium habeat potestatem &c. Quas enim in

Canon Apost. 20. citatus in 1. Canone synodi Nicenę.

Canon Apost. 80. citatus in 2. Canone Synodi Nicenę.

1. Tim. 3.

1. Tim. 3. Ad Tit. 1. Philip. 1.

Canon Apost. 34. & 35. citatus in Canonē sexto

G hoc

*Synodi Nic.
teste Synodo
Ephesina, &
Constantino-
politana.*

noc Canonē Synodus Nicena antiquas consuetudines vocauit, Synodus Constantinopolitana eiusdem Niceni Canonis sententiam repetens, vocauit Canones. Sic enim ait: Episcopi, qui ultra diocēsim sunt, ecclesias, quæ ultra terminos suæ diocēsis sunt, nē inuadant, neque confundant ecclesias, sed potius secundum Canones Episcopus Alexandriae, quæ in Aegypto sunt, gubernet: & Episcopi Orientis ea solum, quæ sunt in Oriēte, & quæ sequuntur. Sanē cū ait, Secundum Canones, non alios intellexit, neque intelligere potuit, quàm Canones Apostolorum 34. & 35. Ex horum enim traditione, vsu ecclesiarum à principio recepta & confirmata, vidē consuetudines prisce dicuntur, Canon Nicenus & Constantinopolitanus fluxerunt. Iubēt enim Canones isti Apostolorum, vt cuiusq; gentis Episcopi suū primum, siue suum Metropolitanum, qui caput provincie est, agnoscant: & sine illius sententia & voluntate nihil agant præter ea, quæ ad proprias ecclesias pertinent. Ergo Metropolitanus ea solum, quæ in provincia sua sunt, gubernare debet, & eorum tantum potestatem habere: ita vt Episcopi ipsi provinciales Metropolitano suo subiecti, illa tantum, quæ ad ecclesias siue parochias suas pertinent, agant & curent: & nullus eorum ultra fines ecclesie ac diocēsis suæ, ordinationes clericorum sine licentia proprii Episcopi facere audeat. Immo nē quis vlla tergiversatione aut cauillo negare possit, citari hic à Synodo Nicena Canones Apostolorum, Ephesina Synodus hoc testatur: Sic enim ait in ea parte Actorum, quæ post Canonem 7. Græcè edita feruntur, *παρὰ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νομοῦ καὶ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων ἀποστόλων*, id est, præter ius ecclesiasticæ consuetudinis (hoc enim significat *νομός*, legem scilicet non scriptam, & veterem morem) & præter Canones Apostolorum esse, quod Episcopus Antiochiæ in provincijs Cypri ordinationes faciebat: de qua re Episcopi Cyprij, Regius, Zenon & Euagrius, conquesti fuerant. Deceuitq; Synodus Ephesina, vt secundum canones Sanctorum Patrum, & secundum antiquam consuetudinem Episcopi ecclesiarum Cypri, per seipso ordinationes Episcoporum facerent. Quod prius dixerat Synodus Ephesina, esse præter ius ecclesiasticæ consuetudinis, & præter Canones Apostolorum, paulò post hoc ipsum corrigere se dicit secundum Canones Sanctorum Patrum, & antiquam consuetudinem: Vt iam necessariò consequens sit, antiquam istam consuetudinem, & Canones Sanctorum Patrum, ad traditionem Canonis Apostolorum referri. Siquidem secundum eos Canones hoc corrigat Synodus, contra quos hoc ipsum, quod corrigit, fiebat, quos quidem Canones Sanctorum Apostolorum esse dixerat. Sancti enim Apostoli patres nostri, diuino consilio & spiritus sancti instinctu, tanquam primi magistri ecclesiarum benè constituendarum, instituerunt, Vt nullus Episcopus provinciam, quæ non fuisset à principio sub sua potestate, id est, suorum antecessorum, inuaderet: Sed potius omnes Episcopi provinciales eum agnoscerent, qui à principio fuisset primus provincie: & quisque Episcopus in ea tantum ecclesia, siue parochia ordinationes faceret, quæ à principio sub

*De eadem re
illustre testi-
monium Syno-
di Ephesina.*

sub potestate suorum antecessorum fuisset. Visa est Sanctis Apostolis hæc institutio ac traditio necessaria, & Apostolico spiritu & sapientia digna, nè ecclesiæ & ecclesiarum iura deinceps perturbarentur, ac confunderentur. & violentia atque ambitio magis ac magis paulatim dominarentur. Totam autem sententiam, siue decretum istud de Episcopis Cyprijs, ex Apostolorum Canonibus à Synodo Ephesina citatis ductum, paulò post loco proprio recitabo & interpretabor. Rursus Synodus Nicena in hoc eodè canone 6. Canonem alium Apostolorum in extremo citat, cum statuit de electione Episcopi, vt, si duo aut tres contradicant electioni Episcopi, quæ omnium alioqui consensu & suffragio, & secundum ecclesiæ Canonem fit, maior numerus vincat. Quæramus ergò ab istis, qui Canones Apostolorum à Synodo Nicena citari negant: Quem canonem ecclesiæ dicat hoc loco Synodus? aut quis eum ecclesiæ tradidit? Vnde ecclesiasticus dicitur? dicant nobis, regulam, quam ecclesia catholica in canonicis Episcoporum electionibus semper tenuit, quam alia Synodus ante Nicenâ sanxerit & tradiderit, vt inde eam à Nicena Synodo citari existimemus: quod si dicere non possunt, consequens est, velint, nolint, vt Synodus Nicena canonem siue constitutionem Apostolorum ecclesiæ Dei traditam citaret, quæ est in 8. lib. à Clemète Romano scripta c. 4. de eligendo Episcopo ex optimis, qui careat omni reprehensione, assentiente populo cum presbyteris, & Episcopis presentibus die Dominico, & percontante primo Episcopo populû & presbyteros, an placeat, & an tribuant testimonium, dignum esse eum qui constitutur Episcopus, & quæ sequuntur. Hoc ergò est, quod fallit non paucos, qui putant, nõ citari in Synodis Canones Apostolorum, quia non aduertunt, solere eos in Synodicis canonibus & decretis Pontificum vocari Canones Ecclesiasticos, item regulas Ecclesiasticas, quod idem sonat Latine, tum Veteres regulas, Vt S. Innocentius in Epist. ad Victorium, veterem regulam vocauit canonem Apostolorum 17. vt paulò antè docuimus, vt Synodus quoq; Antiochena in canone 9. Veterem canonem vocauit canonem Apostolorum 34. Vocari etiam solere traditiones Apostolicas, instituta siue constituta Apostolica, formas ecclesiasticas, antiquas consuetudines, ecclesiasticas disciplinas, planum est: vt idem S. Innocentius disciplinas vitæ & morum in Epist. ad Victorium vocauit. Hinc factum est, vt cum aliquis Canon Apostolorum citatur, si alio nomine citetur, non Canon Apostolorum citari existimetur. Quod quidem non sine diuino consilio & nutu factum est, vt varijs nominibus Canones Apostolorum appellati sint, tum nè quis de eorum nomine aliquando disceptaret, vt isti nunc disceptant: nihil enim interesse, vtrum sic an aliter dicantur: tum vt varijs nominibus eorum vis & ratio declaretur. Quia enim sunt normæ traditæ ecclesiæ ad benè viuendum, & vt fiat, quod decet, & sciant Clerici, quomodo conuersari debent in ea, dicuntur Canones, siue regulæ ecclesiasticæ: quia à Sanctis Apostolis traditi, & instituti siue constituti, traditiones Apostolicæ, & instituta siue constituta Apostolica no-

*Canon alius
Apost. citatus
in V. I. Cano.
Syn. Nicenæ.*

*Canones Apo-
stolorum va-
rijs nomini-
bus citantur
in Synodis, et
à patribus.*

*Quare Cano-
nes Apost. vari-
è appellen-
tur, et quæ
ratio ac vis
varia appella-
tionis eorum.*

minantur: Quia sunt ius quoddam Apostolorum, moribus in ecclesia per traditionem eorum institutum, quod vim legis obtinet. consuetudines & ecclesiastici mores sunt, & dicuntur Græcè *βιωμοι*. Quare qui hos Canones Apostolorum esse negant, ostendant nobis, quis eorum sit, de quo non possit, aut non debeat dici: Talem consuetudinem habet ecclesia Dei. quod si ecclesia Dei tales consuetudines habet, traditione scilicet sanctorum Apostolorum à principio institutas: aliam enim originem ostendere isti non possunt, & nolunt vocare Canones Apostolorum, teneant res, & vocent consuetudines ecclesie antiquas: quæ ubi vigent, vim legis obtinet. Verum Magdeburgensibus non nomen displicet, sed res: nolunt enim has recipere consuetudines, & secundum eas vivere, sed potius, sicut Martinus Luterus, eorum propheta & magister, heri & nudiustertius instituit. Sed ut ad Synodum Nicenam redeamus, si adhuc isti pernegant, notos ei fuisse Canones Apostolorum, quia non sic in locis à nobis paulò antè obseruatis nominauerit, ut conuicti tandem obmutescant, sciant in Canone 56. Synodi Nicenæ, citatos esse Apostolorum nomine Canones, 6. 44. & 70. sic enim ait Canon Nicenus: Nè sacerdos curas seculares suscipiat, neque lucris vsuræ studeat, neque sit ei cum Iudæis societas, neque cum eis prandeat, aut potet: quia hæc (inquit) Apostoli sancti constituerunt. Sed negabunt fortassè Magd. veros esse Canones Nicenos, qui ante paucos annos ex libro Patriarchæ Alexandrini Arabico descripti, & huc allati sunt. Sed quid mirum, si negent, qui non possunt aliter dogmata sua falsa defendere, nisi epistolas Pontificum Apostolicorum, & sanctorum Apostolorum Canones, immò omnes veteres Patres, quicumque eis contradicunt, nauis & corruptelis plenos esse calumnientur, qui neque facris & canonicis scripturis parcunt? Quid verò fidem faciat omnibus, qui iudicij aliquid habeant, esse istos Arabicè scriptos, & nupèr repertos, veros Canones Nicenos, dicam postea loco proprio & commodiore, in tertio libro defensionis epistolarum. Illud tantum nunc dicam, ut in ore duorum vel trium, sicut scriptum est in lege, stet omne verbum, vnum ex his Canonibus Nicenis in Arabico repertis, citari à beato Basilio in epistola ad Chorepiscopos, is autem est Canon de clericis ordinandis, ac ducendis ad Chorepiscopum, & à Chorepiscopo ad Episcopum: item alium citari à beato Augustino, qui est de non relinquendo successore ab Episcopo. Sed rursus eadem Synodus Nicena in Canone 15. eorum, qui Græcè feruntur, Canonè 14. citatur in Apostolorum 14. citat. Sic enim ait Synodus: Propter multas turbas ac tumultus & seditiones, quæ factæ sunt, visum est, omnibus modis delere consuetudinem, quæ in quibusdam partibus inuenta est præter Canonem. & quæ sequuntur. Hunc Canonem interpretans Zonaras, sic ait: Non transire ex ecclesia ad alium Episcopatum, siue presbyter sit, siue diaconus, ab Apostolis quoque est Canone prohibitum. Sed quia, inquit, negligebatur præceptum, idcirco Synodus præceptum hoc Canone renouauit. Cum ergò dicit, consuetudinè, quæ præter Canonem inuenta est, Canonem Apostolorum necessè

*Canones Apo-
6. 44. & 70.
nomine Apost.
citati in Ca-
none Nic. 56.*

*Canon Nic.
Arabici exē-
plarū, citatus
à Basilio, &
alius à beato
August.*

*Canon Apost.
14. citatur in
Can. Nic. 15.*

cessè est intelligere, cum nullum alium Canonem dicere possit, aut dicant isti, qui omnia negant, quem alium Canonem dicat, si rationi & interpretibus credere nolunt. Præterea in Canone 5. citat eadem Synodus Nicena Canones Apostolorum 12. & 32. Sic enim ait Synodus de excommunicatis, siue clerici sint, siue laici: Vigeat sententia secundum Canonem, qui cauet, nè ab alijs excommunicati, ab alijs recipiantur. Atqui de laicis excommunicatis, nè ab alio recipiantur, est Canon Apostolorum 12. De clericis verò: est Canon 32. Itaque Synodus Nicena Canonem vocauit hic singulari numero vnam sententiam Apostolorum duobus canonibus compræhensam. Imitata est Synodus Nicena Epistolam Zephyrini Pontificis, qui Canones Apostolorum, quos nunc habemus 85. vocat 70. sententias ab Apostolis relictas, & conferat vtrunq; Canonem, vt ipsis verbis conuictus, fateatur quodque canonibus compræhensa intelligatur: quod ego postea suo loco singularitè in pluribus exempli gratia docebo. Postremò, vt testimonia Synodi Nicenæ finiam, citauit etiam canonem Apostolorum 34. auctore & teste Iulio Pontifice in rescripto contra Orientales. Vbi inter alios Canones Nicenos ponit vigesimum tertium, in quo Synodus Nicena postquam sententiam illius Canonis Apostolorum 34. eisdem verbis renouauit, pœna à se adiecta, subiungit: Iuxta sanctorum constituta Patrum. Legat qui voluerit, & conferat vtrunq; Canonem, vt ipsis verbis conuictus, fateatur tantum esse ibi à Synodo Nicena Canonem Apostolorum. Quod si apud istos authoritas Iulij, testimonium huic Canoni Niceno 23. tribuentis, non valebit, qui omnia veterum scripta negant, quia aliter sua noua defendere non possunt: valebit saltem apud eos, qui cum canones Apostolorum non negent, libenter testimonia veritatis eorum legunt, & obseruant, quæ iisdem fortassis antea non obseruauerant. Sed de hoc canone Apostolorum 34. à Synodo Nicena citato, plura dicam paulò post.

De Canonibus Apostolorum renouatis, & interdum citatis in Antiochena Synodo, & vnde id constet. item quomodo, & vbi Synodus Ephesina Canones Apostolorum citauerit nomine Apostolorum. præterea de Canonibus Apostolorum citatis in Synodo Chalcedonensi, Gangrensi, & Carthaginensi 2. & 5. & in Synodo Africana. Rursus de Canonibus citatis nomine Apostolorum in Synodo Nicena 2. & in 8. Constantinopolitana, & in altera 8. Constantinopolitana post illam priorem 8. item in Synodo Romana sub Gregorio 7. & in Synodo Triburiensi, ac postremò in Tridentina. Cap. 14.

Veniamus iam ad Synodum Antiochenam, quæ annis 5. post mortem magni Constantini habita est, quæ quot canones sanxit, totidem canones Apostolorum & verbis & sententijs renouauit ac confirmauit. Quæ in ipso procemio non obscure significasse & admonuisse mihi videtur,

datur, nihil se nouum statuere, sed quæ optimè statuta erant, ea se confir-
mare, cum ait: Quæ enim benè habere visa sunt, cum maiore nostra omniū
Episcoporum consideratione, iudicio & confirmatione, qui ex diuersis
prouincijs Antiochiæ conuenimus, ad notitiam uestram retulimus. Nec
hoc solum, sed in ipsis etiam canonibus interdum Canones ecclesiæ tradi-
tos, id est, Canones Apostolorum singulatim citat, Vt in Canone secundo,
quo Canonem Apostolorum 9. renouans, eum, qui communionem cum
excommunicatis habet, excommunicat: & subiungit causam tanquam qui
confundat (inquit) Canonem ecclesiæ. Canonem dicit ecclesiæ traditum à
sanctis Apostolis, qui est Canon Apostolorum 9. qui excommunicat com-
munionem habentes cum excommunicatis. Idem quoque obseruauit Zo-
narus Græcorum Canonum interpres, notatum esse hinc à Synodo Antio-
chena Canonem Apostolorum. Item in Canone 3. renouat ac confirmat
eadem Synodus Canones Apostolorum 15. & 16. Ad hos enim Canones
retulit, quod in extrema parte huius tertij Canonis addidit, excommuni-
candum esse eum, qui clericos deiectos de gradu recipit, tanquam qui le-
ges (inquit) ecclesiasticas soluat. Canones Apostolorum vocauit hic *θεομὴ*
ἐκκλησιαστικῶν, quod sint leges non scriptæ, & consuetudines traditione Apo-
stolorum ad vsum ecclesiæ institutæ. hoc enim significat, vt antè dixi, *θεομὴ*,
quo verbo frequenter Dionysius Areopagita in eadem significatione vti
solet. Clariùs adhuc in Canone 9. eadem Antiochena Synodus Canonem
Apost. 34. citat: postquam enim eisdem verbis eum repetiuit, subiungit:
Secundum veterem Patrum nostrorum Canonem. Dicant ergo nobis, qui
hic etiam fortasse Canonem Apostolorum citari negant, cuius Synodi an-
tegressæ, aut quorum Patrum Canonem veterem hinc vocet? aut vocare pos-
sit? Si nullum alium reperire possunt, an non conuincuntur, citari hinc Ca-
nonem Apostolorum? hos enim Synodus meritò vocat Patres: & horum
Canonem meritò veterem, siue potiùs, antiquum & prisca originis. hoc
enim significat *ἀρχαῖον*, quo verbo vsa est Synodus. Præterea in Canone
23. Canonem Apostolorum citat, cum iubet seruari legem Ecclesiasticæ
consuetudinis de non constituendo Episcopo, nisi in conuentu Episcopo-
rum, & eorū delectu & iudicio, idque post mortem eius, qui prius erat Epi-
scopus. Est autem hæc constitutio partim in libro 8. Clementis c. 4. partim
in Canone Apostolorum 74. qui vetat Episcopo successorem eligere, quod
nihil aliud hoc sit, quam Ecclesiam facere iuris hæreditarij: nemo enim te-
stamentum facit, quo hæredem relinquat, nisi dum viuit. Præterea Cano-
nem Apostolorum 14. qui prohibet, nè Episcopus relicta ecclesia sua, ad
aliam se transferat, citat in Canone 21. cum ait, secundum Canonem iam
prius editum. nullus enim extabat eiusmodi præter illum Apostolicum.
Rursus, et si in alijs plerisque etiam canonibus non obscure ipsis verbis, qui-
bus Synodus vtitur, nihil se nouum statuere, significat: hoc tamen clariùs
adhuc facit in Can. 24. qui est Canon Apost. 41. sic enim ait: Benè habet,
oporte-

Canon Apost.
9. citatus, ac
confirmatus
in Syn. An-
tioch. c. 2.

Can. Apost.
15. & 16. con-
firmati in 3.
Canone Syn-
odi Antioch.

Can. Apost.
34. confirma-
tus, & cita-
tus in Canone
9. Syn. An-
tioch.

Ex Can. Apo-
stol. Can. An-
tioch. 23. pro-
fectus.

14. Canon
Apost. in 21.
Antiocheno
citatus.

24. Apostol.
Can. in An-
tioch. 41.

oportere bona ecclesiæ eidem ecclesiæ seruari. Benè enim habere, significat, rectè constitutum esse, Canone scilicet antiquo Apostolorum. Vnde Paschalis secundus, citans hunc Canonem, nonnullis verbis ex Antiocheno sumptis, sic ait inter decreta sua: Canonibus Apostolorum statutum est, vt omnium rerum ecclesiasticarum curam habeat Episcopus: & eas velut Deo contemplante, dispenset. Hoc enim extremum ex Canone Antiocheno sumpsit, totum tamen Apostolis tribuit.

Accedat deinceps testis Canonum Apostolorum sancta Synodus Ephesina, quæ tantæ autoritatis etiam apud Magdeb. erit, vt non sit verendum, nè naxum Synodo exprobraturi sint. Interpretabor ad verbum, quod paulò antè promisi, decretum eius ex quarta aetione: Sententia sanctæ Synodi Ephesinæ, pronunciata in causa Episcoporum Cypri. Rem (inquit) præter id quod in iure ac more ecclesiastico positum est, & præter Canones sanctorum Apostolorum inusitatam, & ad libertatem omnium pertinentem, Rheginus Coepiscopus, & cum eo Zenon & Euagrius, prouinciæ Cypri Episcopi nobis attulerunt. Vnde quia communes morbi maiori medicina opus habent, vt potè qui plùs noceant, si nec antiqua consuetudo seruata fuerit, sed potiùs Episcopus Antiochiæ ordinationes in Cypro faciat, sicuti Episcopi Cypri tum per libellos, tum ore suo Synodo, ad quam conuenerunt, exposuere, decreuit Synodus, vt Episcopi, qui ecclesijs Cypri præsunt, teneant ius suum, ab omni aliorum violentia liberum, ordinandi secundùm Canones sanctorum Patrum: & veterem consuetudinem, per se ipsos suos Coepiscopos: id quod in alijs quoque diocesis, & vbiq; in omnibus prouincijs seruabitur, vt nullus Episcopus aliam prouinciã, quæ non fuerit ab ipso ortu & principio sub potestate sua, id est, suorum antecessorum, occupet: Sed potiùs si quis eam occupauit, & sub potestatem suam per vim misit, vt restituat, nè Canones Patrum violètur: & nè superbia potestatis secularis simulatione operis pij irrepat: & nos libertatem paulatim amittamus, quam Dominus noster Iesus Christus omnium liberator, nobis suo sanguine donauit. Haftenùs sententia & decretum Synodi Ephesinæ. Antiqua verò & Ecclesiastica consuetudo, & Canones Apostolorum, quos Synodus Ephesina nomine Apostolorum in hoc decreto citauit, sunt Canones Apostolorum 34. & 35. vt idem Zonaras quoq; obseruauit. Hæc ergò citatio Canonum, expresso nomine Apostolorum in Synodo Ephesina, tantæ profectò antiquitatis & autoritatis est, vt hominibus alicuius iudicij & non morosis, fidem facere debeat, citari quoq; eisdem Canones Apostolorum in Synodo Nicena & Antiochena in ijs locis & canonibus, quos paulò antè obseruauimus: præsertim cū verbis ipsis Canonum inter se collatis, satis, vt opinor, id à nobis iam demonstratū sit. Sequitur, vt de Synodo Chalcedonenli videamus, quæ in Canone suo Canones quoque Apostolorum citat, vbi, quod quidam committebant, vt

Pro Canon. Apost. testis mouit Ephesina Synodi, in qua illi citantur.

Relatio hæc Episcoporum Cypri, est 1. tom. con. pag. 621. decretum autem ex alia tamen versione pag. 608.

Can. Apostol. 34. & 35. à Syn. Ephes. citati.

Can. Apost. 39. & 34. citati in can. 12. xij. Syn. Chalcedonen.

tates

tates fierent Metropoles, ex quo fiebat, vt vna prouincia in duas diuide-
retur: hoc, inquam, fieri dicit *κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμόν* id est, præter ius
ecclesiasticæ consuetudinis. hoc enim significare, vt antè dixi, *θεσμός*, con-
suetudinem scilicet non scriptam, id est, quod sine scripto traditum est, à
magnis authoribus est obseruatum. Quare si sextum Canonem Nicenæ
Synodi Synodus Chalcedonenfis citare voluisset, nunquàm hoc verbo vsa
esset, quod in Apostolica potiùs statuta, quàm in Nicena conuenit. Est au-
tem huiusmodi diuisio prouinciarum præter Canonem Apostolorum 34.
diuisa enim prouincia, fit, vt non vnum Metropolitanum agnoscant, qui à
principio secundùm Canonem Apostolicum agnoscebant. Est præterea
præter Canonem Apostolorum 30. qui vetat, vt vllus auctoritate alicuius
laici vsus, honorem Episcopi consequatur, vt quidem consequitur, qui ho-
nore Metropolitanus, gratia principis secularis afficitur. Rursùs in Canone
22. adhuc clariùs Canonem Apostolorum 40. citat, qui iubet, vt bona Epi-
scopi à bonis Ecclesiasticis sint separata, nè accidat, vt ecclesia damnum fa-
ciat, dum bona Episcopi ignorantur: aut Episcopus, dum bona ecclesiæ:
atque ità dilapsis bonis Episcopi, propinqui eius mendicare cogantur: &
post mortem malè audiat Episcopus. Prohibet igitur Synodus Chalcedo-
nenfis, nè clerici bona Episcopi post mortem eius diripiant, sicut (inquit)
antiquis canonibus vetitum est. In nulla autem Synodo ante Chalcedo-
nensem est Canon de re hac, nisi in Antiochena Canon 24. eadem sententia,
& eisdem verbis cum Canone Apostolorum. longè autem probabilius est,
cùm Canones antiquos dicit Chalcedonenfis Synodus, vt Canones Apo-
stolorum dicat, quàm Canones Synodi Antiochenæ. Deindè Synodus
Gangrensis, quæ post Nicenam in Paphlagonia habita est. Canones quoque
Apostolorum citat, cùm Eustachij nouitates damnans, in suorum Cano-
num aduersùs illum peroratione, Hæc (inquit) scribimus, non quidè, quòd
eos ex ecclesia eiiciamus, qui volunt in ecclesia secundùm scripturas esse
ascetici, id est, volunt exercere se exercitationibus corporalibus ad pieta-
tè relatis: sed eos, qui hoc genus vitæ ad superbiam suscipiant, efferentes
se in eos, qui simpliciùs viuunt, nouitates præter scripturas & ecclesiasti-
cos Canones inducentes. Et rursùs in extrema parte huius perorationis, &
vt summam (inquit) dicamus, optamus fieri in ecclesia, quæ à sanctis scri-
pturis & Apostolicis traditionibus tradita sunt. Quos paulò suprà dixerat
Canones ecclesiasticos, coniungens eos cum scripturis, dixit hic Apostoli-
cas traditiones, coniungens item cum scripturis. Vt iam necesse sit intelli-
gere, nihil aliud esse Canones Apostolorum, quàm traditiones Apostolo-
rum in ecclesia relictas, ad quas, ceu ad normas & regulas, omnia in Ecclesia
honestè & ordine dirigenda sint: vnde Canones Ecclesiastici sunt, & dicun-
tur: qui quidem sunt velut nerui quidam, qui statum & salutem ecclesiæ
continent & conseruant, vt ex Canone Synodi Africanæ 65. & 66. intelli-
gi potest. Sic verò intellexisse Synodum Gangrensem, illud etiam testimonio
est,

Can. Apost.
40. citatus in
Canone 22.
Synodi Chal-
cedonen.

Gangrensis
Syn. Cano.
Apost. citat.

Can. nerui
Ecclesiæ.

est, quod quæ istis canonibus Synodus contra Eustachium sanxit, aut secundum scripturas, aut secundum Canones Apostolorum sanxit. Vt illud, quod est in Can. 6. de eo qui contempta ecclesia, seorsum congregat, sancitum est secundum Canonem Apostolorum 31. & Canonem 9. & quod est in Canone 7. de eo qui oblationes ecclesiasticas præter voluntatem Episcopi accipere vult, sancitum est secundum Canonem Apost. 41. Item quod est in Canone 11. de agapis, sancitum quoque est secundum constitutionem Apostolorum de conuiujs pauperum, quæ est in libro secundo Clementis de constitutionibus Apostolorum. Postremò, quod est in Canone 19. de eo, qui ieiunia in commune tradita violat, sancitum est secundum Canonem Apostolorum 69. Adhæc Synodus Carthaginienfis secunda, Valentiano Imperatore habita, Canones quoque sanctorum Apostolorum citat, cum sanciens Canone suo secundo continentiam sacerdotum & Leuitarum, subiungit: Vt, quod Apostoli docuerunt, & ex ipsa antiquitate tenetur, nos quoque custodiamus, id est, vt custodiamus quod tum scripto, tum sine scripto per longam consuetudinem traditum est. sic enim Zonaras quoque in suis canonum explicationibus interpretatus est. Interrogemus ergò istos, qui Canones Apostolorum in Synodis citari negant, ad quã aliam originem referri possit hoc, quod antiqua etiam consuetudine teneri Synodus affirmat, præterquam ad regulam de continentia seruanda Ecclesiæ traditam, quam vsque in hodiernum diem tenet ecclesia Romana, & tenuit semper orientalis ecclesiæ antiquitas, vt à nobis in libris de dogmaticis characteribus verbi Dei, multis veterum Patrum testimonijs demonstratum est. Est autem hæc regula, siue Canon, à sanctis Apostolis traditus, & à Clemente Romano literis mandatus, qui iubet, nè Episcopus, presbyter, aut diaconus, vxorem suam prætextu religionis eiiciat. Quòd si sacerdos & diaconus non tenerentur religione continendi se ab vxore, quorsum Canon vetaret, nè prætextu religionis vxorem eiicerent? aut cur hoc magis vetatur istis, quam laicis? Quia ergò abstinere quidem debent ab vxoribus, sed eas tamen curare & alere, ac tanquam sorores habere debent, idcirco iubet Canon, nè religione ista continendi, qua tenentur, prætexant inhumanitatem non curandi illas & alendi, quia non sit eis vtendum vt vxoribus, sed habendæ sint, tanquam non habeantur, sicut Apostolus ait.

Quos Cano.
Apostol. Gan.
genses pa-
tres in suis
Can. sint se-
cuti.

Can. Apost. 5.
citat in
Syn. Carth. 2.
et in c. 2.

1. Cor. 7.

Can. Apostol.
5. in Syn. Car.
2. c. 3. citatus.

H

non

Can. Apost.
31. citatus in
can. 8. Synod.
Carthag. 2.

Can. Apostol.
28. citatus in
Syn. Afric. c.
32.

Can. Apostol.
34. citatus in
Syn. Afric. c.
33.

non debeant, iuxta hunc Canonem, & iuxta Canonem 37. concilij Africani, qui iubet etiam ceteros clericos, præter sacerdotes & diaconos, non cogi ad hoc, sed secundum (inquit) vniuscuiusque ecclesie consuetudinem obseruari debere. Rursus eadem Synodus Carthaginiensis secunda c. 8. Si quis (inquit) presbyter ab Episcopo suo correctus, aut excommunicatus, tumore vel superbia inflatus, putauerit separatim Deo sacrificia offerenda: vel aliud erigendum altare contra ecclesiasticam fidem, disciplinamque crediderit, non exeat impunitus. Valentinus primus sedis Numidie Episcopus dixit, Necessario disciplinae ecclesiasticæ & fidei congrua sunt, & quæ sequuntur. Disciplinam ecclesiasticam vocauit hoc loco Synodus regulam ecclesie traditam, quæ est regula siue Canon Apostolorum 31. cum quo congruit hoc Synodi decretum. sic enim ait Canon Apostolorum: Si quis presbyter, contempto Episcopo, seorsum congreget, & aliud altare erigat, cum tamen Episcopum de fide religionis non condemnet, deponatur. Quandiù enim catholicus est, & non hæreticus, contra fidem ecclesie & regulam eius facit presbyter, qui altare aliud erigit. Idcirco Synodus intuens in hanc regulam siue Canonem ecclesie, à sanctis Apostolis traditum, si putauerit, inquit, aliud altare erigendum contra ecclesiasticam fidem & disciplinam. Græci verò in istis eisdem locis proximè notatis dicunt contra *κατάστασις ἐκκλησιαστικῆς*, id est, statum ecclesie. Vt iam vel hinc intelligere liceat, eos qui Canones Apostolorum ecclesie traditos negant, aut virtutem vocis ignorare, aut putare, reliquisse Apostolos ecclesiam sine disciplina & certo statu: siquidem disciplina & status Ecclesie, canonibus ceu neruis continetur. Hinc Innocentius primus in præfatione regularum Apostolicarum ad Victricium, de quibus antea commemorauimus, quas prius vocauerat regulas, statim vocauit digestas vitæ & morum disciplinas. Rursus Synodus Africana cap. 32. decreuit, ut quia Equitius Episcopus iuste damnatus erat, mitteretur aliquis legatus, ut si forte eum in illis locis, vbi fuerat Episcopus, reperiret, curaret aduersus illum, quicquid posset & oporteret, pro defensione status siue disciplinae ecclesiasticæ. Quis dubitare potest, quin hoc, quod de disciplina & statu ecclesie defendendo, hoc loco dixit Synodus, pertinere voluerit ad Canonem Apostolorum 28. qui iubet, ut si Episcopus iuste depositus pro manifestis criminibus, ausus fuerit ministerium, quod aliquandò ei commissum fuit, attingere, omninò ab ecclesia abscondatur? Rursus adhuc eadem Synodus cap. 54. id quod ex Conc. Mileuitano c. 14. repetitum est: Sed illud (inquit) scimus, inuiolatam semper mansisse ecclesiasticam disciplinam, ita ut nullus fratrum prioribus suis se aliquandò auderet antepone. Et paulopòst: Quæ antiquorum sententia statuta sunt, nostro consensu mancipabuntur. Ad Canonem Apostolorum 34. retulit hoc, qui iubet, ut omnes cuiuscunque gentis siue nationis Episcopi suum primum agnoscant: & nihil præter ea, quæ ad cuiusque ecclesiam priuatim pertinent, sine illius sententia agere audeant.

Et

Et paulopost eadem Synodus clariùs adhuc hunc Canonem citans: Omnes (inquit) Episcopi dixerunt, Hic ordo & à patribus, & ab antiquis seruatus est: & à nobis, concedente Deo, seruabitur, seruato iure Primatum Numidiæ & Mauritanix, Patres distinxit à Maioribus, siue ab antiquis, quos Synodus Græcè vocauit ἀρχαίους, vt Apostolos proprietate verbi significaret, quos patres Africani secuti sunt. De hoc ordine ecclesiarum, & de hac disciplina meminit etiã sanctus Anacletus in Epist. 3. scribit enim, illas Metropoles, quæ priscis temporibus primatū tenebant, quia erant scilicet capita plurium prouinciarum, primas omnium esse: & Patriarchas siue Primates à beato Petro & Clemente accepisse: eas verò Metropoles, quæ singularum prouinciarum capita fuerant, accepisse Metropolitanos, esseq; primas ciuitates infra illas Patriarcharum, siue Primatum. Inter alias verò ciuitates, quæ in vnaquaque prouincia sunt, illas esse primas, quæ à sanctis Apostolis, & à Clemente, siue ab Anacleto primos prædicatores acceperunt: quas se ait descripsisse in matricula, vt vulgò dicitur, quam vocat totum, & Synodus Africana vocat μαρτυριον & ἀρχαίον, & subiungit idem Anacletus Canonem Apostolorum 34. inquit: Indè nanque & Apostoli inter se statuerunt, vt Episcopi singularum gentium scirent, quis inter eos esset primus. Hæc igitur omnia qui conferre inter se, & cum Synodo Africana voluerint, facile intelligent, agnouisse Synodum Africanam Canonem Apostolorum, & disciplinam ecclesiæ traditam de ordine Episcoporum seruando, qui inter eos primi essent, & qui infra primos: & Epistolam Anacleti, quæ de hoc ordine scribit: retulisseq; ad hunc Canonem Apostolorum, & ad epistolam Anacleti, quod eadem Synodus Africana dixit, Hic ordo à patribus & ab antiquis seruatus est. Citat prætereà eadem Synodus in cap. 16. Canonem primum Apostolorum. Sic enim ait: Aurelius Episcopus dixit, Antiquus Canon seruabitur, vt non pauciores quàm tres, qui decreti sunt, sufficiant ad ordinationem Episcopi. Græcè est ἀρχαίον. Typum enim vocat Canonem, vt ipsi quoque Græcorum Canonum interpretes notarunt, pro quo formã dixerunt Latini patres. Quòd si forte Magdeb. hinc quoque negent citatum esse Canonem Apostolorum, edisserant nobis, si possunt, quam formam antiquam seruaturã se Synodus polliceatur? aut quid aliud sunt Canones Apostolorum, quàm formæ ecclesiasticæ? Veniamus iam ad Synodum 7. id est, ad secundam Nicenam Oecumenicam, quæ non semel & iterum, sed sæpiùs Canones Apostolorum, & quidem nominatim citat. Sic enim ait in primo Canone: Et diuinos Canones amplectimur: & integram ac firmam ipsorum constitutionem, quos sancti Apostoli, spiritus sancti clarissimæ tubæ, ediderunt. Item in Canone 5. citat Canonem Apostolorum 29. In eum enim qui precio ordinatus est, fiat (inquit) secundum Canonem Apostolorum, qui ait: Si quis Episcopus pecunia hanc dignitatem obtinuerit, aut presbyter vel diaconus, priuetur omnino nō communionem, vt Simon magus à me Petro. Rursus in Canone 10.

Can. Apostol.
34. apud Anacletum collatus cum Syn. Afric. can.

Can. Apost. I.
citatus in Syn.
Afric. ca. 16.

Synodus II.
Nicena Canonum Apostolorum, & quidem nominatim citat.
an. Apost. 29. citatus in 2. can. Syn. Nic. 2.

Canon Apost. 6. citatus in ca. x. Syn. Nic.

Canonem Apostolorum sextum citat, cum ait: Non licet illis, scilicet presbyteris, mundanas vite curas suscipere, ut potest prohibitas à diuinis canonibus. Præterea in Canone 12. producit & recitat Canonem Apostolorum 38. in eum enim, qui bona ecclesiæ alienat, siue Episcopus, siue abbas monasterij sit, Sit, inquit, irritum secundum Canonem Apostolorum, qui ait, Omnium bonorum ecclesiasticorum, & quæ sequuntur. Præterea Synod. 8. quæ Ioanne Pont. Rom. cccclxxxij. patrum Constantinopoli habitata est, cui præfuerunt legati Pont. Petrus presbyter, Paulus Anconitanus, & Eugenius Episcopus Ostiensis, grauisimum & sanctissimum testimonium canonibus Apostolorum dedit. Cum enim Basilius Imperator confessionem fidei ab eis posceret, qui locum Pontificis tenebant, ijsq; sicut in sexta Actione scriptum est, responderent, non decere alium canonem nominari præter veteres, qui in cuncto orbe vigerent, peterentq; ut de omnium sententia legerentur ac confirmarentur, Photius Patriarcha Constantinop. dixit: Iudicio omnium fratrum & sacerdotum nostrorum legantur. Ac Petrus quidem diaconus & protonotarius legit, inquit: Domini & Saluatoris nostri Iesu Christi diuinam, & ueneratione dignam doctrinam, sinu mentis complectimur: & uoluntate non discrepante, ac puritate fidei fundati, sanctorum quoque Apostolorum constitutiones, & κανονικὰ σύνταξις, id est, canonicas formas iudicio uerissimo seruamus: quin etiam 7. Synodorum Oecumenicarum, ut quæ unius spiritus sancti afflatu directæ & actæ sunt, prædicationem & canones sanos, & non deprauatos, sincera & constanti sententia, ut sanctos honoramus & custodimus. & quæ sequuntur. An non est hæc grauisima & celeberrima canonum Apostolorum citatio, qui iudicio ac sententia cccclxxxij. Patrum, secundo loco post Euangelicam doctrinam collati sunt: & eos per cunctum orbem vigere, & constanti sententia & pietate à Synodo honorari & custodiri pronuntiatum est? Præterea etiam Constantinopolitana Synodus, quæ Photio Patriarcha post 8. illam in templo sanctorum Apostolorum habitata est, quæ canones 17. edidit, canones quoque Apostolorum nominatim citat. ut in canone 8. quæ aduersus eos sanxit, qui alios faciunt eunuchos, canonem Apostolorum 22. citat sic enim ait Synodus: Diuinus & sacer sanctorum canon eos, qui se faciunt eunuchos, interfectores sui esse iudicat, & quæ sequuntur. Rursum canonem Apostolorum 27. citat in canone suo 9. in eos clericos sancto, qui canonem Apostolorum iubentem, nè sacerdotes ullum verberent, male interpretabatur. Sic enim incipit: Cum Apostolicus & diuinus canon sacerdotes, qui fideles, qui peccarunt, & infideles, qui iniuriam fecerunt, verberant, mouendos esse gradu decernat, qui iræ indulgentes, & Apostolicas constitutiones deprauantes, interpretati sunt, prohibere canonem, nè liceat sacerdotibus manu propria verberare: non autem, nè liceat manu aliena, iubendo alteri, ut verberet, cum hoc neque canon dicat, neque ratio intelligere permittat, & quæ sequuntur. Item in canone 11. citat cano-

nes Apostolorum 7. & 83. Sic enim ait: Presbyteros vel diaconos, qui curas aut magistratus mundi suscipiunt, aut eas, quas in domibus principum vocant procuratorias, diuini & sacri canones deponi iubent. Hoc igitur & nos confirmantes, idem in reliquos clericos statuimus, & reliqua.

ius 7. & 83.
Apost. can.

Præterea in Synodo Parisiensi, ex Episcopis Gallis dicecesis Senonen. Turonen. Rhotomagen. Ludouico & filio eius Lothario Imperatoribus, ante annos septingentos & amplius citatus est, & recitatus ad verbū canon Apostol. 41. nomine Apostolorum. Sic enim ait c. 15. sanciens, vt Episcopus habeat Oeconomum ecclesiæ, qui res ecclesiæ secundum sententiam Episcopi dispenset: quòd si hoc non fecerit, diuinis constitutionibus subiacebit in canonibus, qui Apostolorum titulo prænotantur, titulo 41. ita legitur: Deinde recitatur Canon ad verbum. Rursus cap. 26. Irrepsit (inquit) inter cætera, quæ ecclesiastica authoritati, immò diuinæ contraeunt, miserabilis & periculosa nostri temporis consuetudo, quæ valde à veritate canonica abhorret, eò quòd Episcoporum cõcilia bis in anno, sicut mos canonicus docet, per vnamquaq; prouinciam nõ fiunt. Morem canonicū vocauit, morem siue consuetudinē Apostolico Canone 37. sancitā de Synodis bis quoq; anno habendis. quod vel ex eo constat, quòd non seruari hoc, contrariū diuinæ authoritati esse dixit: in quo satis significauit Canonem Apostolicum. Deinde cap. 36. Priscis (inquit) temporibus, quandò iura Canonum suum seruabant vigorem, nullus clericorum parociam suā relinquere, & ad aliā, sine Episcopi sui commendatitijs literis, audebat quoquo modo pergere. nostri verò temporis miserabilis inoleuit consuetudo: & paulopòst, Quod quantum & à diuina & à canonica authoritate discordet, in promptu est. Cùm dicit, discordare à diuina & canonica authoritate, proficisci clericos ad alias ecclesias sine literis commendatitijs, satis clarè Canonem Apostolorum 33. denotauit, quo cautum est, nè Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, cùm peregrinantur, sine literis commendatitijs recipiantur.

Synodus Pa-
risien. ex can.
Apost. 41.
citauit.

Itē 37. & 33.

Item Synodus Romana sub Gregorio 7. in Canone suo secundo Canonē Apostolorum 25. citat, cùm ait: Quoniam inuestituras cõtra statuta sanctorum patrum à laicis in multis partibus nouimus fieri, decernimus, vt nullus clericorum inuestituras Episcopatus, vel abbatia, vel ecclesiæ de manu Imperatoris, vel regis, vel alicuius laicæ personæ viri vel fœminæ suscipiat, & si præsumserit, recognoscat, inuestituram illam Apostolica authoritate irritam esse: & se vsq; ad dignam satisfactionem excommunicationi subiaccere. Si autem Magd. more suo cauillari voluerint, non citari hîc Canonem Apostolorum, ostendant ipsi, si possunt, antiquius statutum sanctorum patrum, quod Romana Synodus citare potuerit, aut debuerit; quàm istud sanctorum Apostolorum, in quo legunt prohibitum, nè quis vsus magistratibus, regibus, principibus seculi, aut imperatoribus, quos vno omnes vocabulo complexus canon κοσμηδὸ ἀρχόντων vocat, ecclesiam obtineat: & qui obtinet, deponitur, & excõmunicatur, tam diu scilicet, donèc dignè satisfaciatur, sicut

Canon. Apost.
30. citatus in
2. can. Synod.
Rom. sub
Greg. 7.

Romana Synodus interpretata est. Quod si ostendi non potest grauius de hac re statutum, neq; quod ita pprie & verè sanctorum patrum dici debeat: *San. Apost. 11. citatus in cap. 2. Synodi Triburiensis. Can. Apostol. 38. citatus in Syn. trident.* hic canonem Apostolorum? Deindè Synodus Triburiensis 22. Episcoporu Germanorum ante annos sexcentos, canonem Apostolorum 11. de nõ orando cum excommunicatis, citauit in cap. 2. Postremò Synodus Tridentina 300. ferè Patrum, tot actãtas Synodos antiquas secuta, ipsa etiam canonem Apostolorum 38. citat Sess. 25. cap. 1. de reformatione.

De testimonio, quod sexta Synodus canonibus Apostolorum in tertio Canone tribuit secundum confessionem Magd. & quomodo illud eludant ridiculè, & resposio ad id, quod ex Leone 9. obijciunt, & de 50. capitulis, quæ ab eo feruntur approbata, & de libro Apocrypho Canonum Apostolorum apud Gelasium: & de Canonibus Apostolorum, à beato Gelasio in epistolis & decretis suis citatis. item de beato Isidoro, quid ille de Canonibus Apostolorum senserit, & quid de eo respondendum sit Magdeb. Cap. 15.

HActenùs de citatiõe Canonum Apostolorum in Synodis, tum Oecumenicis, tum prouincialibus. Iactent ergò nũc Magd. illud suũ commentum, quod in centuria 1. his verbis scripserunt: Et constat, in nulla alia Synodo eos Canones pro authenticis & Apostolorum esse receptos, quàm in sexta Constantinopolitana, quæ celebrata est circiter annũ Domini 675. Nam eius Canon secundus sic habet: Placuit huic sanctæ Synodo, vt à modò confirmata & rata sint Canonum Apostolorum 85. Capitula.] *Testimonium vnius synodi, ccxxvij. patrũ quasi testimoniu vnius testis à Magd. reputatur.* Haftenùs Magd. Confitentur ergò isti boni viri receptos esse pro authenticis & Apostolorum canonibus istos 85. Sed videamus nunc, quomodo hoc sextæ Synodi testimonium, quod ccxxvij. patres in Synodico conuentu canonibus Apostolorum dederunt, refellant: Quia constat, in nulla alia Synodo pro authenticis & Apostolorũ esse receptos. Sic ergò cogitãsse mihi videntur, quasi testimonium vnius Synodi, vnius testis testimonium esset. Vnius autem testimonium constat non facere fidem, cùm scriptum sit in lege, In ore duorum vel trium stabit omne verbum. Itaq; obliti, quot testes in vna Synodo sexta aduersùs suam opinationem citauissent, ex ducentis vigintiseptem testibus vnum testem fecerunt, quia vna Synodus esset, & non 227. Synodi. Videat ergò quadriga Magdeburgensium, an eorum testimonium testimonio 227. patrũ sit satis conuictum. Esto, nulla alia Synodus esset, vt ipsi finxerũt, quæ canonibus Apostolorum vsa fuisset: & eos p testimonio autentico & Apostolico citãssent, vt quidem sunt multæ, vt à nobis satis superq; haftenùs demonstratum est. Subiunxerunt deinceps Magd. ad refellendum testimonium sextæ Synodi: Neq; tamen defuerunt, qui negarent esse Apostolorum, nam Leo 9. qui circa annum Domini 1049. *contra*

contra Epistolam Nicetæ abbatis scripsit, contendit exceptis 50. capitulis, 22
 Canones Apostolorum inter Apocrypha deputari. dist. 15.] 22

Hæc isti, qui authoritate Leonis 9. authoritatem Synodi sextæ oppugnant. 22
 sed rursus iidem, tanquam boni architecti, vt destruerent, quod se putabāt 22
 ædificasse, statim eiusdem Leonis, cuius testimonio vti erāt, authoritatem 22
 negarunt. Sic enim subiecerunt: Sed nec huius pontificis Leonis tāta est au- 22
 thoritas, vt Canones illos, quos antiquitas Apostolorum esse negat, ijs ad- 22
 scribere possit. Ergo ad probandum apocryphos esse Canones Apostolorū, 22

valet authoritas Leonis pontificis, cuius testimonio vtuntur: ad probandū 22
 verò nō esse apocrypha Leonis capitula, quæ idem Leo pontifex excepit ab 22
 apocryphis, non valet. Quis non sentit istorum deliramenta & inconstan- 22
 tiam, & totos mente ac conscientia & sermone vacillare? Sed videamus, 22
 quomodo probant, negare antiquitatem, esse Canones hos Apostolorum? 22

*Inconstantia
Magd.*

Scilicet illo suo familiari genere probandi ex negantibus. Non meminerūt 22
 de canonibus Apostolorum Iustinus, aut Irenæus, aut Clemens, aut Orige- 22
 nes, aut Eusebius, aut Hieronymus, aut Ambrosius, ergo nullos Canones 22
 Apostoli reliquerunt. Sed de hoc, id est, de huiusmodi testibus, mox vide- 22
 bimus. Redeamus ad Pont. Leonem 9. de quo quia respondi Magdeb. secū- 22
 dūm stultitiam eorum, contra Salomonis præceptum, qui iubet responde- 22
 re contra stultitiam eorū, sic enim est apud 70. & visus fortasse sum similis 22
 eis, quasi ipse quoque crederem, dixisse hoc quod isti fingunt, Leonem: id- 22
 circō, nē in Pontificem insolentiū isti insultēt, quasi, exceptis 50. capitulis, 22
 reliquos Canones apocryphos esse affirmārit, respōdebo rursus secūdūm 22
 præceptum eiusdem Salomonis, nē sibi sapientes esse videantur. Non hoc 22
 scripsit Leo, qui neq; cōtra epistolā Nicetæ abbatis scripsit, sed potius Vm- 22
 bertus Ecclesiæ Siluæ candida Episcopus, Leonis 9. ad Constantinopolita- 22
 nos legatus, anno Dñi 1054. scripsit enim hic author dialogum, introductis 22
 personis Constantinopolitani, & Romani, quo responderet calūnijs Michaë- 22
 lis Archiepiscopi Constantinopolitani, & Leonis Archiepiscopi Acridæ Me- 22
 tropolis Bulgarorum, ad quos prius idem Leo 9. eruditissimam epistolam 22
 31. capitibus compræhensam scripserat. Edidit etiam quidam Niceta, co- 22
 gnomento Pectoratus, presbyter & monachus monasterij. Studij, libellum 22
 contra Latinos blasphemij plenum, De azymis, & sabbatorum ieiunijs, 22
 & nuptijs sacerdotum inscriptum, qui cū ad manus Vmberti apocrifarij, 22
 id est, Legati Pontificis, venisset, librum scripsit, quo illum totum Nicetæ 22
 fortissimè & festiuissimè refellit. In hoc libro quia Nicetas Canones Apo- 22
 stolorum insolenter iactabat, qui tunc cum falsis erant permixti, sic scripsit: 22
 Et hoc asserere conaris ex apocryphis libris & canonibus, pari sentētia san- 22
 ctorum patrum repudiatis. Et subiungit, Nam Clemētis librum, id est, Pe- 22
 tri Apostoli Itinerarium, & Canones Apostolorum numerāt inter apocry- 22
 pha, exceptis capitulis 50. quæ decreuerunt regulis orthodoxiæ adiungēda. 22
 Hæc Vmbertus, q̄ cū dixit, Ex apocryphis libris & canonibus, pari sentētia 22

*Genus argu-
mentandi ex
negantibus,
familiare
Magd.
Prou. 28.*

*Quod ex Leo-
ne 9. Magd.
obijciunt, nō
Leonis, sed
Vmberti est.*

for. & somnia

san-

Liber Apocryphus Canonis Apost. apud Gelasium quoniam sit.

Can. Apo. 50. cur Vmber-tus tantum ab Apocryphis excipiat.

Plura quam 50. cap. cano-nis apost. fuis-

sanctorum patrum repudiatis, ad decretum de apocryphis scripturis à Ge-lasio in Synodo 70. Episcoporum factum hoc retulit. In quo Itinerarium Clemētis, & liber Canonum Apostolorū, inter apocrypha numerata sunt, quia Itinerarium ab Ebionitis corruptum est, vt S. Epiphanius ait. Sic in li-bro Canonum Apostolorum multi ferebantur falsi, & ab hereticis fabrica-ti, quos tamen non minùs facile erat à veris discernere, quàm in Itinerario hæretica à catholicis, tamen dum permixta ferebātur, meritò iudicati sunt apocryphi, sicut Itinerarium. Erat fortassis liber iste apocryphus Canonū Apostolorum ex numero illorū, quos Priscillianistæ sub nomine Apo-stolorum ediderant, de quibus Leo magnus in epist. 88. ad Turbium Asturicē-fem Episcopum sic scripsit cap. 15. Et multos corruptissimos eorum codi-ces, qui canonici titularentur, inuenimus. Et paulo pōst, Apocryphæ autem scripturæ, quæ sub nomine Apostolorum, multarum habent seminarium falsitatum, non solùm interdiciendæ sunt, sed etiam penitùs auferendæ, atq; ignibus concremandæ. Quanuis enim sint in illis quædã, quæ videntur spe-ciem habere pietatis, nunquàm tamē vacua sunt venenis. Immo idem Cle-mens Romanus, qui Ecclesiasticas regulas Apostolorum, id est, canonicas eorum traditiones, quas Canones vocârunt, literis mandauit, testatur in li-bro sexto de constitutionibus Apostolorum, fuisse iam tunc scriptos libros pestiferos nomine Apostolorum. Ex horū ergò numero erat liber iste apo-cryphus Canonum Apostolorum, à beato Gelasio damnatus. Subiungit de-indè idem Clemens: Priscis quoquē temporibus scripserunt quidam libros apocryphos Moïsis, Enoch, Adæ, Eliæ, Dauid, & Esaiæ, & trium patriarcha-rū, perniciosos & veritatis aduersarios. An igitur, quia erat inter istos quæ-dam prophetia nomine Esaiæ apocrypha, & qdam liber apocryphus psal-morum, idcirco apocryphus sit liber psalmorū Dauid? & apocrypha omnis prophetia Esaiæ? sic de libro & canonibus Apostolorum apocryphis iudi-catum est, vt non continuò omnes Canones Apostolorum apocryphi sint, quia ille tunc liber Canonum Apostolorum falsò inscriptus, apocryphus erat, qui à beato Gelasio damnatus est. Illa ergò 50. Capitula, siue quia non-dùm plura ex illis 85. ad Latinos venissent: siue hæc solùm ex illo apocry-pho libro Canonum permixto, tanquàm legitima separata essent, quæ Vm-ber-tus excepta esse dicit, ad illas 70. sententias pertinet, quas beatus Zephy-rinus in epistola sua priore à sanctis Apostolis editas esse scribit, quas quidē satis excepisse videtur beatus Gelasius, cum in illo decreto inter ea, quæ ec-clesia catholica recipit. Item (inquit) decretales Epistolæ, quas Beatissimi Papæ diuersis temporibus ab vrbe Romana pro diuersorum patrum con-sultatione dederunt, venerabiliter suscipiendæ sunt. Itaque licet illis tempo-ribus non plura quàm 50. capitula Latini haberent, non tamen dubitabant, quin plura essent à sanctis Apostolis tradita. Testis est Igmarius Rhemen-sis, author doctissimus, qui ante annos septingentos in libro de varijs capitu-lis ecclesiasticis cap. 18. sic ait: Item Africanum concilium capitulo 85. pro-hibet

hibet rebaptizationes, & reordinationes: item Canon Apostolorum, si quis (inquit) Episcopus, presbyter, diaconus secundam manū impositionē acceperit, deponatur ipse, & ordinator eius. Deindē subiungit: Si quis autem huic capitulo minū credit, quia illud inter Canones Apostolorū apud nos non reperit, scire debet, quōd eorundem Canonum multa capitula nobis desunt. Nam beatus Zephyrinus Papa in ordine 16. apostolos 70. Canones constituisse testatur: quorum 50. tātūm Isidorus in prologo suo de canonicis se inuenisse fatetur, quibus & nos utimur. Est autem canon ille, quem Igmarius dixit non reperiri in numero 50. capitulorum, Canon 61. cui testimonium tribuit idem Igmarius. Illud verō necessarium est, cūm beatus Gelasius dixit librum Canonum Apostolorum apocryphum esse, nō dixisse de illis 70. sententijs Apostolorum: tum quia neq; 70. & ex quidem perbreues sententijs, liber dici poterant: tum quia illas iam exceperat, & ab ecclesia suscipiendas esse decreuerat, cūm dixit, decretales Epistolas, quas beatissimi pontifices scripserunt, venerabiliter suscipiendas esse. Sed de beato Gelasio, & de illo Apocrypho libro Canonum Apostolorum, prudentissimē & magna autoritate idem Igmarius Rhemenis Archiepiscopus Germanicæ nationis, in eodē libro de varijs quæstionibus, quem paulō antē dixi, his verbis scripsit: Sciendum autem, quōd beatus Gelasius Papa librum, qui de canonicis Apostolorum apud Græcos inscribitur, pro apocrypho deputauit, cui & nos contradicere non debemus, quia hoc eum sine causa fecisse nō credimus. fortasē liber ille de capitulis, quę Sancti patres receperunt, nihil dicit: aut si dicit, non nihil mendosum annectit, quōd tamē solertia Catholici interpretis prudenter nobis in Latino subtraxit, sicut beatus Hieronymus, cūm transferret Origenem, fecisse sæpē monstratur. Sed quicquid de illo libro conijciatur, nos tamen illa 50. capitula, quę ex Græco translata legimus, absque scrupulo recipere debemus, quę & sancta Romana ecclesia custodit: nobisq; custodienda per beatum Adrianum Papam mādauit. Hęc Igmarius. Quod hoc loco hic author dicit, mandāsse ecclesiam per beatum Adrianum custodire capitula illa Apostolorum, ad vij. Synodum referendum est, quę Adriano Pontifice pro cultu sanctarum imaginum habita est, quę primo suo Canone Canones Apostolorum tenere & seruare iussit. Subiungit deindē idem Igmarius: Sic multa ex apocryphis deprompta, sancti patres receperunt, sicut Iudas Apostolus epistola sua testimonium de propheta Enoch assumptum recepit, quam tamē prophetiam sancta ecclesia, quasi apocrypham, repudiavit. Apocrypha autem dici ecclesiastici doctores tradunt, non quia omnia mentiuntur, sed quia dubiæ & suspectæ autoritatis esse videantur. Nam sapiensimē multa canonica suis nanijs hæretici interfecerunt, quę nequaquam catholici cum eisdem nanijs refutare debebunt. Undē suprā dictus Papa Gelasius, nunquid (inquit) in ipsorum hæreticorū libris non multa, quę ad veritatem pertineant, posita leguntur? nunquid nām ideo veritas refutanda est, quia illorum libri, vbi primitus inserta est, refu-

I tantur

Iudiciū Igmarii Rhem. de decreto Gelasio.

Synod. VII. Canones Apost. approbauit.

tantur? aut idèd prauū libri suscipiēdi sunt eorum, quia veritas, quæ illic inserta est, non negatur? Ait Apostolus: Omnia probate: quæ bona sunt, tenete. Ergò iuxta eundem Apostolum, vtrunq; debemus, & librum de canonibus Apostolorum apocryphum repudiare: & capitula, si quæ in illo ad veritatē pertinentia inueniantur, non reprobare: illa, inquam, minimè reprobare, quæ sancti patres pro authenticis receperunt: immò quorum autoritate suas sanctiones pijsimè firmauerunt. Multa quidè alia Apostolos instituisse non dubitamus, quæ tamen nullo eorum speciali scripto promulgata reperimus. Vnde beatus Augustinus in libro primo contra Donatistas de baptismo: Quod, inquit, vniuersa tenuit ecclesia, neque concilijs institutū, sed semper retentum est, non nisi autoritate Apostolica traditum rectissimè creditur. Hactenus Igmarius. Quòd verò beatus Gelasius, qui librum Canonum Apostolorum apocryphum damnauit, Canones Apostolorū alioqui cognouerit, ex plurimis locis epistolarum & decretorum eius intelligi potest. In epistol. enim 1. ad Episcopos per Lucaniā, Brutios, & Siciliam constitutos, Canonem Apostolorum 22. citat; de eunuchis, cum ait cap. 19. De ijs autem qui seipso abscondunt, paterni canones euidenter sequenda posuerunt, quorum tenorem sufficiat indidisse. dicunt enim talia perpetrantes, mox vt agniti fuerint, à munere clericali debere eos secludi: quod modis omnibus custodire nos conuenit. Quia fas esse nulli suppeditat, quicquam præter illa, quæ memorabilis forma decreuit, cētere. Formam vocauit Canonem, vt frequenter canones vocari solent. Quauis enim primus Canon Synodi Nicenæ idem contineat, tamen cum ipsa Synodus Nicena illū ipsum suum Canonem ad Canonem veterem ecclesię, id est, ad Canonem Apostolorum planè retulerit, vt à nobis antè obseruatum & ostensum est, consequens est, vt Gelasius quoquè, cum dixit, Præter illa, quæ memorabilis forma decreuit, ipsum illum Canonem Apostolorum, quem Nicena Synodus citauit, intellexerit, vnum ex ijs, quos hoc loco Gelasius Canones paternos vocauit. Rursus idem Gelasius cap. 25. Canonem Apostolorum 29. licet nō citauerit, planè secutus est. sic enim ait: Quos verò constiterit, sacram mercatos esse precio dignitatem, conuictos oportet arceri, non sine periculo talia perpetrantes. Deindè subiungit: Quia dantem & accipientem damnatio Simonis (quam sacra lectio testatur) inuoluit. Canon vero Apostolorū ait: Qui pecunia hanc dignitatem obtinuerit, deponatur ipse, & qui eum ordinauit, sicut Simon Magus à me Petro. Capite 25. clarè citat Canonem Apostolorum, cum ait, Quisquis proprię desertor ecclesię, nullis extātib; causis, ad aliam putauerit transeundum, temerèq; susceptus fuerit & promotus, reuerendorum Canonum vel ipse, vel receptor eius atque prouector constituta non effugiet, quæ de huiusmodi præsumptionibus præfixere seruanda. In vtrunq; autem & transeuntem, & recipientem, sanciti sunt Canones Apostolorum 15. & 16. quos etiam Synodus Nicena renouauit Canone suo 15. & 16. citans illos ipsos Canones Apostolorum, cum ait Canon. 15. Propter mul-

Frequens citatio canonū Apost. in epistolis & decretis Gelasij.

Can. Apost. 22. citatus à B. Gelasio.

Can. Apost. 29. secutus Gelasius.

Can. Apost. 15. & 16. citati à beato Gelasio.

multam turbam & seditiones, quæ sunt, visum est tollere consuetudinem, quæ præter Canonem inuenta est, transeundi de ciuitate in ciuitatem, &c. Cùm verò non extet vllius Synodi ante Nicenâ Canon de hoc sancitus præter Canonem Apostolorum, consequens est, vt illum citârit. Similiter in Canone 16. Qui recedunt (inquit) ab ecclesia præter Canonem ecclesiasticum. Hic quoque Canonem Apostolorum hoc prohibentem citauit. Ex quo fit, vt, cùm Gelasius non ignorauerit, in vtroque Canone Synodi Nicenæ Canones, quos antè ecclesia tenebat, citari, non sit vlla ratione dubitandum, quin ad illos ipsos Apostolicos Canones referre voluerit, quod in hoc 26. cap. dixit, Reuerendorum Canonum vel ipse, vel receptor, constituta non effugiet. Item cap. 20. Comperimus (inquit) horrendis quibusdâ criminibus implicatos, tota discretione submota, non solum de factis atrocibus necessariâ penitentiam non habere, sed nec aliqua correctione penitus succedete, ad diuinum ministerium honoremque contendere: nonnullos autem in ipsis ordinibus constitutos, grauibus delinquentes facinoribus, non repelli, cùm mandet Apostolus, nemini citò manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis. Deinde subiungit: Et Maiorum veneranda constituta pronunciant, huiusmodi etiam, si forte surreperint, tam qui antè peccauerunt, detectos oportere repelli, quàm sacræ professionis oblitos, præuaricatoresque sancti propositi proculdubio submouendos. & hic cùm dicit, Maiorum veneranda constituta, Canones Apostolorum, scilicet 25. & 61. imprimis intellexit, cum quibus conuenit, quod beatus Gelasius hoc cap. 20. iubet. Etsi enim eodem pertineant Canones Synodi Nicenæ 9. & 10. in illis tamen Synodus Nicena Canonem quoque veterem ecclesiæ, id est, apostolorum, citauit. Sic enim ait Canone 9. de examinatis, ac confessis peccata, & postea ordinatis: Si homines moti præter Canonem, eis manus imposuerunt, hos Canon non recipit, vtrobiq; addidit articulum, vt intelligamus veterem ac notum Canonem dici. & rursus in sequenti Canone, id est, 10. de ijs, qui peccauerunt, & postea ordinati sunt, siue per ignorantiam, siue conscijs ordinatoribus: Nihil (inquit) præiudicat Canoni ecclesiastico, cogniti enim deponuntur. Hic quoque Canonem veterem significauit, qui clericos depræhensos in crimine, deponi iubet. Qui est Canon Apost. 25. Rursus idè Gelasius in epistola ad Episcopos per Picenû contra Pelagianâ heresim, arguens eos: Sed quid miremur (inquit) ecclesiarum principes ista negligere, quos, sicut à multis audiuimus, contra Canones omnia gerere, & contra Apostolicâ disciplinâ passim cuncta miscere, manifestum est, nõ seruatis regulis ordinare. Agnouit igitur beatus Gelasius regulas Apostolicæ disciplinæ de dignis & indignis ordinationibus, qui sunt Apostolici Canones. Sed hætenus de B. Gelasio cuius auctoritatem centuriatores in Canones Apostolorum obiecerunt, dicentes non referri eos ab eo inter authentica scripta, qui non aduerterunt, cùm inter authentica scripta retulit Epistolas decretales, quas beatissimi pontifices scripserunt, ex quibus est epistola Zephyrini, in qua continetur, 70. sententias

Can. Apost.
25. & 61. citati à Gelasio

Ex Isidoro
quod obijciunt
Magd. refutat
tur.

Apostolos cum alijs quamplurimis Episcopis præfixisse, & seruandas censuisse, simul sententias illas 70. quas Canones vocamus, inter authentica retulisse. De Isidoro autem, quem hîc quoquè Magd. in eosdem Canones obiecerunt, idem responsum sit, quod de beato Gelasio. idem enim cum illo sensit, & dixit. Loquens enim de illo ipso libro Canonum Apostolorum, quem Gelasius apocryphum esse pronunciauit, vt qui Canones Apostolorum cum hæreticis haberet permixtos, intuens in decretum eiusdem Gelasij & Synodi 70. Episcoporum de libris apocryphis & authenticis, in præfatione suæ collectionis, Canones (inquit) qui dicuntur Apostolorum, seu quia eosdem neque sedes Apostolica recepit, neq; sancti patres ijs assensum præbuerunt, pro eo, quòd ab hæreticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscuntur, quanuis in eis vtilia inueniantur, tamen ab autoritate canonica & Apostolica eorum gesta constat esse remota, atque inter apocrypha reputata. De canonibus verò Apostolorum non permixtis cum hæreticis, quid idem Isidorus sentiret, scripsit statim in eadè præfatione. sic enim subiungit: Propter eorum autoritatem cæteris præponimus canones, qui dicuntur Apostolorum, licet à quibusdam apocryphi dicantur. Non loquitur nunc de illis canonibus, qui ab hæreticis sub nomine Apostolorum compositi dignoscebantur: illi enim non à quibusdam, sed à sede Apostolica & sanctis patribus, id est, à Synodo 70. Episcoporum apocryphi pronüciati erant: sed loquitur iam de canonibus Apostolorum non permixtis, sed puris, licet à quibusdam adhuc apocryphi dicerentur. Sed quia plures (inquit) eos recipiunt, & sancti patres eorum sententias Synodali autoritate roborauerunt, & inter canonicas posuerunt constitutiones, idcirco cæteris concilijs eos præposuit. Si vos ergò Magdeb. Isidori autoritatè nobis aduersus canones Apostolorum obijciendam esse putastis, & nos eiusdem autoritatè vobis obijcimus, quo in gladium à vobis districtum, vt noui Amalechitæ, irruatis: & vestro pugione confossi, pereatis. Etenim si sancti patres Apostolicorum canonum sententias Synodali autoritate roborauerunt, vt S. Isidorus testatur, & res ipsa loquitur, vt vel ex ijs, qui Nomocanones, id est, leges canonicas, in titulos varios & varia capita distribuerunt: facile perspicitur potest, qui estis vos, vt cum Synodis sanctorum Patrum vos comparare audeatis: aut quæ ista vestra quadrumuiralis autoritas, vt cum autoritate Synodica conferenda sit.

De 70. sententijs Apostolorum in epistola Zephyrini, vbi & quando sint à Sanctis Apostolis sancitæ, & qui vsus & officium earum, & responsio ad ea, quæ Magd. in epistolam Zephyrini obijciunt, & in sententias istas 70. de quibus in epistola Zephyrini scriptum est. Cap. 16.

Sed quia paulò antè meminimus de 70. sententijs Apostolorum, quas Zephyrinus pontifex Apostolicus præfixisse Apostolos, in epistola sua affirmat, quæ sunt canones Apostolorum, quos habemus, tempus est & lo-

& locus admonet, vt aliquid de ijs ipsis sententijs dicamus, & de numero earum, quemadmodum cum numero Canonum Apostolorum conueniant: tunc etiam, vt ad ea respondeamus, quæ centuriatores nobis in epistola ipsam Zephyrini obijciunt eo consilio, vt refutata epistola, simul sententiæ illæ 70. Apostolorum canonicæ, refutatæ esse videantur. Sed primum, quia solet à quibusdam curiosis simul & studiosis quæri, quando & vbi cum quamplurimis Episcopis, vt ait S. Zephyrinus, sententiæ istas canonicas & ecclesiasticas regulas sancti Apostoli tradiderunt, dicam prius, quæ de hac re obseruauit. Scribit Sophronius Hierosolymitanus Patriarcha in homilia de agone Petri & Pauli: Postquam beatus Petrus catenis illis, quibus iussu Herodis victus fuerat, fuisset manu angeli liberatus, multas eum regiones propter Simonem Magum perambulasse verbum Dei prædicando, ac tandem (inquit) redijt Hierosolymam tertio anno vocationis Pauli, de quo ipse Paulus ait, Post tres annos ascendi Hierosolymam videre Petrum, & mansi cum eo diebus 15. vbi (inquit Sophronius) canones & constitutiones fecerunt. Et Paulus quidem ad opus, ad quod vocatus fuerat, profectus est: Petrus verò iterum reuersus Antiochiã. Hactenus Sophronius. Fortassè de illis constitutionibus intelligendum sit hoc, quæ in 8. libro Clementis ante canones illos ecclesiasticos Apostolorum 85. inscriptæ sunt Petro & Paulo c. 34. de diebus festis & exequijs mortuorum, sicut sunt aliæ inscriptæ Paulo, de admittendis, & de non admittendis ad baptismum c. 32. Scribit item Clemens Romanus in persona Apostolorum lib. 6. c. 12. misit literis illis cum decreto Apostolorum de cessatione legalium ad Antiochienses, remansisse ibi eos multis diebus, conquirentes (inquit) vnâ omnes, quæ ad communem vtilitatem & correctionem pertinerent. Scilicet hoc est officium canonum *δυσκοῦν*, id est, corrigere praua: & hic eorum vsus, ad communem vtilitatem ecclesiæ præscribere, quomodo oporteat in ecclesia Dei conuersari, sicut Apostolus ad Timotheum scripsit. Postquam enim docuit, quales esse deberent secundum ecclesiasticos canones, qui essent Episcopi, aut presbyteri, aut diaconi ordinandi, subiunxit: Hæc tibi scribo, fili Timothee, vt scias, quomodo oporteat te in domo Dei conuersari, quæ est ecclesia Dei viui. Et in Epist. ad Corinth. prior, postquam præcepta dedit de officio pronuntiandi sacras lectiones in ecclesia, quod non conuenit, nisi ordinatis, & de docendo verbum Dei, quod est sacerdotum: & postquam prohibuit, nè mulieres in ecclesia docerent, subiungit: Omnia honestè & secundum ordinem fiant in vobis. An non hoc satis declarat, fuisse traditas in commune regulas ecclesiasticas, ex quibus discere illi possent, quomodo honestè & secundum ordinem omnia fierent in ecclesia? Quomodo enim præciperet Apostolus, vt omnia fierent *κατὰ τάξιν*, id est, secundum ordinem, si nullæ erant ecclesiasticæ *διατάξεις*, id est, dispositiones, siue constitutiones, quos canones vocant? Rursus in epistola ad Timotheum: Sollicitè (inquit) cura te ipsum

Canones Apostoli quando & vbi condiderint, experitur.

Galat. 1.

1. Tim. 3.

1. Cor. 14.

2. Tim. 2.

Prot. II.

Philip. 3.

Vbi conditos
fuisse Cano-
nes Apost. au-
thoritas Clē.
Rom. & ratio
probabilis
conuincat.

probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis. Græcè est ὀρθοταμίῳ, quod verbum significat, siue in moribus, siue in verbo, non esse discedendum à regulis Ecclesiæ traditis: sed potius ad eas esse dirigendam vitam & doctrinam. Mutuatus est enim Apostolus hoc verbum ex prouerbij Salomonis: Iustitia (inquit) innocētis ὀρθοταμίῳ ἰδούσθ, recta enim incedit iustus, non declinans nec ad dextram, nec ad sinistram, id est, nec ad nimium, neque ad parum, quæ sunt vitia, sed potius ingreditur per mediam viam virtutis. Huc ergo spectant canones, & hoc eorum officium. Immo ipso verbo canonis, vñs est Apostolus in epistola ad Philip. Verumtamen ad quod peruenimus, (inquit) vt idem sapiamus, in eadem regula permaneamus. Græcè est, in eodem Canone, Canon enim regulam significat. Est autem permanere in eodem Canone, (inquit Photius hunc locum interpretans) eosdem mores seruare, & vnum idemq; sentire tū in vita degenda, tum in doctrina. Quemadmodum enim (inquit) qui aliquod dogma mutat, superiora etiam mutat ac dissoluit: sic in vita qui aliquid mutat & relaxat, ac non potius eandem limam seruat, etiam antegressa lædit. Cū igitur eò spectent Canones, vt secundum eos praua corrigantur: & vt sciamus, quemadmodum oporteat in ecclesia Dei conuersari, ac omnia honestè & secundum ordinem in ea facere, & vt in eis nos tanquam intra cancellos quosdā contineamus, quos nō liceat transire, vnde ὄροι quoque Græcè, id est, termini, vocari solent: profectò qui Canones Apostolorum negant, conuersari in ecclesia Dei: ac frustra etiam præcepisse, vt omnia honestè & secundum ordinem fierent in ea: hoc enim quod Paulus præcipit, reliquos quoque Apostolos præcepisse, iudicandum est: ac dicant præterea, non docuisse eos ὀρθοταμίῳ, id est, rectè tractare verbum veritatis, si ecclesiasticam disciplinam, quæ canonibus eorum continetur, ecclesiæ nō tradiderunt: siquidem sine hac verbū veritatis rectè tractari non potest. Vt igitur ad Clementem reuertar, cū scribit, post quæstionem illam de legalibus, multis diebus remansisse Hierosolymis sanctos Apostolos, & μα συζητούντας πρὸς τὸ κοινωφελὲς εἰς διόρθωσιν, id est, conquirentes vnà, quæ ad communem vtilitatem ecclesiæ & correctionem spectarent: vim & officium canonum Ecclesiasticorum, quos sancti Apostoli tradiderunt, diuinè expressisse mihi videtur. Interrogemus ergo istos, qui canones Apostolorum negant, an negent etiam hoc, quod grauisissimus author & Apostolorum discipulus narrat, & ratio ipsa per se ita esse conuincit, scilicet conquisisse illos (vt necessè erat) vnà, quæ ad communem vtilitatem ecclesiarum omnium, & ad correctionis ecclesiasticæ disciplinæ spectarent: quod si non negent, non enim tam alieni ab omni sensu communi erunt, vt negent, quæramus ab eis rursus, vbi sunt ista, quæ conquisuerunt ad communem vtilitatem omnium ecclesiarum, & ad correctionem siue directionem, quod proprium est regulæ? vtrunq; enim significat διόρθωσις, quo ver-
bo

bo vsus est Clemens. Aut quorsum illa conquesta sunt, si nobis non sunt tradita? aut, si tradita sunt, vbi illa sunt, si Canones ecclesiastici, quos Clemens per sermonē ab eis traditos, nobis descripsit, non sunt eorū Canones? Sed veniamus iam ad epistolam Zephyrini, & ad 70. illas sententias, quas dicit sanctos Apostolos cum quā plurimis Episcopis præfixisse. Quod quidem mirificè conuenit cum eò, quod idem Clemens scribit, conquestisse illos vnā ad vtilitatem communem & correctionem, cum essent Hierosolymis post decretum illud de cessatione legalium factum. tunc enim multi Episcopi conuenerant, quos Lucas, vt solet Paulus, presbyteros vocat, cum ait: Statuerunt, vt ascenderent Paulus & Barnabas, & quidam alij ad Apostolos & presbyteros in Hierusalem super hac quæstione. Et paulopost: Tunc placuit Apostolis & senioribus (Græcè est presbyteris, id est, Episcopis) cum omni ecclesia, eligere viros: & quæ sequuntur. Cum ijs igitur Episcopis, cum quibus Apostoli de quæstione illa conquesterant, de ijs etiam, quæ ad communem vtilitatem & ecclesiasticam disciplinam pertinebant, vnā conquesterunt: tradideruntque regulas, quas Clemens Romanus canones ecclesiasticos sanctorum Apostolorum vocat: & sanctus Zephyrinus constituta Apostolorum, & 70. sententias. Sed hic Magd. vt probent, sententias istas non esse Canones Apostolorum, quos nos habemus, & ipsi negant, primum obijciunt, non reperiri in canonibus Apostolorum, quod Zephyrinus ait, esse in istis Apostolorum 70. sententijs, de priuilegio scilicet ecclesiæ Romanæ: vt iudicia, inquam, Episcoporum & maiores causæ ecclesiæ, sicut ait Zephyrinus, à Sede Apostolica, & non ab alia, sicut sancti Apostoli, & sancti successores eorum, cum alijs Episcopis statuerunt, sint terminandæ. Non mirum est, non aduertisse Magdeburgenses, in quo canone Apostolorum hoc reperiatur, qui alia multo etiam clariora & faciliora passim solent non aduertere, nec intelligere. Immo, quia multo adhuc clariùs, & luculentius, & (vt ita dicā) expressiùs hoc ipsum à successoribus Apostolorum explicatum erat, non contentus beatus Zephyrinus dicere, Sancti Apostoli statuerunt: addidit, Et eorū successores cum alijs Episcopis. Ostendamus ergo istis, qui se putant omnia videre, in quo canone Apostolorum tota vis huius priuilegij ecclesiæ Romanæ, de quo Zephyrinus meminit, contineatur. Continetur scilicet in canone 34. Apostolorum, qui iubet, vt omnium gentium Episcopi suum primum agnoscant: & nihil exuperans sine illius sententia agant, sed illa tantum, quæ ad cuiusque patriam & loca eius pertineant. Etenim si omnes Episcopi, qui sunt Apostolorum successores, debent agnoscere suum primum, id est, Metropolitanum, quanuis omnes sint Episcopi, vt scilicet ad eum pertineat maior sollicitudo de Episcopis subiectis: ergo ipsi etiam primi, id est, Metropolitaniani, successores item Apostolorum, debent quoque agnoscere suum primum, successorem scilicet beati Petri principis Apostolorum. Sicut enim Apostoli, quanuis omnes essent Apostoli, beatum Petrum, ita Domino in-

De epistola Zephyrini, & de 70. sententijs Apost.

Sententias LXX. apud Zephyrinum non esse Canones, quo argumento probent Magdeburgenses eius conclusio.

Can. Apost. 34. vi sua cōplecti in se priuilegium Rom. sedis, à Zephyrino inter LXX. sententias relatam.

stitu-

stituentem, primum agnouerunt, & eum habere caput, sic eandem formam suis successoribus & reliquis episcopis reliquerunt: scilicet ut quantum omnes essent Episcopi, successorem tamen beati Petri, primum agnoscerent, & eum haberent caput. Non ego hanc interpretationem canonis ex-

In hanc sententiam citatus ab Anacleto hic Canon.

cogitavi: neque mea est, sed sancti Anacleti beatissimi martyris & apostolici pontificis, qui, ut ostenderet, relictam esse hanc formam successoribus Apostolorum, & reliquis episcopis, quæ erat inter Apostolos & Petrum, ut scilicet omnes Apostolorum successores, siue maiores, ut archiepiscopi vel Metropolitanæ, siue minores, ut episcopi, unum successorem Petri agnoscerent, canonem Apostolorum 34. in epistola 3. produxit. Sic quoque Dionysius Areop. ut hoc obiter obseruetur, ne quis nouum putet, in epist. ad Demophilum, successores Apostolorum ab episcopis distinxit, qui sunt etiam successores Apostolorum, sed minores, quam archiepiscopi siue Metropolitanæ. Sed quæret aliquis, cur canon Apostolorum non dixit, quod

Quare canon Apost. 34. non clare dixerit ut omnes Episcopi agnoscerent unum Pont. Rom.

erat multo clarius, ut omnes episcopi Metropolitanæ, atque adeo Patriarchæ, unum Pontificem Rom. primum & tanquam caput agnoscerent? causa fuit, quia non hoc ab Apostolis, sed à Christo constitutum est, cum dixit beato Petro: Super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & illud, Tibi dabo claus regni cælorum. Sed cur rursus de Metropolitanis dictum est in hoc canone, ut omnes Episcopi agnoscant suum primum, id est, suum Metropolitanum: de Patriarchis verò non sic dictum est, ut omnes Metropolitanæ agnoscant suum primum, id est, suum Patriarcham? causa est, quia non, si quis subiectus est maiori, quam Metropolitanæ, continuo sequitur, ut subiectus sit minori, id est, Metropolitanæ. Ut quidem sequitur, si quis sit Metropolitanæ subiectus, ut multo magis subiectus sit ei, qui est supra suum Metropolitanum. Constat autem, Patriarcham maiorem esse Metropolitanæ. eadem etiam ratione sequitur, ut multo item magis subiectus sit capiti Patriarcharum, id est, Episcopo & Patriarchæ Romano, cui Dominus ore suo illud etiam dixit, Et tu aliquando conuersus, confirma fratres

Luce 22.

Quomodo ex eo, quod Pont. Rom. sit primus omnium Episc. & successor beati Petri sequatur, omnia iudicia maioris causarum ad eum referenda esse.

tuos. Iam verò, quomodo ex eo, quod pontifex sit primus omnium, ut potè successor beati Petri principis Apostolorum, sequatur, omnia iudicia Episcoporum, ut S. Zephyrinus ait, & maiores causas, à sede Apostolica, & non ab alia terminari debere, sicut sancti Apostoli statuerunt, facile intelligit, qui credit, potestatem ligandi primum datam esse beato Petro, sicut Euangelium testatur: ac proinde per eum translata esse ad alios Episcopos, ut ait S. Zephyrinus. Etenim si primum conuenit successor beati Petri potestas ligandi & soluendi, & per eum translata est ad alios Episcopos, siue maiores, siue minores, ut ipsi alios sibi subiectos, absoluere aut ligare possint: consequens est, ut ipsos Episcopos siue maiores, siue minores, nemo possit absoluere aut ligare, præter primum, in quo est tota & prima potestas ligandi & soluendi. Eadem ratio est de maioribus ecclesiæ causis, quæ de iudicijs maioribus, id est, Episcoporum: ita fit, ut priuilegium ecclesiæ

clesiæ Romanæ, quod ei à Domino tributum est, in Apostolico canone, vt iam explicatum est, contineatur. Quod quidem non est mirum, vt dixi, nõ intelligere Magdeburgenses, nec assentiri. Immo magis mirum esset, si intelligerent, quod credere nolunt. Non enim credunt, fuisse beatum Petrum principem Apostolorum: neque reliquos Apostolos agnouisse eum primum & tanquam caput: alioqui facillè intelligerent, eandem formam relietam esse successoribus eorum tum maioribus, qui sunt Archiepiscopi, tum minoribus, qui sunt reliqui Episcopi. Quia verò quacunque occasione oblata legentes iuuare studeo, admonebo hoc loco epistolam Zephyrini, quod est hic scriptum in exemplaribus publicis, id est, impressis: Iudicia enim episcoporum, maioresq; ecclesiæ causæ, à Sede Apostolica, & non ab alia, sicut Apostoli & sancti successores eorum statuerunt cum alijs Episcopis, sunt terminandæ: ambiguum esse, vtrum dicat, terminandas esse causas maiores à Sede Apostolica cum alijs Episcopis, id quod Acacius Romano pontifici obijciebat, non potuisse scilicet sine Synodo Episcoporum Petrum Alexandrinum, & ipsum Acacium damnare: quod quidem beatus Gelasius grauissimè refutat: an dicat, sicut sancti Apostoli statuerunt cum alijs Episcopis: hoc, inquam, quod ambiguum esset, & facillè propter ambiguitatem ad sensum Acacij & aliorum schismaticorum detorqueri posset, sic est in Vaticano exemplari, sine vlla ambiguitate scriptum: Sicut Apostoli & sancti successores eorum cum alijs Episcopis statuerunt. Eodem modo ante Zephyrinum loquens beatus Anacletus de alio canone Apostolorum, ad eosdem authores retulit, id est, ad sanctos Apostolos, & eorum successores cum alijs Episcopis. Sic enim ait in Epistola 1. Et beati Apostoli, (ita enim est in eodem exemplari Vaticano vetustissimo) ac prædecessor noster vir Apostolicus, & spiritu Dei plenus, vnà cum reliquis sanctis collegis suis statuit, dicens: & quæ sequuntur.

Responsio ad ea, quæ in epistolam Zephyrini obijciuntur, ac primum de genere sermonis, deinde de non coherentibus, postea de testimonijs scripturæ temerè citatis, & de ratiocinationibus ineptè confectis, deinde de manifestè falsis.

Cap. 17.

Sed quia cœpimus respondere ad ea, quæ Magd. in Epistolam Zephyrini obijciunt, persequamur reliqua omnia, nihil dissimulantes, quantumlibet leue & ridiculum esse videatur: nè isti, in quo maximè insipientiam suam produnt, in eo de sapientia gloriantur. Hæc ergò sunt, quæ iudicio quadrumviri Centuriatorum in Epistolam Zephyrini obijciuntur: Primum, genus sermonis in epist. 2. Vtatur exilio perpetuæ deportationis: modernis temporibus Christianitatem suscepistis &c.]
Loquitur pontifex, vt vulgò tunc loquebantur. Pro bent Magd. non sic illis temporibus vulgò loqui solitos. An existimant Magd. verbum Moderni, à modo dictum, nouum tunc fuisse? minimè credo: quòd si vetus erat, licet

K

inele-

Locus epistolæ Zephyrini emendatus ad exemplar vetustissimi codicis Vaticani.

2. Cor. II.

inelegans & vulgare, quid obstabat, quo minus eo verbo & similibus pontifex vteretur, quibus vulgus utebatur: qui, ne similis eis videretur, qui ex electione verborum laudem & gloriam inanem querebat, exemplo Apostoli impeditus sermone, sed non scientia, videri volebat? An non idem fecerunt sancti Apostoli, qui euangelia & epistolas nobis scripserunt? Sed ad hunc locum copiosius proximo libro defensionis epistolarum, istis respondebimus, qui sapientissimos Pontifices de verbis accusantes, videri volunt elegantes & eloquentes, cum sint ipsi interdum putidissimi & infantissimi. Et, nisi otio abuti poeniteret, possem hoc facile permultis exemplis docere. Deinde ἀνακόλυθα (inquit) in his passim multa. In Zephyrini epist. 1. non coherent cum superioribus ea, quae incipiunt, Patriarchae verò &c.]

quo modo coherent in epist. Zephyrini, quae tantum non coherentia Magd. accusant.

Philip. 2.

Coloss. 1.

Sed videamus coherent ne, an potius Magd. coherentiam non intellexerint. Si enim ad eos labores, qui illis temporibus ab Episcopis suscipiendi erant, & ad ea pericula, quae subeunda, & eas persecutiones, quae assidue sustinendae, accusandi Episcopos quibusvis licentia permessa fuisset, quotusquisque fieri tunc Episcopus voluisset? Hinc tanta ac tam crebra Pontificum sollicitudo & cautio, ne Episcopi temere accusarentur. Scribit igitur Zephyrinus ad Episcopos Siciliae, monetque eos in proemio prudentissimè, quales esse debeant, ne vilius iniqui calumnias & falsas accusationes metuât: monet, inquam, ut sint sicut stellae lucetes in mundo, ut Apostolus ait, stabiles & immobiles ab spe euangelij, & in eo seruando ita fixi, ut sunt stellae in firmamento caeli: ita enim futurum esse, ut non plus aduersus eos iniquitas hominum ad obscurandum splendorem gloriae eorum valeret, quam valeat nox ad extinguendum fulgorem stellarum. Postquam ad hunc modum Episcopos aduersus iniquitatem accusatorum admonuit & instruxit, continuo se ad praecipendum iudicibus episcoporum opportunè conuertit, inquit: Patriarchae verò vel primates accusatum discutientes Episcopum: & quae sequuntur. Dicant nunc Magd. si quid iudicij habent, quid aptius & magis appositum esse potuit, quam à iudicatis personis ad iudices sermonem transferre? id est, ab Episcopis ad Patriarchas, vel Primates? ita isti valentes animaduersores, hoc tantum proficiunt reprehendendo & notando, ut suam prodant insipientiam & tarditatem. Illud etiam tanquam ἀνακόλυθα, ut istorum graecizantium verbo vtar, id est, non coherens notarunt, quod in eadem epistola Zephyrinus ait: De occultis enim alieni cordis: & quae sequuntur. Hic quoque ignorantiam suam prodiderunt. Debuerant enim animaduertere, continere hanc epistolam, ut ceterorum illius seculi pontificum, varia decreta, vnde decretales epistolae dictae sunt. Immo S. Isidorus has epistolas decreta vocat. sic enim eas inscripsit, Decreta Anacleti, Decreta Zephyrini, & similiter in alijs. Ut iam non semper opus sit coherentia, ubi de rebus varijs necesse est varia esse capita, ut vel in nostris literis, quas scribere solemus, saepe solet fieri, ut ab vno capite ad aliud ἀνακόλυθα transeamus: tamen in ijs quoque varijs capitibus, ratio quaedam ordinis & ἀκολουθίας seruari possit ac soleat: ut hic

vt hinc: Dixerat enim, Nec in re dubia certa iudicetur sententia: nec vllum iudicium, nisi ordinabiliter habitum, teneatur: absens verò nemo iudicetur. Accusatores autem eorum omni careant suspicione. Duodecim autem iudices quilibet Episcopus accusatus, si necesse fuerit, eligat: ius causæ ad Sedem Apostolicam referatur. Ad eam quoque ab omnibus appellandum est. Hæc sunt huius epistolæ decreta, quæ sunt ordine suo aliud ex alio nec tendo, posita, quæ omnia locum habent, cum de re non dubia iudicium fit, sicut principio dixerat. Deinde subiungit: De occultis enim alieni cordis temerè iudicare, peccatum est. An parùm hoc cohæret? quæ hic *à xarodoubia?*

Deinde in plerisque (inquiunt) scripturæ testimonia plurima sine iudicio congeruntur: & ineptè conficiuntur ratiocinationes: interdum etiam deprauatè citantur.]

Hactenus Magdeb. Melius & cautiùs isti sibi consuluerunt hoc loco, qui nullum testimonium scripturæ notârunt, deprauatè, vt ipsi dicunt, citatum, nè à nobis redarguerentur, & non intellexisse conuincerentur. Ratiocinationem verò ineptè confectam, aiunt esse hanc: Petro dictum est à solo Domino, Quæcunque ligaueris super terram, &c. Ergo ecclesia Romana debet iudicare de causis aliorum Episcoporum.]

Sic isti. Et si satis ad hoc responsum est supra, cogor tamen iuxta prouerbiù Salomonis, contra stultitiam istorum iterùm respondere, nè sibi artem ratiocinandi, quam penitus ignorant, scire videantur. Petro dictum est primum à Domino, Quæcunque ligaueris &c. Quæro à vobis noui Zenones, creditis ne esse hoc verum, an non? si creditis, ergo potestas ligandi ei primum conuenit, cui primò data est: & cum repugnet, pluribus primum conuenire, consequens necessariò est, vt per primum Episcopum, ad alios Episcopos transferatur: vt rursus per Episcopos, ad alios inferiores. Quòd si alijs Episcopis non conuenit potestas ligandi subiectos, aut soluendi, nisi per primum, vt omnia ad vnum redeant, ergo ipsi Episcopi à nullo possunt ligari aut solui, nisi à primo, aut ab alio, auctoritate primi. Etenim si ab alio, quàm à primo, ligari vel solui possunt: Ergo ille alius, à quo possunt, potestatem ligandi & soluendi habet non translata ad se per primum: ac rursus illi primo non est data primum potestas ligandi ac soluendi, cuius contrarium positum erat, & à vobis concessum. Quòd si negatis, quòd posui vos credere: in vtra parte est vitium malè & ineptè ratiocinandi? in nostrane, qui euangelio credimus, & ex vero verum concludimus? an in vestra, qui non creditis? & idè ex falso falsum concludi falsò existimatis? Euangelium enim negat, qui beatum Petrum, Principem Apostolorum esse negat, dictumq; ei soli specialiter: Quæcunque ligaueris: & quæ sequuntur: & per eius specialem & primam potestatem, translata esse generaliter ad omnes alios Episcopos potestatem ligandi & soluendi specialiter cuiq; eorum subiectos. Sed vt melius fortassis intelligant vni & for-

Quomodo ratiocinatio xephyri à Magd. repræhensa, conuincat eos ratiocinandi artem penitus ignorare.

Quia Magd. euangelio non credunt de potestate potestatis idcirco ex falso falsum à nobis concludi putant, cum ex eo quòd dictum est Petro, summam potestatem se ostendunt.

K. 2. mam Matth. 16.

*Exemplum si-
milis ratio-
cationis eius,
quã in epist.
Zeph. Magde.
reprehendunt.*

nam huius ratiocinationis, quam non intelligentes suo more reprehenderunt, proponamus eis similem ratiocinandi formam in potestate regali, per quam transfertur potestas secularis iudicandi ad summos magistratus & principes, & per eos ad alios inferiores. Regi Galliarum, verbi gratia, data est primum à Deo secundum legem seculi, potestas iudicandi de causis secularibus, & condemnandi & absoluendi in regno suo: ergo regis senatus, quem Parlamentum vocant, de causis summorum magistratum & principum eius regni, qui sub potestate regis sunt, iudicare debet. Etenim si non debet, consequens est, ut non fuerit data primum potestas regi Galliarum regendi regnum suum, & per eum ad alios magistratus & principes translata potestas in suos, cuius contrarium positum erat. Si igitur hæc ratiocinatio valet in rege seculi, cur non valet in vno rege spirituali vnius regni spiritualis, quod est ecclesia catholica?

Deinde (inquiunt Magd.) si ad analogiam historiarum, & rerum huius seculi conferantur, tum pleraque in his epistolis per se manifestè falsa sunt, ut quod 1. Zephyrini dicitur, Christum præcepisse Apostolis, ut 70. discipulos in adiumentum eligerent: cum id nunquam ex euangelistis constet: & certum sit ex Lucæ decimo, Christum LXX. discipulos elegisse, & emisisse.]

Hactenus Magd. Fingamus non fuisse Zephyrinum, ut Magd. volunt, qui hanc epistolam scripserit, par ne erat, ut verisimile eis videretur, authorè epistolæ tam grauis, & tanta decretorum sapientia plenæ, ignorasse, quod in cap. Lucæ 10. scriptum erat, quod ne pueri quidem ignorare solent? An non potius oportebat, si vlla eis cura & studium scripturas intelligendi erat, considerare hic proprietatem & usum verborum, consequentiam rerum, & traditionem Apostolicæ interpretationis: & non suo more ferri præcipites, ad reprehendendum, priusquam quod reprehendunt, intelligant? Ergo eligere in scriptura, quod Græcè dicitur ἐκλίσσειν, homonymum

*Quomodo in-
telligendum
sit, quod ait
Zephyrinus,
Christum
præcepisse
Apostolis, ut
eligerent 72.
discipulos in
adiumentum.
Act. 6.*

*Duplex genus
eligendi in
scriptura.
Act. 1.*

est: aliquando enim significat segregare, & seligere è multis, non dando potestatem, ut cum ait, Et conuocantes duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt: Non est æquum, nos derelinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Considerate ergo fratres, viros ex vobis boni testimonij septem, plenos spiritu S. & sapientia, quos constituamus super hoc opus: & placuit (inquit) sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum, & reliquos: & statuerunt ante conspectum Apostolorum: & orantes, imposuerunt eis manus: & quæ sequuntur. Elegit ergo multitudo: & Apostoli, tanquam ministri Dei, potestatem spiritualem diaconorum dederunt electis. Et rursus de electione Matthiæ: Et statuerunt (inquit) duos: & orantes, dixerunt: Tu Domine qui corda nostri omnium, ostende siue declara, quem elegeris ex his duobus. Quem elegeris, inquiunt, quæ electio facta quidem est à Domino dando potestatem electo. est autem utrobique idè verbū Græcè ἐκλίσσειν. Hactenus de proprietate & consuetudine verbi, eligendi, in scriptura. Videamus nunc, quid Euangelistæ dicant, ut sensum Zephyrini pontificis

tificis ex verbis & consequentia rerum eliciamus. Videns autē (inquit Matthæus) turbas, misertus est eis, quia erant vexati & iacentes, sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarij autem pauci: Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios. Hæc ergo est consequentia rerum, à Matthæo & Luca exposita, postquam vidit Dominus turbas, & misertus est eis: tunc dixit, Messis quidem multa, operarij autem pauci: Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios: tunc Apostoli, vt admoniti à Domino de necessitate mittendi operarios propter multam messem, & de necessitate petēdi hoc à Domino, qui dixerat omnibus, Petite, & accipietis: rogauerunt Dominum, vt mitteret operarios. Nō enim credendum est, non fecisse eos, quod eis Dominus præceperat, id est, rogare, vt mitteret operarios. Prius autem quàm Dominus mitteret, necessè erat secundum consequentiam rerum, vt ostenderet siue declararet, eos, qui mittendi essent, quod interpretis euangelij vocat, designare: & rursus priusquàm designaret, id est, ostenderet siue declararet, quos mitteret, necessè erat, vt eligerentur, id est, segregarentur ab alijs hominibus, & statuerentur ante eum, vt designaret, id est, declararet à se electos, dando eis potestatem. Actum ergo designandi, id est, declarandi electos, quos Dominus misit binos, narrauit Lucas, inquit: Post hæc autem designauit Dominus. Græcè enim est *ἀντιστάω*, quo verbo vsus est idem Lucas in electione Matthiæ, vbi Apostoli statuerunt duos, & orantes, dixerunt: Ostende, siue designa (vt vta-
mur verbo interpretis euangelij) quem elegeris. Quare quod fecerunt Apostoli in duobus illis, quos ex numero aliorum elegerunt, non quidem dando eis potestatem, sed statuentes, siue representantes ante Dominum, vt alterum eorum designaret, id est, declararet, vt haberetur electus à Domino: & quod fecerunt illi, qui, sicut idem Lucas narrat, elegerunt vii. viros, & hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & eos Apostoli elegerunt, dando eis potestatem, id est, declararunt diaconos, ordinantes eos per orationē & manūs impositionem: hoc, inquam, ijdem Apostoli in illis 72. fecerunt. Eos enim elegerunt, & statuerunt ante Dominum, vt Dominus eos declararet à se electos (hoc enim significat, vt dixi, verbum Græcum *ἀντιστάω*) & declaratos, mitteret binos. Itaque non dixit Zephyrinus, Quos Dominus præcepit designari, id est, declarari: sed dixit, Quos præcepit eligi, scilicet ex numero aliorum: segregari, inquam, à multitudine, & statui ante Dominum, vt ipse designaret, id est, ostenderet, iuxta vim verbi Græci, quos eligebat, dando eis potestatem, vt sic designatos, id est, declaratos, in messem suam mitteret. Vnde non dixit Lucas, Post hæc elegit, siue segregauit Dominus, & statuit ante se alios 72. sed, *ἀντιστάω*, id est, declarauit alios 72. quos scilicet Apostoli, postquam rogauerunt eum, vt mitteret operarios in messem suā, ipsi elegerunt, & statuerunt ante eum, vt eos verè ac propriè eligeret, dando eis potestatem: mitteretq; in messem suam. Sic quoque non solum Zephyrinus, sed ante eum S. Anacletus in epist. 2. intellexit, sicut à discipulis Aposto-
lorum

*Qua sint, quae
Magdeb. non
animaduere
terunt, ut lo-
cum Zephyri-
ni repræben-
sum intelli-
gerent.*

Matth. 9.

lorum didicerat. Videntes autem (inquit) ipsi Apostoli messem esse multam, & operarios paucos, rogauerunt Dominum messis, ut mitteret operarios in messem suam. Inde electi sunt ab eis 72. discipuli, quorum typum gerunt presbyteri. Idem rursus dixit in epist. 3. id ipsum, quod Zephyrinus ab eo mutatus est. Sed Magd. cum nec homonymiam verbi, eligendi, nec usum eius intelligerent, neque quid verbum designandi, hoc loco significaret, neque consequentiam rerum aduerterent, neque locos scripturae conferrent, neque traditionem Apostolicam interpretationis curarent, vili sunt sibi aliquid scienter in epistola Zephyrini notare & reprehendere. Sed nos eorum inscitiam retextimus & coarguimus, ne sibi sapientes videantur. Sed fortasse Magd. ut quae diximus, refellant, dicturi sint, quod Dominus dixit. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios: non pertinere ad designationem illorum 72. quia prius dicat Lucas. Post haec autem designauit Dominus & alios 72. & postea sequitur, Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarij autem pauci, Rogate ergo &c. Quibus respondemus, Matthaeum esse, qui illa loco suo posuit, tunc scilicet, cum vidit Dominus turbas, & misertus est eis, qui erant (inquit) vexati & iacentes, sicut oues non habentes pastorem: & tunc dixit discipulis suis, Messis quidem multa. Rogate ergo &c. Lucas vero suppluit, quod in loco post illa verba Domini Matthaeus praetermiserat, designationem scilicet 72. Quod vero postea addidit Lucas praepostero ordine, (ut saepe Euangelista solent) & dicebat illis, Messis quidem multa &c. recapitulatio est, euangelistis familiaris, qua usus est hic ad continuandum ea, quae Dominus dixit discipulis. Haec autem, Rogate Dominum messis, & quae sequuntur, non dixisse Dominum, postquam designasset 72. significauit idem Lucas, cum dixit, Et dicebat illis, quo verbo imperfecti temporis uti solet euangelista, quando non est idem ordo rerum gestarum & narrationis. Possem hoc, si opus esset, pluribus exemplis demonstrare, quod omnes alioqui, qui attentè & studiosè legunt euangelium, facile obseruare possunt.

*Responsio ad alia crimina, quae adhuc in epistolas beati Zephyrini Cen-
zuratores obijciunt, quae ad historiam illorum temporum pertinent: in qui-
bus errasse manifestè conuincuntur, & quomodo Demetrius Alexandria
Episcopus, ex Apostolorum traditione, cuius testis est Synodus Nicena, co-
gnoscere potuit principatum Episcopi Romani. Item responsio de forma gu-
bernationis ecclesiasticae, ex Patriarchis vel primatibus, & Episcopis, quam
tempore Zephyrini fuisse negant: & de tempore, quo datae sunt literae, & ite
responsio ad ea, quae secundum analogiam fidei se aiunt reprehendere: & de
Eusebio, & Hieronymo, & alijs, quos obijciunt, non vidisse epistolas Zephy-
rini, & de cap. Si Romanorum dist. 19. quod in epistolam Zephyrini, immò
in epistolas omnium veterum pontificum, obiecerunt. Cap. 19.*

Sed pergamus ad alia, quæ isti in epistolis Zephyrini notârunt, & quod Apostoli (inquiunt) cum alijs plurimis Episcopis 60. sententias perferunt, inter quas fuerit de priuilegio Romanæ ecclesiæ, loquens fortasse de canonibus Apostolorum: verum in his, vt hodiè habentur, non fit mentio primatus Romanæ ecclesiæ.]

Hactenus Magd. Paulò suprâ responsum est ad hoc, & quemadmodum primatus Romanæ ecclesiæ in canone Apostolorum 34. contineatur, satis demonstratum ijs, qui Euangelio credere volunt: & multo adhuc copiosius in secundo libro defensionis Epistolarum demonstrabitur, idq; testimonio etiam Synodi Nicenæ.

Addunt præterea Magd. Quædam nullas verisimiles occasiones aut circumstantias habent. Sic non est verisimile, tempore Zephyrini Episcopos per Aegyptum ab alijs Episcopis spoliatos esse, vt narrat epist. Zephyrini 2. cum eo tempore ethnici & non Christiani persecutionem exercerent, vt patet ex Eusebio, v. libro, c. 1.]

Hæc isti. Esto, ethnici eo tempore persecutionem exercuerint, vt Magd. dicunt, vt quidem exercebant in ecclesijs Galliæ, vt narrat Eusebius lib. v. c. j. à Magd. citato, & non in ecclesijs Aegypti, vt Magd. narrari sinxerunt, cum in

eo loco ne verbum quidem de Aegyptijs Episcopis. An non potuerunt esse falsi fratres, qui iniquis accusationibus Episcopos pios & catholicos perquerentur: ad quod malum, illud quoq; accedebat, quòd qui eos iudicabât, prius eos ex ecclesijs eiciebant: & bonis spoliabant, quàm eos in iudicio audirent. Dicant, quæso, nobis Magd. cum Paulus inter pericula, quæ sustinuerat, pericula ex falsis fratribus numerat, an pericula illa ex falsis fratribus non erant persecutiones? Esto, Ethnici Episcopos persequerentur, quia erant Christiani, & Christiani populi duces & magistri: an non poterant esse etiã falsi fratres, qui Episcopos, alioqui sanctos, per inuidiam & æmulationem calumniarentur? sicut Apostolus de se in epist. ad Philippen. scripsit, quòd quidam Christum annũciabant non sincere, (inquit) existimantes pressurã se suscitare vinculis meis: an non erat illa persecutio, & non ab Ethnicis, sed à falsis fratribus? Quid ergò isti in epistolam Zephyrini obijciunt, non esse verisimile, tempore Zephyrini Episcopos per Aegyptum persecutione passos esse ab alijs, quàm ab Ethnicis? Præterea an non conuincit Magd. imprudentissimè hoc in epistolam Zephyrini obiecisse, quòd beatus Ioannes de illo Diotrephe scripsit, inquiens: Qui amat primatum gerere in eis Diotrephes, non recipit nos: propter hoc, si venero, commoneam eius opera, quæ facit, verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficiant, nec ipse suscipit fratres: & eos, qui suscipiunt, prohibet; & de ecclesia eicit. An non erat ista persecutio, & quidem nõ ab Ethnico, sed à falso fratre? Quid hîc dicere possunt Magdeburgenses, quorum tenebras & cæcitatem Dominus illuminet. Sequitur alia istorum in epist. 2. Zephyrini criminatio. Et cum eo (inquiunt) tẽpore Demetrius Alexandriæ & alijs ecclesijs p Aegyptũ pfuerit,

non

Magd. non potuerunt pericula ex falsis fratribus tẽpore Pauli ad persecutiones pertinuisse. 2. Cor. II.

Philip. 1.

Ioan. epi. 3.

Quanta sit ignorantia, vel malitia Magd.

cc non est simile vero, quòd eiusmodi epistolam, in qua Romanus Episcopus
 cc scriberet, se curam omnium ecclesiarum à Petro & iure diuino commissam
 cc habere, æquo animo tulisset.]

*Futiles & ri-
 dicula crimi-
 natio Magd.* Haftenus isti. Quid magis futile & ridiculum obijci potuit? interrogemus
 enim Magd. vnde sciant, aut vnde probet, Demetrium Alexandriae Episco-
 pum eius opinionis fuisse, cuius ipsi sunt, scilicet non fuisse Petrum princi-
 pem Apostolorum? neque commissum ei fuisse totius orbis Christiani ouile?
 quod alioqui ecclesia Catholica credit & confitetur: & semper credidit,
 & confessa est. Non tulisset (inquiunt) Demetrius æquo animo, quòd Epi-
 scopus Romanus, se curam omnium ecclesiarum iure diuino suscepisse, scri-
 beret: credo, non tulisset, si Demetrius, Magdeburgensis fuisset & Luteranus.
*Demonstra-
 tio principa-
 lis Rom. pòt.
 ex Can. 6.
 Syn. Nic.* Quare probate vos prius, vestratem fuisse: nos enim probamus fuisse
 nostratem, quia Catholicus fuit, vt Eusebius narrat & testatur. Præterea
 cum Synodus Nicena testatur canone 6. antiquam fuisse consuetudinem,
 scilicet à sanctis Apostolis traditam, quam Synodus ipsa confirmauit, vt Epi-
 scopus Alexandriae potestatem haberet in Episcopos Aegypti, Lybiae, & Pen-
 tapolis, quia eiusmodi mos esset Episcopo Romano, satis apertè ijs, qui ha-
 bent aures audiendi, & quibus dat Dominus intellectum, significauit, for-
 mam potestatis, quam Episcopus Romanus beati Petri principis Aposto-
 lorum successor, in successores Apostolorum, & in reliquos Episcopos ha-
 bebat, relictam esse ab Apostolis alijs primatibus vel Patriarchis in subie-
 ctos. Absurdum enim erat, vt Nicena Synodus formam alijs Episcopis p-
 poneret eius, qui non esset omnium caput. Quid enim ad illos forma pon-
 tifici consueta, si Episcoporum Alexandriae & Aegypti, atq; Pentapolis non
 erat caput? Quomodò, inquam, ex consuetudine ac forma pontificis, ratio-
 nem potestatis, quam Episcopus Alexandriae ex antiqua & Apostolica tradi-
 tione in Episcopos Aegypti & Lybiae habebat, Synodus Nicena duceret, ni-
 si caput omnium esset pontifex & omnium forma Romani Pontificis con-
 suetudo? Verum, vt sæpè dixi, idèò hæc non intelligunt Magdeburg. quia nò
 credunt. Nisi enim crediderint, sicut ait Esaias, non intelligent. Non credunt
 (inquam) Petrum fuisse principem Apostolorum, & eidem vniuersas cun-
 cti orbis oues commissas fuisse, eiq; in eadem potestate Episcopum Roma-
 num successisse. Reprehendunt deindè ceteriatores, quod in extrema par-
 te eiusdem epistolæ 2. scripsit Zephyrinus, inquiens: Ordinationes verò pre-
 sbyterorum & Leuitarum tempore congruo, & multis simul adstantibus
 celebrate: & probabiles ac doctos viros ad hoc opus prouehite.]

2. Tim. 2.

Esa. 7.

*Quam teme-
 rariè affir-
 mant Magd.
 non opus ha-
 buisse Aegy-
 ptios instru-
 ctione de or.*

Sed videamus, quomodò & qua ratione hæc reprehendunt tanquam non
 conuenientia Zephyrino. Quia (inquiunt) non habebant Aegyptiaci opus
 instructione de ordinandis presbyteris: Nihil aliud attulerunt isti, videntur
 itaque ceteriatores non in Germania, sed in Aegypto illis temporibus na-
 ti, & cum Aegyptiacis versati, & quantum illi in ecclesiastica disciplina pro-
 fecissent, ad vnguem nouisse, qui nunc affirmant, non opus habuisse Aegy-
 ptia-

ptiacos instructione de ordinandis presbyteris. O miseros discipulos, quos talium magistrorum & scriptorum nō pudet & pœnitet. Me certè & pudet, & pœnitet, in his nugis confutandis occupari. Sed quid faciam, cū iubeat Salomon, vt sœpè repetam, quod me sœpè repetere cogunt, respondere talibus contra stultitiam eorum, nē sibi sapientes videantur. Præterea formā, inquit, gubernationis, quæ est in 1. Epist. Zephyrini, non congruere cum ratione illius seculi.]

Quare verò non congruat, si quis ab eis quærat, dicturi sunt, quia non erant tūc Patriarchæ, vel Primates, quos hic dicit Zephyrinus: & hoc, si quis rursus ab eis quærat, vndè probent, responsuri sunt, non fuisse, quia non leguntur. Itaq; non aliter probant, quàm negando. Hoc enim genus tantum pbandi docuit eos eorum propheta Martinus Luterus, & magister Martini diabolus. Nos verò scripturas habemus, quas sancti Apostoli secuti sunt, de nomine patriarchæ, sicut de nomine Episcopi & presbyteri: habemus etiam canonem Apostolorum per manus traditum, & à Clemente Apostolorum discipulo scriptum, in quo *ἡρώδοι* vocantur, quos nunc Metropolitanos dicimus: & eorum autoritas describitur, & prisca consuetudo. Sed de ecclesiasticæ Politicæ forma, quam isti negant, nē eadem repetenda sint, qui plura considerat, legat, quæ proximo sequenti libro defensionis epistolarum scribentur, & inde assumat. Addunt deindè Magdeb. Postremò etiam tempus, quo datæ annotantur, ostendit, à mendaci parùm memore suppositas esse. Nam Zephyrini, Urbani, Sixti, Dionysij, Felicis, Eutyichiani Epistolæ, eos assignatos habēt consules, qui vnà nunquàm cōsulatum gesserunt: aut alio tempore vixerunt.]

Ad hunc quoq; locum respondebo, & quidem duobus locis in eodem libro defensionis epistolarum: Idem enim in epistolas secundi seculi obicerunt. ibi leget, qui volet. Vndè facilè intelliget, quàm futile & leue argumentum sit, quod ex fastis consulum, à Magdeburgensib. parùm aut nihil in ea re exercitatis, petitum est.

Sequitur postea in centuria tertia in Zephyrini epistolas, nē quid (vt dixi) prætermittere aut dissimulare videamur: Porro si ad analogiam fidei cōferantur tum hæ epistolæ, tum earum decreta, insignia mysteria iniquitatis produnt. Zephyrini 2. beato Petro non ab alio quàm ab ipso Domino dictum est, quæcunq; ligaueris &c. Romana ecclesia, & nulla alia, de causis Episcoporum & de controuersijs grauioribus iudicare debet.]

Hoc est mysterium iniquitatis collatū ad analogiam fidei, quod in epistolis Zephyrini isti notârunt. Benè ergò habet, quòd nihil aliud, quod eis ad fidem pertinere videretur, notârunt, vt vel suo testimonio conuincantur, cætera esse catholica. Ad istud verò mysterium ita pauloantè respondi, vt de potestate ligandi & soluendi beato Petro primùm & specialiter data, & quemadmodum inde sequatur, ad potestatem sedis Apostolicæ pertinere causas Episcoporum iudicare, satis, vt opinor, explicauerim: si intelligere

81
dinandis presbyteris, & leuiss.

Quò probent Magd. nō congruisse tēporibus Zeph. formā gubernationis ecclesiasticæ, quæ in eius epist. est.

Quàm futile sit argumentū, ex fastis consulum ad negandum epist. veterū pontific.

*Quo Magde.
sint Antichri-
sti præcurso-
res.*

voluérunt Magd. in quibus potius, tanquam in Antichristi præcursoribus, mysterium Antichristi iam operatur: ipsi enim sunt, qui Christam negant, cum eius Vicarium negant.

*Quo velint
Magd. vidisse
Eusebium oim
scripta & li-
bros, contra
ipsius Eusebii
de se testimo-
nium.*

Postremò, quod obijciunt, nec Eusebium, nec Hieronymum, neq; Damasum, nec alios vetustiores de his epistolis Zephyrini meminisse, si quia Eusebius nò meminit de duabus epistolis, & quidem breuissimis, Zephyrini, eas negare audent, negent similiter integra opera Pantæni magistri Origenis, & Hymenæi, & Narcissi, quæ Eusebius nò vidit, & viderunt alij authores magni nominis, qui de eis meminerunt. Immo ipse idem Eusebius testatur, multos libros multorum ad manus suas non venisse, quo testimonio ipsos Magd. redarguit, qui volût facere, vt omnia omnium scripta nouerit Eusebius, cum se alioqui multa ignorasse testetur. Et beatus Hieronymus multa etiam suo tempore Tertulliani, celeberrimi alioqui scriptoris, opera, quæ nunc habemus, se non vidisse affirmat. Sed de his plura adhuc in extremo volumine dicemus. Illud hoc loco non dissimulabo risu dignû, vt intelligant, qui istos legunt, quàm cæco furore ad reprehendendum, quæ oderunt, ferantur. Vt enim probarent epistolas Cornelij, quas nunc habemus, non esse Cornelij: Nam Eusebius (inquiunt) alius epistolæ Cornelij ad Fabium Antiochenum fragmentum citat, cuius phrasis ab ijs, quæ hodiè Cornelio tribuuntur, toto cælo distat.]

*Quam ridicu-
le phrasim dis-
titiis. Latina
Magd. comparã-
runt ad negã-
dum epistolas
Cornelij Pa-
pe.*

Hæc isti. Qui quia fragmentum epistolæ Cornelij ab Eusebio citatum, latinè translatum legerunt, oblitati, Græcè illud scripsisse Eusebium, phrasim Græcam Eusebij cum Latina Cornelij ridiculè compararunt. Quid enim stultius dici potest? iudicent ipsi, & rideant se, si tamè quid phrasis significet, intelligunt, quod mihi quidem videntur non intelligere. Deniquè hunc locum accusationis epistolarum Zephyrini, his verbis concluderunt: Et fuisse semper aliquos, qui has & superioris, & sequentium aliquot seculorum decretales epistolas, à tempore, quo primùm citari cœperunt, pro apocryphis & suppositis habuerunt, eò quòd in codice canonum non haberentur, nec à concilijs generalibus susceptæ & approbatæ vnquam essent, sed tantùm à Romanis, tanquam à suspectis & domesticis testibus, iactarentur, apparet ex Gratiano dist. 16. c. si Romanorum Pont.]

*Quo Magde.
nò intellexe-
runt eo peio-
rem esse erro-
rem, quo ma-
gis est inue-
teratus.
Secundum*

Sic isti sententiam suam contra epistolas decretales veterum Pontificû defendi putant, quia fuerint aliquandò, vt ipsi dicunt, immò demus nos etiã, fuisse semper, qui eas autoritate carere dicerent. Ergò defendant, iam hac ratione non solum suas, sed omnes alias hæreses, quia fuerunt olim, qui easdem aliquandò defenderunt. Qui non aduertunt, eo peiorem esse errorem, quo est magis inueteratus & plurium. Deindè domestici testes, id est, testes in re sua, qui, vt ait Pomponius iuriconsultus in lege x. de testibus, non intelliguntur idonei, existimandi sunt, quicumq; sunt eiusdem ordinis, aut dignitatis, aut professionis: & disciplinæ, cuius is, cui testimonium datur: restat, vt, secundum Magd. neq; miles in causa militis, neq; faber, aut arator

in causa fabri, aut aratoris, neq; presbyter in causa presbyteri, nec Episcopus in causa Episcopi, testis esse possit, si neq; pontifex de epistola alterius pontificis potest testificari. Et quid hoc stultius, aut absurdius dici potest? & cū scriptura diuina dicat, testis fidelis non mentitur: quid iniquius, quàm sanctissimos pont. & martyres, de infidelitate & mēdacio damnare? Illos verò, quos Magd. dicunt, negasse auctoritatem epistolarum priscorum pontificum, quia non essent in codice canonum, quàm grauius & vehementer Nicolaus primus testimonijs pontificum sanctissimorum confutârit Gelasij, & magni Leonis, quorum epistolas non negant isti, licet deprauatas esse fingant, intelligi potest ex illo ipso cap. si Romanorum pont. apud Gratianum dist. 19. quod iisdem Magd. in epistolas Zephyrini, immò in omnes veterum pontificum epistolas obiecerunt, vel dicam potius, contra se obseruârunt, vt suo iudicio, vetere prouerbio, perirent: & tanquàm noui Sauls aut Abimelechitæ, in gladios ab armigeris suis eductos irruerent. Hoc verò caput dist. 19. ab istis productum, quia ad defensionem omnium epistolarum priscorum pont. quas isti negant, mirificè valet, in extrema parte quinti voluminis defensionis earum, recitabo: quòd totâ causam nemo neq; vehementius, neq; grauius, nec eruditius, quàm Nicolaus, perorare potuisset, neque Magdeburgenses ipsos valentiùs refellere.

Quomodo ipsa epistola Zephyrini conuincat, antiquiores esse has epistolas Hieronymi ætate, id est, ante annos mille ducentos & amplius scriptas esse, & quò in his epistolis tantæ antiquitatis, Canon apost. 74. citetur. Ca. 19.

VT autem hæ Zephyrini epistolæ apud Magd. velint, nolint, si non ad auctoritatem, ad antiquitatem saltem valere debeant, fuisse scriptas ante interpretationem Hieronymi veteris testamēti, testimonio clarissimo est, quod nullo ingenio eludi queat, quòd qui has epistolas post tēpora Hieronymi reperit, & in publicum emisit, pro interpretatione 70. qua Zephyrinus vsus est, interpretationem Hieronymi posuit & substituit. Qui quidem, siue fictas reperisset, & Zephyrino falsò attributas, siue ipse idem eas finxisset, & pontifici Zephyrino apposuisset, cuius eas haberi voluisset, profectò necesse erat, vt interpretatione 70. qui ante ætatem Zephyrini fuerant, vsus esset: non autem Hieronymi, quem Zephyrinus nōsse nō potuit: quis hoc dubitet, nisi qui omni prorsus iudicio & ratione careat? sed, quia non est veritus, nè propter interpretationem Hieronymi non tribuerētur Zephyrino antiquissimo pontifici epistolæ istæ, non dubitauit eam in locū interpretationis 70. substituere, quòd esset eo tempore, cū hæ epistolæ apparuerunt, in vsu & consuetudine ecclesiarū. Sed doceamus hoc, quòd fortasse Magd. negaturi sunt, fuisse scilicet vsum interpretatione 70. auctorē harum epistolarum, siue Zephyrinum, vt nos affirmamus, & vniuersa profitetur ecclesia, siue alium, vt Magd. somniant, quem necesse est, antiquiorē Hieron. fuisse, testimoniū ergò Esaię in epif. 2. Zephyrini citatū, Audite me, *Esai. 51.*

L 2 qui

*Locus Esaie
citarus à ze-
phyrino pont.
ex interpre-
tatione 70.*

qui scitis iudicium, populus meus, in quorum corde lex mea est, nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorū nē timeatis: hoc inquā testimonium, alioquē ex interpretatione Hieronymi sumptū, quod author epistolæ Zephyrinus, siue is qui epistolam Zephyrino secundū istos falsō inscripsit, ex 70. vt. necesse erat, vt potē ante tempora Hieronymi, & non ex interpretatione Hieronymi sumpserit, perspicitur ex eodem loco, cū ait paulo ante author epistolæ: His suffulti suffragijs, nō multū debemus timere opprobrium hominum, nec eorum exprobratiōibus vinci, quoniā hoc nobis Dominus iubet per Esaia prophetam, dicēs: Nolite timere opprobrium hominum, & exprobratione eorum nē vincamini. Sic enim habent 70. quod cum superioribus epistolæ rectē conuenit, pro quo substituta est interpretatio Hieronymi: Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorū nē timeatis. in qua interpretatione nō est illud, Et exprobratione eorum nē vincamini, cum quo, vt dixi, cōuenit, quod author epistolæ dixerat, Neq; debemus eorum exprobrationibus vinci, quoniam hoc iubet Dominus per Esaia &c. Quis ergō non intelligit, & planē videt, non congruere interpretationem Hieronymi cum ijs, quę author epistolæ proximē dixerat, & testimonio Esaia confirmare voluit? In hac igitur epistola tantæ antiquitatis, vt potē scripta (velint, nolint Magd.) ante mille ducentos annos & ampliū, citatur sententia canonis Apostolici, cū ait: Præceptum est ergō in antiquis statutis, illis scilicet, quę proximē vocauerat constituta Apostolorum, Episcopos eiectos, atq; suis rebus spoliatos, ad ecclesias proprias primō recipi, & sua omnia eis reddi: & demū, si quis eos iustē accusare voluerit, æquo periculo facere: & iudices esse decernentes Episcopos recta sapientes. Illud autem aduertendum est, nē quis hīc tergiuersandum aut cauillandum esse putet, vt solet scriptura sancta citari aliquādō non numeratis verbis, sed ponderata sententia, sic hīc citatum esse canonem Apostolorū 74. Ex eo enim elicitur hęc sancti Zephyrini Apostolica sententia. Iubet enim canon, vt Episcopus de aliquo crimine à fide dignis accusatus, vocetur ab episcopis: qui si venerit, & pro se responderit, cōiucto supplicium decernatur. Cum igitur eijs & spoliari, supplicium sit, & canon iubeat supplicium decerni vocato, audito, & conuictō: consequens necessariō est, vt simul iubeat, si qui fuerint eiecti, & spoliati suis rebus, priū ad ecclesias suas reuocentur, & omnia eis restituantur: ac tunc audiantur: & iustē iudicentur: & cōiucti, puniantur. Hoc autem magis adhuc ex eo, quod in canone sequitur, intelligi potest. Iubet enim, vt si vocatus Episcopus venire noluerit, vocetur iterū: & si ne tūc quidem parere voluerit, vocetur tertio, duobus Episcopis ad eū missis. Quod si contempserit, & non occurrerit, Synodus in eum, vt videbitur, sententiam pronunciet, nē videatur lucrum fecisse ex fuga & declinatione iudicij: alioquē quomodō ex fuga atq; declinatione iudicij lucrum fecisse videri posset, nisi eiectus & spoliatus, antequam iudiciali ordine huc ventum sit, reuocandus & restituendus in locum suum esset?

Quomo-

*Can. Apostol.
74. citatus in
epist. 2. Zephy-
rini.*

Quomodo liceat 70. sententias Apostolorum, quas Zephyrinus dixit, redigere ad numerū 85. canonum exemplo Synodi Nicenæ, quæ canonem 5. vnam sententiam dixit duobus canonib. Apost. contentam. & demonstratio huius rei multis exemplis.
Cap. 20.

Sequitur iam, vt de numero 70. sententiarū S. Apostolorum, de quibus S. Zephyrinus meminit, quomodo cum numero 85. can. Apost. quos nunc habemus, conueniat, explicemus. Quod quidem ex canone 5. Synodi Nicenæ facile intelligi potest. Vigeat (inquit) sententia secundum canonem iubentem, vt ab alijs excommunicati, ab alijs nē recipiantur, siue clerici sint, siue laici. Est autem de laicis canon Apostolorum 12. De clericis verò, canon Apostol. 32. Vnam itaque sententiam Græcè *ἡ ἑκείνη* dixit Synodus Nic. ad imitationē *epi. zeph. vna sententiam dixit duobus canonib. Apostol. contentam.*

Quomodo 70. sententia Apost. in epist. Zephyr. ad numerū 85. canonum redigantur.

Ad hunc ergò modum licet 85. canones Apostolorum in 70. sententias redigere. Et, vt à primo incipiamus, sit vna sententia de ordinationibus, duobus canonibus, primo & secundo, ceu duobus capitibus contenta: vno, de ordinatione Episcoporum: altero, de ordinatione presbyterorum & diaconorum. Alia sententia de oblationibus, item duobus canonibus tertio & quarto contenta: altero de offerendis in ecclesia ad altare, altero de offerendis Episcopo & presbyteris in eorum domibus. Alia sententia, tertia scilicet, de non suscipiendis negocijs secularibus ab Episcopo, presbyteris, & diaconis, tribus canonibus, velut tribus capitibus, contenta, 5. 81. 83. Sequuntur deinceps alia 4. sententiæ, singula singulis canonibus contentæ, quinto scilicet de non eicienda vxore Episcopi, presbyteri, diaconi prætextu religionis. 7. de pascha non celebrando cum Iudæis. 8. de communicando facta oblatione. 9. de ingredientibus in ecclesiam & non permanentibus, &c. Octaua sententia de non communicando in oratione cum prohibitis, duobus canonibus comprehensa 10. & 11. vno, de non communicando in oratione cum excommunicato: altero in clericis, de non communicando cum deposito. Alia sententia, id est, 9. de receptis in alia ciuitate sine literis commendatitijs, tribus canonibus, tanquam tribus capitibus 12. 13. & 33. contenta: vno, de receptis sine literis, sed non excommunicatis: altero, de receptis sine literis & excommunicatis: alio, de peregrinis Episcopis, vel clericis. Sequitur alia sententia 10. contenta canone 14. de Episcopo, nē transeat ad aliam ecclesiam, sua relicta. Alia sententia 11. de clericis transeuntibus ad alias Ecclesias suis relictis, & de recipiētibus, duobus canonibus, velut duobus capitibus, contenta, 15. & 16. vno, de presbyteris, diaconis, & alijs clericis transeuntibus sine licentia Episcopi sui: altero, de Episcopo eos recipiente. Alia sententia, id est, 12. de impedimento ordinationis exnuptijs, tribus canonibus, veluti totidem capitibus comprehensa 17. 18. & 19. vno, de bigamo: altero, de eo qui duxit viduam, aut repudiatam,

tam, aut meretricem, aut ancillam: tertio, de eo, qui duxit duas *sorores*, aut consobrinam. Sententia 15. vno canone, id est, 20. contenta, de clerico fidei iussore. Sententia 14. de eunuchis, quatuor regulis siue canonibus, velut quatuor item capitibus contenta: vno de laicis eunuchis, vel sic natis, vel per violentiam hominū factis: altero de laicis, qui se fecerunt eunuchos, prohibendis, ne fiant clerici: tertio de clerico, qui se fecit eunuchū, postquam factus est clericus: quarto de laicis, qui se fecerunt eunuchos, excommunicandis annis tribus. Sequuntur deinceps alia 7. sententiæ variæ, totidē canonibus distinctis contentæ, id est, 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. Postea est sententia 20. de Episcoporum subiectione, & mensura potestatis eorum, duobus canonibus, trigesimoquarto & trigesimoquinto cōtenta: altero, de agnoscendis suis Metropolitanis, & de potestate in suis ecclesijs exercenda: altero, de non ordinando extra suas Ecclesias siue parœcias. Sequuntur deinde alia duę sententię, duobus canonibus 36. & 37. Deinde sententia 23. de bonis Episcoporum ecclesiasticis, tum proprijs, contenta 3. canonibus, 38. 40. & 41. Facile est ad hunc modum 85. canones Apostolorum in 70. sententijs redigere, cognatos, & materiæ similitudine coniunctos, ad vnam sententiam, tanquā ad vnam sedem, referentes exemplo (vt dixi) Synodi Nicenæ, quæ vnam sententiam Apostolorum citauit, duobus eorum canonibus cōpræhensam. Satis sit, indicasse hoc in canonibus & sententijs non paucis, persequatur reliqua, qui voluerit, ne quis iam in numero sententiarum 70. & canonum 85. hælitet.

f. * cōtēta duobus

Testimonia alia multa antiquorum de canonibus Apostolorum Iustiani Imperatoris, id est, ecclesiæ Catholice illius temporis, Basilij, Clementis Romani, Eusebij Alexandrini, Petri Alexandrini, Hieronymi, Epiphani, Anastasij Antiocheni, Cyrilli Alexandrini, Ioannis Damasceni, Tarasij Constantinop. beati Ignatij, Augustini. Item testimonia autorum, qui Canones Græcè composuerunt: & qui latine, & veterum Imperatorum catholicorum, qui eos religiosissime seruauerunt: præterea Photij Constantinop. Bonifacij Apostoli Germaniæ, Dionysij Areopagitæ. Postremo beati Petri, & de Canone Apostolorum non ieiunandi sabbato & Dominico.

Cap. 21.

Etti satis hætenus Magdeburgensibus responsum est, satisq; illi refutati, & antiquorum atque generalium conciliorum testimonijs conuicti videntur: tamen, quo magis adhuc erubescant, non dico hos, qui iam obdurerunt, sed qui istos duces cæcorum sequi volunt, & cum eis in foueam inferni cadere, nisi resipiscant, persequamur reliqua à nobis de canonibus Apostolorum obseruata. Iustinianus ergo Imperator, acerrimus ille Synodi Chalcedonenfis defensor, ante mille amplius annos, quod testimonium ecclesiæ catholica suo tempore canonibus Apostolorum daret, satis

fatís apertè testatur in constitutione 6. ad Epiphanium Archiepiscopum Constantinop. de rectè ordinâdis Episcopis, presbyteris, & diaconis. Rectè enim (inquit) atq; congruenter omnia agerentur, si ipsum rei initiû gratum Deo esset. Initium benè res ecclesiasticas gerendi, Deo gratum, dicit legitimam & canonicam ministrorum ecclesiæ ordinationem. Subiungit dein-
 de: Quod quidem certè futurum credimus, si sacri illi canones diligenter obseruentur, quos nunquam satis laudati, adorationeq; digni, & qui ipsi filium Dei conspexerunt, illiq; ministrârunt, Apostoli nobis reliquerunt: ac sancti patres custodiêrunt, & interpretati sunt. Hoc, inquam, testimonium ecclesiæ est illius temporis. Nec enim lege & publica constitutione catholicus legislator & Imperator, prudentissimorum virorû consilio & studio vsus, hoc testimonium publicum veritati, & sanctitati, ac antiquitati venerandæ canonum Apostolorum tribuisset, nisi quod iam olim ecclesia ab initio accepisset, tunc professa esset, quæ illud ipsum præconium canonum Apostolorum vsque ad nos perduxit. Quod si dicit lex Iustiniani, secundum publicum & contestatum illius temporis testimonium & præconium, reliquisse nobis sanctos Apostolos hos canones, & sanctos patres custodisse illos, & interpretatos esse, consequens est, cum aliqua sententiæ horum canonum in Synodis leguntur sanctæ, non esse dicendos sanctos patres illarum Synodorum, authores horum canonum, sed custodes potius & interpretes. Subiungit postea: Per omnia igitur sacrorum canonum vestigijs insistentes, sancimus, vt quandò posthac creandus aliquis Episcopus erit, prius in ipsius vitam inquiratur: videaturq; secundum diuinum illum Apostolum, an grauibus moribus præditus sit? an inculpatus? an irreprehensibilis? an deniquè bonum testimonium habeat? Præter hæc autem, de quibus in epistolis Pauli ad Tim. & Titum scriptum est, requirit etiam Iustiniani constitutio, vt non duxerit vxorem viduam, aut repudiatam, aut concubinam secundum canonem Apostolorum 18. Neque pecunia dignitatem emerit, secundum canonem Apostolorum 29. tum etiam si neglexerit ecclesiam suam, & absens permanere voluerit, vt deponatur secundum canonem Apostolorum 59. Atqui in ijs canonibus Apostolorum, quos Magdeb. in libro vetustissimo reperisse gloriantur, nihil de his sancitum est. De quibus Canonibus necesse erit in extrema parte huius libri paucis admonere, nè incauti artificio Magdeburgensium fallantur. Præterea beatus Hieronymus ad Canonem Apostolorum quartum retulit, quod in epist. ad Damasum scripsit, quodq; à Gratiano 16. q. 1. cap. extremo obseruatum est. Sic enim ait: Quod autem beatitudo tua quæsiuit, ytrum vsus decimarum & oblationum secularibus prouenire possit, nouit tua sanctitas, omninò non licere, protestantibus hoc diuinis autoritatibus paternorum canonum. Iubet autem canon sanctorum Apostolorum, qui sunt primi patres nostri, & quorum est diuina autoritas, vt mittatur fructus domum ad Episcopum, primitiæ ei & presbyteris, & vt Episcopus

Testimonium
Iustiniani
Imperat. de
canonibus.
Apost.

Can. Apostol.
13. 29. & 59.
citati in con-
stitutione
Iustiniani.

Can. Apost. 4.
citatus à bea-
to Hierony.

Cyprianus
Car. Apostol.
32. citat.

& presbyteri impertiant diaconis, & reliquis clericis. Beatus quoque Cyprianus non obscure canonem Apostolorum 32. citat, cum in eum intuens, his verbis ad Cornelium lib. 1. epistolarum scribit: Legi literas tuas frater charissime, quas per fratrem nostrum acolythum misisti, dilectionis fraternæ, & ecclesiasticæ disciplinæ, & sacerdotalis censuræ plenas. Quibus Felicissimum hostem Christi non nouum, sed iam pridem ob crimina sua plurima & grauissima abstentum, (sic interpretatur ἐν ἀφορισμῷ γινόμενον, quem nos excommunicatum dicere solemus) non tantum mea, sed plurimorum Episcoporum sententia condemnatum, reiectum à te illic esse. & quæ sequuntur. Iubet autem canon Apostolorum, ut si quis presbyter vel diaconus ab aliquo Episcopo fuerit excommunicatus, ab alio ne recipiatur: quod quidem Cornelius fecerat, qui neque literas istius & sociorum, quas à schismaticis ferebant, accipere uoluit, quod ad disciplinam quoque ecclesiasticam, canone Apostolorum 11. sancitam, pertinebat. Si quis uero istorum, qui canones Apostolorum facile negant, hoc de disciplina ecclesiastica & sacerdotali censura, non ad canonem Apostolorum Cyprianum retulisse dicat, immò fortasse neque eius meminisse, proprio iam uerbo, id est, uocabulo propriè canonem significante, redarguetur. Quia enim intellexerat Cyprianus minis & terroribus Pseudoepiscoporum aliquantum commotum Cornelium, cum eorum literas accipere noluit, ne contra canonem siue regulam ecclesiasticæ disciplinæ, à sanctis Apostolis traditæ, cum excommunicatis communicaret: Neque mouere (inquit) nos debent conuicia perditorum, quò minus à uia recta, & certa regula non recedamus. Iam hic vim uerbi Græci canonis, expressit proprio uocabulo regulæ, ad quam uia ecclesiasticæ disciplinæ dirigitur: aut dicant nobis sapientes isti, quæ regula est in Euangelio, quæ iubeat, ut excommunicatum ab aliquo Episcopo ne alius recipiat, aut cum excommunicato ne communicetur? Illud etiam huc addam, cum ait Cyprianus in hac eadem epistola, narrans illorum pseudoepiscoporum crimina, foris sibi conuenticula constituisse, uideri mihi expressisse, quod est canone 31. Apostolorum uetitum $\chi \alpha \rho \iota \varsigma \sigma \omega \alpha \gamma \alpha \gamma \theta \rho \nu$, id est, seorsum, siue separatim ab Ecclesia: hoc enim significat, foris sibi, hoc est, extra Ecclesiam $\sigma \omega \alpha \gamma \alpha \gamma \theta \rho \nu$, id est, conuenticulum facere. Præterea, quod magnus Athanasius in epist. ad orthodoxos scribit, & queritur, factum esse contra priscos canones ecclesiasticos, ut Georgius ille Cappadox Arianus, iussu comitis in locum suum per vim succederet, an non planè & apertè canones S. Apostolorum indicat? Sic enim ait canon 30. Si quis magistratibus seculi usus, ecclesiam per eos obtineat, deponatur: & excommunicetur unà cum ijs, qui cum eo communionem habent. Talis erat Georgius iste $\delta \mu \epsilon \tau \alpha \pi \rho \sigma \tau \alpha \sigma \iota \alpha \varsigma \kappa \alpha \iota \epsilon \iota \alpha \varsigma \tau \alpha \rho \iota \xi \omega \nu \delta \iota \kappa \alpha \sigma \tau \alpha \rho \iota \omega \nu \tau \eta \varsigma \epsilon \kappa \kappa \lambda \eta \sigma \iota \alpha \varsigma \tau \omega \nu$. sic enim de eo ait Athanasius, id est, qui iussu ac vi iudicum populi se immiserat. Præfectus enim Aegypti, ut idem narrat, proposito edicto, imperium comitis per vim ad effectum perduxerat. Hoc ipsum ho-

diè à

diè à Luteranis fit: apud eos enim iussu comitum seu principum, & edictis magistratum, superintendentes & ministri creantur. Quale verò, ac quantum hoc crimen sit, declarauit idem Athan. cum subiungit: Hoc autem ecclesiasticos canones dissoluit: & gentiles cogit blasphemos esse, ac suspicari non diuino iure, sed nundinatione ac iussione creationes Episcoporum fieri. Atqui ista admirabilis creatio Georgij Cappadocis, ab Arianis facta est: & hunc ortum habuit. Haftenùs Athanasius. Quòd verò canones Ecclesiasticos, quos hic dixit S. Athanasius, canones illos Apostolorum, quos Ecclesiæ tradiderunt, esse intellexerit, vnde ecclesiasticos vocauit, ex principio epistolæ perspici potest. Hortans enim Orthodoxos, ad quos scripsit, vt illam Georgij Ariani in canones iniuriam, communem ducerent: & vnusquisque tanquam ipse læsus esset, opem ferret, nè paulatim ecclesiastici canones & fides Ecclesiæ corrumperentur, subiungit: Non enim canones nunc dati sunt Ecclesijs: quin potiùs pulchrè eos ac firmè patres nostri tradiderunt. Neque fides modò cœpit, sed à Domino per discipulos eius in nos deriuata est. Hos discipulos Domini vocauerat priùs patres nostros, iuxta prophetiam Dauid, de filijs synagogæ patribus credentium: sic enim ait, Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. Quòd verò eisdem esse significauerit, quos & patres nostros & discipulos Domini vocauit, ex eo etiam, quod statim sequitur, magis adhuc intelligi potest. subiungit enim, vt verbis eius ytar, *ἴν' οὐκ μὲν τὰ ἐξ ἀρχαίων μέχρις ἡμῶν τηρῆντα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν ταῖς νῦν ἡμεῖς παραπόλινται, κινῆντε ἀδελφοὶ ὡς οἰκονόμοι θεοῦ μυστηρίων τυγχάνοντες, καὶ τὰ ὑφ' ἡμῶν ἀρπαξόμενα θεωροῦντες.* id est, nè ea igitur, quæ haftenùs à priscis vsque temporibus in Ecclesijs seruata sunt, ætate nostra intereant: & quæ nobis concredita sunt, à nobis requirantur, excitamini fratres, quippe qui mysteriorum Dei dispensatores estis: & quæ ab alijs eripiuntur, cernitis. Canonem, qui prohibet, nè iussu & autoritate secularis magistratùs aut potestatis vllus fiat Episcopus, vt Georgius ille Arianus loco Athanasij factus fuerat, affirmat S. Athanasius seruatum fuisse in ecclesijs *ἐκ τῶν ἀρχαίων*, id est, à priscis temporibus. prisca autem tempora ante Athanasium, necesse est vt in ætatem Apostolorum inciderint, qui vix trecentis annis antecesserant. ex quo fit, vt hic Canon 30. Apostolorum, Athanasij autoritate, aliorum, quàm Apostolorum, non potuerit esse. Item magnus Basilius in tertio suo canone canonem Apostolorum 22. citat. sic enim ait: Diaconus, qui post diaconatum fornicatus est, ei jcietur ex ministerio: in locum autem laicorum reiectus, nõ priuabitur communione: Quia antiquus canon est, vt lapsi ex gradu, hoc tantùm genere supplicij puniantur. Arbitror secutos esse illos primos legem illam, Non vindicabis bis in idipsum. Haftenùs canon Basilij. Canon verò Apostolorum, quem beatus Basilius antiquum canonem vocauit, sic ait. Episcopus, aut presbyter, aut diaconus in fornicatione, aut periurio, aut furto depræhensus, deponatur, & non excommunicetur, ait enim scriptura, Non vindicabis bis

Psal. 44.

Can. Apostol.
22. citatus à
Basilio.Naum I. in.
xix.

M in

in idipsum. & clariùs adhuc in canone suo 32. eundem canonē Apostolorum, quem antiquum vocauerat, repetit: Clerici (inquit) qui peccatum ad mortem peccant, gradu quidē mouentur, communionē tamen laicorum non prohibentur. non enim vindicabis bis in idipsum. Hunc quoque canonem confirmauit Synodus Africana ca. xxxvij. sic enim ait: Similiter confirmatū est, quod si presbyteri vel diaconi in aliquo grauiori peccato deprehendantur, propter quod necessariò à ministerio arcendi sint, nè imponantur eis manus tanquàm pœnitentibus, vel tanquàm laicis fidelibus, id est, nè excommunicentur vt laici. Laicis enim imponuntur manus, vt eiectione ex ecclesia per huiusmodi impositionem manûs, & priuati cõmunionē, pœniteant. Rursùs confirmat, esse hunc canonē Apostolorū, quod Leo magnus huius canonis Apostolici traditionē secutus, in epist. 92. cap. 2. scripsit, alium esse à cõsuetudine ecclesiastica, vt qui in presbyterali honore aut diaconi gradu fuerint consecrati, pro crimine aliquo suo per manûs impositionem remedium accipiant pœnitendi. Deindē subiungit, quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit. Obseruauit quoque Igmarius Rheimensis in eodem libro, quem sæpè dixi, cap. 24. de manûs impositione, hoc decretum magni Leonis: explicauitq; illud, & cum canone Apostolorum contulit. Sic enim ait: Et hanc obseruantiam de lapsis sacerdotibus siue diaconis, beatus Leo Papa primus ex Apostolica traditione indubitanter descendisse testatur. Deindē subiungit: Sed & in Apostolorū canonibus reperitur capitulum 25. Episcopus, presbyter, diaconus in homicidio, periurio, siue fornicatione deprehensus, deponatur: non autem excommunicetur. Non enim Deus bis vindicat in idipsum. Nam iuxta ecclesiasticam cõsuetudinem clericus pro eo crimine iubetur deponi, pro quo laicus, si admiserit, excommunicetur, vt in statutis sanctorum patrum frequentissimè decernitur. Vndē & laici absque ecclesiastica cõmunionē solent pœnitere: sicut & clerici absque administratione officij. Non ergò mirum, si clerici, per manûs impositionem, remedium pœnitendi pro criminibus, pro quibus laici excommunicari iubentur, non accipiunt. Si autē Episcopi vsque ad anathematis sententiam inobedientes extiterint, consequens est, vt per manûs impositionem sanctæ redintegrentur ecclesiæ, cùm redierint, sicut sanctum Nicenum conciliū de Nouatianis instituit. Haftenus Igmarius. Rursùs beatus Basilius in libro de spiritu S. ad Amphiloichium, cap. 27. Inter ea, quæ ab Apostolis tradita esse dicit *ἀγράφως*, id est, sine scripto, vt sunt traditiones canonum Apostolorum, numerat traditionem Apostolicam de trina baptizatiōe, in vnius baptismi mysterio, quæ est traditio canonis 49. qui Episcopum & presbyterum deponi iubet, si in vno mysterio non fecerit tria baptismata, id est, si non baptizauerit in nomine patris, & simul baptizauerit in nomine filij, & simul in nomine Spiritus S. Hæc enim tradiderunt S. Apostoli esse tria baptismata vnius mysterij, quæ Pelagius pontifex vocauit trinam mersionem in nomine Trinitatis, quam à sal-

*Interpretatio
decreti Leo-
nis ex Igm.
Rheimensi.*

*Can. Apost.
59. à beato
Basilio citat
27.*

saluatore nostro traditam dicit. Sic quoque intellexit Clemens Romanus, qui in libro 7. cap. 42. Apostolicam traditionem scribit, vt is, qui baptizatur, doceatur dicere post renunciationem, Baptizor in patrem, Baptizor in filium, Baptizor in Spiritum S. Vnde consequens est, vt simul doceatur sacerdos, baptizare in patrem, baptizare in filium, baptizare in Spiritum Sanctum. Dat igitur beatus Basilius testimonium, esse hunc canonem Apostolorum, cum sententia eius canonis de huiusmodi trina baptismatione siue mentione, ex Apostolica traditione sine scripto profectam esse dicit. Nec enim nos canones Apostolorum à sanctis Apostolis scriptos esse dicimus: Sed traditos sine scripto per sermonem: scriptos verò à beato Clemente eorum discipulo. vnde sic eos inscripsit, Canones Ecclesiastici sanctorum Apostolorum per Clementem. Rursus idem Basilius canonem 49. & 50. de baptismi forma citat, in primo suo, de baptismi schismaticorum & hæreticorum, canone, cum ait: Quod si illi ipsi baptismi nostri formam seruaauerint, eo contenti sumus. Non enim illis gratiam referre: sed perfecto iuri canonum seruire debemus. item in canone suo 12. canonem Apostolorum 17. de digamis citat, cum ait: Canone cautum est, vt digami ab omni munere ecclesiastico vacent. Hunc quoque canonem citauit Sidonius Apollinaris in concione ad plebem Biturigis habita, quæ est in 7. libro epistolarum eius. sic enim ait: (agebatur autem de Episcopo eligendo) Sed dicitis, viros Eucherium & Pannychium illustres, haberi superiores, quod hætenus eos esto putatos, sed præsentem iam modò ad causam illi ex canone non requiruntur, qui ambo ad secundas nuptias transierunt. Hæc Sidonius. Præterea Origenes, cum in extrema parte libri 8. Celso respondit, in Christianos obijcienti, quod se à rebus publicis abstinerent, sic ait: οὐ φεύγοντες γε τὰς κοινότητας τοῦ βίου λειτουργίας χριστιανῶν τὰ τοιαῦτα περιίστανται, ἀλλὰ τηροῦντες ἑαυτοὺς θειοτέρᾳ καὶ ἀναγκαιοτέρᾳ λειτουργίᾳ ἐκκλησίας θεοῦ ἐπὶ σωτηρίᾳ ἀνθρώπων, καὶ ἀναγκάσει ἅμα καὶ δικαίῳ ἡγουμένοι. Non (inquit) Christiani huiusmodi occupationes deuitant, quod communis vitæ ministeria fugiant, sed quod seruent se diuini ac magis necessario ministerio ecclesiæ Dei ad salutem hominum. Id quod necessarium simul & iustum existimant. Quis hic neget, qui sensum habeat, scripsisse hoc Origenem secundum Apostolicam traditionem, quæ vsque in hodiernum diem in ecclesia Dei custoditur: & in canone Apostol. 6. & item Canone 81. & 61. continetur? Episcopus (inquit) vel presbyter, vel diaconus, curas mundi nè suscipiat: alioqui deponatur. Et clarius adhuc in altero canone: Dicimus (inquit) non oportere Episcopum, aut presbyterum demittere se ad populares administrationes, sed potius vsibus & necessitatibus Ecclesiasticis tempus accommodare. Aut igitur pareat, vt non hoc faciat, aut deponatur. Nemo enim potest duobus dominis seruire, sicut Dominus præcepit. Eruditi ergo & probi, quos idem Origenes vocat *σωατοῦ λόγῳ καὶ εἰς*, qui, vt idem ait, ad regendas ecclesias accesserant, & sæpè inuiti trahebantur, abstine-

Can. 49. &
50. citati à
beato Basilio,
c. 17.

Sidonius Cas
non. 17. citat.

Can. Apost.
81. 61. citati
ab Origenes.

M 2 bant

bant se à rebus publicis tractandis, quia hoc Ecclesiastica traditio Apostolico canone sancita, præcipiebat. Et qui nondùm erant facti clerici, item abstinebant, nè eiusmodi administratio publicè prohibita, impedimento esset, nè clerici fierent secundùm canonem 61. qui iubet, vt si quis fornicationis, aut adulterij, aut alicuius prohibita actionis conuictus fuerit, nè fiat clericus. Inter prohibitas actiones est omnis publici muneris administratio, quousquè expleta sit & relicta, vt militia, aduocatio publica, & magistratus. Rursùs idem Origenes libro 3. contra Celsum, sententiam citat duorum aliorum canonum. Sic enim ait de disciplina, quæ tunc in ecclesia secundùm canones Apostolorum erat, & quæ nunc est: Quos, tanquàm à mortuis excitatos, existimant, si idoneam vitæ mutationem ostendant, idq; longiore tempore, quàm ij, qui primùm accedunt ad fidem, aliquandò postea admittunt, οὐ καταλιπόντες δὲ εἰς ἀρχὴν ἢ προστασίαν τῆς λεγομένης ἐκκλησίας τοῦ βίου, id est, non tamen vt ecclesijs præsent eos eligunt, qui postquàm ad fidem accefferunt, lapsi sunt. Hactenus Origenes. Primum caput ad sententiam canonis 51. pertinet, qui Episcopis & presbyteris iubet omninò recipere eos, qui à peccato reuertuntur pœnitentes. Secundum caput pertinet ad sententiã can. 80. qui iubet, vt qui ex ethnico fit Christianus, aut Christianus ex turpi vita ad honestã redit, nè statim Episcopus fiat, priusquàm documentum vitæ suæ præbeat.

Can. Apostol.
69. citatus ab
Eusebio Alex
and. Hier.
Anastasio
Antiocheno,
Epiphânio.

Ieiunium ali
ud perfectũ,
aliud imper
fectum.

Præterea cùm Clemens Romanus in libro 5. de martyribus c. 14. traditionem S. Apostolorum de ieiunãdo Quadragesimam scribit, & eandẽ traditionem S. Anastasius Antiochenus citat in libro, quem vocat ἐδηγὸν, & Eusebius Alexandrinus ante mille trecentos annos & ampliùs, de quo Anterus Pontifex in epistola sua ad Episcopos prouinciarum Bæticæ & Toletanæ meminit, in homilia prima de ieiunio, vna ex 16. quæ extant, ὅτι ἡ τεσσαρακωστῆς (inquit) κανὼν τοῖς πάντι ἐπίκειται, id est, canon Quadragesimæ omnibus impositus est ad ieiunandum. & S. Hieronymus in epist. ad Marcellam aduersùs Montanum, cùm Quadragesimam ait nos secundùm traditionem Apostolorum ieiunare. item cùm traditionem Apostolicam de ieiunio 4. & 6. feriæ idem Clemens, & Petrus Alexandrinus martyr, in canone suo 15. ac S. Epiphânus in charactere ecclesiæ sui temporis, quem describit, & idem S. Anastasius Antiochenus Patriarcha in eodem ἐδηγῶ citant, an non tribuunt hi omnes testimonium canonis Apostolorum 69. qui eadem iubet? an horum testimonium, vt aliorum testimonium nũc omitam, non facit fidem, esse illum, quem nunc habemus, canonem Apostolorum? Est autem hîc rursùs obseruandũ, quod suprã iterùm admonuimus de duplici genere ieiunij, perfecti, & imperfecti siue inchoati, quod Ioannes Damascenus, vt iam dixi, in libello de ieiunijs ad Cometam, notauit, quod in abstinendo solùm à carnis esu cernitur: id quod in omni 6. feriã ab initio vbiquè per totum annum seruatur: & de simili ieiunio 4. feriæ, quod non est in commune traditum, sed ecclesijs Orientis, quibus receptũ est

est ex præcepto: pro quo in ecclesijs Occidentis simile ieiunium abstinendi necessario ab esu carnis in sabbato seruatur. ita enim visum est à principio, vt nos sepulturam Domini ieiunio sabbati, illi initium passionis ieiunio quartæ feriæ pro peccatis nostris honoraremus. Ex qua distinctione nõ dissensio, sed mutua gratulatio, & decorus in ecclesia Dei cultus existeret. Illud præterea aduertendum est, nè quis à me has distinctiones excogitatas putet, notasse Synodum Gangrensem ieiunia in commune tradita canone 19. Ex quo intelligere licet, esse alia ieiunia, non in commune cunctis tradita, vt 4. feriæ & sabbati. loquor de ieiunio, quo solum abstinetur ab esu carnis. Sanctus quoque Epiphanius in caractere ecclesiæ traditiones ex præcepto susceptas, ab alijs *κατὰ ἀποδοχὴν προαίρεσιως*, id est, ab alijs ex voluntate susceptis distinguit. Vt in ecclesia nostra ieiunium 6. feriæ & sabbati perfectum, ex voluntate est: imperfectum verò, id est, in sola abstinentia ab esu carnis, ex præcepto susceptum: sicut in ecclesia Orientis ieiunium imperfectum 4. feriæ, & 6. ex præcepto est: perfectum verò, ex voluntate. Vndè idem Eusebius Alexandrinus, de quo paulo ante memini, in eadem homilia de ieiunio cū ait, non licere ieiunium Quadragesimæ ad aduentum amici soluere, licere tamè ieiunium 4. & 6. feriæ, de ieiunio perfecto loquitur. hoc enim ex voluntate, vt dixi, in illis ecclesijs susceptum est. Sicut ieiunare sex diebus ante pascha, nihil edendo præter panem, salem & aquam, traditio Apostolica fuit, ex v. libro Clementis *κατὰ ἀποδοχὴν προαίρεσιως*, id est, ex voluntate suscepta. Redeo ad testes canonum Apostolorum. Cyrillus Alexandrinus in 10. homilia citatus à beato Cyrillo. *ἑσπαστικῆ*, id est, paschali, ex 30. quas scripsit, & adhuc habemus Græcè, celebrationem paschæ, vt nunc celebrat ecclesia, secundum traditionem Apostolicam fieri dicit, quo testimonio fidem facit, Apostolorum esse canonem 7. qui iubet deponi presbyterum, aut diaconum, qui pascha ante æquinoctium cum Iudeis agitauerit, quia scilicet ad hos pertinebat docere populum, vt ritè secundum Apostolicam traditionem celebraret. In Laicos verò non sic celebrantes, nihil supplicij statuit œconomicè, id est, dispensatoriè. Hoc enim primum fecit, vt ante dixi, Synodus Nicena, quæ laicos non sic celebrantes excommunicauit, vt perspici potest ex primo canone Synodi Antiochenæ, quæ canonem concilij Niceni renouauit. Rursus S. Epiphanius tomo primo lib. 3. disputans cõtra Audianos, grauissimum & locupletissimum testimonium canonibus Apostolorum dedit. Ait enim, loquens de constitutionibus Apostolorum, ferri in eis *πᾶσαν κανονικὴν τάξιν*, id est, omnem ordinem canonicum. hoc dixit propter canones ecclesiasticos sanctorum Apostolorum, qui sunt in lib. 8. quibus omnis ecclesiastica constitutio, & compositio, atq; ordo continetur. Deindè subiungit, nihil in eis esse deprauatum, aut deuium à fide & confessione, nec ab ecclesiastica gubernatione & canone. Rursus idem S. Epiphanius lib. 2. tom. 1. disputans contra hæresim Montani, canonem Apostolorum 17. citat, cū ait, honorare Deum monogamiâ, sicut sancti Apostoli ecclesiasticum canonem sacerdotij ordinatè & sanctè

ieiunia alia in commune tradita, alia non in cõmuni tradita.

Traditiones Apostolica alia ex præcepto suscepta, alia ex voluntate.

Can. Apost. 7. citatus à beato Cyrillo.

Sancti Epiphaniij testimonium locupletissimum de canonibus Apostolorum.

Constituerunt tamen charismata sacerdotij virginitate & abstinentia à monogamia, præcipuè Deus ornarit. Item Ioannes Damascenus, qui fuit sub Leone Isaurico Iconomacho ante annos octingentos in lib. 4. de fide orthodoxa, post enumeratos libros canonicos scripturæ sacræ, posuit canones Apostolorum per Clementem. Quanta verò sit Damasceni authoritas, nemo est qui nesciat, præter Magd. qui se omnibus ecclesiæ sanctæ antiquis doctoribus anteponunt, vt qui sint in oculis suis omnium seculorum sapientissimi. Præterea Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus in epist. ad Adrianum Pontificem Rom. canonem Apostolorum 29. citat, & recitat de eo, qui pecunia factus est Episcopus, aut presbyter, aut diaconus. Adhæc, canonem 64. de non ieiunando Sabbato & Dominico, Apostolorum esse, testimonio est, non solum beatus martyr Ignatius in epist. ad Philipp. & Clemens Romanus in 5. lib. & 7. de Apostolorum constitutionibus, vt supra ostendi, cū causam & rationem ieiunandi sabbato explicarem, sed etiam beatus Augustinus in epistola, quam ad Casulanum scripsit contra Urbicum ecclesiæ Orientis accusantem, quæ sabbato non ieiunant, non quidem Iudaicè, sed alia ratione, & quidem pia, quas Tertullianus quoque in apologetico c. 16. defendit his verbis: Aequè (inquit) si diem solis (sic vocat Dominicum) lætitiæ indulgemus, alia longè ratione, quàm religione solis. Deindè subiungit, de non ieiunantibus per Orientè die sabbati: Secundo loco ab ijs sumus, qui diem Saturni ocio & victui decernunt, exorbitantes & ipsi à Iudaico more, quem ignorant. Hastenùs ille. Sed dicet aliquis, ergò in crimine est ecclesiæ Romana, quæ hanc traditionem Apostolorum non recepit? minimè. Nō enim hanc consuetudinem non ieiunandi sabbato, in commune cunctis fidelibus tradiderunt, sed ecclesijs Orientis non solum propter Simonianos inde ortos, qui mundum, à cuius creatione sabbato Deus requieuit, opus eius esse negabant, sed quod iam per spiritum præcognoscerent, futuros quoque esse in illis locis hæreticos alios, Manichæos, Eustathianos, Marcionistas, Lampetianos, & Messalianos, qui in Paphlagonia apparuerunt. Hos enim scribit S. Anastasius Antiochenus Patriarcha, solitos secundùm dogma suum sabbato & Dominico die ieiunare *διὰ νομισθίον ἡμερῶν ἁποστόλων*, quod Synodus Gangrensis can. 17. prohibet, id est, propter falsam & simulatam exercitationem: ieiunabant enim simulatè his diebus in contumeliam resurrectionis, cui à vespera sabbati, vt ait magnus Leo in epist. 81. c. 1. initium constat adscribi: vnde in honorem resurrectionis, quam à vespera sabbati ecclesiæ Orientis celebrare incipiunt, cœperunt à principio non ieiunare sabbato. Sic enim beatus Ignatius, & Ioannes Damascenus, vt antea admonui, intellexisse videntur. Verius hoc, quàm quod Theorianus cognomento Philosophus, Græcus author, in epistola ad sacerdotes de ieiunio sabbati scripsit, non ieiunare Græcos sabbato, quia eo die animæ iustorum statim post descensum Domini ad inferos, liberatæ fuissent, (siquidem vespera feriæ 6. ad noctem, & nox ipsa, quæ vesperam ipsam secuta est, ad posterum diem sabbati

Ioan. Damasceni testimonium de canonibus Apost.

Can. Apost. 29. à Tarasio Patriarcha Const. citatur.

Beati Augustini testimonium de canone Apost. 64.

Quare traditus à S. Apostolis ecclesijs Orientis canon de non ieiunando sabbato, & Dominico.

bati pertinebat) at ecclesia, licet ita esset, ut hic author vult, non nisi vnam resurrectionem festiue ac religiose celebrat, eius scilicet, qui est primogenitus mortuorum, & primitiæ dormientium Christus Deus noster. Illud vero melius, quod hic author in eadem epist. de varia consuetudine ecclesiarum Orientis & Occidentis in ieiunio, aut non ieiunio sabbati, & in azymis, aut fermentato, & alijs huiusmodi ait, dicam verbis eius οὐδὲν γὰρ δυτε ἡ τῶν λατινῶν ἐκκλησιαστικὴ συνήθεια, δυτε ἡ ἡμετέρα ἐξο τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀρέσκοντος ἐληφεν ἢ κρατεῖ, ἀλλὰ θειοτέρων ἔχονται σκοποῦ καὶ νοήματος, τοῖς οὖν ἐχέφροσι πάντα ὀρθά, τοῖς δὲ μὴ τοιοῦτοις σκάνδαλον τε καὶ πρόσκομμα Neque Latinarum, inquit, ecclesiastica consuetudo, neq; nostra, id est, Græcorum, quicquam, quod honesto fine aut decencia careat, accepit, aut tenet. quin potius vtriusq; consuetudinis diuinum propositum, & mens est. Prudentibus ergo recte omnia, contra vero imprudentibus omnia sunt periculo & ruinæ. Recte quidem ille hoc, nisi paulopost à se dissentiret, cum canonem 56. Synodi 6. in Trullo, qui consuetudinem Ecclesiæ Romanæ ieiunandi sabbato temere improbat, & nõ ieiunare iubet, à Vigilio Pontifice Romano approbatum ac confirmatum esse dicit, quod non modò falsum est, sed neq; fieri potuit, siquidem non solùm post Vigilium, sed 24. annis post 6. Synodum, quæ Agathone Pontifice contra Monothelitas habita est, canones illos, qui 6. Synodi esse feruntur, editos esse constat. Ut Anastasius cognomèto Bibliothecarius, & ante eum Theophanes Episcopus Niceæ, aperte docent: id quod tempus indictionis quartæ, in tertio canone notatum, satis ita esse conuincit. Sed de canonibus istis in libro de actis sextæ & septimæ Synodi iam pridem, quid habendum esset, scripsimus. Ut autem redeam ad ieiunium diei Dominici, & ad Synodum Gangrensem, illud etiam obseruandum est, cum prohibet ieiunare die Dominico propter simulatam exercitationem, satis significauit & admonuit, licere quidem propter veram, id est, causam abstinentiæ religiôsæ & sanctæ. Possem præterea eos omnes producere testes Canonum Apostolorum, qui apud Græcos Nomocanones scripserunt, id est, qui leges canonicas in certos titulos, quos vocant, distribuerunt, Cõstantinum cognomento ἀπὸ σχολαστικῶν tempore Iustiniani, Photium Constantinopolitanum, Cõstantinum Harmenopolium, Matthæum monachum, Zonarã, Theodorum Balsamonem: & qui apud nos idem fecerunt, id est, qui cõcordantias decretorum, quas vocant, composuerunt & elaborarunt, Anselmum Lucensem, Deusdedit, Iuonem, Burcardum, Gregorium cognomento Polycarpum, Gratianum. Ex quibus quia ceteri fortassè notiores sunt, de Latinis loquor, quid Deusdedit Cardinalis tituli Apostolorum, vir suæ ætatis doctissimus, de Apostolorum canonibus senserit, non dissimulabo. is ergo ante annos prope quingentos tempore Urbani 2. qui Victori 3. successit, sic scripsit in libro, quem de eo composuit, quòd ad regem vel Imperatorem nõ pertinere potestates ecclesiasticas constituere: nec electionem summæ pontificis

*Oes Græci
authores nomocanonum,
& latini authores cõcordantiarum canonicarum testimonium tribuunt canonibus Apost.*

Can. Apostol. 30. citatus ante annos 500. à Deusdedit cardinali.

ficis confirmare. postquam enim canonem Apostolorum 30. citauit, Si quis Episcopus potestatibus secularibus vsus, ecclesiam per ipsas obtinuit, deponatur, subiungit: Si quis huius Apostolici canonis auctoritatem authenticam non esse contendat, primam vniuersalis Synodi Nicenae & Antiochenae, quibus authentica esse docetur, euersor esse docetur, ac per hoc haereticus esse iudicabitur. Deinde subiungit: Nam & Calixtus, & Gregorius, & alij pontifices suas constitutiones eorundem canonum Apostolicorum auctoritate firmauerunt. Stephanus verò 4. & Ioannes 8. vt ait Anastasius in prologo Synodi 7. in plenissima auctoritatis robore recipere consueuerunt. Et paulò post: Hanc itaq; quam praedixi, consuetudinem ab Apostolis traditam (quam prius canonem Apostolorum vocauit, vocat nunc consuetudinem ab Apostolis traditam) nullatenus violare praesumpserunt Christianissimi Imperatores, Constantinus, Constans, Valentinianus, Theodosius, Archadius, Honorius, Carolus, Ludouicus, & his imperio & religione cõsimiles, qui vel à se, vel ab alijs ædificatas ecclesias amplissimis donis ditauere: & in clero, & in rebus ecclesiasticis nullum iudiciũ vel dominium vindicauerunt: Immo quidam eorum legibus hoc cauerunt. At contra Zenon & Anastasius Imperatores Eutylianistae leguntur prius sanctam ecclesiam sibi subdidisse, ita vt Catholicos Episcopos in exilium relegarent, alios subrogarent, & quae sequuntur. Haec tenens Deus dedit. Quae eo libentius recitauit, quo magis Magd. & ceteri Lutherani intelligant, contra scripturam sanctam auctoritatem, & contra canonicam consuetudinem ecclesiae, à sanctis Apostolis traditam, quam pij Imperatores nunquam violare ausi sunt, ecclesias suis ministris & superintendentibus à potestatibus secularibus tribui & assignari, vt nuper duobus libris, de hierarchicis ordinationibus inscriptis, copiose docui. Illud ite Photij Constantinopolitani Patriarchae de canonibus Apostolorum testimonium, quod in volumine de libris à se lectis composito, quod Bibliothecam appellauit, scriptum reliquit, non praetermittam, quin recitem verbis eius:

Quo potestas secularis ministris Lutheranorum ecclesias tribuit.

Photij Const. de canonibus Apost. testis monium clarissimum.

Prudens animi maduersio Photij de canonibus Apost.

ἀνεγνώθι κλήμηντος τοῦ ῥώμης τεύχη δύο, ὧν τὸ μὲν γράφεται διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων διὰ κλήμηντος, ἐν ᾧ καὶ οἱ τῶν συνοδικῶν κανόνων τῶ ἀθροίσματι τῶν ἀποστόλων κανόνες ἐπιγραφόμενοι περιέχονται. interpretemur Latine, Legi (inquit) Clementis Romani volumina duo, quorum alterum de constitutionibus Apostolorum inscribitur, in quo canones Apostolorum continentur, qui collectioni canonum Synodicorum ascribuntur. Admonuit ergò hoc testimonio eruditissimus, & incredibili lectione author Photius, esse canones Apostolorum, quanuis frequenter inter Synodicos collocati, & ascripti reperiantur. Vt in Antiochena Synodo cernere licet, cuius Synodi canones omnes, sunt Apostolorum canones. Quod quidẽ nec ipsa Synodus dissimulauit, vt nos supra suo loco singulatim docuimus. Falluntur itaq; opinione, si qui non putant Apostolorum canones esse, quos numero canonum Synodicorum saepe ascriptos reperiunt. Quod author sapientissimus ad-

monen-

monendum esse, rectè iudicauit. Praterèa Bonifacius Apostolus Germanie
 vestra, Magdeburgenses, ante annos octingentos canonem Apostolorum 34. *Cano. Apost.*
 in epistola ad Gudbertum Anglum citauit. sic enim ait: Deceterò, frater cha- *34. citatus à*
 rissime, quia nobis æqualis labor & maius periculum imminet, quàm cæ- *Bonifacio*
 teris sacerdotibus, quia canones antiqui præcipiunt, vt omnes sciant, Metro- *Apostolo Ger-*
 politanum sollicitudinem totius prouinciæ gerere &c. Hunc saltem dome- *manie.*
 sticum testem dicere Magdeburgenses nõ audebant, sed testem nostrum de
 domo eorum prodeuntem, & eos conuincentem. Sin verò hic cauillentur,
 vocasse Bonifacium antiquos canones alicuius Synodi antiquæ, redarguet
 eos Synodus Antiochena, quæ cum sit antiqua, annis 5. post Nicenam habi-
 ta, renouans hunc canonem Apostolorum in canone 9. Secundum (inquit)
 priscum patrum nostrorum Canonem. constat autem, hunc canonem non
 esse inter canones Synodi Ancyranae, neq; Neocæsarensis, quæ duæ Synodi
 non multis annis Nicenam antecesserunt, &c. Deindè diuinus Dionysius
 Areopagita canonibus sanctorum Apostolorum locupletissimum & anti-
 quissimum testimonium perhibuit in epistola ad Demophilum. Citat enim
 in ea non obscure canonem Apostolorum 52. cum sacerdotem illum, quem
 Demophilus ex ecclesia eiecerat, quia poenitentem quendam absoluerat, *Testimonium*
 multis exemplis scripturæ sanctæ grauissimè defendit. & Demophilum mo- *Dionysii de*
 nachum accusat, quod cum infra sacerdotes, immò infra diaconos esset, sa- *canonibus*
 cerdotem tamen iudicare ausus esset, quod minimè ei licuisset, quanuis ali- *Apost.*
 quid illum in canones egisse sciret. Et si enim (inquit) ἀκοσμία καὶ ἀταξία τῶν
 δυνάμεων ἐστὶ καὶ ὄργων καὶ θρασυῶν ἐκθεσις, id est, & si enim canones & traditiones
 violare, nihil aliud sit, q̄ honestatem siue decorum & ordinem rerum diuinarum
 tollere, non tamen, inquit, rationi consentaneum est, vt ordo peruertatur: id
 est, vt qui nõ debet, neq; potest, corrigat: cum scriptum sit in Deuteronomio, quod *Deut. 16.*
 idè Dionysius in eadè epistola citat, Quod iustum est, iuste exequere. Quo lo-
 co, vt hoc quoq; obiter obseruemus, nemo sit, si vim & usum horum verbo-
 rum ὄργων & θρασυῶν nõ ignoret, q̄ neget aut dubitet, significatos esse hinc canones
 Apostolorum. Ex quo loco Dionysij intelligere quoque licet, cum Paulus
 dixit in epistola priore ad Corinthios. Omnia honestè & secundum ordinem
 fiat in vobis, præsertim si quis proximè superiora cõferat, custodiam cano-
 num Apostolorum commendasse. His enim custodiendis honestas & ordo
 sancte in domo Dei conuersationis continetur: id quod satis per se ipsa ratio
 sic esse intelligendum, conuincit. Quomodò enim omnia honestè & secundum
 ordinem fieri in ecclesia præciperet, si nullæ ecclesiasticæ regulæ honestatis
 & ordinis seruandi, tradite fuissent? Vnde canones Apostolorum sic
 in vetustis exemplaribus inscriptos reperi, *περὶ ἐνταξίας κανόνων τῶν ἁγίων ἀπο-*
στόλων, id est, De bono ordine canones sanctorum Apostolorum. Idem ergò
 Dionysius, qui de canonicis traditionibus generatim meminerat, quas
 ὄργων & θρασυῶν vocauit, quibus verbis frequentissimè postea sanctæ Synodi
 & sancti patres vsi sunt, paulo post: Et tu, inquit, h. 10 (Demophilum dicit)

N au-

Luc. 15.

audax es contra mitem & bonum Deum, & contra legem eius in ecclesiastica hierarchia positam: canonem dicit à sanctis Apostolis sine scripto traditum, quem vocat *θεσμοθεσία ιεραρχικη*, qui ait, Si quis episcopus aut presbyter reuertentem à peccato non recipit, sed potius abijcit, deponatur. Tristitia enim afficit Christum, qui dixit gaudium esse super vno peccatore penitentiam agente. Quod idem quoque Dionysius in eadem epistola contra Demophilum istum citauit. Contra hanc ergo legem, siue canonem Apostolorum commiserat Demophilus iubentem episcopis & presbyteris, vt ad exemplum Domini mitis & benigni, recipiant penitentem, & non abijciant. At Demophilus impie & crudeliter contra exemplum Christi, & contra sanctorum Apostolorum ecclesiasticum canonem, voluerat non recipi penitentem à presbytero, sed abijci. Si quis verò huic nostræ sententiæ & interpretationi assentiri fortasse noluerit, sed potius contradicere, respòdeat mihi, quos *θεσμο* & *θεσμοθεσία* dicat hîc Dionysius? & in quâ legem traditam ecclesiasticæ hierarchiæ, contra Dei benignitatem & mansuetudinẽ peccauit Demophilus, cum voluit, vt non reciperetur à presbytero reuersus à peccato? Sanctionem enim, vt dixi, legum ecclesiasticarum, quas Apostoli Canones Apostolicos vocarunt, *θεσμοθεσία ιεραρχικη* Dionysius appellauit. Denique, vt omnium os in canones ecclesiasticos Apostolorum obstruatur, beatus Petrus in sermone doctrinæ suæ ad populum in ordinatione Clementis, cui sermone sanctus Anacletus & sanctus Alexander, vt alios nunc taceam, testimonium in epistolis suis tribuunt, sic de beato Clemete locutus est: Quo circa (inquit) trado ei potestatem mihi à Domino traditam ligandi & soluendi, vt cuiuscumque manus imposuerit, in terra, sic enim est Græcè, ratum sit in cælis. ligabit enim (inquit) quem ligari oporteat: & soluet, quem solui: *ὅσο τὸν τῆς ἐκκλησίας ἡ δὲ ὡς κανὼνα*, id est, vt qui canones ecclesiasticæ nouerit, canones enim dixit pro canonibus, vt militem dicimus pro militibus: & scriptura, Fons (inquit) ascendebat de terra, pro fontibus. Erant igitur regulæ ecclesiasticæ à sanctis Apostolis traditæ, quas canones ecclesiasticæ vocarunt: vt postea sancti patres eorum successores, & sanctæ Synodi frequenter vocare consueuerunt. Quare cum sic vocet beatus Petrus, quis erit iam, qui cum legerit antiquas regulas ecclesiasticæ, siue canones priscos ecclesiasticos in Synodis, aut Epistolis veterum pontificum, aut in scriptis aliorum sanctorum patrum citatos, non Apostolorum canones citatos existimet, præsertim si eos in numero 85. quos habemus, legat? Quæro istos, qui contradicunt, dicant nobis, quos canones ecclesiasticæ nouerat Clemens ad ligandum, quos ligare oporteret: aut ad soluendum, quos soluere, nisi eos, qui à sanctis Apostolis traditi sunt: qui sint excommunicandi, & qui non: qui sint ad penitentiam recipiendi, & qui non? Dominus enim dixit: Quæcumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. At verò quæ oporteat ligare & quæ soluere, vt eorum alligatio vel solutio rata sit in cælo, ecclesiasticis regulis siue canonibus ecclesiasticæ traditis, ad hoc sciendum, opus

Canones Apostolorum sciendi oportet, ad sciendum quos oporteat ligare, & quos soluere. Matt. 18.

opus est: & ad sciendum, quo modo peccatores pœnitentiam agere debeant, & quomodo curari. Quod quidem Dominus sanctos docuit Apostolos, quod canones Aphorismorum, ut periti medici, sicut à principe & authore medicinae spiritualis didicerant, ecclesiae Catholicae ad vtilitatem omnium tradiderunt. Vnde S. Irenaeus lib. 3. cap. 5. Quod autem, inquit, Dominus venit medicus eorum, qui se male habent, ipse testificatur, inquit: Non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam. Deinde subiungit, quomodo ergo, qui male habent, confirmabuntur? & quomodo peccatores pœnitentiam agent, utrum perseverantes in eisdem ipsis? an è contrario magnam commutationem & transgressionem prioris conuersationis accipientes, per quam aegritudinem non modicam, & multa peccata sibi ipsis importauerunt? Ignorantia autem horum omnium, per agnitionem vacuatur: agnitionem verò faciebat Dominus discipulis suis. Haec tunc Irenaeus. Dominus ergo, ut verus medicus, docuit discipulos, quo modo & qua methodo, & quibus canonicis atque aphorismis, sic enim vocant Graeci excommunicationes, varias aegritudines peccatorum in ecclesia per potestatem ligandi & soluendi curare deberent.

Testimonia veterum Pontificum Apostolicorum, sententias canonum Apostolorum frequenter citantium, & quibus in locis, Anaclei, Alexandri, Eleutherij, Sixti, Marcelli, Eusebij, Iulij, collatis sententijs citatis cum ipsis canonibus.
Cap. 22.

Iam fortasse tot ac tanti testes canonum Apostolorum, non pontifices, fidem pontificibus apud Magdeburg. adstruent: desinentque vocare eos domesticos testes. Quod si adhuc in sententia sua peruersa pertinaciter permanere voluerint, nihilominus tamen, ut ex omni parte sint inexcusabiles, quae nos in epistolis veterum pontificum de regulis ecclesiasticis ex Apostolica traditione profectis obseruauimus, libenter hic notabimus. Ergo S. Anacletus in epistola 1. aduersus accusatores Episcoporum, quos sacerdotes Domini vocauit, & beati Apostoli (inquit, sic enim est, ut iterum admoneam, in exemplari vetustissimo Bibliothecae Vaticanae, & altero item perantiquo Bibliothecae Florentinae S. Marci.) ac praedecessor noster Clemens vir Apostolicus, & spiritu Dei plenus, vna cum reliquis sanctis collegijs suis statuit, dicens: Accusandi & testificandi licentia denegetur illis, qui Christianae religionis & nominis dignitatem, & suae legis, vel sui propositi normam aut regulariter prohibita neglexerint: transgressores enim sponte legis suae, ei-Sententia Canonis Apost. usque violatores, apostatae nominantur. Haec Anacletus, quibus verbis sententiam Canonis Apostolorum 75. citauit, quae est, statuisse Apostolos, ut non admittatur testimonium haeretici contra Episcopum. Anacletus verò non verba canonis, sed sententiam citauit: nec enim necessè est, cum ait, dicens, ut verba recitet, sed potius sententiam. Interpretatus itaque est S. Anacletus, *S. Anacleto, & S. Alexandro.*

Quo Anacle-
tus verbū ha-
retici, quod
est in canone
Apost. inter-
pretatus sit.

Qui sint &
dicantur apo-
stata.

I. Tim. 5.
Sententia ca-
nonis Apost.
31. ab Alexā-
dro & Ana-
cleta citata.

Excommuni-
catio, exilium
finitimum
dicta.

vocari in canone hæreticum omnē apostatam sponte sua, id est, sua electio-
ne & proposito, (hoc enim significat hæresis) à fide vel à religione, quam vo-
cat sui propositi normam, vel à pietate vitæ Christianæ. Coniunxit autem
cum Apostolis Clementē & collegas eius, dicens: Beati Apostoli, & Clemēs
cum collegis suis, statuerunt: quia traditionē hanc Apostolorum, cum reli-
quis eorū traditionibus cononicis, Clemens scripsit, & cū suis collegis Epi-
scopis promulgavit, ac confirmavit. Eiusdem quoq; canonis sententiā citat
Alexander pontifex & martyr in epist. 1. cū loquens de eisdem, de quibus
S. Anacletus: De quibus, inquit, à temporibus Apostolorū, & infra, ista te-
nemus atq; decreta habemus. Eorum accusandi Episcopos, aut testificādi in
se scimus. Quo in loco quos Anacletus, interpretās verbum hæretici, quod
est in canone, dixerat apostatas à fide, vel à norma sui propositi, id est, à reli-
gione, vel sponte legis suæ transgressores, dixit Alexander vno verbo, mor-
tuos actibus diuinis, sed non humanis: similiter atque illud Pauli de vidua
carnali dictum: Nam quæ in delicijs est, viuens mortua est. Citauit etiam in
eodem loco idem Alexander canonem Apostolorum 31. qui sancitus est in
eum, qui contempto Episcopo catholico, seorsum congregat, & alterū al-
tare erigit: quem iubet, si presbyter est, deponi, tanquam tyrannum, & affe-
ctantem præesse, simul cum clericis, qui se ad eum adiungunt: & laicos excō-
municari. Nihil enim aliud est hoc, quam persequi Episcopū, & velle eum
amouere iniuste contra Apostolicam authoritatem, sicut ait Alexander in
hoc loco epistolæ: Quod qui faciunt, (inquit) perpetua notantur infamia, &
exilio digni iudicantur finitimo: quia enim solebant, qui in exilium mitte-
bantur, in longinquum deportari, excommunicari, quod est quoddā exu-
lare ab ecclesia & ciuitate Dei, scitè exilium finitimum vocauit. Non enim
extra ciuitatem, in qua habitat, eijcitur, qui excommunicatur, sed extra ec-
clesiam. Quia verò Apostoli statuerunt, vt qui sic Episcopos persequuntur,
excommunicentur, subiungit: De quibus à temporibus Apostolorū, & in-
fra, ista tenemus atq; decreta habemus. Non enim ista decreta dixit solūm
propter decretum, quod statim sequitur ex traditione etiam Apostolorū,
vt non sit testis contra Episcopum, qui sponte sua est transgressor legis, qui
apostata vocatur, de quo iam dictum est: sed etiam propter decretum, quod
prius dixit de infamia & exilio finitimo, id est, excommunicatione iniqui
persecutoris Episcoporum. Declarat adhuc magis, quod dico, paulopost
idem Alexander in eadem epist. confirmans enim hoc ipsum decretū, id est,
sententiam canonis Apostolorum 31. ait: Sicut à beatis Apostolis, & à reli-
quis sanctis patribus, & successoribus eorum accepimus, statuētes decerni-
mus, omnes qui sanctos patres persequuntur, aut amouere, vel dilacerare
manifestè nituntur, infames esse, & alienos à liminibus ecclesiæ vsq; ad satisf-
actionem fieri. Quod prius, de eisdem loquēs dixerat, iudicare eos dignos
exilio finitimo: dicit nunc, decerni alienos fieri à liminibus ecclesiæ vsq; ad satisf-

fatisfactionem. In quo satis significauit, si clerici propter hoc crimen deponantur, sicut canon præcipit, & depositi non satisfecerint, excommunicandos insuper esse. Satis itaque visum est pontifici, sententiam canonis Apostolici citanti, de supplicio maiore canonis meminisse, id est, de excommunicatione, quæ Græcè dicitur ἀφορισμός, quod verbum propriè significat separationem à certis terminis. Rursus idem S. Anacletus in epist. 2. citat sententiam eiusdem canonis 31. quam Alexander citauit. Hæc (inquit) & alia considerantes Apostoli statuerunt, nè facillè commouerentur, aut lacerarentur, vel accusarentur columnæ sanctæ Dei ecclesiæ, quæ Apostoli & successores eorum non immeritò dicuntur. Sed si quis aduersus eos, vel ecclesias eorum commotus fuerit, aut causas habuerit, prius ad eos recurrat charitatis studio: vt familiari colloquio ea sanent, quæ sananda sunt: & charitatiuè emendent, quæ iustè emendanda cognouerint. Deindè subiungit: si autem aliqui eos, priusquam hoc egerint, lacerare, accusare, aut infestare præsumperint, excommunicentur: & minimè absoluantur, antequam per satisfactionem condignam egerint pœnitentiam. Hactenus S. Anacletus. Videamus nunc, quemadmodum hæc sententia in canone Apostolorum contineatur: Si quis presbyter (inquit) contempto suo Episcopo, seorsum cõgreget, & alterum altare erigat, cum nihil habuerit, de quo in causa pietatis & iustitiæ Episcopum condemnent, deponatur tanquam affectator principatus: est enim tyrannus. Similiter & reliqui clerici, qui ei adhærent: Laici verò excommunicentur. Hæc autem fiant post vnam, & secundam, ac tertiam Episcopi admonitionem. Hactenus canon. Interpretatus itaque est Anacletus, si sententiam canonis Apostolorum, quam citat, cum hoc canone conferamus, tunc contemni Episcopum ab eo, qui aliquid aduersus eundem Episcopum se habere dicit, & putat, cum non prius eum conuenit charitatis studio, vt charitatiuè emendet, quæ iustè emendanda esse cognouit: quod quidem nisi prius faciat, non potest dici, quòd habeat aliquid, de quo Episcopum in causa pietatis & iustitiæ condemnent. Quòd verò non admoneri prius Episcopum, & seorsum corrigi studio charitatis, contemni sit, sicut S. Anacletus interpretatus est, ex Evangelio Matthæi intelligere licet. Videte enim, inquit Dominus, nè contemnatis vnum ex his pusillis: dico enim vobis, quia angeli eorum semper vident faciem patris mei, qui in cælis est. Vt autem intelligeremus, loqui eum de peccatoribus, qui in Christum alioqui credunt, qui tunc contemnuntur, cum eorum correctio negligitur, subiungit: Venit enim filius hominis saluare quod perierat. Et adiungit parabolam de eo, qui relictis nonagintanouem ouibus in montibus, vadit quærere eam, quæ errauit. Et, si contigerit (inquit) vt inueniat eam, amen dico vobis, quia gaudet super eam magis, quàm super nonagintanouem, quæ non errauerunt. Sic non est voluntas ante patrem vestrum, vt pereat vnus de pusillis istis. Deindè, vt doceret nos, quomodo isti, qui errârunt, essent, instâr illius ouis amissæ, quæ

*Demonstratio,
quo modo sen-
tentiæ canonis
31. Apostol. ab
Anacleto &
Alex. citata,
in canone ipso
& Apost. contineatur.*

Matth. 18.

rendi, nè tanquàm pusilli & parvæ æstimationis, quia peccârunt, contēnerentur: subiungit continuò, Si autem peccauerit in te frater tuus, vade, & corripere eum inter te & ipsum solum. Hoc ergò est studiũ charitatis, quod S. Anacletus dicit: & hoc non præstare erga fratrem, qui in nos peccavit, contemnere eum est, sicut est in canone ad imitationem euangelij. Illud autem est hic aduertendum, nè quis erret, malè hunc canonem Apostolorũ interpretando, ex eo quod canon ait, Si quis presbyter, contempto suo Episcopo, seorsum congreget, & alterum altare erigat, cum nihil habuerit, de quo in causa pietatis & iustitiæ eum condemnet: non continuò sequitur, vt, si habuerit, de quo Episcopum condemnet in causa pietatis & iustitiæ, liceat presbytero seorsum congregare: absit. nè enim sic intelligi possit hic canon, alijs canonibus Apostolorum cautum est. Non enim licet presbyteris aut diaconis, sicut est in canone 39. quicquam præter sententiam Episcopi agere in Ecclesia: siquidem Episcopo est populus commissus, qui rationem animarum redditurus est Domino. Igitur quandiu est Episcopus, non potest presbyter eius seorsum congregare. Et si iustè accusatur iuxta canonem Apostolorum 74. vocandus est ab Episcopis, vt defendat causam suam. Quòd si dignus est Episcopus, vt moueatur, non nisi auctoritate pontificis moueri potest iuxta canonem 34. qui iubet, vt Episcopi singularũ gentium agnoscant suum primum: ergò debent in primis agnoscere eum, qui secundum Euangelinm est primus omnium, sicut sancti Apostoli Petrum agnoscebant primum. Quam formam successoribus suis, & reliquis omnibus Episcopis, sicut idè Anacletus ait, reliquerunt. Vt igitur beato

Can. 1. Apost. citatus ab Anacletis, & explicatus.

Petro primum data est potestas ligandi & soluendi, & per eum alijs, sic non, nisi per eum, potest Episcopus ea priuari. Præterea paulopost idem Anacletus primum canonem Apostolorum de ordinatione Episcoporum citat & interpretatur, cum ait: Porro quòd Episcopus non ab vno, sed à cunctis, consensu aut præsentia cõprouincialium, est ordinandus, & nullatenus minùs quàm à tribus, cæteris cõsentientibus: idcirco, instituente Domino, fieri iubetur, nè aliquid contra fidè ecclesiæ vnus tyrànica auctoritas moliretur, & regula vel fides confunderetur credentium. Domini institutum vocauit canonem Apostolorum: in quo cum iubetur, vt à duobus vel tribus ordinetur Episcopus, & hic non minùs quàm à tribus, nè discrepantia esse videatur: intelligendum est in canone, ordinandum esse à duobus auctoritate Metropolitanis. hi enim sunt tres, prorsus necessarij, de quibus dicit Anacletus cum canone consentiens, non minùs quàm à tribus. Rursus idem Anacletus epist. 1. Qui autem, inquit, pecuniam vel res Ecclesiæ abstulerit, sacrilegium facit. Priuilegia enim ecclesiarum, vt sacerdotum,

Sententia canonis Apost. 72. & 73. citata ab eodè Anacletis.

sancti Apostoli iussu saluatoris, intemerata & inuiolata æternis decreuerunt manere temporibus. Cum dicit, decreuerunt, profectò canonem aliquem decretum enim Ecclesiasticum, vocamus canonem. Hic igitur citauit Anacletus sententiam duorum canonum Apostolorum 72. & 73. quorum

quorum prior, Si quis (inquit) clericus aut laicus ab ecclesia auferat ceram aut oleum, excommunicetur: & ad id, quod abstulit, quintam amplius partem addat. Quis verò dubitet cum ratione, quin per ceram & oleum, pecuniam & res alias Ecclesie intelligi sancti Apostoli voluerint? Ceram autem & oleum nominarunt, quod in illa rerum Ecclesie à principio tenuitate hæ essent præcipuæ res, quæ in templo seruabantur: vt quarum erat in templo assiduus vsus. Eo autem, quod canon addidit, Et quintam partem adijciet: admonuit, esse illa Deo sanctificata. Sumptum est enim hoc ex *Leuit. 5.* Leuitico, vbi sic scriptum est: Si peccauerit in ijs, quæ sunt sanctificata Domino, ipsum, quod intulit damni, restituet: & quintam partem ponet supra: non quidem quod quinta pars veteri ritu & more sit nunc addenda: non enim hoc significat: sed restituendum esse quod ablatum est, & amplius, si fieri potest. Alter canon est, qui proximè sequitur, id est 73. Vas aureum aut argenteum sanctificatum, aut velum, nemo ad proprium vsum sibi vendicat: nefas enim est. & qui in eo palam deprehensus fuerit, excommunicetur. Vas aut velum sanctificatum vocat, quod est ad vsum & ministerium Ecclesie deputatum. Hæc ergo sunt priuilegia Ecclesiarum, quæ hic dicit S. Anacletus, scilicet vt res earum, vt vasa & vela, quæ ad vsum & ministerium ecclesiarum destinata sunt, habeantur & sint Domino sanctificata. Ex quo fiat, vt sacrilegium sit excommunicatione dignum, iuxta sententiam Apostolorum, eas res tollere: & vsum vasorum & velorum * eius sibi vendicare. Sic enim interpretanda esse priuilegia ista ecclesiarum, quæ sanctus Anacletus dicit, ratio ipsa & consequentia dictorum conuincit. Cur enim postquam dixit, res ecclesie tollere sacrilegium esse: subiungit statim, Priuilegia enim ecclesiarum & sacerdotum, sancti Apostoli, iussu saluatoris, inuiolata esse decreuerunt, nisi quia hoc voluit Dominus, vt sicut ecclesie sunt Dei, ita res earum sint Dei? Vnde Apostoli iussu eius, edito canone decreuerunt, sanctificatas esse Domino: & excommunicandos, qui eas tollerent: aut vsum vasorum, vel velorum ecclesie sibi vendicarent. Cum ergo clarè dicat S. Anacletus, voluisse Apostolos, hæc esse ecclesiarum priuilegia, scilicet, vt res earum essent Domino sanctificatæ, & hanc sententiam in canonibus Apostolorum reperiamus: satis contentiosus fuerit, qui negauerit, citasse hic Anacletum hos, quos dixi, canones, quia eos totidem verbis non legat. Item Iulius pontifex canonem Apostolorum de rebus ecclesie ablati, citat in epist. 2. postquam enim dixit, Cum suis rebus autoritate huius sancte sedis proprias reddidimus ecclesias: subiungit paulopost, Est enim in antiquis decretum statutis, vt aliena qui inuadit, non exeat impunitus, sed cum multiplicatione restituat. De rebus ecclesie loquebatur, interpretatusque est, canonem Apostolorum, qui iubet, ceram & oleum ecclesie ablata, restituere, & insuper addere quintam partem. Etenim, quia hoc de quinta parte insuper adijcienda sumptum erat ex Leuitico, interpretatus est Iulius, nihil aliud per hoc significari in canone Apostolorum, quem ille anti-

* f. ecclesia.

Sententia canonis Apost. 72. citata à Iulio pont.

Leuit. 5.

quum

*Can. Apost.
8. explicatus
ab Igmario
& Rhemensi.*

*Quomodo in-
telligendum
sit, peracta
consecratio-
ne, omnes cō-
municent.
Psal. 2.*

*Sententia ca-
nonis Apost.
74. citata ab
Alexandro.*

quum statutum vocat, quàm restituendū esse id, quod ablatum est, & amplius. Hoc enim significat, Cum multiplicatione. Rursus idem Anacletus canonem Apostolorum 8. citat in epist. 1. loquens enim de diaconis, subdiaconis, & alijs ministris, quos iubet, vt secum habeat Episcopus in solennioribus diebus, cū sacrificat, subiungit: Peracta autem consecratione, omnes communicēt, qui noluerint ecclesiasticis carere liminibus: sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia. Itaque de ministris Ecclesiæ loquitur hīc Anacletus, vt Igmarius quoquē Rhemenfis Archiepiscopus obseruauit & intellexit. sic enim ait: Sanctus Anacletus Papa & martyr, 8. capitulum eorundem Apostolorum statuisse testatur, vt ministri altaris, facta oblatione, communicent. Hactenus Igmarius. Canon verō Apostolorum hīc citatus à S. Anacleto, sic ait: Si quis Episcopus aut presbyter, aut ex numero ministrantium, facta oblatione non communicauerit, causam dicat, vt si probabilis sit, ignoscatur: sin verò non dicat, excommunicetur, vt qui noceat populo, & suspicionem moueat in eum, qui obtulit. Satis etiam cum hac extrema parte canonis conuenit, quod idem S. Anacletus subiungit, quod magis adhuc declarat, locutum esse eum hīc de ministris Ecclesiæ, & de canone Apostolorum. Seruite (inquit propheta Dauid) in timore, & exultate ei cum tremore: adorate purè, nè fortè irascatur, & pereatis de via. Ille enim non perit de via, qui rectè graditur, & præcepta custodit Maiorum. Doceri ergò omnes oportet, qui Domini sacerdotio funguntur, vt cæteros instruant, & sibi proficiant. Itaque non de laicis, sed vt dixi, de ministris altaris, qui sacrificanti adstant, accipiendum est, quod S. Anacletus ait: Peracta autem consecratione omnes communicent, qui noluerint ecclesiasticis carere liminibus. Sic enim Canonem Apostolorum, quem citauit, interpretatus est. Præterea Alexander cauens Episcopis aduersus eos, qui iniuste eos vexant & persequuntur, sic ait in epist. 1. Similiter si huiusmodi personis quædam scripture quoquo modo per metum, aut fraudem, aut per vim extortæ fuerint: vel, vt se liberare possent, quocunque ab eis conscriptæ vel roboratæ fuerint ingenio, ad nullum eis præiudicium aut nocumentum prouenire censemus: nec vllam eis infamiam, vel calumniam, aut à suis sequestrationem bonis, vnquam auctore Deo, & sanctis Apostolis, eorumq; successoribus, sustinere permittimus. Confessio verò in talibus, non compulsæ, sed spontanea fieri debet. Cū hoc pontifex sancire se dicat auctoribus sanctis Apostolis, & eorum successoribus, neccesse est in sententijs canonicis, quas nobis S. Apostoli reliquerunt, aliquam indicare, ex qua hæc Alexandri sententia primū manarit & ortum duxerit, quæ postea ab alijs Apostolorum successoribus magis explicata & aucta fuerit. Est igitur canon Apostolorum 74. ex quo variæ regulæ ecclesiasticæ, à successoribus Apostolorum, & sanctis pontificibus ductæ sunt, qui iubet, vt Episcopus de aliquo crimine à fide dignis accusatus, neccesario vocetur ab Episcopis: et si venerit (inquit) & confessus fuerit,

rit, ipso conuicto pœna decernatur. Cùm ait, si confessus fuerit, ipso conuicto: satis declarat canon, confessionem per metum, fraudem, aut per vim, non esse confessionem, si desit ἔλεγχος, id est, probatio conuincens. Qui verò sponte sua, id est, sine metu, fraude, aut violentia confitetur, hic à seipso conuincitur. Confessio enim, scilicet conuincens reum, non compulsâ, sed spontanea fieri debet, vt ait S. Alexander, qui hunc planè canonè Apostolorum & secutus, & interpretatus est. Itaque quod additum est in canone, ἔλεγχος τῷ αὐτῷ, id est, ipso conuicto pœna decernatur, satis declarat, ad decernendum vlli ἐπιτίμιον, id est, pœnam canonicam infamiae, aut alterius generis, non debere valere metum, aut fraudem, aut vim, si desit probatio criminis. Dicam ergò rursus, quod paulò antè, cùm hic citet Apostolos auctores pontifex Alexander, & secundum eorum sententiam & auctoritatem dicat se hoc decretum de chirographis ab Episcopis per vim extortis facere, & nos canonem habeamus inter apostolicos, quo vis & sententia huius decreti continetur, satis contentiosus fuerit, qui neget, ad hunc canonem retulisse Alexandrum, quod dixit, censere se sic, authore Deo & sanctis Apostolis. Addidit autem, & successoribus eorum: vt admoneret nos, quæ Apostoli sancti ecclesiae tradiderunt, successores eorum accepisse & confirmasse: & quæ per successionem acceperant, eos item ecclesiae tradidisse. Vnde beatus Clemens in extrema ferè parte libri 7. enumeratis Episcopis, quos S. Apostoli, dum viuerent, tanquam successores ordinârunt, subiungit in persona Apostolorum: Hi sunt, quos parœcijs præfecimus: quorum doctrinæ semper memores, seruare nostros sermones, & Dominus sit vobiscum in infinita secula. Et beatus Irenæus loquens lib. 3. cap. 4. de traditione Apostolorum, & Clemètem secutus, Habemus (inquit) annumerare eos, qui ab Apostolis instituti sunt Episcopi in Ecclesijs, & successores eorum vsque ad nos. Rursus idem Alexander citat in epist. 2. canonem Apostolorum 9. cùm ait: Est enim statutum olim, vt qui statum conturbat ecclesiae, ab eius liminibus arceatur: neque cum fidelibus communicet, qui eorum bona auertit. Loquitur Alexander in eos, qui ministerium sacerdotis impediunt, quominus legatione sua, qua ad DEVM pro populo fungitur, prodesse multis possit. Canon autem Apostolorum excommunicat omnes fideles ingredienti in ecclesiam, & audientes scripturas, sed postea recedentes, nec assistentes orationi, neque communioni: hos, inquam, excommunicat tanquam perturbatione ordinis facientes. Hi enim perturbatione ista ordinis, suspicionem iniiciunt contra utilitatem publicæ orationis, quæ ab ecclesia fit, & contra communionem sacram, quæ ibi celebratur, & nocent populo. Hi denique sunt, qui, vt ait S. Alexander, causam Dei impediunt, & statum conturbant ecclesiae. Rursus, in prima epist. citat idem Alexander aliam sententiam Apostolorum canonis 31. Quod autem (inquit) ad alios iudices prius non debeant, quam ad se (sic enim est in vetusto exemplari Vaticano) sacerdotes, vel actores, id est, Episcopi accusari, ita

Sententia canonis Apost. 9. ab eodem Alexandro citati.

Locus epistolæ 2. Alexandri, emendatus ex vetusto exemplari Vaticano.

ri, ita à tempore Apostolorum & infra, obseruatum & definitum inuenimus: Si quis erga Episcopum vel actores ecclesie quamlibet querelam vel actionem iuste se habere crediderit, ipse redemptoris sui, cuius actio nostra est institutio, viarum non immemor, sed sectator egregius, &c. non prius primates aut alios iudices adeat, quam ipsos, à quibus se læsum existimat, conueniat familiariter, non semel, sed sæpissimè, vt ab eis aut suam iustitiam accipiat, aut iustam excusationem. Si autem secus egerit, ab ipsis & ab alijs communionem priuetur, tanquam Apostolorum, patrumq; aliorum contemptor. Eandem sententiam citauit Anacletus, vt paulo ante notatum est. Illud autem obiter admonendum est, nè quis corruptum esse putet hunc epistolæ locum, & legendum, Auctores aut rectores ecclesie, cum potius legendum sit actores ecclesie, quia sic olim vocabant, quos nunc

Cur Episcopi dicantur actores. dicimus dispensatores ecclesie, qui sunt Episcopi. *δικονόμους* enim Græcè, vt nunc interpretari solemus dispensatores, sic olim interpretati sunt actores. testis est interpretatio Latina antiquissima epistolæ ad Galatas, in qua

Gal. 4. Luc. 12.

verbum œconomī Græcum, sic translatum est, cum ait: Quanto tempore heres paruulus est, sub tutoribus, & actoribus est. Et in vetustissima interpretatione Irenæi lib. 4. c. 44. in fine: Quis igitur (inquit) erit fidelis actor, bonus & prudens? Græcè est *δικονόμος*. Episcopi ergo dicebantur actores

Can. Apost. 34. citatus ab Eleutherio.

Ecclesie, id est, dispensatores, & sic etiam vocantur in epistola 3. Anacleti. Deinde Eleutherius pontifex: De accusationibus ergo (inquit) clericorum, super quibus consulti sumus, quia omnes eorum accusationes difficile est, ad sedem Apostolicam deferre, finitiua Episcoporum tantum iudicia huc deferantur, vt huius sanctæ sedis auctoritate finiantur, sicut ab Apostolis eorumq; successoribus multorum consensu Episcoporum iam definitum est. Sanè quidem definitum esse hoc 44. Canone Apostolorum, & ad eius canonis sententiam, hæc Eleutherij pertinere, testis est epistola Anacleti

Can. Apost. 34. citatus & explanatus ab Anacleto.

3. in qua canonem illum 34. eisdem verbis citat, & interpretatur. sic enim ait: Indè nanque & beati Apostoli inter se statuerunt, vt Episcopi singulorum scirent gentium, quis inter eos primus esset, quatenus ad eum potior eorum sollicitudo pertineret, indè (inquit) statuerunt. vnde? nempe ex eo quod sequitur: Nam & inter beatos Apostolos quædam fuit discretio: & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se id ipsum voluerunt, vt reliquis omnibus præset Apostolis, qui & eandem formam suis successoribus, & reliquis Episcopis tenendam tradiderunt. Hactenus Anacletus. Si igitur hunc canonem tradiderunt S. Apostoli, in quo eandem formam, quam ipsi tenebant, iubent tenere successoribus suis, id est, Metropolitanis, & reliquis Episcopis, qui sunt quoque

Quomodo distinguantur successores Apost. ab Episcopis.

successores, licet minores. distinxit enim hic S. Anacletus, vt iterum & sæpius dicam, successores Apostolorum, scilicet maiores ab Episcopis, quod, nemo est, qui non videat: sicut S. Dionysius Areop. in Epist. ad Demophilum eodem modo distinxit. Ergo sicut Episcopi cuiusq; gentis debent agnoscere

scere primū gentis suæ, siue prouinciæ Episcopum, sic secundū formam Apostolorum, ipsi primi singularum gentium successores Apostolorū, debent agnoscere vnum primū successorem beati Petri, sicut Apostoli agnoscebant vnum primum Petrum: nisi enim ita fieri deberet, non iam secundū formam, quam ipsi sancti Apostoli inter se tenebant à Christo institutam, hunc canonem tradidissent. Iubet ergo canon Apostolorum, vt singularum gentium Episcopi agnoscant suum primum, secundū formam, quam Apostoli inter se tenebant. Iubet item simul in eodem canone, vt sine illius primi sententia, nihil maiorum causarum Episcopi conficiant. sic enim sancti patres interpretati sunt verbum $\pi\epsilon\tau\rho\upsilon$, quod est in hoc canone, vt si dicamus exuperans, ex genere autem causarum maiorum ac difficiliorum siue exuperantium, sunt iudicia & causæ ac damnationes Episcoporum, qui sunt columnæ ecclesiæ. Quod si causas Episcoporum Episcopi comprouinciales sine suo primo cognoscere non possunt, ergo nec ipsi primi successores Apostolorum, poterunt easdem causas maiores definire sine suo item primo, id est, sine eo, qui eis præest, qui est beati Petri successor: siquidem hanc formam S. Apostoli tenebant, vt omnia maiora ad Petrum, tanquam ad caput referrent, cui data est, Deo authore, prima potestas ligandi atq; soluendi, & per eum ad alios Episcopos translata. Et paulopost idem Anacletus magis adhuc, quod dicimus, declarans, si quæ verò (inquit) causæ difficiliores ortæ fuerint, ad huius sanctæ Sedis apicem, quasi ad caput referte, vt Apostolico terminentur iudicio, quia sic Dominum velle, & ita constitutum esse, antè dictis testimonijs declaratur. Antè dicta autem testimonia sunt, vnum quidem illud, quod Petro dictum est: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & quodcumq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis, &c. cui à Domino concessum est, vt reliquis omnibus præesset Apostolis. Alterū verò testimoniū antè dictum, est canon, quem Apostoli statuerunt secundū formā, quam ipsi inter se habebant, vt singularum gentium Episcopi suum primum scirent. Ergo, S. Anacleto interprete, ex sententia canonis Apostolorum 34. elicitur, definitionem causarum Episcoporum, ad pontificem Romanum referendam esse. Hanc S. Anacleti interpretationem secutus est Iulius pontifex in epist. ad Orientales. Sic enim ait de Ecclesia Romana: Ipsa nanque omnibus maior & prælata est ecclesia, quæ non solummodò canonum & sanctorum patrum decretis, sed Domini saluatoris nostri voce singularem obtinuit principatum: Tu es (inquit) Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & reliqua. Porro dudum à sanctis Apostolis, successoribusq; eorum, in præfatis antiquis decretum fuerat statutis, quæ hactenus sancta & vniuersalis Apostolica tenet ecclesia, non oportere præter sententiam Romani pontificis concilia celebrari: neq; Episcopum damnari, quoniam sanctam Romanam ecclesiam primatem omnium ecclesiarum esse voluerunt. Et paulopost de his antiquis decretis, quoniam & prius

O 2 (inquit)

Quomodo ex
canone Apost.
34. eliciatur,
causas maiora
res ad Rom.
pont. referen-
das esse.

Quomodo ex
canone Apost.
34. eliciatur,
definitionem
maiorum causarum
ad pont.
Rom. referendam
esse.

Quomodo Iulius I. interpretationem
Anacleti in
can. Apostol.
34. secutus sit.

(inquit) à tempore scilicet Apostolorum, hæc huic sanctæ Sedi concessa sunt, quæ sunt postea in Synodo Nicena roborata. Et rursus paulopost: Quoniam necesse est (inquit) hæc in posterum sollicitius prospici, & diligentius præcaueri, quatenus ea, quæ sunt ab Apostolis, eorumq; successoribus statuta, nulla desidia negligentur. Ac tandem canonem ipsum Apostolorum citat Iulius, ex cuius sententia, secundum interpretationem Anacleti, quam diximus, & quam sequitur Iulius, hæc eliciuntur. Subiungit enim: Quoniã & inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris, fuit quedam discretio potestatis. Et cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret. Et subiungit: De qua forma Episcoporum quædam orta est distinctio: & magna ordinatione prouisum est, nè omnes sibi omnia vendicarent: sed essent in singulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia. Hic est canon Apostolorum 34. qui iubet, vt singularum gentium Episcopi suum primum sciant. Et rursus quidam in maioribus vrbibus constituti, sollicitudinem susciperent amplio- rem, per quos ad beati Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret. Hactenus Iulius. Quòd si de forma Apostolorum est orta hæc distinctio, hoc canone 34. Deo authore, sancita, & forma Apostolorum ea erat à Domino instituta, vt omnibus Apostolis Petrus præfesset, ergò & successoribus Apostolorum debet successor beati Petri principis Apostolorum præesse. Quare debent successores Apostolorum omnes maiores causas ad eum tanquam ad caput referre. Et subiungit idem Iulius, repetens sententiam canonis de forma distinctionis Episcoporum, secundum formam Apostolorum: Qui ergò scit, se quibusdam præpositum, non moleste ferat aliquè sibi esse prælatum: sed obedientiam, quam exigit, etiam ipse dependat. En instituta Apostolorum, & Apostolicorum virorum, canonesq; habetis. His fruimini, his circundamini: his armamini: vt his freti, circundati, delectati, armati contra inimicorum iacula persistere valeatis. Hæc Iulius. In hoc ergò canone, qui iudicia Episcoporum definitiua, & omnes causas maiores ad successorem beati Petri referri iubet, ius appellationum ad eum, à Domino institutum, & à S. Apostolis susceptum, & Ecclesiæ traditum, continetur. Hæc sunt priuilegia de causis maioribus ad Sedem Romanam referendis, quæ S. Zephyrinus in epist. 1. dixit inserta esse in constitutis Apostolorum. Interpretans enim, quæ constituta diceret, subiungit statim: Septuaginta enim sententias Apostoli præfixerunt. Ex his ergò sententijs est 34. cano Apostolorum, in quo insertum est hoc priuilegium, vt satis superq; iam explicatum est. Ad eandem sententiam canonis huius respexerunt reliqui pontifices, qui de huiusmodi priuilegio Ecclesiæ Romanæ loquentes, Apostolorum constituta & canones citant, vt Sixtus primus epist. 2. Marcellus epist. 1. Eusebius epist. 1. Sixtus 2. epist. 1.

Quomodo ex Canonibus Apostolorum manarint postea accessiones legum

*Can. Apost.
34. à Iulio citatus & explanatus.*

legum ecclesiasticarum, veluti supplementa canonum Apostolicorum, & exempla huius rei tum in epistolis pontificum Apostolicorum, tum in Concilio Niceno. Item testimonia alia plura de Canonibus Apostolorum in epistolis Pontificum citatis, Innocentij primi, Leonis Magni, Amiceti, Calixti, Lucij, Eurychiani, Damasi, Nicolai primi, Leonis 4. Ioannis 8. Celestini, Anteri.

Illud autē hic obseruandum est, traditiones canonicas S. Apostolorum, breuissimo sermone compræhensas & traditas, successores eorū postea per eas, quas Græci vocant legum *προσθηκας και επιδιορθωσεις*, id est, per supplementa & correctiones, explicasse & suppleuisse. Vt quod Apostoli tradiderunt in can. 74. de Episcopo à fide dignis accusato, successores Apostolorum & sancti pontifices postea explicarunt, vt ab ipsis Apostolis instructi sunt, quinam sint digni fide iudicandi, vt sint ad accusationem admittendi, de quibus ijdem pontifices affirmant, sic traditum esse à sanctis Apostolis. Vnde S. Marcellus in epistol. 2. quod laici (inquit) aut suspecti Episcopo non debeant accusare, nec accusatoribus de inimici domo prodeuntibus credendum sit, & à beato Clemente, ipsis eum instructibus Apostolis, legimus definitum. Item Fabianus in epistola 2. Ipsi enim, inquit, Apostoli & successores eorum statuerunt, eos ad accusationem non recipi qui sunt suspecti, vel qui heri & nudiustertius, vel dudum fuerunt inimici. Præterea Eusebius Pont. epist. 1. scitote (inquit) à tempore Apostolorum in hac sancta vrbe seruatum esse, accusatores & accusationes, quas exterarum consuetudinum leges non afficiunt, à clericorum accusatione submotas. Et in eadem rursus epist. neq; sceleribus irretiti, vel seculo militantes, episcopos infamare vel lacerare. Nam si hoc Apostoli aut successores eorum permitterent, per pauci remansissent, qui Domino in sacerdotali ordine militassent. Immo compræhensa esse hæc in illo canone de accusatione episcopi, cum ait, à fide dignis: compræhensa dico hæc, quæ pontifices tradita esse de testibus à S. Apostolis, affirmant, perspici potest ex 2. lib. Clementis de constitut. Apostol. c. 49. in quo traditum est, quales esse debeant testes. Item quod simili breuitate per sermonem ijdem Apostoli tradiderunt 34. canone, successores eorū per accessiones, corrigentes ea, quæ deesse videbantur, suppleuerunt. Vnde Iulius Pontifex in epistola ad Orietales, Porro (inquit) dudum à S. Apostolis successoribusq; eorū in præfatis antiquis decretum fuerat statutis, quæ hæc tenet sancta & vniuersalis catholica tenet ecclesia, non oportere præter sententiam Romani pontificis concilia celebrari, nec episcopum damnari. Et paulò supra de eisdem institutis Apostolorū loquens, Licet dudum (inquit) instituta sanctorum multa patrum essent conscripta, posuerunt leges patres sancti, qui Synodum in Nicea congregauerunt, quas sacros canones appellamus, quibus multa per necessaria ad statū ecclesiæ sanctæ Dei, & sup-

Quo successores
Apostolorum
canones
eorum
suppleuerunt.

Quò Paulus,
in epistol. ad
Titum de accessi-
onibus regu-
larum eccle-
siasticarum
meminerit.

Quòd pluri-
ma decreta ex
canonibus
Apost. maná-
runt, & exé-
plū huius rei.

plementum columnarum eius, id est, Episcoporum sunt decreta: & nocu-
menta eorū prohibita. hæc Iulius. Huiusmodi supplementa erant, de qui-
bus Paulus ad Titum scribens, Reliqui te (inquit) Cretæ, vt ea, quæ desunt,
corrigas: Græcè est ἐπιδορθώσω, quasi diceret, vt ea, quæ præmissa sunt, cor-
rigendo suppleas: accessionem enim significat hîc illa præpositio ἐπι. Hæc
idcirco diligentius noto, & sæpius repeto, quò magis admoneamus, non
omnes regulas, quæ ad corrigendum statum rei ecclesiasticæ & ecclesiasticę
conuersationis, à S. Apostolis traditę sunt, perfectas vno tempore exire po-
tuisse: manasse verò ex illis Apostolorum regulis, ὡς περιληπτικῶς ἄνω, id est,
vt potè breui compræhensione multa complexis: manasse, inquam, velut ex
capitibus & originibus permulta postea decreta, & canones successorū tan-
quam προσθήκας, vt dixi, & ἐπιδορθώσω, dicamus nos vno verbo supplemen-
ta, vt nunc loquuntur, ad corrigendum, quæ deesse videbantur. Non posse
enim fieri, quin aliqua legislatores relinquunt, Plato etiam ratione naturali
docente, intellexit, qui in principio libri 8. de legibus, cum legem de sacrifi-
cij & diebus festis componit, sacerdotibus & legum custodibus cõmittit,
τάξαι ἃ παραλήπτῳ ἀνάγκη τῷ νόμῳ εἶναι. vt disponant, inquam, quæ in his necessariò
legislator prætermiserit. Sic igitur, quæ in ecclesiasticis legibus prætermi-
tere necessitas coegit, Synodis Episcoporum ac pontificibus addenda reli-
querunt. Cerni etiam potest exemplum huiusmodi supplementi in canone
Niceni conc. 23. ex numero illorum, quos Iulius pontif. in rescripto contra
Orientales recitat, si quis (inquit) Metropolitanus Episcopus, nisi quòd ad
suam solummodò propriam pertineat parœciam, sine consilio & voluntate
omnium comprouincialium Episcoporum aliquid agere tentauerit, gra-
dus sui periculo subiacebit, & quod egerit, irritum habeatur & vacuum. Ci-
tata est hîc posterior pars sententię canonis 34. Prior enim est de Episcopis
comprouincialibus, nè quid, nisi quòd ad proprias parœcias pertineat, sine
consilio Metropolitanani agant, quæ in extrema parte huius Niceni canonis
32. citatur. Posterior verò est de ipso Metropolitanano, nè quid item & ipse
agat sine sententia omnium comprouincialium. Synodus verò Nicena ad-
iecit supplementum pœnæ, si secus fecerit: & adiunxit admonitionē de mo-
destia ab eo seruanda in consultando cum comprouincialibus. Neque verò
dissimulauit Synodus Nicena, esse iam hoc à sanctis Apostolis constitutum
de Metropolitanano, & de Episcopis comprouincialibus. Postquam enim di-
xit, recitans in extremo priorem partem canonis 34. similiter & ipsi cõpro-
uinciales Episcopi cum eius consilio, nisi quantum ad proprias parœcias
pertinet, agant, subiungit, Iuxta sanctorum constituta patrum. Et addit sta-
tim extremam partem eiusdem 34. Canonis Apostolorum, vt vno ore, vno
animo cõcorditer sancta glorificetur Trinitas in secula. Hoc quoquè locu-
pletissimum testimonium est veritatis canonum Apostolorum, quòd Syn-
odus Nicena dedit, Iulio pontifice authore & teste. Pergamus deinceps ad
reliqua testimonia veterum pontificum de canonibus Apostolorum. De testi-

De testi-

testimonio beati Innocentij, & quidem multiplici, superius diximus, nē eadem nūc repetamus. Sequitur Leo magnus, qui in epist. 1. ad vniuersos Episcopos per Campaniam & Picenum, canones Apostolorum citat 17. & 18. de ijs, qui ordinari non possunt. Qualis verò (inquit) vnicuique natalium honestas & morum esse debeat, qui sacri altaris ministerio est sociandus, & Apostolo nos docente, & diuina præceptione didicimus, & Canonum regulis, à quibus plerisque fratrum declinasse, & penitus deuiasse, reperimus. Nā constat ad sacerdotium peruenisse viduarum maritos: quosdam etiam, quibus fuerunt numerosa cōiugia, contra illam Apostoli vocem, Vnius vxoris viduarum, & contra illud antiquæ legis præceptum, quo dicitur & cauetur: Sacerdos virginem vxorem accipiat, non viduam, nō repudiatam. Et paulo post, quia legem Leuitici de non ducenda vidua, neque repudiata ignorare quis poterat, subiungit: Et nē qua excusatio de ignoratione nascatur, quanquam ignorare nunquam licuerit sacerdotem, quod canonum fuerit regulis definitum. Idem adhuc clarius in Epist. 87. ad Episcopos Africanos cap. 1. eosdē canones Apostolorum rursus citat: Eos enim (inquit) qui vel secundas nuptias iniēerunt, vel viduarum se coniugio sociarunt, nec Apostolica, neque legalis autoritas sacerdotium obtinere permittit: quod in prima epist. dixerat, regulis canonum prohiberi: dixit hīc, Apostolica autoritate, id est, Apostolicis regulis canonum, siue regulis canonum Apostolorum nō permitti. Rursus idem in epist. 92. c. 2. citat canonem Apostolorum 25. vt Episcopus, aut presbyter, vel diaconus in fornicatione, aut periurio deprehensus, deponatur: sed non excommunicetur. Sic enim Leo pont. ait: Alienū est à consuetudine ecclesiastica, vt qui in presbyterali honore, aut in diaconij gradu fuerint consecrati, ij pro crimine aliquo suo per manus impositionē remediū accipiant penitendi, id est, vt excommunicentur. Hoc enim significare, remediū penitēdi accipere per manus impositionem, supra docuimus autoritate Synodi Africanæ, & Igmari archiepiscopi Rhemenis testimonio, qui sic interpretatus est. Subiungit deinde Leo, quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit: traditionē Apostolicam, quæ in hoc canone Apostolorum continetur, significat. Rursus idem Leo in epistola 84. ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum, citat canonem 34. de quo tam multa à nobis antea dicta sunt. sic enim ait c. 2. Igitur, secundum sanctorum patrum canones spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, Metropolitanos singularum prouinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuæ cura præteditur, ius traditæ sibi antiquitatis dignitatis intemeratū habere decernimus: ita vt à regulis præstitutis nulla aut negligentia, aut præsumptione discedant. Hactenus Leo. Ius ergo dignitatis eorum, antiquitatis secundum Canonem antiquum Apostolorū traditæ, erat, vt Episcopi comprouinciales suos Metropolitanos agnoscerēt primos: & nihil, præterquam quod ad proprias paræcias pertineret, sine eorū consilio & voluntate agerēt. In quo iure ipsi quoque Metropolitanī cū omni

Cano. Apost. 17. & 18. à Leone magno citati.

1. Tim. 3. Leui. 21.

Cano. Apost. 25. & 34. ab eodem Leone citati.

mode-

modestia erga Episcopos se gerere debebant, vt in canone Synodi Nicenæ admonebantur, quem Iulius pont. vt iam dixi, in rescripto ad Orietales, recitat cap. 22. Eisdem canonem 34. citat Anicetus pont. in epist. ad Episcopos

Cano. Apost. Gallia. recitans enim verba canonis, iuxta instituta, inquit, Apostolorum. *34. citatus ab Aniceto, Calixto, & Anacleto.* Ac rursus Calixtus pont. eundem canonem in epist. 2. recitat, citatis Apostolis eius authoribus. Item Lucius eundem canonem renouans, & Apostolos authores eius citans, Constituimus (inquit) sicut à sanctis Apostolis eorūq; successoribus decretum reperimus, si quis Metropolitanus, nisi quod solummodo ad suam parœciam pertinet, & quæ sequuntur. Redeo ad Leonem, qui in eadem epist. c. 7. canonem Apostolorum 37. citat: De cõcilijs, inquit,

Cano. Apost. Episcopalis non aliud indicimus, quàm sancti patres salubriter ordinârunt, vt scilicet bini conuentus per annos singulos habeantur: in quibus de *37. citatus à Leone primo, & Synodo Nicena, & S. Anacleto.* omnibus querelis, quæ inter diuersos ecclesiæ ordines nasci adsolent, iudicetur. Cùm dicit, sanctos patres ordinâsse, vt bis singulis annis Synodus haberetur, necesse est S. Apostolos intelligere. Synodus enim Nicena non hoc ipsa primùm ordinauit, sed iam olim antiquo canone, id est, Apostolico, salutariter ordinatum, roborauit. Quod quidem non obscure eadem Synodus significauit. Iubet enim, vt antè obseruauimus, canone 5. de excomunicatis tum clericis, tum laicis ab aliquo Episcopo cuiuscunque prouincia, vt vigeat sententia illius canonis, qui iubet, vt excommunicati ab vno Episcopo, nè ab alio recipiantur, qui est canon Apostolorum 32. quem hîc Synodus Nicena citauit. Deindè subiūgit eadem Synodus: Vt autem hoc, vt decet, examinetur, visum est rectè habere, vt singulis annis bis Synodus habeatur. Non dixit, Decernimus, siue statuimus: sed, Visum est rectè habere: in quo satis significauit, non esse hoc nouum statutū, sed antiquum. Sic etiam Synodus Antiochena, quia nihil nouum statuebat, sed quæ iam olim canonibus Apostolorum rectè constituta erant, renouabat, dixit in proœmio: Quæ enim visa sunt rectè habere, hæc cum maiore consideratione & iudicio vobis omnibus in vnum congregatis, ad vestram cognitionem retulimus. Sed quòd non nouum decretum esset hoc Synodi Nicenæ de Synodis bis quoque anno habendis, nè quis iam dubitet, testatur S. Anacletus in epist. j. sic enim ait, Et si illic decerni non potuerint, aut iuste terminari, vbi fuerit summorum (Episcopos dicit) congregata cõgregatio, quæ per singulos annos bis fieri solet & debet, iuste & Deo placite coram Patriarcha aut Primæte iudicentur. non dixit solum, fieri debet, nè existimaretur, nouum tunc decretum à se fieri de hoc: sed dixit, fieri solet & debet, confirmans veterè canonem, siue consuetudinem ecclesiasticam, veterè canone Apostolorum institutam. Vt iam non liceat vllò modo dubitare, quin Leo pont. cùm hoc sanctos patres ordinâsse dixit, sanctos Apostolos intelligi voluerit, qui sunt patres nostri, immò patres patrum, iuxta prophetiam Dauid, cùm ait: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. Itè sanctus Eutychianus in epist. 1. ad omnes

Psal. 44.

Can. Apost. 3. Episcopos Bætica, canonem 3. Apostolorum citat, sic enim ait, Idcirco fratres

tres ista prætulimus, vt hæc species, quas non licet offerri super altare iuxta
 constitutionem Apostolorum, eorumq; successorum, ad domum sacerdo-
 tum deferantur, & à sacerdotibus benedicantur: & per simplicem benedictio-
 nem benedicta, demùm à populis sumantur: fabæ tantùm, & vix, & cætera
 quæ Apostoli constituerunt, super altare offerantur. Præterea Damafus in
 epist. 3. canones Apostolorum 74. & 75. citat. sic enim ait, Accusatores autè
 Episcoporum, & testes absq; vlla infamia, aut suspicione, vel manifesta ma-
 cula, & veræ fidei pleniter instructi esse debent, & tales quales ad sacerdotiũ
 eligere iubet diuina autoritas. Deindè subiungit: Quoniam sacerdotes, vt
 antiqua tradit autoritas, criminari non possunt, nec in eos testificari, qui
 ad eundè non debent neq; possunt prouehi honorem. Autoritatè antiquã
 dixit sententiæ Apostolicæ, quæ istis duobus canonibus, quos dixi, contine-
 tur de Episcopo accusato à fide dignis: ex quo fiat, vt qui nõ sunt fide digni,
 vt sunt suspecti, & turpis vitæ homines, non possint esse accusatores: & de
 hæretico non admittendo ad dicendũ testimonium contra Episcopũ, nota-
 ui enim supra, quemadmodũ Anacletus verbum hæretici, quod est in ca-
 none Apostolorum, interpretatus esse videretur, cùm horũ quoq; canonũ
 sententiam citaret. Adhæc, Nicolaus primus in epist. ad Archiepiscopos &
 Episcopos in regno Ludouici, canonem Apostolorũ 28. citat: Præter illa, in-
 quit, quæ specialiter Guntharius Episcopus commisit diuinum tangendo
 ministeriũ, pro quo à sacris regulis etiam locũ habere satisfactionis penitens
 interdicitur. Hæc Nicolaus. Quo in loco, vt hoc obiter obseruetur, inter-
 pretatus nobis est, quid significet, quod est in canone Apostolorum citato,
 omninò abscindi ab ecclesia. sic enim ait canon: Si quis Episcopus, aut pre-
 sbyter, aut diaconus depositus iustè propter manifesta crimina, ausus fuerit
 tangere ministeriũ sibi aliquandò commissum, omninò abscindatur ab ec-
 clesia: id est, ita abscindatur, vt non relinquatur ei locus satisfactionis, vt re-
 stitui possit. Hũc ipsum canonem citat quoq; Greg. 9. in 5. dec. titulo de cle-
 rico excommunicato c. 1. Rursus idem Nicolaus scribens ad clerum Con-
 stantinopolitanum, iubet, vt attédant paternos canones præcipuè Aposto-
 lorum: & in responsis ad consulta Bulgarorũ c. 9. canonem Apostolorum 9.
 citat, cùm ait: Et de ijs, qui in ecclesiam quidè intrant, neq; tamè facta obla-
 tione communicant, sacri canones sufficienter enunciant. Sic autè ait canon
 Apostolorum, qui postea in Antiochena Synodo cano. 2. repetitus & reno-
 uatus est: Omnes fideles, qui intrant in ecclesiam, & audiunt scripturas, sed
 non expectant, vt orent & communicent, excõmunicentur, vt ecclesiæ or-
 dinem perturbantes. Illud etiam est hic obseruandũ, quod idem pont. Ni-
 col. in capite isto 9. ex suis ad consulta Bulgarorum responsis, de canone
 Apostolorum vltimo sumpsit. Est enim in eo canone, non oportere vulga-
 re omnibus constitutiones Apostolorum libris 8. scriptas, propter mystica
 quæ in eis sunt. sunt autem extrema pars libri octau, sacri canones Apосто-
 lorum, de quibus Nicolaus postquam dixit, De ijs, qui intrant in ecclesiam,
 & facta

*citatus ab
Eutychiano.*

*Canon. Apost.
74. & 75. à
Damaso cita-
tus.*

*Canon. Apost.
28. citatus à
Nicolaio I.*

*Quid sit, omni-
nò abscindi
ab ecclesia in
canone Apo-
stol. interpre-
te Nicolaio I.*

*Canon. Apost.
9. citatus ab
eodem Nicolaio I.*

& facta oblatione non communicant, sacri canones sufficienter enunciant, subiungit, Qui antistiti vestro sunt tribuendi, & ab eo sacerdotibus, qui claves tenent scientia, duntaxat aperiendi: & vobis nihilominus, in quibus opus est, & minimè prohibetur, insinuandi. Hactenus Nicolaus. Eodem consilio & ratione scripsit c. 13. ad eosdem Bulgaros, qui petierat à pontifice, ut mitteret eis leges seculares: Libenti (inquit) animo mitteremus, si quem penes vos esse comperissemus, qui has vobis interpretari potuisset. Si quos autè de mundana lege libros missis nostris dedimus, cum reuerfi fuerint, nolimus ibi relinqui, nè forte quilibet eos vobis peruersè interpretetur, aut facilitate qualibet violet. Tribuit præterea testimonium canonibus Apostolorum Leo 4. ante annos septingentos apud Gratianum dist. 19. c. de libellis.

Testimonium Leo 4. de ca. nonibus apos. Sic enim ait: De libellis & commentarijs aliorum non conuenit aliquos iudicare, & sanctorum conciliorum canones relinquere, vel decretalium regulas, quæ habentur apud nos simul cum canonibus, quibus in omnibus ecclesiasticis iudicijs utimur, id est, Apostolorum, Nicenorum, Ancyranorum, Neo caesarensium, Gangrensiū, Sardicensium, Africanorum, Carthaginensium. Et paulo post: Isti (inquit) omninò sunt, per quos Episcopi iudicant, & per quos Episcopi simul & clerici iudicantur. Quòd si in omnibus ecclesiasticis iudicijs, canonibus Apostolorum & canonibus Synodorum Episcopi

Qua ratione negant Magd. canones Apost. a. idem negare possunt canones Synodorum. utuntur, quæramus à Magdeburgensibus, cur magis canones Apostolorum negent, quàm Synodorum? aut vnde sciunt esse canones Synodorum, qui eos citant nomine Synodorum? Cur igitur canones Apostolorum negant? quos illæ ipsæ Synodi, quarum canones confitentur, ut à nobis in hoc libro copiosè ostensum est, citant? Deindè, si canonibus Apostolorum Episcopi in omnibus iudicijs ecclesiasticis utuntur, ut Leo 4. testatur, & res ipsa loquitur, quid stultius esse potest, quàm eos canones negare, quibus in omnibus iudicijs & tribunalibus ecclesiarum testimonium tribuitur? Item Ioannes 8. in epistola ad Basilium Imperatorem, excusans Photij Patriarchæ Constantinop. restitutionem in Episcopatum, canones Apostolorum citat, cum ait: Nos tamen hoc malè curamus non quidem nostra autoritate, tametsi potestatem habeamus faciendi hoc, sed auctoritate Apostolicarum constitutionum, & de sententia

Testimonium Ioannis 8. de canonibus Apost. Patrum, qui sic agendum esse demonstrat. Postremò Nicephorus libro 14. cap. 39. canonem Apostolorum 14. diuinum vocat, cuius sensum eos dicit non intellexisse, qui existimabant non licere, cum necessitas & utilitas ecclesiæ postularent, Episcopos transferri. Enumeratis itaq; multis Episcoporum legitimis translationibus, dicit confirmatum fuisse hunc canonem à Cælestino pontifice Romano, qui tribus epistolis ad Cyrillum Alexandrinum, Ioannem Antiochenum, & Rufum Thessalonicensem missis, docuit,

Can. Apost. 14. confirmatus à Cælestino, authore Nicephoro. legitimam translationem non obesse canonibus. Citat etiam idem Nicephorus in eodem loco Anteri vigesimi post B. Petrum pontificis ante mille trecentos annos epistolam, in qua eos pontifex reprehendit, qui dicebant,

NON

non licere Episcopum de ciuitate in ciuitatem migrare. Scribit autem An-
terus in hac epistola, cuius verba Nicephorus recitat, & quæ nunc extat, quã-
dò & quomodò transferri episcopos liceat, sententia & verbis canonis 14.
vltus, velut interpres eiusdem canonis & confirmator. Non enim, inquit,
transit de ciuitate ad ciuitatem, qui non suo libitu aut ambitu hoc facit, sed
vtilitate quadam aut necessitate, aliorum hortatu & cõsilio potiorũ trans-
fertur. Hæc eadem quatuor eisdem verbis complexus est canon sanciens, nè
quis relicta sua ecclesia ad aliam infiliat: quod põtifex interpretatus est, suo
libitu & ambitu transire: nisi (inquit) causa aliqua sit, quæ necessitatem af-
ferat propter vtilitatem, idq; aliorum hortatu & iudicio multorum Epi-
scoporum. Itaq; βίαι κίε δὲ, παράκλησις, κρίσις παρὰ τῶν ἐπισκόπων dixit canon, pro
quibus Anterus põtifex, vt bonus interpres, dixit necessitatem, vtilitatem,
hortatum & consilium potiorum, id est, Episcoporum.

De canonibus Apostolorum, quos Magdeburgenses se reperisse gloriantur, cuiusmodi sint, & de exemplis similibus canonum: & quid ipsi Magdeburgenses addiderint in summis canonum siue rubricis, quas vocant, à se appositis secundum suam disciplinam, vt de lingua vulgari, & non ignota vñ. da ad populum: & confutatio huius erroris ex ipso Paulo ducta: item de abrogatis sacrificijs seu de Missa, quomodò conuincantur Magdeb. addidisse hoc, & de administratione cenæ Dominicæ, quid etiam ibi addiderint, & quomodò addidisse conuincantur.

Cap. 24.

Satis ergò hætenus ad omnia, quæ Magdeb. in canones Apostolorũ ob-
ijcienda esse putauerunt, responsum sit. Satis item de veterum Syno-
dorum, & aliorum authorum, præter pontifices, testimonijs canonũ.
Satis postremò de ipsorum veterum pontificum attestatione. Superest, nè
quid prætereamus, vt aliquid etiam de ijs canonibus Apostolorũ dicamus,
quos Magd. in, nescio quò, vetusto codice se reperisse gloriantur, quos illi
magnoperè celebrant: ac eò etiam magis, quòd, illis repertis, facilius iã pu-
tabant se persuasuros, canones Apostolorũ, quos nos defendimus, aduenti-
tios esse: illos verò, quos ipsi repererunt, priscos & natiuos. Qui non aduerte-
runt, esse illos quidem non leges ecclesiasticas sine scripto per sermonẽ la-
tas, vt sunt hi nostri, quos ipsi negant, sed potiùs sententias ex scriptura san-
cta sumptas, quas qui sumpsit, si fortè canones appellauit, B. Basilium imi-
tatus est, qui sententias quoquè varias ex nouo testamento excerptis, ad fa-
nitatem fidei, vt ipse ait, & ad vitam euangelicam pertinentes, quas ep̃sa, id
est, regulas vitæ Christianæ vocauit. imitatus quoquè est beatum Cypria-
num, qui idem fecit in tribus ad Quirinum libris, qui à Cypriano petierat,
vt ad instituendum quædam, vt idem Cyprianus in proemio 3. libri ait, de
scripturis sanctis capitula, ad disciplinam religionis nostræ pertinentia, ex-
cerperet. Cui respondens Cyprianus: Quantum potuit (inquit) mediocritas

*Quales sint
canones apos-
quos Magde.
se reperisse
gloriantur.*

P 2 nostra

Si enim precipit Apostolus, vt isti fingūt, vt in ecclesia ad populū lingua vulgari, & nō ignota, vtendū sit, frustra ergō erit in ecclesia interpres. Quid igitur precipit idem Apostolus, vt siue lingua quis loquitur, secundū duos, aut vt multum, tres, & per partes vnus interpretetur? Quid, inquam, opus est interpretatione, si in ecclesia lingua vulgari, & non ignota, vtendum est? Ergō secundū correctionem Magdeburgensium, non debuit dicere Apostolus: Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem prophetare: sed sic potius, Volo autem omnes vos in ecclesia vti lingua omnibus nota, vt non sit opus prophetare, id est, interpretari. Deniq; secundū istos Dei & Apostolorum eius correctores, non debuit Deus ponere in ecclesia genera linguarum, & interpretationes sermonum, si non est vtendum in Ecclesia lingua ignota. Quorsū ergō ait Apostolus, loquens de ijs, quæ fiunt in Ecclesia: Nunquid omnes linguis loquuntur? nunquid omnes interpretantur? Et S. Epiphanius describens characterem Ecclesiæ sui temporis secundū Apostolicam traditionem, in ea esse ait, ἑρμηνεύτας γλώσσης εἰς γλώσσαι ἢ ἐν ἀναγνώσει ἢ ἐν προσομιλίαις, id est, interpretes linguæ in linguam, in lectionibus vel in sermonibus ad populū. An melior est character ecclesiæ, vel potius synagogæ Luteranæ, quàm illius apostolicæ? Petierat hoc olim dux Boëmorum nomine totius gentis Boëmicæ à Gregorio 7. pontifice Romano ante annos quingentos & ampliùs, quod nostra ætate Luterus in Germania instituit & docuit: & quod nūc Magdeb. canoni apostolorum falsa sua & repugnante inscriptione attribuunt, sed videamus, quid pontifex responderit lib. 7. regesti sui in epist. ad ducem Boëmorum: Quia verò (inquit) nobilitas tua postulauit, vt secundū Sclauonicam linguam apud vos diuinum celebrari annueremus officium, scias nos huic petitioni tuæ nequaquàm posse fauere. Ex hoc nempe sæpè volentibus liquet, non immeritò sacram scripturam omnipotēti Deo placuisse quibusdam locis esse occultam, nè si ad liquidum cunctis pateret, fortè vilesceret, & pateret despectui: aut prauè intellecta à mediocribus, in errorem induceret. & quæ sequuntur, nè omnia recitem. At magistri Luteranorum non ita sentiunt: immò, quasi Deo sapientiores & liberaliores, cunctis sacras scripturas patere volunt: & per se ipsas proprio spiritu intelligi. Ex quo fit, vt apud Luteranos, omnes officium prædicationis vsurpent: eueniatq; illis quod Innocentius 3. ante annos ecc. & ampliùs ad Abbatem Cisterciensem, & collegas eius, in eos scripsit, qui canonicos sanctarum scripturarum libros Gallicè translatos legebant. Cū olim (inquit) venerabilis frater noster Metensis Episcopus per suas nobis literas intimasset, quòd tam in ecclesiis, quàm in vrbe Metensi laicorum & mulierum non modica multitudo, Gallicæ cuidam translationi diuinorum librorum intendens, secretis conuenticulis etiam inter se inuicem eruere præsumerent, aliorum aspernantes consortium, & in faciem redarguentibus presbyteris resistentes, quorum simplicitatem fastidiunt, in suæ translationis peritia confidentes. Et paulo post

Qua de re qualis absconditas & repugnancia Magdeb. cum Apostolo.

1. Cor. 12.

Quid qua de re Gregor. 7. responderit olim duci Boëmorum & Boemis.

Incommoda lingua vulgaris & omnibus nota in libris sacris & officijs.

de eisdem: Officium (inquit) prædicationis vsurpant: simplicitate sacerdotum despiciunt: & eorum consortium, qui dicta translatione non recipiunt, aspernantur. Hæ sunt & aliæ huiusmodi utilitates, quas lingua vulgaris & omnibus nota, in libris sacris & in diuinis officijs afferre potest in Ecclesia Dei, vt aliquando attulit. Vt igitur sunt in ecclesijs catholicis per vniuersum mundum successores Apostolorum, quos Deus posuit in ecclesia, & prophetarum ac doctorum, & aliorum graduum, vt in libris de hierarchicis ordinationibus ministrorum ecclesiæ, aduersus schismaticas vocationes ministrorum & Superintendentium Luteranorum nuper demonstrauius, sic etiã sunt successores loquentium linguis, & interpretantium sermones. Pronunciare enim in ecclesijs, sicut sancti Apostoli à Domino instituti, ab initio tradiderunt, per cunctum Occidentem Latina lingua, quam populus ignorat, sicut per cunctum Orientem lingua Græca, quam vulgus item non intelligit, lectiones euangeliorum, epistolarum, prophetias & psalmos, quod ijs tantum licet, quibus ex charismate ordinationis conuenit, loqui lingua est. Locum verò interpretis sermonum suppleant, qui verbum Dei in ecclesia prædicant, qui ex pronunciatis lingua populo ignota, sumunt ad interpretandum & prophetandum: vt populus, qui lingua loquentem audiuit, ædificetur: & qui lingua loquitur, non sit sine fructu, sicut Apostolus ait. Non loquor modò de illo dono linguarum, quas idem Apostolus ait, In signum esse infidelibus, sed de alio genere ex hierarchicæ ordinationis charismate. Qui ergò tradunt, vtendum esse in ecclesia lingua tantum vulgari, & non ignota populo, hi contra diuinam & apostolicam traditionem, genera linguarum & charisma interpretationis sermonum tollunt ex ecclesia. Vbi enim non est, qui lingua loquatur, non opus est interpretare. Hi sunt qui ordinem ecclesiæ corrumpunt, & scripturam sanctam indocto vulgo permittunt deprauandam, illis pseudoprophetis similes, quos Hieremias vocat *ἑκάλωντας προφητείας γλώσσης*, id est, eijcientes prophetias linguarum. pro quo beatus Hieronymus, assumentes linguas suas, interpretatus est. Vtrunque enim faciunt Luterani, dum pro lingua populo ignota, quam eijciunt, nè opus sit eam interpretari, linguam suam in ecclesia assument. Alium quoque canonem ex istis à se repertis, commetitia inscriptione corruerunt Magdeb. Canon (inquiunt) de abrogatis sacrificijs, seu de Missa. hæc est canonis inscriptio siue titulus: sequitur Canon, Vnica oblatione perfectos effecit in perpetuum eos, qui sanctificantur. & paulopost: Vbi remissio peccatorum est, non est amplius oblatio pro peccato. Heb. 10. Illud posterius de Missa, isti boni interpretes addiderunt, vt autem probabilius simplices deciperent, eam partem epist. ad Heb. quæ cum prior parte inscriptionis congruebat, scilicet de abrogatis sacrificijs, reticuerunt. sic enim ait Paulus: Quia hostias & oblationes, & holocaustomata, & pro peccato noluiisti, neque placita sunt tibi, quæ secundum legem offeruntur, tunc dixi. Ecce venio, vt faciam, Deus, voluntatem tuam. auferit primum,

Qui in ecclesia successores
sunt loco loquentium
lingua.
1. Cor. 14.

Hier. 23.

Alius titulus
additus à
Magd. de sacrificijs abrogatis, seu de
Missa.

Heb. 10.

vt

vt sequens statuat. Dicant ergò nobis Magd. cur hæc, quæ tam apertè abrogationem veterum sacrificiorum continebant, prætermiserunt? cur inquam? nisi quia non hoc laborant, vt abrogata esse vetera sacrificia cum Paulo doceant: sed vt abrogatum esse sacrificium noui testamèti, per fraudes & mendacia contra Paulum faciant. Etenim, si nulla hostia & oblatio nobis relicta est, non debuit dicere Apostolus paulò pòst, Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia: sed sic, Vt cunq; peccantibus nobis, siue voluntariè, siue non voluntariè, non relinquitur hostia. Nisi fortè putant Magdeburgens. omnes qui peccant, peccare voluntariè, id est, scienter. At redarguet eos, si hoc putant, scriptura, quæ eum, qui cognoscendo voluntatem Domini, peccat, ab eo distinguit, qui peccat non cognoscendo eam. Cùm igitur neque pro voluntariè, neque pro non voluntariè peccantibus sit iam iam amplius Christus cruentè immolandus: Christus enim resurgens ex mortuis, iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur: consequens est, vt, cùm ait Apostolus, planè distinguens voluntariè peccantes à non voluntariè peccantibus, non relinqui hostiam, id est, non esse immolandum iam Christum pro voluntariè peccantibus: de immolatione, non quidem cruenta, sed incruenta & mystica loquatur, quæ est oblatio sacrificij super altare in domo Dei. pro ijs enim, quos ecclesia sine vlla dubitatione scire & affirmare potest, velle in peccato esse scientes, quos voluntariè peccantes vocat Apostolus, cuiusmodi sunt, qui pro aliquo grauiore crimine excòmunicati sunt, pro his, inquam, huiusmodi hostia incruenta, quæ eadem paulò antè vocata est sacerdos magnus super domum Dei, non offertur nec offerri potest secundùm apostolicam traditionem, vt nos in quarto libro defensionis epistolarum cupiosius adhuc docebimus. Constat autem eum, qui non cognoscendo peccat, non voluntariè peccare. Alium deinde canonem simili artificio falsa & hæretica inscriptione deprauârunt: Quòd in administratione (inquiunt) cenæ Dominicæ nihil aliud fieri debeat, quàm Dominus instituit, nempe, vt tam laici, quàm clerici edant & bibant sub pane & vino corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi. & non fiat oblatio pro viuis ac mortuis, nec adoratio. Sequitur deinde Canon: Ego accepi à Domino, quod & tradidi vobis. quòd Dominus Iesus in ea nocte, qua traditus est, accepit panem, & postquam gratias egisset, fregit, ac dixit: Accipite, edite: hoc meum est corpus, quod pro vobis frangitur: hoc facite in mei commemorationem. Ad eundem modum & poculum peracta cenæ, dicens: Hoc poculum nouum testamentum est in meo sanguine: hoc facite, quotiescunq; biberitis, in meam commemorationem. Quotiescunq; enim comederitis panem hunc, & de poculo biberitis, mortem Domini annuntiabitis, donèc venerit: itaque quisquis ederit panem hunc, aut biberit de poculo Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Probet autem homo seipsum, & sic de pane illo edat, & de poculo illo

Luc. 12.

Rom. 6.

Voluntariè
peccantibus
quomodo non
relinquatur
hostia pro
peccatis.

Alius titulus
additus à
Magd. in ca-
none de cenâ
Dominicâ.

illo bibat: nam qui edit aut bibit indignè, iudicium sibi ipsi edit & bibit, non dijudicans corpus Domini. Haftenùs Canon. Si ea, quæ in scripturis sanctis dicta sunt, Ex causis distortum inprimis intelligenda sunt, cum Apostolus hæc scripserit, vt Corinthios corrigeret, qui contra institutionem Domini populares cœnas in ecclesia pro communione sacra faciebant, vt B. Cyrillus in Pentabiblo contra Nestorium interpretatus est: necesse est profectò, vt eatenùs institutionem Domini de sancta Eucharistia Paulus hoc loco recitare voluerit, quatenùs ad corrigendum errorè Corinthiorum pertinebat, quod tunc quidem satis esse videbatur. Sed quia fortassè non sunt credituri Magdeb. fuisse hunc errorem Corinthiorum, nec sic Cyrillum, quod illi peccabant, & Apostolus correxerit, intellexisse, recitemus, quæ ipse Cyrillus aduersùs Nestorium scripsit in tomo 4. Pentabibli, quæ est in cap. 156. Synodi Ephesinæ. sic enim ait, ὡς περ δὲ τὸ αὐτοῦ τοῦ λόγου σῶμα ζωοποιόν ἐστίν, ἴδιον αὐτοῦ ποιησαμένου καθ' ἐνώσειν ἀληθῆ τὴν ὑπὲρ ἰούνη καὶ λόγον, οὕτω καὶ ἡμεῖς εἰ ἐν μεθέξει γενοίμεθα τῆς ἁγίας σαρκὸς καὶ αἵματος αὐτοῦ, πάντη τε καὶ πάντως ζωοποιούμεθα μένοντες ἐν ἡμῖν τοῦ λόγου θεϊκῶς μὲν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀνθρωπίνως δὲ αὐτὸ διὰ τῆς ἁγίας σαρκὸς καὶ τοῦ τιμίου αἵματος: Interpretemur totidem verbis Latinè: Vt enim, inquit, Corpus ipsius verbi, quod secundùm veram & inexplicabilem vnionem suam fecit, viuificum est: sic etiam nos, si carnem sanctam & sanguinem eius participemus, omninò viuificamur, manente in nobis verbo diuinè quidem per Spiritum sanctum, humanè verò per carnem sanctam & preciosum sanguinem. Hoc autem ita esse, probat deinceps verbis Apostoli, cum ait, scribens ad Corinthios: Tanquàm prudentibus loquor: iudicate vos, quod dico: calix benedictionis, cui benedicimus, nõnne communicatio sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nõnne communicatio corporis Christi est? quoniam vnus panis & vnum corpus multi sumus: omnes enim ex vno pane participamus. Deindè subiungit: πνεύματος μὲν γὰρ τοῦ ἁγίου μετεσχηκότες, αὐτῶ τε τῶ πάντων σωτῆρι χριστῶ καὶ ἀλλήλοις ἐνούμεθα, σύσσωμοι δὲ κατὰ τοῦτον ἐσμὲν τὸν τρόπον, ὅτι εἰς ἄρτος ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμὲν. οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτους μετέχομεν, σιωδὲ γὰρ ἡμᾶς εἰς ἐνότητά τὸ ἐν ἡμῖν σῶμα χριστοῦ, id est, Sancti enim Spiritus participes effecti cum ipso Christo saluatore omnium, & ipsi nobiscum inter nos in vnum copulamur. Concorporales verò, siue vnum corpus hoc modo efficitur, quia vnus panis, vnum corpus multi sumus: omnes enim ex vno pane participamus. Corpus enim Christi, quod est in nobis, colligat nos in vnum. Deindè cū vellet adhuc probare ista, subiungit: ὅτι δὲ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ πρὸς ἐνότητά τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς γε τὴν εἰς ἀλλήλους σιωενήγημεθα, πιστῶσεται γράφων ὁ μακάριος παῦλος. Quòd autem, inquit, corpus Christi in vnum nos secum & nobiscum copulauerit, fidè faciet beatus Paulus, cùm scribit,

I. Cor. 10.

cū

bit, reuelatum esse sanctis Apostolis & prophetis in spiritu, gentes esse co-
 heredes, & concorporales, & participes promissionis in Christo Iesu
 per Euangelium. Concorporales dixit, propter sacramentum corporis
 Christi, quod in vnum copulat omnes communicantes: si tamen sunt Spi-
 ritus sancti participes. In his enim verbum verè cum carne vnitum, manet
 diuinè & humanè, sicut B. Cyrillus paulò antè dixit: Hæc est mysterij huius
 vis & traditio. Quam quidem traditionem & vim sacramenti huius quia
 Corinthij ignorabant, cœnas illas suas in ecclesia faciebant. Sed audiamus
 Cyrillū: propter ista enim quæ sequuntur, illa superiora repetita sunt. sic
 enim ait: ἐπειδὴ δὲ τὴν τοῦ μυστηρίου παράδοσιν καὶ δύναμιν ἠγνοοῦντες ἐν ἀρχῇ
 τῶν πιστευσάντων τινὲς ἔξω τρέπεσθαι τοῦ εἰκότος ἠθελον, πανδαισίασ τε καὶ δη-
 μοβογίασ πωλοῦντες ἐν ἐκκλησίασ, τοῖσ τοῦτο δεῖν εἰσθόσιν ἐπιτίμα γράφων ὁ
 μακάριος παῦλος, μὴ γὰρ οἰκίασ οὐκ ἔχετε εἰσ τὸ εἰσθίειν καὶ πίνειν, &c. Quia
 enim, inquit, mysterij traditionem ac vim inuitid quidam exijs, qui credi-
 derant, cum ignorassent, volebant extra metam rationis egredi, lauta con-
 uuiua & cœnas populares in ecclesijs agitantes: eos, qui hoc agere consue-
 uissent, Paulus repræhendit, inquiens: An non habetis domos ad edendum
 & bibendum? Hi igitur ignorantes mysterij traditionem ac vim, falsò exi-
 stinabant vnum se corpus suis illis cœnis popularibus effici. Dominus
 enim ad faciendum hoc nullas alias species, præter panis & vini, super alta-
 re tempore sacrificij offerre instituit: sicut canone etiam secundo Apostol.
 sancitum est, qui ad huius loci epistolæ Pauli interpretationem pertinet.
 Hoc ergò est, quòd hoc loco Paulus, authore etiam Cyrillo, diuinæ tradi-
 tionis autoritate corrigit. Ut autem oblatio pro viuus & defunctis non
 fieret, nec adoratio, ne verbum quidem: sed totum hoc, commentum est
 Magdeburgensium ad simpliciores decipiendum. Inimò verò tantum ab-
 est, vt Paulus dixerit, non debere fieri oblationem pro viuus & defunctis,
 vt contrà potiùs ex eo, quod Dominus in Euangelio de hoc mysterio tra-
 didit, & hoc loco Apostolus repetiuit, necessariò concludatur, oblationem
 esse hanc, & offerri pro viuus & defunctis: Quod enim Matthæus dixit, Ac-
 cipite, & comedite, hoc est corpus meum, & Marcus similiter, Sumite, Hoc
 est corpus meum: nè isti sic intelligerent, quasi nihil ibi præter cœnam fa-
 ctum esset, vt falsò interpretantur, non subiunxerunt statim hi duo Euan-
 gelistæ, Hoc facite in meam commemorationem, quasi nihil aliud ibi præ-
 ciperetur, quàm celebrare memoriam cœnæ Dominicæ manducando tā-
 tum, siue sumendo. Idcirco beatus Lucas tanquàm interpres priorum sup-
 pleuit, quod desiderabatur: sic enim ait, Et accepto pane, gratias egit, &
 fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur, si-
 ue traditur. quod perindè est, quasi diceret, quod pro vobis offertur, in
 mortem scilicet, quæ iam instabat, & quasi præsens erat. Hoc enim signifi-
 cat hic, Datur: pro quo Paulus dixit, Qui tradidit semetipsum pro nobis

Eph. 3.

Eph. 5.

Q obla-

Esa. 53.

oblationem & hostiam: & Esaias, Oblatus est, quia ipse voluit. Quare, quod statim subiungit, Hoc facite in meam commemorationem: necesse est ad illud, quod proximè antecessit, referre, Quod pro vobis datur: & ad illud simul, quod priùs dixerat, Fregit, & dedit eis: siue, quod plenius alij Euangelistæ expresserunt, Accipite, & manducate: siue, Sumite: vt iam celebratione huius mysterij necessario vtrunque commemorare iubeamur, oblationem in cruce factam, & illam corporis Domini mysticam & veram manducationem. Quare quibus potestatem hanc Christus dedit, necesse est, secundum institutionem Domini, quam hinc Paulus Apostolus repetiuit ac recitauit, vt, sicut manducando manducationem illam cœnæ Dominicæ representant ac commemorant, sic etiam & in primis oblationem in cruce factam, offerendo commemorent. Quomodo enim commemoratio oblationis in cruce factæ, in sola manducatione esset, nisi quod manducatur, priùs esset oblatum? Quod vt magis adhuc istis constet, interrogemus eos: Hoc, quod Dominus hac institutione in suam cômémorationem fieri præcepit, vbinàm fieri præcepit? nómme super altare? Hoc eni msi negauerint, redarguet eos apostolica traditio, quæ in vniuersis ecclesijs catholicorum Orientis & Occidentis, summa religione ab initio custoditur: Cuius traditionis testimonium quoq; Pauli scriptum habemus, nè isti iam vlllo modo cauillari possint, vt solent. Habemus enim (inquit) altare, de quo edere non licet ijs, qui tabernaculo deseruiunt. Quis autem ignorat, *θυσιαστήριον ἐστὶν θυσίας*, vnde dicitur, referri, id est, altare ad hostiam? aut quæ vnquam mensa, quouis etiam linguæ idiomate, altare dici consuevit, nisi mensa, in qua sit oblatio? vt fuit illa mensa cœnæ Dominicæ, & nostræ ecclesiæ altare, quod illam representat, in quo id ipsum, quod Dominus in nocte illa patri suo pro nobis obtulit, & ipsi secundum institutionem eius offerimus. Iam verò quòd hæc institutio Domini, quam Paulus hinc repetit, pro viuis & mortuis oblationem fieri præcipiat, ex eo quoq; necessario colligitur, quod ait: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem: Hoc, inquam, facite, Pro vobis, scilicet in meam commemorationem. Illud enim, Pro vobis, priùs dictum, repetendum est, *ἕκαστὸν ἑαυτοῦ*, id est, à communi, quæ est frequens figura in scripturis. Quòd si hoc negent isti, rursus eos interrogabimus, pro quibusnam dicit, Facite, & ad quorum fructum? pro nullis enim, nec ad vllius fructum, ne cogitare quidem licet. Restat ergò, vt intelligamus, quasi dicatur, Facite pro vobis. Sed rursus quæremus: Quomodo, & quandò pro vobis? an intelligendum est, quasi dicatur, Facite pro vobis tantum viuentibus? minimè, quia non solum qui viuunt, sunt: vt de eis tantum intelligi possit istud, Pro vobis: sed etiam qui piè mortui sunt, esse dicuntur: Omnes enim, inquit, viuunt apud Deum, & spiritus istorum in manu Dei sunt, & Deus non est mortuorum Deus, sed viuorum. Restat ergò, vt, sicut non solum pro viuis mortuus est Christus noster, sed etiam pro mor-

*Clem. lib. 8.**c. 41.**Ecl. 3.**Matth. 22.*

mor-

mortuis: id quod satis descensus ipse Christi ad inferiores partes terræ, sicut Apostolus ait, probat: non enim descendit, nisi ad eos, & propter eos, pro quibus etiam mortuus erat: Sic non solum pro viuis, sed pro piè mortuis iubet offerre in commemorationem oblationis in cruce factæ: quia omnes, quandiu salui esse possunt, secundum idioma scripturæ sanctæ esse dicuntur, sicut scriptum est in Eccles. Deum time, & mandata eius fac: Hoc est omnis homo: quasi qui hæc non faciat, quia saluus esse non potest non faciendo, nec esse quidem dicatur. Sed de oblatione pro piè mortuis, plenior tractationem in quartum librum defensionis epistolarum pontificum apostolicorum, reseruamus, cum locum epistolæ Clementis ad Iacobum fratrem Domini, de oblationibus & exequijs mortuorum, defendemus. Hæc pauca necessarid attigi, nè commentitiam inscriptionem canonis de institutione huius mysterij, quem Magdeb. protulerunt, omninò dissimularem. Eadem etiam institutione Domini ab Apostolo hîc repetita, ijdem isti refelli possunt in eo, quod addiderunt ad titulum canonis, quò esset luculentius commentum, scilicet, vt tam laici quàm clerici, edant & bibant sub pane & vino: & non fiat adoratio. Cùm enim constet, quòd Christus in vltima cœna hanc institutionem sacri mysterij sub speciebus panis & vini sanxerit, & eius potestatem ac ministerium sanctis Apostolis, & in eorum persona ordini sacerdotum tradiderit: consequens est, secundum rationem Apostolicæ dignitatis & sacerdotalis ordinis, vt illa tunc institutio sub duabus speciebus, & traditio Apostolis facta, non eò tendant, vt omnes Christi fideles statuto Domini ad vtranque speciem accipiendam adstringantur. sic enim nupèr trecentorum ferè patrum Synodus Tridentina, more Maiorum congregata, sanctè iudicauit & decreuit. Cui qui obedire nolunt, salui esse nolunt. De adoratione verò huius mysterij, quam isti quoquè negant, & hac institutione vetari fingunt, nihil aliud contra huius blasphemix monstrum dicam, nisi videri eos potiùs non credere, esse in hoc nostro mysterio corpus & sanguinem Christi: si quidem adorationem tollunt. An enim, quia Christus sub specie panis est, idcirco non est adorandus? Ergò neque Christus Dominus & Rex panis inuolutus, à Magis adorandus erat. Ità fit, vt errores secum repugnantes, cæcitate mentis defendant, dum veritatis lucem fugiunt. Pergamus deinceps ad reliqua.

De quibusdam canonibus Apostolicis Synodi Antiochena Apostolorum, repertis in Bibliotheca Origenis à Pamphilo martyre: & de canone Apostolico imaginum Saluatoris & sanctorum, & de canone de ciborum delictu, & de testimonio Innocentij primi, quòd Apostoli Synodum Antiochie celebrârunt.

Cap. 25.

HAtenùs de canonibus Apostolicis, quos Magdeburgenses repererunt, excerptos, vt dixi, ex scriptura sancta noui testamenti. Reperi-

Q 2

mus

mus etiam nos partem canonum Synodi Apostolorum Antiochenæ, quos Pamphilus martyr testatur se in Bibliotheca Origenis reperisse. Sic enim reperi in antiquissimo codice Græco scriptum: τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος παμφίλου ἐκ τῆς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἀποστόλων σινωδῶς, τοῦτέστιν ἐκ τῶν σινωδικῶν αὐτῶν κανόνων μέρος τῶν εὐρεθέντων εἰς τὴν ἄριγένεσ βιβλιοθήκην. Hos ego canones concisè & in epitome, quasi indices quosdam, gratia breuitatis describam. Canon, Ut credentes in Dominum Iesum, quos illius temporis homines vocabant Galilæos, Christiani deinceps vocarentur. Alius canon, Ut baptizati non iam circumciderentur more Iudæorum: siquidem sit baptismus circumcisio non manu facta. Alius canon, Ut ex omni natione & genere ad fidem orthodoxam admitterentur. Alius canon, De auaritia fugienda Christiano, ac maximè ex iniquis quæstibus. Alius, De vitio gulæ, Christianis item fugiendo, & de theatris, ac iuramentis. Alius, De fugienda scurrilitate, blasphemia, & moribus gentilium, & eorum imitatione nè simpliciores deciperentur. Ac sunt quidem de his, alijsq; huiusmodi Apostolicæ constitutiones in libro 7. Clementis Romani: quod fidem quoque facit, esse hos canones Antiochenæ Synodi apostolorum, de qua in libro illo vetustissimo Græco notatū reperi. Alius canon, quo renouatum ac confirmatum est decretum Synodi Hierosolymitanæ. Ut abstinerent Christiani à sanguine, & suffocato, & fornicatione. Sunt præterea alij duo canones, alter de imaginibus manufactis veri Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi, & famulorum & iudæis, ponendis ex aduerso coram idolis & Iudæis. qui sic Græcè scriptus erat: τοῦ μὴ πλαγᾶσθαι τοὺς σαζομένους εἰς τὰ εἰδῶλα, ἀλλὰ ἀντικονίζειν τὴν θεανδρικήν ἀχραντον χειροποίητον στήλην τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ θεραπόντων ἀντικρὺ τῶν εἰδώλων καὶ ἰουδαίων καὶ μηκέτι πλαγᾶσθαι εἰς εἰδῶλα μὴ δὲ ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἰουδαίοις. Hunc canonem Græcè descripsi propter antiquitatem, & apostolicā eius auctoritatem, cui ecclesiæ catholicæ consuetudo ab Apostolis tradita, iam inde ab initio per cunctum orbem adstipulatur. Quomodò igitur audet Luterni idola vocare imagines Christi & sanctorum eius, quas sancti Apostoli ad delenda idola gentium, & ad Iudæos redarguendos, facere & colere iusserunt? Immò ipsi Luterni Iudæos sequi mālunt, quàm Apostolos: & potius idolis gentium fauent, dum idolis falsorum deorum, imagines veri Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi opponere nolunt. Quos etsi nupèr Nicolaus Sanderus Anglus eruditissimè & fortissimè de errore conuicit, & nos etiā non pauca lib. 3. de dogmaticis characteribus aduersus eundem errorem scripsimus, non pigebit tamen addere hic pauca quædam, in dialogo eruditissimo antiqui Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani de imaginibus, qui Orthodoxus inscriptus est, à nobis obseruata: quibus respondere docet hæreticis, cū quærūt, Vbi scriptū sit in scriptura, adorandū esse imaginē Christi. Interpretemur Latine: Cū scriptum (inquit) sit de Christo,

Et

Quomodo
Magdeb. ne-
gantes cultu-
ram imaginū,
gentilibus
idola colenti-
bus fauent.

Et adorent eum omnes angeli eius, sitq; omnis homo imaginis suæ prototypon, nec vllus homo reperiatur, qui eius forma effingi possit: liquet, Christum, vtpotè qui debuit per omnia, sicut Apostolus ait, fratribus affimilari, prototypon esse imaginis suæ, tametsi verbis scriptum non sit. Quare, inquit, cum quærit hæreticus, vbi scriptum sit de adoranda Christi imagine: respondendum est, ibi scriptum esse, vbi scriptum est, adorandū esse Christū: siquidem inseparabilis est à prototypo effigies eius. & si enim nusquam scriptum est verbis, Christum esse imaginis suæ prototypum, multa tamen alia (inquit) similiter non sunt scripta verbis, quæ idē valent atque illa, quæ scripta sunt, vt homousios, & theotocos, & cyriotocos, quæ vocabula necessitas aduersus hæreses adinuēnit. Ad hunc modum hæresis Iconomachorum fecit, vt diceremus prototypon imaginis Christi, quod eandem vim habet, vt illud, quod scriptum est. Etenim si nō est Christus imaginis suæ prototypon: ergo nec incarnatus est: manetq; incircumscriptus infinitate diuinitatis suæ. Quod si factus est homo, & in nostra natura & more nostro apparuit, cur non tribuimus illi, quod omni homini, vt ratio similitudinis postulat? Docet deinde hic author, non esse imaginem honore & veneratione à sancto, cuius imago est, separatam: Cum sint (inquit) vnum nō natura, sed *χρῆσις*, id est, habitudine: quæcunq; enim (inquit) de causa dicantur, de effecto quoq; dicentur: sed illa propriè, quia natura: hæc non propriè, sed homonymè. Sic (inquit) crux, ex quacunq; materia fiat, habet commune nomen cum vera cruce, sicut honorem & venerationem. & quibuscunq; nominibus illa crux appellatur, totidem hæc eius imago. illa viuifica crux, gloria mundi: & hæc, gloria mundi. Sed illa propriè, & natura ligni facti viuifici: hæc verò, significatione nominis. Similiter (inquit) Deus & homo dicitur Christus significatione nominis, & natura diuinitatis atq; humanitatis: imago verò eius, significatione nominis dicitur Christus, non autem natura diuinitatis & humanitatis. Est enim ex qualitate colorum, aut ex lapide, aliãve materia: habetq; communionem nominis, & honoris atq; adorationis cum prototypo, & si natura sit aliena. Idcirco quibuscunq; nominibus Christus appellatur, totidē imago eius, vt Dominus gloria, Dei virtus, Dei sapientia, & filius hominis: vt, sicut Christus dicit, Mihi flectetur omne genu cælestium, terrestrium, & infernorum: sic imago eius idē quoq; per picturam dicat. Sic cum Christus in initio prædicatus est, cum ea prædicatione coniuncta erat *χρῆσις*, id est, habitudine, prædicatio imaginis eius: & tot habet prædicatio demonstrationes imaginis Christi, quot habet demonstrationes Christi: & tot item habet demonstrationes typi siue imaginis crucis, quot habet ipsius crucis. Cum enim inseparabilis sit imago ab eo, cuius est imago, vbi scriptum est de prototypo, ibi scriptū est de effigie indè expressa: tametsi non æqualiter scriptum, sed homonymè: de re enim propriè, de imagine rei non propriè. Citat deinde Nicephorus, inter alios patres, quos nunc prætereo, Sanctum Athanasium sic de imagine scribentem:

ἐν γὰρ τῇ εἰκόνι τοῦ βασιλέως τὸ εἶδος καὶ ἡ μορφή ἐστὶ καὶ ἐν τῷ βασιλεῖ τὸ ἐν τῇ εἰκόνι
 νι εἶδος ἐστὶ καὶ ἀπαράλλακτος ἢ ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ βασιλέως ὁμοιωτής, ὥστε τὸν ἐνορχῶν
 τα τῇ εἰκόνι ἐνορχῶν ἐν αὐτῇ τὸν βασιλέα καὶ πάλιν ὁρχῶντα τὸν βασιλέα, ἐπιγινώσκειν,
 ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ ἐν τῇ εἰκόνι. ἐκ δὲ τοῦ μὴ διαλλάττειν τὴν ὁμοιωτητα, τῷ θέλοντι μὴ
 τὴν εἰκόνα θεωρῆσαι τὸν βασιλέα, εἴποι ἂν ἡ εἰκὼν, ἐγὼ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ἑσμέν. ἐγὼ
 γὰρ ἐν ἐκείνῳ εἰμὴ, καὶ ἐκεῖνος ἐν ἐμοί, καὶ ὁ ἑώρακας ἐν ἐμοί, τοῦτο ἐν ἐκείνῳ βλέπεισ,
 καὶ ὁ ὁρᾷσ ἐν ἐκείνῳ, τοῦτο ἐν ἐμοί βλέπεισ. In imagine enim (inquit) regis, est
 species ac forma: & in rege est species, quæ est in imagine, & similitudo, quæ
 est in imagine regis, non variat, ita ut, qui imaginem adspicit, in ea regem ad-
 spiciat: & rursus, qui regem intuetur, huc agnoscat esse in imagine sua. itaque
 pro eo quod similitudo non variat, ei, qui postquam adspexit similitudinē
 regis, ipsum regem videre velit, dicere possit imago, Ego & rex vnum su-
 mus: ego enim in illo sum, & ille in me: & quod in me vidisti, hoc in illo vi-
 des: & quod in illo vides, in me vides. Hæc ex Nicephoro libenter hic addi-
 di, quod hic author acutè & subtiliter explicasse mihi videtur, quomodo
 fit in scriptura de adoranda imagine Christi, & quæ ratio naturalis aposto-
 lorum de cultu sanctarum imaginum traditionem defendat: quam quidem
 traditionem consuetudo confirmat: & ecclesiæ fides custodit. naturale enim
 est, ut sit omnis homo imaginis suæ prototypum: immo omnis res, proto-
 typum figuræ suæ. & quæ huiusmodi cōnexionem naturalem habent, & cō-
 munionem nominis, consequens quoque est, ut habeant honoris commu-
 nionem: ut intelligant tandem, qui imaginum sanctarum cultum tollunt,
 pugnare se cum natura, cum scriptura, cum ratione, cum apostolorum tra-
 ditione, cum ecclesiarum cōsuetudine, & cum earum fide. Explicauit præ-
 terea hic author, quemadmodum prototypum coadoretur imagini, id est,
 quemadmodum vna atque eadem adoratio, prototypo atque imagini adhibe-
 atur, vna quidem vtriq; sed non vno modo, & æqualiter: ut verbi gratia,
 vna adoratio, quæ latria dici solet, Christo conuenit, & imagini: sed aliter
 Christo, propriè scilicet & secundum naturam carnis, natura vnitæ cum di-
 uinitate: aliter imagini, id est, non propriè, sed homonymè, siue æquiucè,
 quia non natura, sed ἁίμα, id est, habitudine repræsentationis, propter simi-
 litudinem. nec enim (inquit) in imagine Christi est diuinitas vnita cum car-
 ne φῶσ καὶ ἐν ὄσῳ, id est, naturali vnione, ut in Christo, sed ἁγιτικὴ μεταλήψις, id
 est, participatiōe, ut ita dicam, habituali. Itaque imago, ut hic author sen-
 sit, non habet honorem proprium seiunctum à re ipsa: immo habet eundem
 ipsum, quem res ipsa, qui tamen honor rei quidem ipsius proprius est, &
 natura ei conueniens: imaginis verò non proprius, sed homonymus, siue
 æquiucus, & secundum habitudinem ei conueniens propter similitudinē
 scilicet prototypi. Imago enim (verbi gratia) Christi, si naturam (inquit)
 eius respiciamus, non est Christus, immo nec imago Christi, sed potius
 charta & color, aut lignum, aut alia materia, vnde facta est imago. Sin autē
 respi-

respiciamus similitudinē archetypi, vnde expressa est, Christus dicitur secundum homonymiam, siue æquiuocè: Christi verò secundum relationem: quia omnis imago, protypi imago est. Itaq; vt rectè ab hoc authore explicatum est, sicut non adoratur imago propter se, sed propter prototypum, quod omnes Catholici confitentur, sic non est dicendū, adorari eam per se, id est, absolutè, sed *σχικῶς*, dicamus nos, relatè: & vt purpura & imperator ea indutus vnum faciunt habitu, sic imago & prototypum eius vnum faciunt *σχίσις*, id est, habitudine. Hoc tamen interest, quòd purpura separari potest à rege vel imperatore, & remanere purpura, ac sine regio honore & veneratione, non enim refertur ad regem, vt purpura est: at imago, vt imago est, non est à prototypo separabilis *σχίσις*, ac proindè nec honore. Hic est secundum doctrinam fidelis sermo de sanctarum imaginū adoratione, quo S. Nicephorus Patriarcha Cōstantinopolitanus ante annos septingentos antiquos Iconomachos redarguebat: & pios in doctrina sana exhortabatur: & quo nos nouos Iconomachos redarguimus, vt, si fortè possimus, in captiuitatē, sicut Apost. ait, redigamus eorū intellectū in obsequiū Christi. Illud postremò aduersus istos hic addendū est: Si, cum legitur euangelium, verba eius, quæ noui hæretici audiunt, propter res nominatas, quæ à suis nominibus, tãquàm à quibusdā imaginibus, naturaliter diuelli non possunt, apertis capitibus honorant, cur hoc ipsum in expressis imaginibus sanctorū nō faciunt? An non est hic aperta rationis repugnantia, alterum horum facere, alterum non facere, vbi eadem est vtrunq; faciendi causa? Quare vt sui similes sint, & nē secum discrepent, aut vtrunq; aut neutrum faciant necessè est: aut imagines, dico, sanctorum, quas vident, honorent, si verba euāgelij audita honorant: aut, si illas non honorant, neq; hæc honorent. Alter Canō de delectu ciborum, τοῦ μὴ ἐξομοιοῦσθαι χριστιανοὺς Ἰουδαίους ἐνεκεν ἀποχήσ θρωμάτων, ἀλλὰ καὶ ὑείων ἀπογεύεσθαι τοῦ κυρίου θεοπίσαντος, ὅτι τὰ ἐσπορευόμενα εἰς τὸ στόμα οὐ κοινοῖ τὸν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ὡς ἐκ τῆς καρδίας ἐξερχόμενα, καὶ ἵνα μὴ κατὰ γράμμα ἀκολουθῆ, ἀλλὰ πνευματικῶς καὶ ἀναγωγικῶς πολετεύηται. ἡ γὰρ κτηνώδης συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων τὸν ὄν βδέλυσσεται. τῇ δὲ πονηρίᾳ συνέχεται κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον, ὅτι ἐχορτάσθησαν ὑείων, καὶ ἀφῆκεν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν, ὁμοίως καὶ ὄστρακόμερον καὶ ἀλεπίδωτον ἰχθὴν ἀκόλυτον τοῖς χριστιανοῖς εἶναι εἰς τὸ ἀπογεύεσθαι, νοεῖται γὰρ καὶ οὕτω πνευματικῶς τὴν ἀσύνητον αὐτῶν καρδίαν ὄστράκου δίκην ἀποβάλλεσθαι τὰ τῆς ἀληθείας κηρύγματα.

Interpretemur Latinè. Nē (inquit) Christiani à cibis abstinento, Iudæos imitentur: immò vescantur suilla, cum Dominus pronunciauerit, quæ in os intrant, non inquinare hominem, sed, quæ ex ore exeunt, vptotè ex corde exeuntia. Et nē secundum literam eos sectentur, sed spiritualiter, & analogicè viuant. Synagoga enim belluina Iudæorum, suem quidem abomi-

Alius canon.

Apost. Synodi

Ant. ab Apo-

stolis habita

de delectu ci-

borū qui locū

Apostoli ad

Colos. & ad

Timoth. de ci-

natur bñ explanat.

natur, turpem verò vitam viuit, & improbitate tenetur conftricta, sicut ait
*Pfal. 16. iuxta
 aliã editionẽ.* Propheta: Saturati sunt suilla, & reliquerunt reliquias paruulis suis. Simili-
 ter non est interdictum Christianis secundum literam, vesci pisce testã ha-
 bente, & pisce item squamis carente: hoc enim est secundum spiritum pisce
 testaceo vesci, cum quis stupido & imprudenti corde, veritatis prædicatio-
 nem instar testæ abijcit. Conuenienter ergò huic canoni intelligendum est,
 quod Paulus in Epistola ad Coloss. scripsit: Nemo vos iudicet in cibo: cibos
 enim prohibet discernere κατὰ γράμμα, id est, secundum literam more Iudæo-
 rum, non autem secundum spiritum. Sic etiam in epist. ad Tim. ad doctri-
 nam dæmoniorum pertinere dixit, abstinere à cibis secundum literam &
 iudaicè, non autem abstinere secundum spiritum, & κατὰ ἄσικνον, id est, & ad
 exercitationem corporalem, ad spiritum relatum, vt fit in ieiunijs abstinendo
 à carne. Sed de hoc satis supra cap. 3. dictum est. Hactenus de canonibus
 istis Synodi Apostolorum Antiochenæ, quos, vt dixi, Pamphilus martyr in
 bibliotheca Origenis reperit. Habuisse autem Synodum Antiochiæ sanctos
 Apostolos, testatur quoquẽ S. Innocentius in epistola 18. ad Alexandrũ Epi-
 scopũ. Sic enim scripsit de Antiochena ecclesia, quòd prima primi Apostoli
 sedes esse monstratur: vbi & nomẽ accepit religio Christiana, & quæ cõuen-
 tum Apostolorum apud se fieri celeberrimum meruit. Canones tamen ec-
 clesiasticos sanctorum Apostolorum, non esse in Synodo Antiochena, sed
 Hierosolymitana cõstitutos, præterquàm quòd Clemens Romanus, vt an-
 tè do cuimus, non obscurè significauit, illud quoquẽ argumento est, q̃ nul-
 lus ecclesiasticus canon ex illis Apostolicis 85. inter hos, quos à Pamphilo
 Martyre in bibliotheca Origenis repositos descripsimus, reperitur præter ca-
 nonem de abstinendo à sanguine & suffocato, qui (vt dixi) in Synodo Anti-
 ochena propter idololatriam, quæ tunc vbiquè dominabatur, necessariò
 renouatus, ac confirmatus est.

*Quæ ratio necessaria fortiùs multis testimonijs canones Apostolorum de-
 fendat, & de comparatione statũs Ecclesiæ cum nauis, & legum ecclesiastica-
 rum cum legibus naualibus: & quibus in locis de legibus ecclesiasticis apo-
 stolorum Paulus significauerit: & quid contra omnem rationem neget, qui
 apostolorum canones negat. Cap. 26.*

1. Cor. II.

HOs igitur canones sanctorum apostolorum illa etiam ratio necessa-
 ria defendit & vindicat, quæ multorum testimoniorum vim & au-
 thoritatem superat: quod decebat quidem, & erat apostolica illa
 omnium ecclesiarũ sollicitudine, quam Paulus dicit, dignum, vt ita episco-
 pis, quos ijdem apostoli, dum viuerent, instituerunt, quos Clemens Roma-
 nus in extremo libri 7. de constitut. Apost. enumerat, & de quibus Irenæus
 lib. 3. c. 3. meminit, & si non nominatim, vt Clemẽs: decebat, inquam, vt ita
 episco-

episcopis ecclesias committerent regendas & administrandas, vt regulas ecclesiasticas, quas Canones vocârunt, eisdem traderent: quibus instructi sic illi ipsi episcopi ecclesias sibi commissas gubernarent, vt omnia in eis honestè & secundùm ordinem fierent, sicut Apost. Paulus ecclesiæ Corinthiorũ iussit. Hoc enim non facere, quod alioqui fecisse, ratio ipsa communis utilitatis omnium ecclesiarum, quarũ solitudine tenebantur, necessariò conuincit, perindè fuisset, vt si quis, optimus alioqui nauis gubernator, loco suo absens relinqueret, cui clauum quidem nauis committeret, eum tamen regulis, quas ipse perutiles & pernecessarias ad dirigendam nauigationem esse sciret, non instrueret. Cum nauis enim magna statum ecclesiæ B. Petrus comparauit in illo suo ad populum sermone ac doctrina in ordinatiõe Clementis. Vt ergò præscriptæ sunt vectoribus suæ leges, vt suis locis quieti sedent, nè, si liberè discurrant, nautas impediunt, aut nauem quatiant, vel deprimant: sic quoq; præscriptæ sunt leges suæ ecclesiasticæ laicis, qui sunt instar vectorum: & suæ diaconis, suæ presbyteris, & suæ episcopis. Quibus legibus pax & ordo ecclesiæ conseruatur: & naufragijs vitatis, ad portum appellitur. Itaq; vt nauis, quæcumq; necessaria sunt, ad præscriptum legis nauicæ singulis prouident, sic presbyteri, qui tenent locum nautarum, secundùm canonem ecclesiæ alios ligant, alios soluunt, sicut beatus Petrus in sermone illo de Clemente, quem ordinabat, pronunciauit, ligaturũ esse, quem ligari oporteret: & soluturum, quem solui, vt qui canones ecclesiæ sciret. Sciant igitur Magdeburgenses, & qui cum eis, si qui alij sunt, sentire voluerint, negare canones ecclesiasticos sanctorum apostolorũ, quos habemus, nihil aliud esse, quàm velle, sanctos apostolos in nulla, dum viuerent, solitudine fuisse futuræ post obitum suum gubernationis & statũ omnium ecclesiarũ: nullamq; eos curam habuisse relinquendi ecclesijs sanctas in posterum consuetudines: vt non ignoraretur, quomodò, sicut Paulus ad Tim. scripsit, in ecclesia Dei conuersari oporteret. Dicam enim aduersus istos, quod Tertullianus in libro De corona militis, pro defensione traditionis nõ scriptæ, de omnibus fidelibus ait, An non licuit sanctis apostolis concipere & constituere, quod Deo congrueret? quod disciplinæ conduceret? quod salutis proficeret? nisi fortè disturi sunt, omnes ecclesiasticas regulas de episcopis, presbyteris, & diaconis complexum esse Apostolum, cum descripsit, quales isti esse deberent, subiungens postea: Hæc tibi scribo Timothee, sperans me ad te venire citò, vt scias, quomodò oporteat te in domo Dei conuersari, quæ est ecclesia Dei viui: quo quid stultius dici potest? An enim scripta est hæc regula de ijs, quæ episcopus aut presbyter offerre possit super altare? & vtrum ecclesia sua relicta, possit episcopus ad aliã transire? aut quando & quomodò id liceat? & vtrum presbyter vel diaconus, possit sine auctoritate episcopi discedere ad ministrandum aliæ ecclesiæ? aut, si discesserit, quomodò huic malo medendum sit? & si episcopus à viris grauibus & honestis accusatus sit, quomodò cum eo sit agendum? & an possit eligere sibi

*Que ratio eõ
uincat, tradi-
tos fuisse ab
apostolis ca-
nones ecclesie
asticos.*

*Quid velint,
& agant, qui
canones apo-
stol. negant.*

1. Tim. 3.

R   succes-

successorem? Hæc, inquam, regulæ, & cæteræ huiusmodi ecclesiasticæ cõsue-
 tudines omnium ecclesiarum, quas ab initio à sanctis apostolis traditas vsq;
 in hodiernum diem seruant, quæ canonibus Apostolorum continentur, an
 sunt inter hæc, de quibus Apostolus hoc loco dixit, Hæc tibi scribo Timo-
 thee, vt scias, quomodò oporteat te in domo Dei conuerfari? aut nunquid,
 cum venit Apostolus ad Timotheum, vt ei priùs promiserat, inquit: Hæc
 tibi scribo, sperans me ad te venire citò, nihil aliud eum tunc docuit in ad-
 uentu ad eum suo? nullas alias regulas & ecclesiasticas cõsuetudines eidem
 sine scripto tradidit, præterquàm, quæ ad eum priùs scripserat? Si ità est, &
 ea quæ hîc scripserat, satis erât, quid opus erat dicere, Hæc ad te scribo, spe-
 rans me ad te venire citò, vt scias interim, & quæ sequuntur? immò verò nõ
 obscurè significauit, habere se alia, quæ Timotheo traderet, cum ad eum ve-
 niret, quod se sperabat citò facturum. Interim verò, dum iret, his, quæ tunc
 scripsit, vti eum volebat, vt sciret, quales esse oporteret episcopos, presby-
 teros, & diaconos, quibus in domo Dei, & in ministerio eius versandũ ef-
 fet. Rursus cum scribens idem Apostolus ad Corinthios, id correxit, quod
 præter institutionem Domini committebant, pro cœna Dominica *in modo-
 vias*, id est, cœnas populares in ecclesia facientes, vt beatus Cyrillus, sicut
 antè dixi, in Pentabiblo contra Nestorium interpretatus est, subiunxit: Cæ-
 tera autem, cum venero, disponam: an dicent Magd. & si qui alij cum eis
 sentiunt, fefellisse eos Apostolum, id est, neq; venisse, nec alia, vt promise-
 rat, disposuisse? Credo, dicere non audebunt. Dicant ergò nobis, quæ illa cæ-
 tera sint, quæ siue præsens, siue absens disposuit? quæ, inquam, illæ *in modo-
 vias*, id est, dispositiones siue constitutiones ecclesiasticæ, quas ecclesiæ Corin-
 thiorum promisit, quas iidem apostoli canones vocarunt? Postquam enim
 correxit secundum institutionem Domini super sacrificio altaris, quod
 Corinthij, contra illam ipsam constitutionem Domini, in ecclesia pecca-
 bant, subiunxit statim: Cætera autem, cum venero, disponam. In quo ne-
 mo iã dubitare possit, quin cætera ecclesiastica intelligi voluerit. Non enim
 consentaneum erat, vt cum ecclesiasticis dispositionibus dispositiones ciui-
 les & populares coniungere vellet, præsertim cum hæc non ad Apostolum,
 sed ad laicos pertinerent, qui se negocijs secularibus implicant. Huc ergò
 pertinet, id est, ad hanc Pauli correctionem, quam Corinthiorum errori
 adhibuit, Canon tertius Apostolorum, quem ad conseruandam traditio-
 nem Domini de sacrificio in ecclesia, quã Corinthij violabant, iidem sancti
 Apostoli cõstituerunt de nõ offerendis ad altare auibus, aut animalibus. Sic
 enim ait Canon: Si quis Episcopus aut presbyter, præter dispositionem Domi-
 ni, quã de sacrificio fecit, aliqua alia super altare offerat, aut mel, aut lac, aut
 p vino sicerã, aut artificio facta, aut aues, aut animalia, aut poma, vel legu-
 mina præter institutionem Dñi, deponatur, exceptis nouis fructibus suo tẽpo-
 re, aut præter oleũ ad lucernã, & thus in tẽpus oblationis, nihil offerre liceat.
 Cõtra hũc canonẽ nos facere, olim Græci ecclesiæ Romanæ amulũ calũnia-
 bantur:

Quò ad cor-
 rectionem,
 quam Apo-
 stolus errori
 Corinthiorũ
 adhibuit, ca-
 non apost. 3.
 pertineat.

Calumnia
 Græcorum.

batur: vt intelligi potest ex epist. Nicolai primi ad Michaelē & Basiliū: enumerās enim q̄ nobis falsò tūc obijciebāt, mentiūtur quoq̄ (inquit) nos agnū in pascha, more Iudæorū, super altare pariter cum Dñico corpore benedicere & offerre. Vt igitur hoc Paulus in epistol. ad Corint. correxit, quod ad ecclesiam pertinebat: sic, cū illud subiunxit statim, Cætera, cū venero, disponam, de dispositionibus canonicis cæterarum rerum ecclesiasticarū, necessariò, vt dixi, intelligendum est. Præterea, cū Apostolus præcepit mulieribus, vt tacerent in ecclesia: & si quid vellent discere, domi viros suos interrogarēt, quia turpe est (inquit) mulieri, in ecclesia loqui: fati apertè docuit, neminem debere facere in ecclesia, quod eum non deceat. Vt autem admoneret, multa esse huiusmodi, quæ non deceat quemlibet facere in ecclesia: sicut mulieres non decebat in ea loqui, etiam discendi causa, nedūm docendi, quod episcopis & presbyteris tantū licet, quos iubet Apostolus esse idoneos ad docendum, & sicut nō decebat loqui linguis in ecclesia sine interprete, neque rursus decebat ab omnibus hoc prohiberi, idcirco complexus multa huiusmodi, ad decorum & ordinem ecclesie pertinentia, subiunxit: Omnia autem honestè & secundū ordinem fiāt in vobis: Cū enim dixit, κατὰ τάξιν, id est, secundū ordinem, quis dubitet, quin traditionem regularum ecclesiasticarum significārit, ad quas dirigenda esset decetia eorum, quæ in ecclesia agenda erant? Quæramus igitur à negatoribus canonum Apostolicorum, quem ordinem dicat Apostolus, cū dicit, Omnia secundū ordinem fiānt: nisi enim traditus esset ab apostolis ordo aliquis ecclesiasticæ conuersationis, vnusquisq̄ sibi ordinem fingeret, qui sibi videretur, vt apud Luteranos fit, apud quos multiplex varietas, & miranda discrepantia cernitur in ijs, quæ apud nos vno ordine in ecclesia fiūt, quia scilicet eadem sunt in ecclesijs Catholicorum canonica Apostolorum traditiones & consuetudines, quibus pax & concordia earum continetur, vt glorificetur Deus per Christum Dominum in spiritu sancto.

Quanta veneratione digna sit antiquitas legum ecclesiasticarū, & de necessitate earum, & de primis ecclesie legislatoribus, & de nominibus canonū, quæ eorum vim & vsum declarant, & quomodo quæ Plato diuinè de officio perfecti legislatoris scripsit, sancti Apostoli spiritu sancto docente, intellexerunt & seruauerunt, & de ijs, quæ in libris Clementis de Constitutionibus Apostolorum continentur, cum ijs collatis, quæ Paulus in epistola ad Colossenses notauit & distinxit, et quæ testimonia scripturæ sint, disposuisse apostolos ecclesiastica legibus ecclesiasticis, id est, Canonibus. Cap. 27.

Postremò ecclesiasticos canones sanctorum Apostolorum ipsa antiquitas maximè omnium tueri debet. Præclare enim doctissimus Græcia Plato in 7. libro de legibus scripsit, omnes homines eas leges vene-

R 2 rari

Quò omnia honestè & secundū ordinem fiānt in ecclesia, quæ secundū Canon. Apostol. fiunt.

rari solere, vereriq; in eis quicquam nouare, in quibus alti, educatiq; essent, & quæ diuina quadam sorte multis seculis immutabiles permãssent: neq; eas recordarentur, nec audissent, vllò vnquam tempore aliter habuisse. Hęc diuinus Plato. quod quidem, quia rectè dictum est, nostrũ est, id est, Christianorum, vt Iustinus martyr in priore pro Christianis apologia scripsit. Vtrũ verò canones apostolorum aded antiqui sint, vt vel antiquitas ipsa venerari eos cogat, interrogemus Magd. & reliquos eiusdem discipline ho-

Vnde antiquitas & reuerentia canonum apostolorum appareat omnibus.

Eccle. 38.

Comparatio legum cũ medicina, & legislatorũ cum medicis.

Quid Clemens de legibus civilibus scripserit.

Qua leges civiles ab ecclesia recipiatur. Legũ & Canonum parem esse necessitatem.

Primi legislatores ecclesiastici, qui.

1. Cor. 3. Vnde leges ecclesiastica dicuntur canones.

mines, num memoriam præteritorum seculorum replicare possint, cum maiores sui aut alijs, aut nullis apostolorum canonibus vterentur? quod si non possunt, certè, vt nihil præterea aliud, ipsam saltem antiquitatè, quam idem author proximè ad deos accedere ait, reuereri istos oportebat, si vel rationem tantũ naturæ hominis insitam audire vellent: aut Dei munus, & necessarium vsum legum ecclesiasticarum non ignorare. Etenim si necesse fuit, vt Deus causa corporis tuendi medicos nobis daret, & qui hominẽ ex terra formauerat, vt ex terra quoquẽ remedia gigneret, ex quorum obseruatione medicinæ ars existeret: de medico enim dicit scriptura, Propter necessitatem creauit illum altissimus, & de terra creauit medicinam: quanto magis necessarium fuit, vt animarũ medicos, id est, legislatores daret, qui ex ratione naturæ hominis insita, leges iustas, quæ sunt instar medicinæ, expromeret? quod quidem factum esse videmus, & vfu ipso legum testamur, quas voluit Deus per Romanos, vt Clemens in libro 7. de constitutionibus apostolorum ait, splendere & enitere, vt iustis eorum legibus, & eorum in cunctum orbem dominatu, euangelica prædicatio, ac gentium omnium ad fidem conuersio præmunitur. Hoc enim fuit diuinæ prouidentia consilium, vt beatus Cyrillus Iuliano apostata in lib. 7. respondit, Christianis obijcienti, quod legibus Romanorum parerent. Quod si necesse fuit, vt à principio euangelij leges essent seculares, quibus, qui populo præessent, ad eius emendationem vterentur, (nemo enim dubitat, vt S. Calixtus pontifex ait, leges humanas, rationi & honestati non repugnantes, esse amplectendas, præsertim vbi ecclesiasticæ, inquit, dignitatis authoritatem defendunt, & pro adminiculo tuentur) profectò necesse quoquẽ erat, quod nemo vnquam sanæ mentis negãrit, vt leges etiam ecclesiasticæ essent, quibus, qui ecclesiæ præessent, cum res postulare, ecclesiasticos emendarent ac corrigerent, quasq; ipsi custodirent. Potestates enim, quæ præsumt, vt rectè quoq; idem Plato scripsit, ministræ legũ sunt, quibus seruire debent, vt bene alijs imperare possint. Primi ergò legislatores ecclesiastici, quos Deus ecclesiæ dedit, fuerunt sancti Apostoli, qui, tanquam architecti quidam spirituales, (Dei enim ædificatio, sicut Apostolus ait, sumus) ecclesiasticas leges pœnis sancitas, quod proprium est legum, tulerunt, quas rectè canones, id est, regulas vocãrunt, quod eos, qui huiusmodi legibus non pareant, neque dominus spiritualis, sicut Beatus Petrus ait, ædificari velint, ceu ligna quædam curuata & inflexa, vt Protagoras apud Platonem ait, vi & minis suppliciorũ

cor-

corrigant, & ad spiritualis ædificij vsum aptent & accommodent. Typos quoque Græci patres interdum nominare solent, Latini formas, quod huiusmodi canonibus tanquam quibusdam exemplaribus, vitam & mores ecclesiasticorum conformari oporteat. Aliquandò etiam *ῥῆσ* appellant, Latini verò patres definitiones, quod sint iusti & iniusti, honesti & inhonesti, decori & indecori, distinctiones. Neque verò tantum canones istos sancti Apostoli sanxerunt, vt hoc quoque obseruetur: sed alia etiam multa, vt perfecti legislatores, de omni disciplina, ac omni genere virtutis, & honestatis, ac decori, de omni statu, ac ordine, & gradu hominum tradiderunt: quæ similia sunt doctrinæ & monitis, quàm legibus, quibus vinculum vitæ Christianæ, & incolumitas ac conseruatio ipsorum canonum continentur: quæ omnia Clemens Romanus, qui ea descripsit, *διατάξεις ἢ διδασκαλίαι τῶν ἀποστόλων*, vt beatus quoque Athanasius testatur, vocauit: nos dispositio- nes vel doctrinam Apostolorum interpretemur. Hanc doctrinam libris 7. complexus est Clemens: extremo autem libro, id est, 8. canones Ecclesiasticos Apostolorum. Hi enim sunt *τὸ κορυφαίωτατον τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατυπώσεως*, id est, summum in dispositione rerum Ecclesiasticarum, vt idem in 3. capite eiusdem libri 8. scripsit, imitatus, vt mihi quidem videtur, cum aliàs, tum hinc diuinum Platonem, cuius fuit perstudiosus. is enim *τὸ νομοθετεῖν*, in quarto libro De legibus, πάντων τελειώτατον πρὸς ἀρετὴν esse dicit, id est, inter cætera summè ad virtutem valere, ferre leges. Sed vt iam Illyricus, & sui contubernales, vel eorum successores, Apostolorum charisma hinc in ferendis legibus ecclesiasticis, quas canones vocârunt, agnoscant, qui nec Athenis eruditi sunt, neque Platonis discipuli fuere, neque libros eius legerunt: conferamus, quæ Plato, solam rationem ab authore naturæ homini ingeneratam secutus, de officio legislatorum diuinè scripsit. Quicquid enim apud omnes scriptores rectè dictum est, vt iterum dicam, authore Iustino, nostrum est: Interpretemur ergo eisdem ferè verbis, quæ in principio libri 7. de legibus scripsit: Natis igitur, inquit, liberis tum maribus, tum fœminis, maximè consentaneum est, vt deinceps de eorum educatione & disciplina dicamus: Hæc enim silentio prætermitti non potest. quæ autem de ea dicentur, similia monitis, quàm legibus, videri possunt. Homines enim cum soli sunt, & in domibus suis, aut voluptate, aut dolore, aut cupiditate impulsæ, facile multa & parua, & quæ non omnibus apparent, præter legislatoris consilium, & propositum committunt, quæ varios & dissimiles mores ciuium efficiunt, id quod ciuitatibus nocet. Etenim quia tum minuta sunt, tum frequentia, non decet leges de eis ferre, eaque pœnis sancire, nè leges scriptæ interitum capiant, si in leuioribus & sapius leges transire homines assuescant. Quare aditus quidem ad leges de huiusmodi institutis & disciplina ferendas non patet? ea verò rursus silentio prætermittere non licet. Et paulò post, rursus de huiusmodi institutis, quæ doctrinæ & monitis, quàm legibus, similia sunt, his ferè verbis ait: Sunt

R 3 autem

Quare canones dicti sint τῶτοι ῥῆσ, Latine forma & definitio- nes.

Quales sint que Græcè dicuntur διατάξεις.

Quomodo que de officio perfecti legislatoris diuinè scripsit Plato, in apostolis sermo- ne imperitis cernuntur.

autem hæc omnia, quæ nunc exequimur, illa quæ à multis vocantur instituta non scripta. Nec aliud sunt leges patriæ, quas vocant, quam omnia huiusmodi, quæ, rectè paulò antè dictum est, non oportere leges appellare, neque tamen illa ipsa præterire, ac missa facere: sunt enim hæc vincula totius Reipub. ijs omnibus, quæ tum scripta sunt, tum adhuc scribentur, interiecta ceu patria quædam & prisca instituta. quæ quidem cum rectè posita sunt, & in vsum collocata, tum eorum exercitatio ac consuetudo leges latas protegit, & incolumes seruat: sin verò propter negligentiam non rectè exercentur, eueniet, quod in ædificijs solet, cum labefactatis fundamentis, & antiquis illis, quibus fulta sunt superiora, necesse est corruiere omnia: atque alia sub alijs iacere, tum inferiora illa, quæ sustinebant, tum fastigia, quæ postea subuersis illis vetustis, ædificio fuerant imposita. Quare, cum ita se rem habere intelligamus, oportet nouam ciuitatem ex omni parte vincire, & vt ea robur accipiat, nihil siue magnum, siue paruum, ex ijs omnibus prætermittere, quæ quis leges, vel mores, vel officia appellare potest. His nanque omnibus, ceu vinculis, colligatur ciuitas. vtrunque enim sine altero firmum non est. Quare non est mirandum, si multa & quæ parua simul videntur instituta, in hanc tractationem nobis incurunt, quæ longiores faciunt leges. Hactenus Plato. Si ergò hæc, quæ Plato, cum nouam illam ciuitatem, quam animo informauerat, legibus & moribus constitueret ad officium boni legislatoris, optimo illo suo, & diuino ingenio, multis disciplinis instructo, multisq; laboribus ac studijs limato, & vsu rerum ac diurnitate temporis perfecto, cum summa omnium admiratione & laude, pertinere intellexit: si hæc, inquam, sancti Apostoli, nec in libris Platonis versati, immò neque grammatici, sed potius idiotæ, & omnis humanæ sapientiæ ignari, cum nouam ecclesiam tum ex Iudæis, vetere lege ac Iudaico ritu assuefactis, tum ex gentibus, quæ Deum ignorabant, constituerent, seruauerunt: quis non dicat, à Deo & ab spiritu eius illa didicisse? Hi igitur, vt ab spiritu sancto eruditi, non solum canones illos ecclesiasticos sanxerunt, sed, vt dixi, permulta alia tradiderunt instituta de omni disciplina vitæ Christianæ, & ecclesiasticæ conuersationis, & de omni genere virtutis cuiusque ordinis & gradus hominum: quibus illa continentur, quæ dicuntur *νόμιμα ἄγραφα*, siue *ἔθιμα*, vel *ἑπιτιμώματα*, vt sua illa vocauit Plato, quæ nos dicere possumus instituta non scripta, consuetudines, & officia: quibus quia cuncta in ecclesiastica Repub. disposita sunt, vno verbo *διατάξεις*, id est, dispositiones vocantur, sicut Paulus Apostolus, cum dixit, Cætera autem, cum venero, disponam: Græcè enim est *διατάξεις*, vnde *διατάξεις* dictæ sunt, quæ vnà cum canonibus, qui sunt ecclesiasticæ leges, 8. libris, vt antè dixi, à Clemente Romano in persona apostolorum scriptis, continentur: quibus comprehensa sunt illa, quæ Paulus generaliter complexus est, cum ait: Deceterò fratres, quæcunque sunt vera, quæcunq; pudica, quæcunq; iusta, quæcunq; sancta, quæcunq; amabilia, quæ-

I. Cor. II.
Philip. 4.
Materia constitutionum
Apostolicarum
generaliter
ab Apostolo
descripta.

quæcunq; pudica, quæcunq; iusta, quæcunq; sancta, quæcunq; amabilia, quæ-

quęcūq; bonę famę, si qua virtus, si qua laus disciplinę, hæc cogitate, quę didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me: hæc agite, & Deus pacis erit vobiscū. Vbi enim nō est eadē distinctio veri & falsi, pudici & impudici, iusti & iniusti, sancti & nō sancti, amabilis & nō amabilis, bonę famę & infamię, virtutis & vitij: immō cōtrā, alij aliud verū dicūt, alij item aliud honestū, & alij aliud iustum, similiter in reliquis, ibi nō potest esse pax, sed schisma: vt aliud nos pudicū, aliud Luterani: hi enim concubitū sacerdotis cū vxore pudicū, nos incestū dicimus: similiter aliud nos verū, aliud Luterani: & eorū aliud Melanchthoniani, aliud Illyriciani: idcirco nec eis nobiscum pax est, nec ipsi inter se. Apud nos verō, & in nostris ecclesijs nulla huiusmodi dissensio, sed potius pax. Omnes enim idipsum, sicut Apostolus præcipit, dicimus: & vno sensu ac sciētia sumus in distinguēdo vero à falso, honesto ab inhonesto, iusto ab iniusto, similiter in alijs. Interrogemus ergo Magdeb. vnde petenda sunt ista, quęcūq; vera, quęcūq; iusta, quęcūq; pudica, & quę sequuntur, quę Apostolus dicit didicisse, accepisse, & audisse, ac vidisse Philippenses? nō enim ista omnia in Euāgelio, aut epistolis scripta esse dicturi sunt. Quorsūm enim, si nulla erant in ecclesia νόμιμα ἡγάφα, id est, instituta sine scripto, Paulus ad Thessalonicēses scripsisset, Te- nete traditiones, quas audistis siue per sermonē, siue per epistolā nostram? Quorsūm itē ad Corinthios, Cætera, cūm venero, disponā? Si enim dispositiones sine scripto valere nō volebat, cur non scripsit absens, quę erat coram sine scripto dispositurus? nō enim apostoli ad præsentē scribebāt, sed ad absentes. An non erat opus constituere modū conueniendi in ecclesiam, ministrandi in ea, tum concionandi, pfallendi, orandi, sedendi, recipiendi festam aduentantes, communicandi, dispensandi bona ecclesię, & eis vtendi? Præterea infinita alia, ad disciplinam ecclesiasticam pertinentia, quę Apostolicis constitutionibus à Clemente Romano descriptis, diuinē disposita sunt: quibus, vt antea dixi, comprehensa sunt illa, quę Paulus ad Philippenses scripsit, quęcūque sunt vera, quęcūque pudica, quęcūque iusta, & quę sequuntur, quę & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me. Sunt enim in his, exempli causa, constitutiones pudicitię in aspectu, in sermone, in cultu corporis, in balneatione, in habitatione ministrorū ordinis sacri cum coniugibus suis, & quęcūque alia ad pudicitiam pertinent. Sunt item constitutiones iusti, erga Deum, seipsum, parentes, vicinos, ciues, peregrinos, magistratus populi, præfides ecclesię, erga seruos & dominos, peccatores & pœnitentes. Sunt præterea in constitutionibus apostolicis, quęcūque amabilia, quęcūque bonę famę in rebus omnibus, quibus homines vtuntur, omne item genus virtutis & actionis laudabilis: omnia enim sancti Apostoli disposuerunt, quęcūque ad ordinem & honestatem, ad pacem & disciplinam vitę Christianę, & ecclesię sticę conuersationis, & ad prouidendum bona coram Deo & hominibus pertinebant. Hi etiam disposuerunt atque ordinauerunt, quęcūque de ritu mystici

Que sit materia apostolicarum constitutionum.

2. Theß. 2.

2. Cor. 1

De constitutionibus apostolorum generaliter ab apostolo comprehensis, & singularim à Clemente descriptis.

myſtici ſacrificij à Chriſto inſtituti, nobis tradiderunt: ad quod dignè faciendum & participandum, vniuerſa diſciplina eccleſiaſtica, & monita atque inſtituta apoſtolica referuntur, vt in quo tota æternæ ſalutis fiducia collocata nobis ſit, & in quo cuiuſque hominis Chriſtiani iudiciũ extremum pendeat: vndè Dauid de extremo iudicio prophetans, cùm ſeſſuri ſunt ſancti Apoſtoli, ſicut Dominus dixit, ſuper 12. ſedes, iudicantes duodecim tribus Iſrael, vt qui per vniuerſum mundum euangelium prædicauerunt, ijdem eos, qui vel audire noluerunt, vel auditum non ſeruârunt, iudicent: prophetans, inquam, in ſpiritu de extremo iudicio, & de ſanctis apoſtolis, qui etiam vt nos, in voce Archangeli reſurgunt: Congregate, inquit, (angelis enim iubet) ſanctos eius, (Apoſtolos dicit) qui diſponunt ſiue ordinant teſtamentum eius ſuper ſacrificia: in iudicio enim illo non reſoſcetur ratio de ſacrificijs veteris teſtamenti, ſed noui: nec enim illa vetera Apoſtoli diſpoſuerunt, immò Moyses, ſicut ei Dominus præcepit: ſed in nouo teſtamento ritum (vt dixi) myſtici ſacrificij, & cæremonias ac religionem diſpoſuerunt & ordinârunt. Sicut Clemens partim in lib. 2. de conſtitutionibus Apoſtolorum, plenius autem in 8. totam Miſſam ac ritum myſtici ſacrificij deſcripſit, quò cætera, vt dixi, quæ in eccleſia à ſanctis Apoſtolis diſpoſita ſunt, referuntur. Habemus igitur non ſolùm Paulum teſtem, diſpoſuiſſe ſanctos Apoſtolos eccleſiaſtica, cùm ipſe Paulus de ſe dicat, cætera autem, cùm venero, diſponam: ſed etiam prophetam Dauid. Quòd ſi Apoſtoli ſancti eccleſiam, & eccleſiaſticam conuerſationem, ac populi Chriſtiani diſciplinam tam multis conſtitutionibus diſpoſuerunt, quòd ad legiſlatorum quoque officium pertinebat: quomodo, quòd præcipuũ erat, immò ſummum in perfecto legiſtatore, prætermiſſent? Summum enim erat, leges ferre, quæ minas haberent ad ſanandum neceſſarias, ad quarum legum conſeruationem, illæ tam multiplices, vt antè diximus, conſtitutiones, conſuetudines, & antiqua inſtituta & monita, tanquàm pro cemia, vt Plato illa ſua vocat, adhibita ſunt. Etenim, ſi Apoſtoli ſancti paſtores erant, immò principes paſtorum, quis audeat dicere aut cogitare, neglexiſſe eos partem illam, quæ gregi rationali cuſtodiendo & paſcendo maximè neceſſaria eſt? vt enim parum fermenti, ait apoſtolica conſtitutio, totã maſſam corrumpit, & muſcæ morientes putrefcere faciunt vnguentum ſuaue: ſic quoque (inquit) ouis ſcabioſa in reliquas oues ſcabiem tranſfundit, niſi ſeparetur à ſanis: canis etiam rabioſus, quicquid attigerit, in eo periculum affert. Quarè, ſi hominem (inquit) flagitioſum ab eccleſia non remoueamus, facimus domum Dei ſpeluncam laronum. Plato quoque libro 9. de legibus, rationè naturæ inſitam ſecutus, pœna (inquit) legis alterum duorũ facit: aut enim qui pœnas dedit, melior efficitur, aut minùs malus. Ezechiel quoque inter cætera, quæ malis paſtoribus neglecta exprobrat, illud etiam ait: Quòd eiectum erat, non reduxiſtis: oportet enim eijcere ex eccleſia, cùm peccati genus poſtulat, ſicut ſcriptum eſt in Deut. Auferas malum de

Math. 19.

Pſal 49.

1. Cor. II.

Quomodo non
ſolum Paulum,
ſed & Dauid
reſtetur, diſ-
poſuiſſe Apo-
ſtolos eccle-
ſiaſtica.

Quomodo præ-
cipuũ & ſum-
mum in legiſ-
tatore, non
potuit ab apo-
ſtolis omitti.
Apoſtolos non
potuiſſe eſſe
paſtores abſ-
que legibus.

Clemens lib. 2.

1. Cor. 5.

Eccle. 10.

Ezech. 34.

Deut. 13. &
19.

lum de medio tui, vt audiētes ceteri, timorem habeant, & nequaquam au-
deant talia facere : quod quidem ad ecclesiam quoq; nostram pertinere
Apostolus interpretatus est, cū ad eos, qui ex ecclesia propter peccatum
publicum, quod notorium vocant, sunt eijciendi, retulit: Auferte (inqui-
ens) malum ex vobisipsis. Sed eiectum non oportet negligere, quod pro-
pheta Ezechiel in malis pastoribus accusat, vt paulo ante dixi: quin potius
eum, inquit apostolica constitutio, qui in peccatis fuit, & per irrogatio-
nem pœnæ ex ecclesia electus est, nè finas foris permanere: immò recol-
lige eum, & conuerte, vt sic emendatum in ouile restituas, id est, in ec-
clesiam.

*De Synodis, quæ ad exemplum Apostolorum canones ediderunt, & de
Apostolorum canonibus in capita 50. cum canonibus Synodorum, ante an-
nos mille à quodam Constantino relatis. item quibus rationibus constet, gu-
bernationem ecclesiarum ecclesiasticis legibus Apostolos constituisse. Et cur
Apostoli canones sine scripto tradiderunt, & de dispensationibus canonum
Apostolorum, & quomodo iustæ ab iniustis distinguantur, & quid de ea re
Eutycheianus Pont. & Igmarius Rhemen. scripserint. Cap. 28.*

Q Vales verò minas istas & pœnas, quibus ecclesiasticæ leges sanc-
tæ sunt, esse decebat, quia prudenter Constantinus cognomento Quid Constā-
tinus quidam
scripserit iam
olim de pœ-
nis, quibus
sanciti sunt
canones.
ἀπὸ σχολαστικῶν notauit & scripsit, interpretabor eisdem verbis, quæ
ille præfatus est in collectione canonum Apostolorum & Synodorū, quos
tempore Iustiniani in 50. capita distribuit, qui sunt loci communes illu-
strium rerum ecclesiasticarum. Discipuli (inquit) Christi, ijdemq; Apосто-
li, quin etiam, qui eis successerunt, & ecclesiæ sanctæ Episcopi & doctores
fuerunt, quibus multitudinem gentium ac Iudæorum, fallacia & tyranni-
de diaboli liberatam, & ad regem ac Dominum gloriæ recto animo & fide
conuersam, spiritus sanctus sanctè regendam commisit: non sunt arbitrati
decere, vt qui peccarent, verberibus afficerentur, vt ciuiles leges faciunt:
hoc enim valde stultum esse videbatur, ac nimis indecorum: immò potius
studebant, vt quàm promptissimè periculis se pro eis objicerent: retrò
regressos reuocarent: errantes adhuc, & à recta deflexos, sine mora corri-
gerent: in profundum præcipitados, omnibus modis extrahere curarent.
Qui verò iam putrescerent, ac valde ægrotarent, sapienter gladio spiritus
abscinderent: contractos, & viribus defectos, quibusdam blandis pharma-
cis & vinculis rationalibus alligarent, & eis pristinam valetudinem, diuina
gratia & spiritu sancto adiuuante, restituerent. Igitur, qui illis successuri
erant, vt eos, quibus quisque eorum suo tempore præesset, saluos & incol-
lumes conseruarent, habitis concilijs, leges quasdam & canones non ciui-
les, sed diuinos, de ijs quæ agenda essent, aut non, ad corrigendos cuiusque

S mores

mores & vitam, ediderunt : qui eos quidem, qui recta ingrederentur, fulcirent : actos verò in transfuersum, punirent. Igitur quia olim diuersis temporibus, & à diuersis patribus, & diuersis rebus congruentes leges & canones ecclesiæ editi sunt, (post enim apostolos, decè Synodi magnæ habitæ sunt, præterea magnus Basilius multos canones fecit, & hi omnes canones ediderunt, non quidem rebus in capita ordine distributis, sed dispersè, vt aliæ res alijs temporibus ortæ postulabant) nos in capita quinquaginta distinximus, & quæ sequuntur. Hastenùs ex præmio huius authoris, qui in sua collectione primo semper loco canones Apostolorum collocat, numerat autem 10. Synodos vsque ad sua tempora habitas, Ancyranam, Neocæsarensensem, Nicenam, Gangrensem, Antiochenam, Laodicensem, Constantinopolitanam, Ephesinam, Chalcedonensem, Carthaginiensem. Cognouit igitur hic author, non heri & nudius tertius, vt Magdeb. natus, sed (vt dixi) ante mille annos, & ampliùs, primos legum ecclesiasticarum lattores, apostolos fuisse, qui primùm ecclesias per cunctum orbem apostolicis institutis & canonicis legibus fundarunt : & eorum exemplum reliquos patres, qui ecclesias regendas susceperunt, varijs concilijs habitis inferendis ecclesiasticis legibus, vt ratio cuiusque temporis, & nouarum rerum necessitas postulare visa est, secutos esse. Magd. verò, qui apostolicos canones negant, cum in locis illustrium rerum, in quos historiam suam per centenos annos distribuerunt, vnde centurias vocarunt, locum de gubernatione ecclesiæ in prima centuria ponant : quis non statim iure ac cum ratione miretur, velle eos, vt tempore Apostolorum, & deinceps vsque ad Synodos, quæ postea habitæ sunt, sine vllis legibus ecclesiasticis ecclesiæ gubernarentur? Etenim si de potestatibus ciuilibus dixit Apostolus, à Deo ordinatas esse, non sunt autem ordinatæ sine iustis legibus principum seculari : consequens est, vt neque potestates ecclesiasticæ, quibus illas, vt diuinis, oportet subiectas esse, sine legibus principum ecclesiæ, qui fuerunt Apostoli, à Deo ordinatæ sint. Præterea si ille rectè dixit, qui de legibus ciuilibus elegantissimè scribebat, nullo loco habendam esse ciuitatem, quæ lege careat : sanè quidem rectè quoque dictum sit, nullo loco habendam esse gubernationem ecclesiæ sine legibus ecclesiasticis. Deindè, si lex est iusti & iniusti distinctio : qui leges ecclesiasticas Apostolorum Apostolis negat, distinctionem quoque iuris & iniuriæ ecclesiasticæ illis fuisse, neget necesse est : & qui hanc neget, consequens etiam est, vt distinctionem personarum ecclesiasticarum inter se & à ciuilibus, similiter neget. Quare si absurdum est & fatuum, Cogitare gubernationem ecclesiæ sine legibus ecclesiasticis, & alios ecclesiarum legislatores, ante apostolos, non fuisse, satis constat : tum has eorum leges esse, semper in omnibus ecclesijs auditum est, nec aliud præter hoc memoriæ proditum, quæ dementia est eas negare? Nihil enim refert, vt ad hoc quoque respondeamus, quòd non omnes octuaginta octo canones Apostolorum, à principio ad Latinos, in

Lati-

*Constantinus
quis quomodo
canones
apostolorum
honorari.*

*Apostolos se-
cuti sunt, qui
cumq; post eos
canones edide-
runt.*

*Quam sit ab-
surdum, vel-
le, gubernatas
fuisse à san-
ctis apostolis
ecclesias sine
ecclesiasticis
legibus.*

Latinum translati, venerunt, præter quinquaginta: cum non minus omnes eos ecclesiæ Latinorum siue scripto omni tempore tenuerint, & eis vsq; sint, quàm ecclesiæ Orientis, vnde euangelij prædicatio, & ecclesiarum fundatio, atque constructio cœpit, quæ ipsos à Clemente Romano Græcè scriptos prius acceperunt. Si quis verò querendum putet, cur Apostoli sancti has ecclesiasticas leges non scripserunt, si tantoperè necessarias esse iudicauerunt, in promptu est ratio, illa scilicet, quam Lycurgus sapientissimus Lacedæmoniorum legislator, magistræ natura, in dandis legibus sine scripto, secutus est. Iudicabat enim, vt Plutarchus scribit, quæ præcipua sunt, & maximè ad felicitatem & virtutem ciuitatis faciunt, ea in mores & institutiones ciuium, si induerentur, immutabilia manere. Quòd si hanc utilitatem, quæ maxima est, leges ciuiles sine scripto dandi, in illa vna Rep. Lacedæmoniorum, quam cæteris illius temporis diuinus Plato præposuit, ex ratione naturali ille didicit: quanto magis sancti Apostoli ex spiritu Dei, qui eos docebat, discere eam potuerunt? Præterea non conueniebat, quæ ex causis, quæ aliquandò abesse possunt, pendebant, ea scripto, iubendo aut vetando sancire: nè, si scriptæ essent à sanctis Apostolis huiusmodi leges, cum aliquis lege solueretur, quia ratio legis abesse iudicaretur, quæ dici solet dispensatio, is qui hanc causam & rationem ignoraret, scripturam solui existimaret: atque ita assuescerent homines, qui ista non discernunt, contemnere diuinæ scripturæ authoritatem. Hinc enim Ambrosij Neophyti ordinatio, quæ canone quoquæ Apostolorum octuagesimo prohibita est, cõtra scripturam Apostoli, quæ Neophytos ordinare prohibet, facta esse à quibusdam existimabatur: quibus idem beatus Ambrosius libro decimo epist. 82. respondens, Si non deest (inquit) humilitas competens sacerdotio, vbi causa non heret, vitium nõ imputatur. Hæc Ambrosius. Causa enim, quæ Neophytum ordinatione prohibet, est, nè, vt idem Apostolus ait, in superbiam elatus, in iudicium incidat diaboli: id est, nè damnetur, vnde diabolus damnatus est. nè malè (inquam) honore collato vsus, in superbiam incidat, vt diabolus, qui occasionem superbiæ ex honore dato arripuit: Sic quoq; beatus Cyprianus ordinatus est: de quo Pontius Martyr, Aiunt (inquit) Apostoli literæ, debere Neophytos præteriri, nè stupore gentilitatis, nondum fundatis sensibus adherente, aliquid in Deum nouitas inerudita peccaret. Sed ille (inquit) primus & solus, scilicet in Aphrica, do cuit, plus posse fide, quàm tempore, promoueri. Nihil itaque duobus istis tanta fide ac modestia viris ordinandis, contra scripturam Pauli factum est. aperte enim in ea huiusmodi Neophytis ordinandis locus relictus est, vt ex causa subiecta Neophytos prohibendi, intelligere licet. sed, vt Apostolus ait, non omnium est scientia. Idem dicendum est de canone Apostolorum 17. qui digamos quoq; ordinatione prohibet, quod ipsum scriptura quoquæ Pauli prohibet, cum iubet, vt qui ordinandus est, sit vnius uxoris vir: causam enim huius legis, pudicitiam & continentiam esse,

Cur nihil referat, canones ecclesiam in uero non Latine versos accepisse.

Cur sine scripto canones Apostoli tradiderunt.

Quæ utilitas existat ex legibus sine scripto latis.

Cur ordinatio Ambrosij Neophyti, cõtra scripturam Apostoli facta esse, falsò putabatur.

Quomodò ordinatio Cypriani Neophyti, non sit cõtra scripturam Pauli facta.

1. Cor. 8. De digamis ordinatione prohibitis.

fatis idem Apostolus declarat, cum adiungit, debere esse pudicum, & in epist. ad Titum, continentem. Unde doctus Tertul. libro 1. ad vxorē: Quantum fidei (inquit) detrahant, quantum obstrepant sanctitati nuptiæ secundæ, disciplina ecclesiæ & præscriptio Apostoli declarat, cum digamos non finit præsidere: cum viduam allegi in ordinationem, nisi vniuiram, non concedit. Deinde subiungit, quod ad rem nostram facit, & in quo illi assentimur, aram enim Domini mundam proponi oportet: non ergo, hoc auctore, aram munda proponitur, cum a non continentibus tractatur. Siquidem ita oportet vnius vxoris virum pudicum esse, vt viduam vnius viri vxorem: quæ, cum vidua sit, non potest non esse continens. Hanc quoque causam legis huius attigit sanctus Innocentius, sanctissimus & eruditissimus pontifex, epist. 2. cap. 9. cum ait: Vnius vxoris virum dixit, non quidem permanentem in concupiscentia generandi, sed propter futuram continentiam. Idem cap. 4. sanxit, ne clericus viduam duceret, ne (inquit) hoc præiudicio impeditus, non possit ad sacerdotium peruenire. Similis etiam ratio est in lege digamum prohibente, præiudicium scilicet futuræ incontinentiæ, vt in neophyto præiudicium futuræ superbiæ. Quare, qui incontinentiæ suspicione penitus caruerit, eum si lege soluat is, qui ecclesiæ præest, & ecclesiasticarum legum custos est, contra scripturam Pauli nihil fecisse videatur: quia ipsa scriptura hanc legis causam continet, vt iam explicatum est. Reliqui ergo canones ecclesiastici sanctorum apostolorum, quorum vis ex ratione atque causa, quæ abesse possit, pendet: cur in scriptura canonica noui testamenti non sint positi, dictum est iam. Deinde cum ferè canones isti vi & minis parere cogant, has verò minas, sæpè accidere potest, vt remittere oporteat & deceat, si eiusmodi canones ab apostolis scripti essent, scripturæ sanctæ autoritas minui videretur. Ij ergo, si qui adhuc fortassis existimant, non esse hos canones leges apostolorum ecclesiasticas, sine scripto (vt diximus) datas, quia liceat eas aliquando, vt videmus, remittere: sic habeant, cum hæc leges ecclesiasticæ apostolorum ad temperationem ecclesiæ datæ sunt, simul datam esse ab earum lato ribus ei, qui præest, potestatem eas remittendi, causa tuendi ipsius ecclesiæ temperationem, tunc scilicet, cum necessitas vel ecclesiastica vtilitas poscere videretur: ita vt illius obtestationis apud Paulum meminisset, quæ ad custodes legum ecclesiasticarum pertinet, cum ait: Testor coram Deo & Angelis eius, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alterutram partem declinando. Inconsiderationem enim vocauit *πρόκριμα*, quod interpres præiudicium interpretatus est. loquebatur enim de non recipiendo accusatorem aduersus presbyterum, nisi sub duobus aut tribus testibus, cui similis est canon 75. qui idem vetat in Episcopo. Hoc igitur cauendum est in dispensationibus canonum, quas vocant, vt ita eas necessitas vel ecclesiastica vtilitas excuset, vt omnis inconsideratio abfuisse iudicetur. Ad distinguendas verò iustas & iniustas canonum dispensationes, accommodatissima mihi videntur,

Quid Tertulianus de calibatu sacerdotum senserit.

1. Tim. 5,

De potestate remittendi leges canonum apostolicorum dispensatorie.

dentur, quæ Eutychanus pontifex in epist. ad Episcopos Bæticę in extrema ferè parte scripsit, cum vellet docere, nullam causam posse esse soluendi ecclesiasticum Canonem Apostolorum de non offerendo tempore sacrificij quicquam aliud præter institutum Domini. Præcauendum (inquit) est, ne fides & disciplina Domini blasphemetur. etsi illa nunq̄ finenda sunt, quæ, si cæterorum constet integritas, sola nocere non valeant: illa tamen sunt magno perè præcauenda, quæ recipi sine manifesta decoloratione nõ possunt. Cum ergo talia erunt, quæ ecclesiastici canones vitanda sanciant, non licebit eos soluere. Deindè subiungit: At, si ea ipsa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumq̄ cogit intuitus, vel acceleratæ prouisionis respectus excusat: quanto magis illa sunt nullatenus mutilanda, quæ nec vlla necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet vtilitas. Varias dispensandi causas summa breuitate attigit. Deindè subiungit: Idcirco fratres ista prætulimus, ne hæ species, quas nõ licet offerre super altare iuxta constitutionem Apostolorum, eorumq̄ successorum, ad domũ sacerdotum deferantur: & à sacerdotibus benedicantur: & per simplicem benedictionem benedicta, demum à populis sumantur. Fabæ tantum, & vuz, & cætera, quæ apostoli constituerunt, super altare offerantur. Recitata sunt verba Eutychiani: & de hoc etiam canone Apostolorum satis supra explicatum est. Recitemus deinceps, quæ Igmarius Archiepiscopus Rhemensis antiquus author, & iuris canonici prudentissimus, de hac re in collectione sua capitum ecclesiasticorum explicatiùs scripsit. Nec ipse enim (inquit) Petrus, nedum aliquis Romanę sedis episcopus, aliquem suum successorem aliquo præiudicio ac potestate priuauit, quin eadẽ omni autoritate, omni ecclesiæ non solum antiquis, sed etiam nouis institutis nunc leuiùs, nunc sæuiùs consulere posset, immò deberet, prout tempori suo opportunum videret. Hoc utiq̄ singularia Romano rum Pontificum decreta testantur: in quibus ipsi suorum temporum necessitatibus diuerso modo consuluisse leguntur. Niceni quoq̄ canones, Romani p̄tificis priuilegiũ ratũ esse voluerũt, cum ad exemplum eius, omnium priuilegia prouinciarum iudicarent obseruanda. Nequaquam ergo aliud Romanus Pontifex contra canones agit, si quãdò illos pro consideratione temporum nunc intendit, nunc remittit, cum & ipsi canones tale ei priuilegium indubitanter concefferint. Sed & alij Episcopi, & si nullo modo, vt præsul apostolicus, vel canones instituere, vel iam institutos iudicare valeant, aliquandò tamen pro modulo suo aliqua statuta temperant, & hoc maximè in legibus pœnitentium: quod etiam ipsi canones illis concedunt. Nam Nicenum Concilium Episcopis concessisse legitur, vt dignè pœnitentes humaniùs tractent, & canonicam seueritatem in eis aliquatenus mitigent. Debent enim, iuxta Innocentium Papam, attendere confessionem pœnitentis & fletus: & lachrymis corrigentis actum iubere dimitti, cum congruam viderint satisfactionem. Nam iuxta Augustinum, In huiusmodi pœnitentia non tam mèsura temporis, quàm doloris,

*Quæ P̄tifer
Eutychanus
ad distinguẽ
das dispensa
tiones cano
num iustas
abinuistis,
scripserit.*

*Igmarius Rhe
mensis de po
testate ponti
ficis in dispẽ
satis cano
nibus conc
liorum &
Apostolorũ,*

attendenda est. Nequaquam autem Ecclesiastica disciplina subsistere posset, si non præsul apostolicus illam auctoritatem haberet de canonibus, quam supra retulimus. Nam præcedentium patrum statuta, ecclesiasticam disciplinam non tam instruerent, quam confunderent, si nulla ratione à successoribus eorum immutari possent, cum tamen necessitas temporis nunc mitti, nunc seuerius incedendum persuaderet. quod illum non latebit, qui præcedentium patrum & subsequantium statuta diligenter inuestigare curauerit. Nempe si beatus Gelafius numerum annorum, quos sui antecessores singulis gradibus præfixerunt, immutare non potuisset, penuriam clericorum sui temporis per presbyteros, etiam laicis infra annum maturatis, nullo modo succurrisset. Item, si moderni pontifices antiquorum rigorem canonum super lapsos sacerdotes remittere nequiuissent, ipsa Christiana religio, destituta sacerdotali officio, penitus stare non posset: cum iam penè nulli sacerdotes, nisi criminaliter lapsi, reperiantur, quos antiqui canones deposuisse leguntur. Hactenus Igmarius de potestate pontificis in dispensandis canonibus non solum conciliorum, sed etiam apostolorum. Canones enim apostolorum hic author dicit, cum canones antiquos dicit, ut exemplo canonis 25. docuit, qui in crimen fornicationis, aut periurij, aut furti lapsum deponi iubet. Sic itaque de ecclesiasticis legibus, quæ ad conseruandum ordinem & decorum datæ sunt, habendum est, eò quidem illas spectare, ut plerumque fiat, aut non, quod iubendo aut vetando sanciant: quandoque verò, cum aliter rebus, temporibus, locis, personis in Christo consulendum est, locum non habeant. Hanc enim esse naturam ordinis & legum, Plato etiam, ratione naturali docente, affectus esse videtur, cum ait libro 10. de legibus, ordinem & leges eò spectare, ut partim quod volunt, maiore ex parte sanciant: partim nihil penitus sancire possint. Hinc error Magdeburgensium, qui hos canones sanctorum Apostolorum negant: quia nimium (inquiunt) sit in eis usus excommunicationis: tollunt enim distinctionem temporum & rerum. ut cum iubet canon, Si quis Clericus in caupona manifestò deprehendatur, poena sit excommunicatio. Etenim si omnes fideles, quæcumque sunt *ἡ φημι*, id est, bonæ famæ, facere oportet, ut Paulus Apostolus Philippenses hortatur: quanto magis clericos, qui exemplum & formam debent esse laicis: non enim bonæ famæ est, inuitari laicos exemplo Clericorum ad cauponas, ubi gulæ indulgeri solet. Sed hoc malum, leuius iam factum est frequentia. Quæ autem parua videntur, & frequentia sunt, non oportet poena excommunicationis sanciri, nè homines contemnere leges assuescant. tempore autem Apostolorum grauius erat & rarius, idcirco hæc poena par culpæ esse videbatur: quæ quidem disciplina illius temporis regrebat.

Canonum ecclesiasticorum ratio, & propositum.

Quædam canones ecclesiastici locum non habeant.

Natura ordinis & legum, auctore Platone.

Quo Magdeburgenses negandis canonibus apostolorum distinctionem rerum & temporum tollat.

Cur quædam olim poena excommunicationis sancire liceret, quæ iam non liceat.

Quomodo ex eo, quod Magdeburgenses in prima centuria confitentur, & quod Paulus ad Corinthios scripsit, conuincatur, leges ecclesiasticas ordinis ac decori datas esse ab Apostolis. ite singularim de quibusdam Canonibus Aposto-

stolorū, quos ex loco Apostoli ad Corinthios necessariò cōcluditur, ab Aposto-
lis traditos esse, & vnde nati sint canones isti, et quis eorū finis et vsus: rursus
singulatim de alijs canonibus Apostolorū, pertinentibus ad locū Apostoli in
epistola ad Corinthios de mysterio sacræ Eucharistiæ, ritè celebrando: et
quid in eo Corinthij peccarent, authore Cyrillo, et quomodò id Paulus et ca-
non Apostolorum correxerit. Cur Apostoli omnes canones ecclesiasticos,
quos postea Synodi consecuta, tanquam ecclesiæ necessarios, ediderunt, non
composuerunt, et de exemplo Platonis rationi consentaneo, et quorsum spe-
ctent leges ecclesiasticæ instar legum ciuiliū: et quid de eis diuinus Plato
scripserit, et quò qui canones Apostolorū negare audet, plus Platonis, id est,
rationi naturali, quam Apostolis, ab spiritu sancto eruditis, tribuat. Cap. 29.

Sed agè iam, quo magis veritas Canonum Apostolicorū appareat, ope-
ræ precium est, vt singulatim de quibusdam explicemus. Cùm igitur
Magdeburgenses libro secundo centuriæ primæ, cap. 7. Apostolos con-
fiteatur cæremonias ad ædificationem ecclesiæ, & ad bonum ordinem ac
decorum ordinasse, ad idq̃ probandum locum citent ex cap. 14. epistolæ
prioris ad Corinthios, qui est totus de ordine loquendi linguis in ecclesia,
& prophetandi, siue interpretandi, vt tunc ratio & vsus ac necessitas eius-
modi charismatum, quæ erant frequentia, poscebat: percontemur eos, an
credant, fuisse tunc alia à sanctis Apostolis ordinata, ad ordinem & decorū,
vt ipsi dicunt, necessaria: quæ omnia satis improprie cæremonias ijdem vo-
cant: Cæremonia enim ad cultum Dei adhibentur: aliud autem est cultus
Dei, aliud ordo & decorum eorum, quæ in ecclesia fiunt: quod latius patet:
Quare aliud est constitutio cæremoniarum, aliud constitutio ordinis & de-
cori: profectò non possunt negare, ordinasse alia, præsertim cùm ipse idem
Apostolus totum illum locum his verbis concludat: Omnia autem hone-
stè siue decenter fiant in vobis, id est, in vestra ecclesia: de ijs enim, quæ in ec-
clesia fieri debent, loquebatur. Atquæ omnia honestè & secundum ordinem
fieri non poterant in ecclesia, sine legibus ecclesiasticis: sicut nec in ciuitate,
sine legibus ciuilibus. Vnde diuinus Plato, vt suprâ iterum memini, sic in
lib. 6. vim ingenij & naturalis intelligentiæ ac rationis secutus, scripsit: Quic-
quid in ciuitate ordine & lege fit, multa bona parit: ordine & lege fieri, di-
xit, quòd vtrunq̃ ex altero constet. in lege enim consistit cōseruatio ordi-
nis, & in cōseruatione ordinis lex viget. Subiungit deindè Plato: Cætera
verò, quæ vel ordine carèt, vel malè disposita sunt, multa ex eis, quæ rectè sunt
cōstituta, disturbat. Ergò oia decet & ordine facere, quò poterat Corin-
thij, quod eis Paulus præcipiebat, nisi quæ ratio ordinis ac decetis esset, di-
didissent: aut quo modo hoc discere sine magistro potuissent, id est, nisi cō-
positio ordinis & decori, à magistro eodèq̃ Apostolo Paulo illis tradita fu-
isset. An in mōasterio nouitij, nisi à p̃posito regulas monasticæ cōuersationis
acci-

Quò cogitur
Magd. cōstitui-
ri, cōstituisse
Apostolos alia
etiã ad guber-
nationem eccle-
siam pertine-
ntia, præter
ea, quæ ad or-
dinem & de-
corum specta-
bant, quæ ipsi
sponte sua
concedunt.

accipiant, omnia in monasterio honestè & secundùm ordinem vnquam facient: aut in ciuitate magistratus, iudices, & reliqui ordines ciuium, si & institutis & consuetudinibus & legibus careat, quid deceat, quid ordo postulet, & quid non, scire poterunt? Quis hoc dicat, nisi sensu cõmuni careat: nisi volumus, positum esse decorum & ordinem in opinione cuiusque, quo nihil stultius: & non potiùs, ratione & certo iudicio constare. An igitur necessariũ fuit, nè quid tunc in ecclesia confusum esset, vt Apostolus in charismate linguarum in ecclesia vtendo, modum & ordinem causa pacis conseruanda præscriberet, & non fuit necessarium, vt multa alia, quæ semper in ecclesia futura erant, ita etiam composita & ordinata essent, vt sublata confusione & decoro atque ordine seruato, pax esset? An minùs, quàm illud, necessarium erat, vt aliquid exempli causa dicamus, ordinare, vt est in 14. canone apostolorum, nè liceret Episcopo, relicta parocia sua siue diocesi, ad aliam profilire, quanuis multi eum cogere: nisi aliqua causa probabilis impelleret, vt si plus vtilitatis in religione illic afferre posset, idq; non sponte sua, sed iudicio multorum Episcoporum ac maximo hortatu. Hæc enim est ecclesiastica lex apostolorum, sanctissima illa quidem & saluberrima: quæ & modum ponit ambitioni Episcoporum, qua nihil potest esse ecclesiæ perniciosius, & iustas Episcoporum translationes ab iniustis distinguit. Hanc legem Synodus Antiochena, vt valde necessariam, nè quando obsolesceret, renouauit. Rursus, an non erat à pace, obedientia, modestia, ordine & decoro alienum, si ministris ecclesiæ siue presbyteris, siue diaconis, siue alijs quibusq; clericis, relicta propria ecclesia, in qua ordinati & constituti sunt, liceret, inuito Episcopo, ad aliam, morã diuina causa, se penitus transferre? & cum reuocati essent, impunè non parerent? an non erat pœna merita, vt qui in ecclesia sua ministrare dedignati essent, & inuito Episcopo suo, in aliena maluissent, ministerio ecclesiastico prohiberetur? & in communione ac societate, tanquàm laici, haberetur? Hoc continet proximus canon, cuius sententia in Nicena Synodo & Chalcedonensi confirmata est. immò ipsa Synodus Nicena hunc canonem apostolorum, in canone suo 16. causa eum confirmãdi citat, vt suprã loco suo docui. Et quid, si Episcopus, ad cuius ecclesiam migrãrunt isti, pœnam vacationis eis decretam pro nihilo ducens, eos inter clericos recipiat? an ordinem & compositionem ecclesiæ non turbabit? immò maximè. Hoc ergò cauet canon, qui sequitur, qui communionẽ huic Episcopo interdicit, vt, qui sit (inquit) *ἰδία καλὸς ἀταξίας*, id est, qui docet nõ seruare ordinem. Satis hic canon verbo ipso *ἀταξίας*, quæ est in ea ipsa re, quã prohibet, significauit, pertinere, quod iubet, ad ordinem, de quo Paulus dixit, Omnia honestè & secundùm ordinem fiant in vobis. An non fuerit absurdum, si quis putet, aut hoc malum non vidisse apostolos, neq; cogitãsse, quasi nõ esset in promptu, & vt dicitur, ante pedes? aut vidisse quidem, sed, medicina vt fieret, posteris reliquisse ac reseruãsse, id est, Nicenis patribus? vt iam trecentis auuis, & amplius nullas ecclesiasticas leges, horum vitiorũ

De quibusdã
canonibus siue
gulatim, quos
ab Apostolis
necessariò tra-
ditos esse, ex
loco Apostoli
à Magd. cita-
to planè con-
uincitur.
Cã. Apost. 14.

Cã. Apost. 16.

1. Cor. II.
Quid absurdi
cogatur Mag-
deb. cõcedere,
negatis Apo-
stol. canomb.

emem-

emendatrices habuisset ecclesia. Illud verò omnium absurdissimū est, cū has leges Canonicas sanctorum Apostolorū ecclesia habeat, quas nullus recorderetur, nec audierit non habuisse antea, & quas semper Catholici per cūctum Orientē & Occidentē coluerunt, & in eis quicquam nouare semper veriti sunt, eas tamen hefterni isti siue hodierni historici poetici negare ausi sunt. Sed obseruemus rursū alia, quæ ad temperationem ecclesiæ, & ordinis ac decori compositionem, & pacem omninō necessarium fuit, vt sancti Apostoli prouiderent: vt quidem prouiderunt. Si enim Episcopus, aut presbyter, aut diaconus meritō propter crimen ministerio ecclesiastico prohibitus, rursū illud impunē authoritate sua tractare auderet, ecquid insolētius, aut ecclesiæ magis pestiferū, quàm non posse ouem scabiosam à reliquo grege separari, & posse contrā vnus exemplo multos perire, cū potius oporteret vnus supplicio multos seruari? Est autem canon 28. apostolorum, qui hoc, nē fiat, cauet. Item si Episcopus à viris grauibus, & fide atq; authoritate præditis, de crimine aliquo accusatus, & iterū & secundō ac tertio, à quibus audiendus esset, vocatus venire nollet, & lucrum ex declinatione iudicij reportaret, quid hac impunitate esse aut cogitari posset iniquius & pestilentius? aut quæ rursū magis salutaris lex ecclesiastica esse poterat, quàm ea, quæ hoc teterrimum malum emendat? qui est canon Apostolorum 74. qui illū vi & minis cogit, vt vel se curari patiat: vel si perire mālūt, eo pereunte multi seruentur. Canon, qui proximē sequitur, prohibet, nē hæreticus aduersū Episcopum testimonium dicat: immō neque vnus fidelis: quia scriptum sit, In ore duorum vel trium stabit omne verbū. De testimonio autem hæretici rejiciēdo hæc ratio habenda est: in quo enim fuit, sicut Apostolus ait, cor malum incredulitatis discedēdi à Deo viuo, & fallacia peccati obduruit, quomodo credendum est, non esse ei cor discedēdi etiam à fide testimonij? qui, inquam, fidem Deo nō seruauit, quis credat, seruare velle homini? Ab ijs enim, ait Archadius siue Charisius iuriconsultus, exigendum est testimonium, quorum fides non vacillat. Satis verò in reliquis illa fides vacillat, quæ in religione iam lapsa est. De numero autem testium, si apostolus ad Timotheum scripsit, Aduersū presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus: quanto magis hoc apostoli in accusatione Episcopi, qui presbytero est maior, ecclesiastica lege sancire debuerunt? Esse enim presbyterum minorem Episcopo, licet presbyteri nomen commune alioquē sit vtriusque, vel hic locus epistolæ ad Timotheum necessariō conuincit. non enim potest alterius iudex esse, qui non sit eo superior. Iam canon 29. cur ab istis apostolorum esse negatur, qui eum nummis obtinuit, vt Episcopus aut presbyter fieret, sic punit, vt Petrus Simonem Magum? Item canon, qui presbyterum, si Episcopo suo catholico contempto, coitionem facit, & aram seorsū tyrannicē ponit, igne anathematis plectit: sicut Deus vero igne illos ducentos quinquaginta, qui in illa aduersū Moysem & Aaron seditione incensum obtulerunt: Cur à

Quid sit oīm absurdissimū in negandis apostolorum canonibus.

Can. Apost. 28.

Can. Apo. 74.

Can. apost. 75

Cur non sit habenda fides testi hæretico Hebr. c. 3.

Quō ex apostolo constat, esse presbyterum minorem Episcopo.

Can. Apost. 29.

Origo & fructus ac fructus canonum.

Magdeburgensibus Apostolorum esse non creditur? Longum fieret, si velle per singulos canones pergere, quos sancti apostoli, ut pax in ecclesia conseruaretur, & omnia honestè & secundum ordinem in ea fierent, composuerunt. Indè enim nati sunt, & hic eorum finis præstâtissimus, & vsus summè necessarius, atq; vberrimus fructus. Quare, etsi hæc pauca proposito sufficere poterant, tamen, quia illa honestè & ordine in ecclesia fiunt, quæ ecclesiasticis canonibus siue legibus disposita sunt: tãgam adhuc paucos alios ex eorum numero, quos idem apostolus in eadè epistola ad Corinthios paulò antè significauit. Postquàm enim Corinthios correxit, qui, ut suprâ expli caui, contra institutionem Domini *ἡμωθενίας*, id est, cœnas populares pro communione sacra, in ecclesia faciebãt: nisi enim in Domini institutionem illi peccãssent, non opus fuisset Apostolo, illam repetere, si quidem non repetita, corrigi poterat, quòd inuicem non expectabant ad concœnandum, si hoc solùm peccabant: hoc, inquam, postquàm correxit, & qua conscientia præparatione dignè communicandum esset, & quo ordine ac modo concœnandum admonuit, subiūgit: Cætera autem, cum venero, disponam. Interrogemus hîc iterum Magdeb. quænam suspicantur esse illa cætera, quæ apostolus dicit, quæ eodè pertinebant? Habemus enim nos in his ecclesiasticis legibus non pauca, ad huius magni mysterij administrationem & cultum ritè adhibendum, diuinè disposita & constituta, ut illud, Nè quid Episcopus aut presbyter præter institutum Domini super altare offerat. Hoc autem institutum in euangelio continetur: & Paulus repetit, cum ait: Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis: quoniã Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, & quæ sequuntur: de pane tantum & calice offerendis. Canon verò ecclesiasticus apostolorum pœna sancit, si sacerdos, quo tempore in specie panis & vini sacrificium incruentum facit, quicquam aliud super aram offerat, ut Corinthij: qui non solùm hoc peccabãt in ecclesia, quòd peracto sacrificio, cum in ecclesia ad manducandum conueniebant, non inuicem expectabant: sed illud etiam, quòd eos cibos, quos communi mensæ adhibebant, in altari vnà cum mystico sacrificio per sacerdotes præter institutionem Domini offerebant. Vndè vsq; ad tempora sextæ Synodi Constantinopoli in Trullo habitæ, cum in multis ecclesijs sacerdotes oblationi sacrificij incruenti uas adhiberent, quas postea simul cum sacra Eucharistia populo distribuerent, consuetudinem istam, ab instituto Domini & ecclesiastica lege sanctorum apostolorum alienam, canon sextæ Synodi 28. canone prohibuit, & pœna sanxit. Permittit autem cano apostolorum offerre nouas spicas, & uas, & legumina circumfusa molis ad terendum, hoc est, trita: hoc enim significant *χίτρα*, ut beatus Cyrillus author est, sic dicta, *παρὰ τὸ τὸ ἅλοισι μύλοις περιχῆσθαι*: quia (inquit) non sumus soliti integris granis vesci, sed tritis, ut sint commoda ad vescendum. At hæc quidem, non eo tempore cum offertur sacra Eucharistia, offerre Deo licet, sed alio, tanquam primi-

De canonibus apostolorum ad cultum mystici sacrificij pertinentibus qui ad eum locum referendi sunt, Cætera, cum venero, disponam.

1. Cor. 11.

Can. Apost. 3

Quid Corinthij ab apostolo reprehensi, in sanctâ Eucharistia præter institutum Domini peccarent.

Quid ex illa praua consuetudine Corinthiorum adhuc relicta, Canon sextæ Synodi prohibuerit.

tias frugum, ad agendum gratias ei, qui huiusmodi fructuum munere corpora nostra alit & auget. Permittit item oleum ad lucernas ecclesiarum, & thus ad aram tempore oblationis offerre. hæc lex per vniuersas ecclesias catholicorum Orientis & Occidentis, vsq; ad hodiernum diem religiosè seruetur, quæ vt aliquandò remitti queat, nulla necessitas, nec ecclesiastica vtilitas requirere poterit, vt Eutychanus Pontifex in extrema parte epistolæ ad Episcopos Bæticæ scripsit, vbi hunc canonem, vt antea dixi, nomine Apostolorum citauit. Percontemur igitur Magdeburgenses centuriatores, vnde ecclesia hanc legem accepit, quam consuetudo confirmauit? cui scriptura B. Pauli patrocinetur? quæ ratione ecclesiasticæ vtilitatis ac fide defenditur? vnde, inquam, nisi à sanctis apostolis, qui ecclesiæ catholicæ administratione ecclesiasticis legibus, quas canones, vt sæpè dixi, nominarunt, constituerunt, vt essent omnia decenter & ordinatè disposita. Sed reddamus alia legibus apostolorum sancita, ad propositum locum apta, de ijs, quæ ad mysterium sacræ Eucharistiæ ritè in ecclesia celebrandum pertinebāt, de quibus apostolus cum ageret, cætera dixit se, cum ad Corinthios veniret, dispositurum. An non pertinebat eò, vt pœna sanciretur, vt quidem canone 8. sancitum est, si Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut alius cuius ex ordine clericorum, cum communicandum esset, non communicaret: neq; tamen causam iustæ excusationis afferret? An si hoc eis impunè liceret, hoc exemplo populū à communione non auocarent? & suspicionem in se, cum sacrificium faciunt, mouerent, quasi non ritè sacrificassent? quantum hinc scandali, & periculum ruinæ animarum? An igitur minùs necessarium erat, vt hanc quoq; suā & aliorum apostolorum ecclesiasticam legem Paulus Corinthijs daret, cum cætera, ad eos profectus, vt promissit, dispositurus erat, quàm eam, quæ dicta est, de illis scilicet speciebus in ara tempore sacrificij solū offerendis, quas Dominus constituisset? Præterea, si fideles in ecclesiam ingressi, postquam ibi in ecclesiastico conuentu ad sacrificium, scripturas, id est, lectionem epistolæ, aut prophetiæ & euangelij audierunt, statim recederēt, cum nulla necessitas cogeret non permanere in oratione & communione, an non esset hæc *crasæ*? lic enim canon Apostolorum 9. qui id vetat, vocat: id est, perturbatio ordinis ecclesiæ. Quis hoc negare potest aut dubitare? dignus ergo est hic canon sanctis apostolis: & ad illa maximè pertinens, quæ Paulus scripsit se dispositurum de ecclesiæ ordine in sacræ Eucharistiæ mysterio ritè colendo & tractando. de hoc enim, vt sæpè dixi, agebat. Ad hæc, cum ij, qui propter peccatum aliquod graue, ex ecclesia eijciuntur, vt primi parentes ex paradiso eiekti sunt, quia is, qui ecclesiæ præest, indignos eos participatione sanctorum mysteriorum, quæ in ecclesia celebrantur, publicè iudicauit, si quis postea vnà cum eis aut in ecclesia, aut domi oraret, quos adhuc gladius ignis, quæ est excommunicatio, ecclesia prohibet, vt primos parentes ille gladius flammeus, & Cherubin, qui ante paradysum voluptatis ad custodiendam viam ligni vitæ collocatus fuit, ingressu paradisi prohibebant, an

Can. Apost. 8.

Can. Apost. 9.

T 2 non

2. Cor. 1.

3. Cor. 5.

Rom. 16.

non iudiciū ecclesiæ improbare iste videretur, & sapientior esse velle quàm Cherubin? (quod verbum multitudinem scientiæ significat, vt, qui Hebraicè callent, interpretantur) Nec hoc solum, sed hoc ipsi etiam excommunicato noceret, nisi eius communionem declinaret: vt nocet ægrotō, qui ei medicinam fieri prohibet. idcirco enim ex ecclesiā iste eiectus est, vt, cū vitatio ista siue declinatio multorum, satis doloris attulisse isti videatur, sicut Apostolus de incesto illo Corinthio dixit, vt spiritus eius saluus sit in die Domini, tunc in ecclesiam recipiatur. Neq; verò in publica tantum ecclesia cum isto orare ecclesiastica Apostolorum lex vetat, sed domi etiam: q; vbiq; sunt duo vel tres congregati in nomine Domini, ibi ecclesia quædam priuata ac domestica sit, vt Paulus in epistola ad Romanos vocat. Sed hæc hætenus: Opus enim esset integro libro, si propositū esset docere singularim, quemadmodum hos ecclesiasticos Canones Apostolorū partim scriptura defendat, partim ratio: vniuersos verò prisca consuetudo confirmet, & fides Catholicorum omni tempore vbiq; custodierit. Has igitur ecclesiasticas leges sancti Apostoli ciuitati Dei, id est, ecclesiæ catholicæ, tanquam necessarias, reliquerunt, qui perfectè ab spiritu sancto didicerant, quod ratio insita diuinum Platonem vtcunq; docere potuit. Sic enim lib. 4. de legibus, vt iterum repetam, scripsit: Quicquid in ciuitate ex ordine ac lege fit, omnia bona parit: alia verò, quæ vel ordine carent, vel malè disposita sunt, multa alia, quæ ordinata sunt, dissoluunt. Quis ergo ita cæcus, aut cōtentiosus sit, quin sanctos Apostolos ecclesiæ sanctæ legislatores, multo hæc magis & considerasse & prouidisse credat, & cōfiteatur? Rursus Plato lib. 12. Illa (inquit) quæ ad leges pertinent, si rectè sancita sunt, præcipuam vim inter omnes disciplinas, ad efficiendum meliorem, qui ea discat, habere possunt. Quæ quidem oportet, vt bonus iudex apud se, tanquam aliorū remedia, salutifera seruet: & his tum se, tum ciuitatē emendet: ac probos vt legum, à Platone expli-
 catū est, quod in legibus ecclesiasticis, quæ canones sunt, non ignorarunt Apostoli.

Quarè apostoli non omnes ecclesiasticos canones, qui postea editi sunt, nobis tradiderunt.

quidem in virtute firmet atq; augeat: prauos verò ab ignorātia & intemperantia ac timiditate, & vt summatim dicam, ab omni iniquitate, quoad fieri possit, quicunq; curabiles sint, reuocet. Hanc verò tantam vim legum à spiritu sancto discipulos & apostolos non didicisse, sed potius ignorasse vel neglexisse, quemadmodum credere par sit: an non potius qui sic cogitet, à sensu communi abhorrere videatur? Sed dicet fortassis aliquis istorum, qui vndecunq; quærun, quid in has ecclesiasticas leges vtcunq; obijciant, Si leges ecclesiasticas sancti Apostoli dederūt, cur tam multa successoribus facienda reliquerunt? cur potius ipsi, si semel leges dare cœperant, hæc partem absolutam non reliquerunt? Nec hoc quidem rationi consentaneum erat, quod idem quoq; Plato persuadere istis poterit, si quid rationis habere voluerint. Sic enim ille libro 9. cū non ignoraret, multa se præmittere, vt ratio ac necessitas postulabat: Cū iudicia (inquit) in ciuitate rectè, quantum fieri potest, cōstituta sunt, ac iudices postea futuri, benè educati, & omni diligētia explorati erūt, multa ibi eiusmodi iudiciis rectè atq; honestè

nestè cōmittūtur de ijs, quæ alij alijs debeant: vt quid eos soluere, aut pati oporteat, iudicent. Nos verò non sumus repræhendendi, si de plurimis, eisq; maximis, non eis leges sancimus, quæ iudices, partim alioqui eruditi, possint perspicere: & vt cuique culpæ par pœna irrogetur, facere. Igitur, quia, quibus leges damus, non existamus, esse eos huiusmodi rerum iudices omninò imperitos & ineptos, plurima illis committere nos oportet: immò, quod sæpè & dictum, & in superioribus legibus à nobis factum est, descriptionem quandam ac formam pœnarum proponimus, vt exempla iudicibus nunquàm extra ius egrediendi præbeamus. Illud præterea dicendū est, si aut omnes natura sua rectè & compositè viuerent, aut in omnibus scientia esset, neque tunc, neque modò ecclesiasticis legibus opus esset. nunc verò vtrunque falsum esse, non solùm Apostolus testatur, qui ait, legem non esse positam iustis, sed iniustis & peccatoribus: & in alio loco, nō in omnibus scientiam esse: sed etiam philosophi, tametsi veritatem perfectè non cognouerunt, sic enim princeps, & quasi deus eorum, lib. 10. de legibus ait, quæ nos ad verbum interpretati sumus: Nullus hominum est, cui sit facultas à natura data cognoscendi, quæ hominibus ad viuendū in Rep. conducunt, & postquàm cognouerit, amplectendi & perficiendi ea, si quis verò diuina sorte, ea ingenij facultate natus esset, huic nullis legibus ad imperandum animo suo esset opus: nulla enim lex aut ordo præstātor, quàm scientia est. non enim fas est, qui tali mēte præditus sit, vlli hunc parere aut seruire, quoniam potius omnibus præesse, si verus est, & verè natura liber, nunc verò nullus hominum sic est, sed ex parte aliqua parua: quo circà secundus gradus eligendus est ordinis & legis. Et paulò pōst: Leges itaque (inquit) vt appāret, partim propter probos viros componuntur, vt eos doceant, quæ consuetudine ac moribus vti debeant, vt inter se ament: aliæ propter eos, qui disciplinam fugiunt, & intractabili natura sunt: nec vllam operam dant, quin ad omne vitium tendant. Rectè hæc à Platone dicta sunt, quæ, qui ecclesiasticas leges Apostolorum negant, & vidisse Apostolos non cōcedunt: sequitur, vt meliùs Platonem ciuitatem suam composuisse concedant, qui ordinem & leges dedit, quàm Apostolos ecclesiam: ac plus etiam quæ ad dicitur tribuant, quàm spiritui sancto, omnis perfectæ sapientiæ doctori, qui S. Apostolos erudiuit. Vtrunque horum quàm sit impium, miseri sunt isti si ignorant: longè verò miseriores, si intelligere nolunt. Sed quia nimis multa hoc primo libro pro defendendis canonibus complexi sumus, ordiamur iam secundum: vt defensionem epistolarum priscorum pontificum, aduersus eosdem accusatores, adiuuante Deo, patrono veritatis, aggrediamur.

1. Tim. 1.
 1. Cor. 8